

ÖZ ORMAN-İŞ SENDİKASI

Duyarlı Bakış, Güçlü Teşkilat, İlkeli Mücadele...

ozormanis1

ozormanissendikasi

ozormanissendikasi

YEŞİL VATAN *Koruyucuları*

ÖZ ORMAN-İŞ SENDİKASI
YAYIN ORGANI

SAHİBİ

ÖZ ORMAN-İŞ SENDİKASI ADINA
SETTAR ASLAN / Genel Başkan

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

RAMAZAN GÜN / Genel Eğitim Sekreteri

EDİTÖR

OSMAN DOĞAN / Basın Müşaviri

YAYINA HAZIRLAYANLAR

OSMAN DOĞAN / Basın Müşaviri

İLETİŞİM

ÖZ ORMAN-İŞ SENDİKASI

GENEL MERKEZİ

Cevizlidere Cad. 1239. Sok. No:6

Balgat / ANKARA

www.ozorman-is.org.tr

Tel: +90 312 473 55 00

Fax: +90 312 473 55 10

GRAFİK - BASKI

BERR AJANS LTD. ŞTİ

ANKARA

grafik@berajans.net

YAYIN TÜRÜ

Sürelî yayın, 4 Aylık- Yıl 2, Sayı 4

ISSN 3023-8404

BASIM TARİHİ

23 Haziran 2025

Yeşil Vatan Koruyucuları Dergisi basın ahlak kurallarına uymayı taahhüt eder.
Yayımlanan yazıların sorumlulukları sahiplerine ait olup, Sendikamız görüşlerini yansıtmamaktadır.
Dergide yayımlanan yazılar, kaynak gösterilmek koşuluyla, diğer yayın organlarında yayımlanabilir.
Gönderilen yazılar iade edilmez.

İÇİNDEKİLER

3	Başlarken	93	Türkiye'de Orman Yangınları ve Orman Yangın İşçileri
4	Orman Yangınlarıyla Mücadelede Türkiye Modeli ve Yeşil Vatanın Kahraman Muhafızları; Orman İşçileri	94	Yangın ve Özel Olarak Orman Yangınlarında İSG
6	Bakan Yumaklı: Orman yangınlarıyla mücadelede bütün unsurlarımızla hazırlıklarımızı tamamladık	97	Yanık Nedir?
8	Yeşil Vatan'ın Kahramanları	100	Sağlıklı Ormanlara Yatırım Yapmamız Gerekliyor
10	Kenan Ok: Orman yönetimi sloganlarla, her yere geçerli reçete veya şablonlarla yapılabilecek bir iş değildir.	101	Bu Teklif Ne Emeğe Yakışır Ne Alına Dökülen Tere!
27	Ezine Yangın Anısı	102	Emeğin Başkentinden Siyasetin Başkentine İşçinin Talebini Götüreceğiz
28	Orman Yangınları İle Mücadele	103	"Erken Uyarı Bir Tercih Değil, Yaşamın Ta Kendisi"
30	İklim Değişikliği Sürecinde Orman Yangınları	104	İşçi Emeğinin En Son Ödemesi: Kıdem Tazminatı
37	Okullarda Yeşil Vatan Dersi Olmalı	106	Hukuk Köşesi / Dayanışma Aidatı Ödeyerek Toplu İş Sözleşmesinden Yararlanma
38	Ermemek Yangın Anısı	110	İlk Yerli ve Milli Haberleşme Uydumuz TÜRKSAT 6A Resmi Olarak Görevine Başladı
39	"Yangın anında büyük bir emek ve özveriyle çalışan başta OGM ekipleri olmak üzere tüm görevlilere minnettarız"	112	TBMM Başkanı Kurtulmuş: Artık bu dağlarda korku, ölüm, bombalar değil; kardeşlik türküleri söylenecek
48	Ellerim ve Yüzümde Yanıklar Oldu	115	15 Temmuz: Demokrasiye Sahip Çıkışın Tarihi
49	Ormana İlk Adım	116	Osmanlı'da Modern Zirai Eğitimin Gelişimine Genel Bir Bakış
50	Yeşil Vatan Uğruna: Köklerimiz Bir, Mücadelemiz Ortak	122	Türkiye'deki 7 Gölde Mikroplastik Kirliliği Araştırıldı
52	Yeşil Doğanın, Mavi Denizin Kara Günleri	124	Dil Deyip Geçmeyin
54	Türkiye'de Orman Yangınları: Bir Analiz ve Sürdürülebilir Çözüm Önerileri	125	Anıların Doğadaki Önemi ve Arıcılığın Eko Ekosistem ile Ekonomiye Katkısı
61	Yangın Kollarımızı Yaktı	126	Sazan Balığı (Cyprinus carpio): Tatlı Suların Sessiz Hakimi
62	Yangın Sonrası Ekosistem Onarımı	127	Türkiye "su stresi"ne karşı önlemler alıyor
70	Orman Yangınlarının İnsanlar Üzerindeki Psikolojik Etkileri	128	Biliyor muydunuz?
72	Orman İşçilerinin Yönetmel Sorunları ve Çözüm Önerileri	130	Okul Çağında Beslenme Önerileri
75	Biz Kimiz?	132	Ormanlarda Yetişen Sıfalı Bitkiler ve Geleneksel Bilgiler
77	Orman İşçilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri	133	Bir Türkünün Hikayesi: Çırpınırdı Karadeniz
81	Orman Yangınlarıyla Mücadelede Teknoloji: Türkiye'nin Hava Filosu ve İleri Sistemleri	134	İstanbul'un En Yaşlı Ağacı: 1300 Yaşında Sessiz Bir Tanık
84	Bakan Yumaklı, Bafra ve Çaycuma Sera OTB'lerinde üretime başladığını bildirdi	135	Doğanın Kalbi Şehrin Göbeğinde: İstanbul Atatürk Kent Ormanı
86	Yeşil Vatan Uğruna Ter Dökenlerin Hakkı Gecikmemelidir	136	TEŞKİLATIMIZ
88	Orköy Destekleri	143	BASINDA ÖZ ORMAN-İŞ

Bu dergide; OGM, Anadolu Ajansı ve TRT'nin görsel paylaşımlarından fotoğraflar kullanılmıştır.

“

Yeşil Vatan Yanarsa Gelecek Kül Olur

Dergimizin her sayısı, gündeme ve vicdana dokunan bir dosya konusuyla hazırlanıyor. Daha önce Filistin'in direnişini, iklimin değişen yüzünü, yeni bir anayasanın arayışını masaya yatırdık.

Bu sayımızdaysa, her yaz yüreğimizi kavuran, toprağı ve geleceğimizi tehdit eden bir meseleyi ele aldık: Orman yangınları ve bu yangınlarla savaşan adsız kahramanlar: Orman işçileri.

Çünkü biliyoruz... Havalar ısınıyor, rüzgârlar kuruyor, ormanlar alarm veriyor. Bir kıvılcım, sadece çamları değil; bir ülkenin hafızasını, geleceğini, yaşam zincirini yakabiliyor. İşte bu yüzden bu sayımız, sadece bir dosya konusu değil; bir farkındalık çağırısı, bir sorumluluk paylaşımı ve bir vicdan muhasebesidir.

Bu kapsamlı sayımızda; Orman yangınlarının iklimsel ve beşerî nedenlerini, yangın öncesi alınması gereken bilimsel ve teknik önlemleri, yangın sonrası ekosistemin yeniden inşası için yapılan ve yapılması gereken çalışmaları, ileri teknolojilerin yangınla mücadeledeki yerini,

Orman köylüsünün hayatla kurduğu kadim bağı, orman ekonomisinin sürdürülebilirlik çerçevesindeki yerini detaylıca ele aldık.

En önemlisi: Yıllardır göz ardı edilen orman işçilerinin, yangın hatlarında yaşadıkları zorluğu, sessiz kahramanlıklarını ve hiç anlatılmamış anılarını bu sayfalarla görünür kıldık.

Onlar ki, alevlere karşı yalnızca hortumla değil, yürekle direnenler...

Terleri toprağın kanına karışanlar...

Bir çam ormanının yanışını kendi ciğerinde hissedenler...

Bu dosyaya çok değerli kalemler katkı sundu: Eski Tarım ve Orman Bakanı Prof. Dr. Vahit Kirişçi, Orman Genel Müdürü Bekir Karacabey, TEMA Vakfı Başkanı Deniz Ataç, sendika yöneticileri, sahada çalışan uzmanlar, akademisyenler ve daha niceleri...

Bir kısmı yangının siyasi ve kurumsal boyutunu, bir kısmı bilimsel derinliğini, bir kısmı da insani dramını anlattı. Ama hepsi ortak bir sorumlulukta birleşti: Yeşil Vatan'a sahip çıkmak.

Dergimizin bu özel sayısı, hem geçmişte yaşananlardan ders almak hem de yaklaşan tehlikeye karşı hep birlikte hazırlıklı olmak için hazırlandı.

Çünkü doğaya kayıtsız kalmak, kendi geleceğine sırt dönmektir.

Çünkü bir ülkenin ormanları yalnız yeşili değil, havayı, suyu, emeği, geçmişi ve umudu da taşır.

Biz, bu umuda sahip çıkmak için bu sayıyı hazırladık.

Bir teşekkür borcu, bir uyarı çanı ve bir çağrıdır bu dergi.

Yeşil Vatan hepimizin... Yanmasın.

Saygı ve umutla.

”

ORMAN YANGINLARIYLA MÜCADELEDE TÜRKİYE MODELİ ve YEŞİL VATANIN KAHRAMAN MUHAFIZLARI; ORMAN İŞÇİLERİ

Settar ASLAN
Öz Orman-İş Sendikası Genel Başkanı

“Orman, sadece ağaç değildir. Toprağın yüreğidir, milletin ciğeridir. O ciğere düşen kıvılcım sadece ormanı değil, ülkenin geleceğini yakar. Bu yüzden biz, orman işçisini sadece bir meslek sahibi değil, Yeşil Vatan’ın nöbetçisi olarak görürüz.”

Bizim medeniyetimizde “**insan**”, ahlakımızda “**irfan**”, vatanımızda “**ağaç ve orman**” önemli, öncelikli ve değerlidir. Medeniyet tarihimiz ve siyaset bilimi birikimimiz, “İnsanı yaşatan devlet” tanımıyla; devletin hem gücünün kaynağını hem de asli sorumluklarının dayanağını da ortaya koymuştur. “Doğa ve çevre dostu insan” ve “yeşil vatan” betimlemeleriyle de “doğa-insan” ve “insan-orman” ilişkisi ve iletişiminin hayati değere, alternatifsiz zemine sahip olduğu, irfan bakışıyla kabul edilmiştir.

“**İnsanı yaşatan devlet**” olmak da, vatani ve özellikle de yeşil vatani koruma becerisi yüksek güçlü devlet ve millet olmak da zordur. Emek, gerektirir. Fedakarlık, ister. Süreçlerde sabırlı olmakla, sonuçta kaliteye ulaşmakla mümkündür. Her an ve her zaman “**en iyiyi, en doğruyu, en uygunu, en gerekliyi**” bilmek, bulmak ve yapmak esastır.

Türkiye, insanı yaşatmak, vatanın bağımsızlığını sağlamak, yeşil vatani korumak noktasında “**zoru başarmak**”, “**olması gerekeni yakalamak**” ve “**örnek olmak**” eşiğine ulaşmış konumdadır. “**Büyüyen, gelişen ve değişen Türkiye**” ve “**Türkiye Yüzyılı**” çerçevesi içerisinde yer alan başat konu başlıkları arasında yeşile, doğaya, ormana ve yeşil vatana ayrı bahis açmak gerekir.

Bizim inanç dünyamızda ve fikri eksenimizde “**ağaç**”, kıyamet koparken dahi toprakla buluşmasına emek verilecek zenginliktir. Tek bir ağaca bu önemi atfeden bir anlayışın ormana, ormanlara, yeşil vatana verdiği değeri ve emeği ifade etmek çok da kolay değildir.

Türkiye’nin ormanları; sadece doğanın süsü değildir; aynı zamanda milletimizin iradesiyle, hassasiyetiyle, alın teriyle var olan, korunan, gelişen, nesilden nesile aktarılan kutsal emanettir. Orman, suyun ve bereketin kaynağı, temiz ve sağlıklı havanın dayanağı, iklimi ve çevreyi korumanın emsalsiz imkanlarıdır.

Türkiye, orman ülkesi olmanın bir sonucu olarak orman yangınları noktasında yüksek riskli ülkeler arasındadır. Akdeniz kuşağında yer almamız dolayısıyla orman yangınlarına en açık ülkelerden biriyiz. Bugünden geriye doğru, hem orman hem de orman yangını ülkesi olduğumuzu doğrulayan verileri

paylaşarak satır artırmaktan ve zaman almaktan kaçınacağım. Aksine bir yaklaşımla davranıp, orman yangınlarını değil orman yangınlarıyla mücadele kılavızındaki çabaları, çalışmalarını ve bu alandaki en büyük gücümüz olan kahramanlarımızı anlatmayı ve aktarmayı tercih edeceğim.

Evet, Türkiye orman ve orman yangınları ülkesidir. Fakat, Türkiye aynı zamanda orman yangınlarıyla mücadelede güçlü politikalar uygulama ülkesidir. Orman yangınlarını söndürme hızı ve orman yangınlarının etkilediği alanı en aza indirme kararlılığıyla “**orman yangınlarıyla mücadelede başarılı ve örnek ülke**” konumundadır.

Anadolu coğrafyasında, Türkiye’nin ormanlarında sadece yangın çıkmaz, yangına karşı direniş, yangını söndürme kararlılığı, ateşle savaş fedakarlığı tarihi ve onu üreten kahramanlar da ortaya çıkar.

Türkiye, orman yangınlarıyla mücadele konusunda; orman işçilerine kadro, istihdam edilen işçi sayısının artırılması, teknik ve teknolojik araç, gereç, donanım ve yazılımların edinilmesi gibi sayısız işleri kısa sürede gerçekleştirdi. Bu noktada, kadro sözü veren ve sözünü yerine getiren, orman yangınları noktasındaki destansı başarıyı destekleyen, yangınla mücadeleye dair sair ihtiyaçların hızla giderilmesi iradesini hayata geçiren Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’a şahsım, sendikam ve orman işçileri adına münhasıran teşekkür ediyorum.

Orman yangınlarıyla mücadele konusunda gelişmiş ülkelere sahip olup bizim sahip olmadığımız araç, gereç, alet-edevat, yüksek teknoloji veya yazılım söz konusu değil. Dünyada ne varsa bizde de o var. Fakat, bizim sahip olup dünya ülkelerinin çoğunluğunun sahip olmadığı bir imkana sahibiz. İş bilen, işini seven, ormanı korumak adına, yangını söndürmek, ateşi bitirmek adına varını, yoğunu ve canını ortaya koyan fedakar orman işçilerimiz. Türkiye’nin ormanları koruma, ormanları yaşatma ve yangınla mücadeledeki en büyük zenginliği, destansı mücadelenin müellifleri, isimsiz kahraman yürekli orman işçileridir.

Bu gerçekten hareketle, amacım geline nokta da dair sayısal veriler, istatistiki bilgiler üzerinden “ne kadar büyük iş yapıldı” dedirtmek değil. Niyetim ve hedefim, orman yangınlarıyla mücadele, ormanı, çevreyi ve doğayı koruma alanında rakipsiz emeği, benzersiz fedakarlığı, emsalsiz yeşil vatan sevgisini aktarmak, hikayeyi destana çeviren insani duruşu ve yeşil vatani korumaya adanışı anlatmak.

2021 yılında Ege ve Akdeniz bölgelerinde yaşadıklarımız dahil büyük orman yangınları, sadece ormanlarımızı değil, yüreğimizi de yakmıştır. Sadece, ağaç sayımızı, yeşil alanımızı eksiltmemiş, gelecek umudunu artıran fırsat ve imkanları da azaltmıştır. Su hayatın, orman yağmurun kaynağıdır. Evrenin akciğeridir ormanlar. İnsanın, sağlığı, sıhhati, akıl, beden ve ruh sağlığını koruma merkezidir.

Ormanı korumak, insanı korumaktır. Ormanı korumak, oksijen üretim tesisini korumaktır. Ormanı korumak, binlerce canlının hayat alanını, hayatını korumaktır. Orman, yaban hayvanlarının evi, binlerce nebatatın yaşam zeminidir. Bunu bilenler, bu gerçeğin önemini idrak edenler ancak ormanı koruyabilir, ateş savaşçısı kimliğiyle, yeşil vatan muhafızı kişiliğiyle sorumluluk alabilir, orman yangınına söndürebilir. Öyle oldu, olmaya da devam ediyor, devam edecek.

Ekranlara yansıyan görüntülerinden dahi korkulan büyük orman yangınlarında nefessiz kalmayı göze alarak yangınları söndürenler, orman işçisi yeşil vatan askerleridir. Yangınlar sırasında ormanın derinliklerine girip, alevlerle burun buruna gelip, dumandan etkilenip geri çekilmeyen ateşle savaşan, yangınla çatışan, tek bir ağacı kurtarmak için çırpınan orman işçilerinin yeşil vatana hizmeti ve o hizmeti eksiksiz sunmak noktasındaki fedakarlık ekseni cesareti hâlâ zihinlerdedir.

Türkiye ve Türkiye’nin orman işçileri sadece Türkiye’de değil insanlığın ortak mirası kabul ettiği ormanları korumak ve kurtarmak adına dünyanın farklı ülkelerinde de bilgisini, birikimini, cesaretini ve emeğini ortaya koydu. 2020 yılında Avustralya’da 180 bin kilometrekare orman yok oldu. 2019’da Amazonlar, dünyanın akciğerleri olarak bilinen ormanlar, günlerce yanarken dünya izledi. Biz ise izlemekle yetinmedik; bilgi birikimimizi, personelimizi ve dualarımızı seferber ettik.

Türkiye’nin ormanları korumaya, orman yangınlarıyla mücadeleye dair modeli; yalnızca ateşi söndürmeyi değil, aynı zamanda onu önlemeyi ve direnci artırmayı esas alır. Hızla sonuç alınmasının ve kalıcı başarıların elde edilmesinin temelinde bu var. Geçmişin yanlışlarını terk eden, geleceğe taşıyacak doğruları hayata geçirmekte tereddüt etmeyen yönetim anlayışı ile sıfır hata, sıfır sorun, sıfır kayıp hedefiyle görev yapan ormanları koruma ve yangınla mücadele anlayışının ortaklığıyla oluşan Türkiye modeli, sonuç almaya ve dünyaya örnek olmaya devam edecek.

Bu modelin gelişmesinde, iş görmesinde, istendik sonuçları hayata geçirmesinde en önemli eşik, orman işçilerimizin gayreti, morali, yüksek motivasyonu, müthiş özgüveni ve zirveye ulaşmış fedakarlığıdır. Başarıda en büyük pay, orman işçisindir. Başarının anahtarı ise orman işçimizin dirayetidir.

Duygusal bir anlatım gibi görünse de işin somut ifadesi şudur; Orman işçisi, sabahın ayazında kazmasını küreğini omzuna alır, dağın tepesine, ormanın bağrına gider. Bir yandan yollar açar, bir yandan genç fidanları diker. Yangın şeritlerini oluşturur, riskli bölgelerde temizlik yapar. Mevsimlik çalışır ama yıl boyu görevini unutmaz. Yangın çıktığında tatili yoktur, izni yoktur. Gecesi ve gündüzü yoktur. Orman evi, ağaçlar arkadaşlarıdır.

Üzülerek ifade ediyorum. Ne yazık ki bu emeği görmeyen, kıymetini bilmeyen, hakkını vermek noktasında gayret sarf etmeyenler de oldu, oluyor. Bu onurlu duruşu ve iş tutuşu, kutsal emeği görmezden gelmek, iyi niyetten yoksun olmakla

mümkündür. İrfan dünyamızın deyimlerine sığınıyor; “görenedir görene, köre nedir köre ne” ve “bilen bilsin bilmeyende nemiz var” diyoruz. Biz biliyoruz ki, bu ülkenin ormanlarında dimdik ayakta duran ağaçların arkasında orman işçilerinin nasırlı elleri ve tertemiz yürekleri vardır.

Tam da bu nedenle diyoruz ki:

- **Mevsimlik değil, istikrarlı istihdam.**
- **Düşük değil, insanca yaşatan ücret**
- **Geçici değil, güvenceli iş**
- **Sorunlu değil huzurlu ve onurlu çalışma hayatı...**

Orman işçisinin emeği güvence altına alınmalı, toplu iş sözleşmelerinde cimrilik değil cömertlik esas olmalı, sendikamızın teklifleri, haklı talepleri ve tepkileri ortak çözüm bilinciyle karşılık bulmalıdır.

Yangınla mücadelede yeni teknolojiler – dronlar, yangın kuleleri, haritalama yazılımları – elbette ki hayat kurtarıyor. Ancak o teknolojiyi ormanda kullanacak, alanda koşacak, hortumu taşıyacak, alevi söndürecek yine insandır. Yine orman işçisidir.

Bu nedenle:

- **Eğitim programları güçlendirilmeli,**
- **Yangın müdahale ekipmanları artırılmalı,**
- **Teçhizat eksikliği kalmamalıdır.**

Orman yangınlarıyla mücadele sadece bir kurumun değil, milletin topyekûn seferberliğiyle başarılabilir. Bu nedenle biz, orman yangınıyla mücadeleyi askerlik gibi görüyoruz. Çünkü orman da vatan, orman da sınırdır.

Artık Türkiye’de bir gerçek var: Terör gündemi silinmiş, millet huzura kavuşmuştur. Bu yeni dönem, bize büyük bir imkân sunuyor. Teröre ayrılan bütçeler, artık Yeşil Vatan’a akmalıdır. O kaynaklar:

- **Orman köylüsüne destek,**
- **Genç fidanlara can suyu,**
- **Orman turizminin kalkınması için harcanmalıdır.**

Terörden temizlenen yaylalar, orman tarımı için verimli hale gelmeli, orman köylerinde kalkınma projeleri başlatılmalı, kırsal yaşam yeniden cazip hale getirilmelidir. Bu aynı zamanda, köyden kente göçün de önünü kesecek bir stratejik hamle olacaktır.

Ey bu satırları okuyan dostum, kardeşim...

Belki bir orman yangını hiç görmedin. Belki yanan bir ağacın iç geçirişini duymadın. Ama bil ki, biz o yangının ortasında bir çocuğun gözyaşını, bir işçinin tükenen nefesini, bir ağacın kavruken gövdesini gördük.

Ben Settar Aslan olarak diyorum ki:

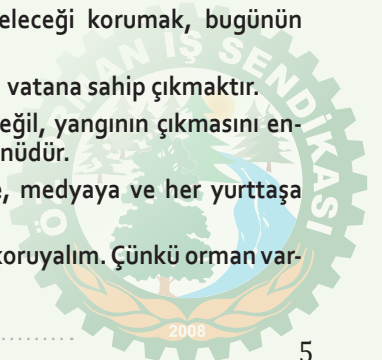
Ormanlar geleceğimize. Geleceği korumak, bugünün sorumluluğudur.

Orman işçisine sahip çıkmak, vatana sahip çıkmaktır.

Bugün yangını söndürmek değil, yangının çıkmasını engellemek için seferber olma günüdür.

Bu çağrı; hükümete, millete, medyaya ve her yurttaşta sesleniştir.

Geliniz, Yeşil Vatan’ı birlikte koruyalım. Çünkü orman varsa hayat var.

Bakan Yumaklı: Orman yangınlarıyla mücadelede bütün unsurlarımızla hazırlıklarımızı tamamladık

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, 1 Mayıs itibarıyla orman yangınlarıyla mücadelede bütün unsurların hazır hale geldiğini belirterek, "27 uçak, 105 helikopter, 14 insansız hava aracı, 1786 arazöz, 1786 arazöz, mücadeleimizin temelini oluşturacak." dedi.

Son yıllarda küresel kriz haline gelen iklim değişikliğinin, orman yangınlarına karşı daha dikkatli ve tetikte olunmasını zorunlu kıldığına işaret eden Yumaklı, "Dünyada son 10 yılda yanan orman alanı, önceki 10 yılda yanan alanın iki katından daha fazladır. Meteorolojik veriler, bu yaz da yangın açısından yüksek riskli bir dönemin bizi beklediğini gösteriyor. Bunun bilinciyle hazırlıklarımıza sonbahar döneminde başlayıp, kış döneminde yoğunlaştırdık ve artık 1 Mayıs itibarıyla bütün unsurlarımız, birimlerimiz ve gücümüzle hazırlıklarımızı tamamladık." diye konuştu.

Yumaklı, yangınla mücadele konusunda değişen ve gelişen koşulları göz önünde bulundurup gerekli iyileştirmeleri yaptıklarını aktararak, orman yangınlarının sebebinin yüzde 84'ünün insan kaynaklı olduğunu anımsattı.

Orman yangınlarıyla mücadelenin büyük ve önem-

li kısmını, yangın öncesi alınan tedbirler ve hazırlıkların oluşturduğuna işaret eden Yumaklı, sonbahardan bu yana köy köy, mahalle mahalle, bütün yerleşim birimlerine ulaşmış 7'den 70'e bütün vatandaşları bilgilendirdiklerini anlattı.

Yumaklı, orman yangınlarıyla mücadelede teknoloji kullanımının üst düzeyde olduğunu bildirerek, sözlerini şöyle sürdürdü:

"İHA'lardan gelişmiş araç teknolojilerine kadar günden güne değişen ve gelişen koşullar, teşkilatımızı sürekli güncel tutmayı zorunlu kılıyor. Özellikle son yıllarda gelişim gösteren yapay zeka tabanlı yazılım ve uygulamaları, yangınla mücadelemizde aktif kullanıyoruz. Akıllı kulelerimizden ve İHA'lardan aldığımız görüntülerin analizi başta olmak üzere pek çok konuda yapay zekadan faydalıyoruz. Yangın Karar Destek Sistemi'miz, Birleşmiş Milletler'e bağlı Uluslararası Telekomünikasyon Birliğince uluslararası bir yarışmada ödüle layık görüldü. Bu sistemle orman yangınlarını simüle edebiliyor, istediğimiz verilerin analizini gerçekleştirip değerlendirme yapabiliyoruz."

Yangınlarla mücadelede 25 bin kişilik insan gücü kullanılıyor

Yangınlarla mücadelede en büyük yardımcılarının orman kahramanları olduğunu belirten Yumaklı, yangınla mücadelede insan gücü kapasitesinin 25 bin olduğunu söyledi.

Yumaklı, orman yangınlarıyla mücadelede kullanılan ekipman ve araçlara ilişkin bilgi vererek, "Rezerv güçlerle birlikte 27 uçak, 105 helikopter, 14 insansız hava aracı, 1786 arazöz ve su ikmal aracı, 2 bin 742 ilk müdahale aracı ile 831 iş makinesi, orman yangınlarıyla bu yılki mücadelemizin temelini oluşturacak. Hava araçlarımızın su almasını kolaylaştıracak 4 bin 796 havuz ve gölet ile 184'ü akıllı olmak üzere 776 gözetleme kulesi, bu mücadelenin önemli unsurları olacak." ifadelerini kullandı.

Orman Genel Müdürlüğü'nün bütün birimleriyle yangınlarla mücadeleye hazır olduğunu aktaran Yumaklı, "Ancak bu mücadele yalnızca bir kurumun, bir zümrenin yürüteceği bir çalışma değildir. Bu mücadele, toplumun bütün fert ve kurumlarıyla birlikte topyekun yürütülmesi gereken bir mücadeledir. Bu mücadelede İçişleri Bakanlığımız ile yakından çalışıyor ve ortak hareket ediyoruz. Özellikle AFAD ve jandarmamızın sağladığı destek, bizlere ayrı bir güç veriyor. Ayrıca envanterimiz dışında, rezerv güç olarak hava araçlarını en etkin şekilde bize sağlayan Milli Savunma Bakanlığımız da en önemli destekçilerimizdendir." dedi.

Yumaklı, Türkiye'nin, dünyada orman yangınlarıyla mücadele konusunda bir otorite olduğunu vurgulayarak, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Yangınlarla mücadeledeki başarımızı yakından takip eden ülkelerin, bizden bu metodolojiyle ilgili eğitim ve bilgi talepleri var. Onları da karşılıyoruz. Orman yangınlarının yoğun olduğu Amerika Birleşik Devletleri, Kanada gibi ülkeler ve bizimle aynı kuşakta yer alan Portekiz, İspanya, Fransa, İtalya, Yunanistan gibi ülkelerle kıyasladığımız zaman, yangınlarla mücadeledeki konumumuzu çok daha iyi görürüz. Biz dünyaya örnek bir mücadele verirken maalesef ülkemizde çarpıtmalara, yalanlara ve iftira kampanyalarına maruz kalabiliyoruz. Yani bir yandan yangınla mücadele ederken diğer yandan dezenformasyonla savaşıyoruz. Vatandaşlarımızdan istihdamımız, bu mücadele sırasında doğru bilgiyi resmi kurumlardan edinmeleri, sosyal medyada paniğe sevk edecek yanlış bilgilere itibar etmemeleridir."

Orman yangınlarının sayısının alınacak önlemlere düşürülebileceğine dikkati çeken Yumaklı, "Bunun için ortaya koyduğumuz 'Orman Benim' sloganına da tam da bu yüzden sınırsız sarılmalıyız. İlkini geçen yıl bugünlerde yaptığımız Orman Benim Kampanyası'yla toplumsal farkındalık oluşturup, yangın sayılarını ciddi oranda düşürmeyi hedefliyoruz. Bu yıl 9 Mayıs cuma günü 81 ilde gerçekleştireceğimiz etkinliklerle, ormanlarımızı, yangına sebebiyet verecek maddelerden temizleyeceğiz. Genç, yaşlı, kadın, erkek demeden tüm vatandaşlarımızı bu değerli kampanyaya destek vermeye davet ediyorum." ifadelerini kullandı.

Bekir KARACABEY

Orman Genel Müdürü

Yeşil Vatan'ın Kahramanları

Ülkemizde ormancılık faaliyetlerinin temelleri ilk kez 1839 yılında atılmıştır. O tarihten bu yana gelişerek, 186 yıldır başarıyla görevini sürdüren Orman Genel Müdürlüğü olarak, sahip olduğumuz büyük bilgi birikimiyle ormanlarımızı ve orman kaynaklarımızı korumak, geliştirmek ve sürdürülebilir bir şekilde yönetmek amacıyla yaklaşık 50 bin fedakâr personelimize gece gündüz demeden çalışıyoruz. Üstelik yalnızca ülkemiz için değil, dünya ormanları için de gayret gösteriyoruz.

Türkiye, doğudan batıya, kuzeyden güneye her köşesiyle adeta bir cennettir. Bu cenneti anlamlı kılan unsur ise Yeşil Vatan'dır. Özellikle son yıllarda yapılan yoğun ormancılık ve ağaçlandırma çalışmaları bu anlamı daha da derinleştirmiştir.

Bu çalışmalar neticesinde, ülkemiz bugün yüzölçümünün %30'unu oluşturan 23,4 milyon hektarlık orman varlığına sahiptir. Ancak bu kıymetli hazine-nin korunması büyük bir fedakârlık ve sorumluluk gerektirmektedir. Ormanlarımızı her türlü tehlikeye karşı korumak için gönülden görev yapıyoruz.

Orman varlığımızı koruma ve gelecek nesillere daha yeşil bir vatan bırakma yolunda en büyük güvencemiz, sahada ter döken tüm çalışma arkadaşlarımız ve ormanın isimsiz kahramanları olan orman işçilerimizdir.

Son yıllarda iklim değişikliğinin etkisiyle artış gösteren orman yangınlarıyla mücadelede gösterilen

üstün gayret, cesaret ve fedakârlık her türlü takdirin üzerindedir. Unutulmamalıdır ki, her yangın söndürme operasyonunun ardında canını ortaya koyan, mücadeleyi bırakmayan bir orman kahramanı vardır.

Yaz mevsiminin yaklaştığı bugünlerde, bu cansiperane mücadelenin anlamını milletçe daha derinden hissediyoruz. Ormanlarımız; toprağımızın bereketi, suyumuzun kaynağı, havamızın temizleyicisi, binlerce canlının yuvası ve milletimizin göz bebeğidir. Ancak özellikle yaz aylarında bu zenginlik büyük bir tehdit altına girmektedir. Yangınlar sadece ağaçları değil; ekosistemleri, canlıları ve geleceğimizi de tehdit etmektedir.

İşte bu noktada, ormanın görünmeyen ama en güçlü bekçileri olan orman yangın işçilerimiz devreye girmektedir. Onlar, alevlerin karşısına ilk çıkan, geri adım atmayan, canı pahasına mücadele eden, her karışı Yeşil Vatan olan ormanlarımıza sahip çıkan sessiz kahramanlardır.

Sıcaklığın 40-50 derecele-re ulaştığı günlerde, gece gündüz demeden, bayram tatili ya da hafta sonu demeksizin çalışan bu vefakâr insanlar; çoğu zaman ailesini bile göremeden görevlerini sürdürüyorlar. Bu yalnızca fiziksel değil, büyük bir psikolojik ve duygusal mücadeledir. Çünkü karşılarında yalnızca bir yangın değil, aynı zamanda bir doğa felaketi ve yok oluş tehdidi vardır.

Bu kahramanlarımız yalnızca yangını söndürmekle kalmıyor; bir ağacın gölgesini, bir kuşun yuvasını, bir

"Ormanı korumak, vatani korumaktır." anlayışıyla görev yapan orman yangın işçilerimiz, vatanın her köşesini bir evlat gibi sahiplenmekte, her ağacı bir emanet olarak görmektedir.

çocuğun geleceğini ve milletimizin yarınlarını da koruyorlar. Attıkları her adımda, tuttıkları her hortumda, salladıkları her kazmada bir fedakârlık, bir azim ve bir direniş gizlidir.

Kimi zaman helikopterle havadan, kimi zaman dağ yollarında yürüyerek karadan ulaşırlar yangınlara. Ellerinde bazen sadece bir kürek, bazen yalnızca bir sırt pompası vardır. Ama her zaman yürekleriyle ve inançlarıyla oradadırlar.

Orman Genel Müdürlüğü olarak bizler de onların çalışma koşullarını iyileştirmek, güvenliklerini artırmak ve teknolojik donanımlarını güçlendirmek için var gücümüzle çalışıyoruz. Ancak biliyoruz ki hiçbir ekipman, hiçbir teknoloji onların yüreğiyle verdikleri bu mücadeleyi ikame edemez.

Bugün Yeşil Vatan'ın her bir köşesinde, ormanlarımızda yankılanan her kuş sesinde, çocuklarımıza miras bırakacağımız her orman alanında bu kahramanların emeği, alın teri ve duası vardır. Onlar sadece işçilerimiz değil; doğanın diliyle konuşan, onunla bütünleşmiş birer doğa neferidir.

Bu vesileyle görevini kahramanca sürdüren tüm mesai arkadaşlarımıza, yangın işçilerimize en derin şükranlarımı sunuyorum, hayatını bu uğurda feda eden aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle anıyor; görev başındaki tüm çalışma arkadaşlarımıza sağlık, güç ve kolaylık diliyorum.

Prof. Dr. Kenan OK

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi
Ormanlık Ekonomisi Anabilim Dalı

Kenan Ok: Orman yönetimi sloganlarla, her yere geçerli reçete veya şablonlarla yapılabilecek bir iş değildir.

Prof. Dr. Sayın Kenan Ok, Öz Orman İş Sendikamızın yayın organları arasında yer alan Yeşil Vatan Koruyucuları Dergimizin soruları cevaplandığı ve dosya konumuz olan Orman yangınları hakkında engin bilgi ve birikiminizi bizlerle paylaştığınız için teşekkür ederiz. Öncelikle size şunu sormak isteriz: Hem Dünyada hem de ülkemizde özellikle her yaz dönemi ciddi orman yangınları yaşıyoruz. En son ABD’de yaşanan orman yangınları tüm Dünya’nın gündemine oturdu. Küresel iklim krizi ile orman yangınları arasındaki bağ nedir? Dünya bir iklim krizinin içinde geçiyor diyebilir miyiz?

Düşüncelerimi, ormanın emekçileriyle paylaşma fırsatı verdiğiniz için asıl ben teşekkür ederim. Dünya bir iklim krizinin içinde geçiyor mu sorunuza gelince; ülkede ve Dünya’da yaşanan tartışmalar elbette sizleri böyle bir soru sormaya yöneltiyor.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) gibi, Dünya’nın en büyük ekonomilerinden birinin başındaki yöneticiler iklim krizini kabul etmeyince, haliyle böyle tereddütler ortaya çıkıyor. Çin gibi hem kalabalık nüfusları hem büyük ekonomileri yönetenlerin ısrarla iklim krizine mesafeli durmaları ister istemez bazılarında bir şüphe yaratıyor. Ama Başkan Trump’un yeni atadığı bakanlarından birinin “iklim krizi bu kuşağı etkilemeyecekmiş” şeklindeki yorumu, aslında konuyu hangi derinlikte ele aldıklarına dair ipuçları da veriyor. Şunu rahatlıkla söyleyebilirim ki, dünya hem iklim, hem de bir medeniyet krizi içerisinde. Son otuz yıldır sanki Dünya ikinci bir orta çağ dönemine girdi gibi geliyor bana. Değişen sadece iklim değil ki, her geçen gün yeni bir savaş haberi geliyor, günlerce aylarca sivil insanlar, yaşlı, çocuk demeden bombalanıyor ve insanlık seyrediyorsa, büyük bir krizden geçtiğimiz kesindir.

Madem iklim üzerine odaklandık. Biraz birlikte düşünelim. Dün ozon tabakasının

deliğini konuşurken, ardından eriyip çöken buzul görüntüleri gelmeye başlamadı mı? Her yeni gün, erimiş buzulların altından çıkan ve ilk defa fotoğrafı çekilen toprak parçalarının resimleri gelmiyor mu? Tamam, Dünya tarihi incelendiğinde zaman zaman mevsimlerde kaymalar, hava hallerinde dalgalanmalar olmuştur. Buz çağları, uzun kurak dönemler yaşanmıştır. Ama Dünya daha önce hiç bu kadar kalabalık olmuydu? Örnek verilen buzul veya kurak çağlarda, yerin kilometrelerce altından fosil yakıtlar çıkarılıp atmosfere salınmış mıydı? Yüzbinlerce insan, binlerce uçağa binip atmosferde cirit atıyor muydu? O dönem yapılan savaşların bugünkü kadar çevresel yıkımları oluyor muydu? Artık, Dünya’nın kullanım sınırlarını zorladığımız bir döneme girildiğini görmeden, eskiden yaşanmış soğuma veya ısınmalar ile bugünkü sıkıntılar arasında benzerlikler aramak, bana öncelikle metodik olarak yanlış geliyor.

Dünya tarihinde okyanuslarda yüzen çöp adalarının görüldüğü, yenilen balıklarda, içilen sularda mikro plastikler bulunduğu bir dönem oldu mu daha önce! O kadar çok plastik ve fosil yakıt kullanır hale gelmişiz ki, okyanus suyunda bile mikro plastik çıkıyor ve siz halen, eskiden de Dünya’da sıcak veya soğuk zamanlar olmuştu, korkmayın diyorsanız, bence işi çok hafife alıyorsunuz demektir. Kurduğumuz kentler, içerdiği evleri, iş yerlerini, hatta yol ve çevresini ısıtmak, aydınlatmak adına o kadar çok enerji kullanıyor ki, istemesek de evlerimizin dışını da ısıtıyor, kar şeklinde başlayan yağışı yağmur olarak indiriyoruz

yere. Sonra da neden kar yağmadı diyoruz. Oluşturduğumuz yerleşimler için ne tarla bıraktık ne de orman. Her yere ev yaparken, yazlık yaparken bryandan karbon salıp küreyi ısıttık, diğer yandan karbonu tutan ağaçları azalttık, su toplama havzalarını bozduk. Karalar yetmedi, denize girerken huylandırıyor diye, denizin dibindeki çayirlara bile bulaştık. Teknelerimizin çapaları, trolleri yetmemiş gibi, kepçe tutup kıyılardaki deniz çayırılarını sökeceğiz diye para harcamaktan kaçınmadık! Bütün bunların bir çevresel sonucunun, ekolojik etkilerinin olmamasını beklemek mümkün müdür? Elbette bir yerlerden sonuç verecekti ve küresel ısınma diye, iklim değişimi diye gündemimize girdi. İnkâr etmek çözüm değildir. Sebepler ortadaysa sonucu da elbette olacaktır.

Türkiye’nin iklim krizi karşısında alabileceği önlemler nelerdir?

Elbette iklim krizi sadece Türkiye veya tek bir ülkeye özel bir sorun değil. Haliyle çözüm sorumluluğu da tek bir ülkede olamayacağı gibi, Türkiye’nin de tek başına sorumlu olduğu, tek başına çözüm arayacağı bir problemi konuşmadığımızı bilmeliyiz. Ama insanlığa, yaşadığı gezegene karşı sorumlu bir ülke gibi davranması, haliyle gereklidir. Türkiye’nin veya diğer ülkelerin soruna neden olan tutum ve davranışlarını azaltırken, çözümü destekleyen uygulamalarını artırması gerekir. Aslında her ülke için temel strateji de budur. Küresel ısınmaya neden olan, iklimi değişmeye zorlayanlar, karbondan ne kadar yaydıkları, ne kadarını tuttıkları noktalarında kendilerini sorgulamalıdır.

O nedenle önce konuyu karbon emisyonu açısından ele alalım. Türkiye bir petrol ülkesi değil ama önemli linyit kaynaklarına sahip ve halen enerji üretiminde, termik santrallere daha çok rol veriyor. Daha fazla kömür çıkarmak ve yakarak elektriğe dönüştürmek istiyor. Hatta ithal kömüre dayalı gemi şeklinde termik santraller kullanılıyor. Bu da atmosfere yaydığı karbonu artırıyor. Üstelik linyitler yüzeye yakın ve çıkarma maliyetleri düşük oluyor diye, açık madencilik tercih ediyor ve orman arazisi, tarım arazisi demeden, altındaki kömürü çıkarmak adına buralarda yapılacak madencilik makul görüyor. Bu da bir yandan karbon emisyonunu artırırken di-

ğer yandan karbonu tutacak orman ağaçlarının, zeytin gibi önemli tarım bitkilerinin azalmasına neden oluyor. Bu, ne yazık ki "kısa dönem" bir bakışın ürünü ve sürdürülebilir değil. İlk alacağı önlem, kömüre dayalı enerji üretiminin payını daha yeşil enerjilerle değiştirmek üzerine kurulmalıdır. Bu noktada Türkiye'nin aynı zamanda bir güneş ülkesi olduğunu hatırlamamız ve güneşe dayalı enerji üretim olanaklarını artırmasını düşünmeliyiz. Değerli okurların, ORKÖY'ün başlatıp, Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM) ORKÖY dairesinin devam ettirdiği, köylere güneş ısı projelerini, bir de bu çerçevede düşünmesi iyi olur. Köylüye verilen her gün ısı tesisi, topladı-

ğı güneş enerjisi ile bizleri daha az kömür yakmak, daha az elektrik kullanmak zorunda bırakıyor ve iklim değişimi sorununun çözümüne de katkı yapıyor. Benzer şekilde, ısı yalıtımı sağlanan her köy evi daha az enerji kullanımı anlamına geliyor ve kömüre ek olarak, ısıtma amaçlı kullandığımız odunun kullanımını da daha mantıklı alanlara yönlendiriyor.

Ama köy evlerinin plastik doğramalarla yenilenmesi desteklerine aynı olumlu bakışla bakmak mümkün değil. Bildiğiniz gibi, ısı yalıtımına destek olsun diye OGM bir süredir köylülere plastik doğrama desteği de veriyor. Fakat plastik üretimi karbon salan bir üretimdir ve bu destek küresel ısınma ve iklim değişimine faydadan çok zarar vermektedir. Bu nedenle aldığımız önlemlerin sorunun büyümesine mi yoksa azalmasına mı daha çok etki ettiğini de tartışmak gerekiyor.

Türkiye elbette sadece enerji üretimi ve kömür noktasında önlemlerle sınırlı kalamaz. Ulaşımda kullanılan benzin ve motorinin üreticisi değiliz ama ciddi bir tüketicisiyiz. Son yıllarda doğalgaz kullanımımız hem

evlerde hem sanayide çok arttı. Bunlar da aslında sera gazı emisyonlarını artırarak küresel ısınmayı artırıp iklimi değiştirmeye zorluyor. Türkiye, temiz ve yenilenebilir enerji kaynaklarına odaklanırken, eş zamanlı olarak, enerji kayıplarını azaltmaya, enerji tasarrufunu teşvik etmeye de öncelik vermelidir.

Tabi sorunu sadece enerji üretim - tüketim ilişkisinde çözmek olanaklı değildir. Ulaşım tercihlerimizi sadece elektrikli araç seçimiyle sınırlı ele alamayız. Elbette daha az ve temiz enerji kullanan araçlara yönelmeliyiz ama toplu taşımayı tercih etmekten, daha kısa mesafelerde taşıma gerektiren yerleşimlere, üretim ilişkilerine yönelme-

miz gerekir. İşe veya okula en fazla 1 km mesafede ve yürüyerek varmak ile 3 vasıta değiştirip erişmenin sonuçlarını sadece katlanılan kişisel zahmet, ödenen yol paraları olarak görmemeliyiz. Bu uzun yolculuklar, kullanılan her araç yeni bir karbon emisyonu anlamına geliyor ve iklim krizini daha da büyütüyor. O nedenle insanlarımızı evlerine en yakın yerde okula gitme, çalışma fırsatları tanıyan politikalar geliştirmeliyiz. Yaşam biçimimizi değiştirmeliyiz.

Tarımımızı ve hayvancılığımızı bu kapsamda yeniden incelememiz gerekiyor. Endüstriyel tarım kitle üretimi yaparken ciddi anlamda karbon da yayıyor, geniş ulaştırma yatırımlarını da teşvik ediyor. Bu konuda hep inekler suçlanıyor ve şu kadar metan gazı yayıyor deniyor ama sorunu gıda güvenliği açısından da ele almak gerekiyor. Et ve süt üretimi gıda endüstrisi açısından oldukça önemli ve yaşamla çok yakından ilişkili. Çocuklarınızın hem iklime karşı güvenli bir gezegende hem de yeterli gıdayı alabilir olması gerekiyor. Gerçi Türkiye'de hayvancılığın, özellikle maliyetler ve ürünlerin değerlendirilmesi noktalarında da sorunları var ama konu bir de iklim krizi açısından ele alınınca, son iklim kanununda olduğu gibi, küçük yetiştiricilerin birkaç koyununa da karışılacak korkusu yarattı. Ben ise bu konuda yine bir ORKÖY projesi olan biyogaz üreteç desteklerini hep hatırlar ve hayıflanırım. Bilmem okurlar arasında, yetmişli yıllarda Erzurum gibi soğuk bir yerde ORKÖY'ün hayvancılık yapanların ürettiği gübrelerden çıkan metanı toplayıp evsel kullanıma sunan bir proje hayata geçirdiğini hatırlayan var mıdır? Hayvanlardan ve özellikle gübrelerinden çıkan gazı olduğu gibi atmosfere bırakırsanız elbette sera gazlarını artırmış olursunuz. Ama bu örnekte olduğu gibi, bir başka alanda kullanırsanız hem bu olumsuz etkiyi azaltmış hem de döngüsel ekonomi bakışına geçmiş olursunuz. Türkiye'nin döngüsel bir ekonomi anlayışına yönünü çevirmesi gerekir. Üretilen ürünün üretimi sırasında çıkan atık veya yan ürünlerin nasıl değerlendirileceğini, ömrünü tamamladığı

düşünülen bir ürünün "yeniden kullanım" alanları olup olmadığına bakması gerekir.

Eski bir ev yıkılıp yenisi yapılmak isteniyor ama yıkım maliyetleri azaltılacak diye yeniden değerlendirilebilir pek çok malzeme heba ediliyor. Bir mobilya eskidi diye yakılıyor veya çöpe atılıyor. Halbuki o mobilyayı oluşturan oduna dayalı ürünlerde depolanmış karbon bulunuyor ve yakıldığında yok olurken, yeniden kullanıldığında hem depoda kalmış hem de yeni bir karbon emisyonunu önlemiş oluyor. O nedenle, yeniden kullanım, geri dönüşüm, sadece pet şişelerde, cam kavanozlarda değil, tüm atıklarda, ürünlerde düşünölmeye başlanmalıdır. Belediyelerin çöp toplama birimlerinin acilen atık ayrıştırma ve yeniden değerlendirme birimlerine evrilmesi gerekir. Yanlış anlaşılmasın, bu söylediklerimin fakirlikle falan alakası yok! Avrupa'da en

fazla yeniden kullanımı İngiltere yapmaktadır. Bizim de maden önemlidir diyerek, ormansızlaşma ve tarımsal üretim kayıplarını görmezden gelerek, yeni malzemeler arama politikasından, eldekini daha akılcı kullanım politikasına geçmemiz gerekir.

İklim krizi karşısında alınabilecek önlemler sorunuza yanıtlarken nedenlerden hareket ettim ve özellikle ormansızlaşmayı sona bıraktım. Her kaybolan orman arazisi daha az karbon tutmak demektir. Yanan her orman hem artan karbon emisyonu hem azalan karbon tutum kapasitesidir. Bu nedenle Türkiye iklim kriziyle gerçekten mücadele edecekse, **ormanları konusundada çok kıskanç olmalıdır.** Ancak gidişat bırakınız kıskançlığı, her gelene ormanın kapılarını ardına kadar açan bir yöne dönmüş görünüyor. Madenci istediği ormanda maden çıkarmak isterken, turizmciler benzer hakkı kendisinde görmektedir. Arsa olarak değerlendirildi diye zeytinliğini satan bile, yeniden zeytin üretmek için ormandan yer talep edebilmektedir! **Talep sahibi herkes "ülke ekonomisine katkı" yaptığını iddia etmekte fakat ormanların yaptığı katkı sanki hiç yokmuş gibi davranmaktadır.** Oysa ormanlar odun üretilir gelir yaratmakla sınırlı kalmamakta, odunu üretirken

de kullanırken de karbon depolamaktadır. Oldukça yaşlı diye kesmeyip bıraktığınız bir anıt ağaç bile, aslında hem karbon yutmakta hem karbon depolamakta, iklim mücadelesinde size destek vermektedir. Bu nedenle, ülkenin odun üretimine ayrılmış ormanları da, sel veya çığdan koruma hizmeti veren ormanları da bizleri, tüm insanlığı ve Dünya'yı, önce küresel ısınmadan ardından da iklim krizinden korumaktadır. **Ormanlar göz ardı edilerek, ormanlardan vaz geçerek küresel ısınmayla mücadele etmek mümkün değildir.**

Bu noktada zaman zaman karşılaştığım bir yanılsamaya da değinmek isterim. Bazıları ormanların su üretimi veya biyolojik çeşitliliğin korunması gibi odun üretimine göre nispeten yeni üretim biçimlerine duyulan gereksinimlerin tüm dünyada artmasını, sanki odun üretiminin önemini azaltmış gibi görüyor ve gösteriyor. Oysa bu üretimlerden birinin öneminin artması diğerinin öneminin azalmasını gerektirmiyor. Aksine birim alanda üretmeniz gereken mal ve hizmetler daha da çeşitlenerek artıyor ve oduna daha fazla gerek duyulur hale geliyor. Daha az alanda daha çok odun üretim sorumluluğu artıyor.

Sorumuzun bir de orman yangınları ve iklim krizi ilişkisi boyutu vardı. Bu konuda neler düşünüyorsunuz?

Evet, sorunuz içerisinde yer alan küresel iklim krizi ile orman yangınları arasındaki bağa gelirsek; her orman mühendisi yangın üçgeni diye adlandırılan ve yangının çıkması için gerekli üç koşulu sağlayan bir bilgi öğrenir. Hatta yangın eğitimlerinde bu konu yangın işçilerimize de öğretilir. Bir yangının çıkması için **oksijenin, yanıcı maddenin ve tutuşma sıcaklığının** bir arada bulunması gerekir. Oksijen, yanıcı madde ve tutuşma sıcaklığı yangını ortaya koyan üç bileşendir ve bu nedenle yangın üçgeni denir. Eğer yangın çıkarmak istiyorsanız bu üçünü de hazır etmelisiniz veya eğer çıkmış bir yangını söndürmek istiyorsanız, en azından bu üçünden birini yok etmelisiniz.

Yangın uzmanı olmaya gerek yok. Şimdi bu bilgiyi küresel ısınma ortamında yeniden ele aldığımızda, özellikle **"tutuşma sıcaklığının"** küresel ısınmadan etkileneceği açıktır. Çok kuru bir yanıcı maddeyi bir kibrit veya kıvılcım tutuşturmaya yeter. Ama aynı maddeyi soğutur veya ıslatırsanız, aynı kibritle yakamazsınız. Çünkü artık daha fazla tutuşma sıcaklığına ihtiyaç vardır. Soba kullanmış, piknik ateşi yakmış herkes bunu gözlemlemiştir. İşte bu noktada, her geçen gün sıcaklığı artan bir Dünya'da, yangınlar için daha uygun olacak yerlerin her geçen gün genişleyeceğini görmemek mümkün değildir. Küresel ısınmanın olmadığı ve normal koşullar diyebileceğimiz durumda, örneğin insan etkisi olmadan da yıldırım, volkanlar, gök taşı düşmeleri gibi doğal nedenlerle yangın çıkabiliyordu. İnsanların dikkatsizlikleri ve kasıt ve sabotajları ile bir yangın çıkma hali mevcuttu. Ancak küre ısındıkça tutuşma sıcaklığı düşeceği için, hem doğal nedenlerle çıkabilen yangınların artacağı hem de insan kaynaklı yangın teşebbüslerinin daha büyük oranda yangına dönüşeceği beklenmektedir.

Bu açıklamalar "çıkacak yangınlar" açısından bir değerlendirmedir. Ancak bir de çıkmış yangını "söndürme başarısı" açısından küresel ısınmanın etkilerinin ne olacağını düşünmek gerekir. Hemen belirtelim, çıkmış bir yangını söndürme yeteneğimiz küresel ısınma karşısında daha zayıf hale gelecektir. Eskiden 1 birim güçle söndürdüğümüz yangınlar için artık, 1.1, 1.2, 1.3 ve belki de çok daha hızla artan bir seriye uygun şekilde yeteneklerimizi, kapasitemizi geliştirmek, daha fazla kaynak kullanmak ve daha fazla kayıplara katlanmak zorunda kalacağız. Türkiye özelinde olaya baktığımızda, yangın bölgesi diye bildiğimiz bölgelerin genişlediğini, yangınla pek az temas olmuş orman işletmelerimizin her geçen gün daha fazla yangınla meşgul olmaya başladığını görüyoruz ve göreceğiz.

Türkiye olarak orman yangınlarıyla mücadele konusunda sizce ne durumdayız?

Türkiye'deki devlet orman işletmeciliğinin bu konuda en büyük şansımız olduğuna inanıyorum. Bu konunun farkındaydım ama 2013'de ABD Georgia'daki eyalet ormanlarından sorumlu Forestry Commission'ı ziyaretimden sonra devlet ormancılığına güvenim daha arttı. Üstelik son Los Angeles yangınında daha güvenim daha da pekişti. Bizde birileri, sanki kötüyümüş gibi, "ama bizde ormanların % 99'u devletin" derler ve hep yabancıları her alanda iyiymiş gibi sunarlar. Mülkiyet dağılımı tarihsel mirasın bir sonucudur ve Osmanlı'da da ormanların kamu mülkiyetinde olması, aslında bizim için bir şans olmuştur.

ABD'deki durumu inceleyelim ve ardından Türkiye ile karşılaştıralım. Los Angeles hadisesinde yangın, özel orman, eyalet ormanı veya federal orman demeden önüne geleni yaktı. Bu yangının karşısında durması gerekenler ise aralarında olması gereken iş birliğini bir türlü kuramadı. Bir yanı deniz olan yangında, *su kaynağı kalmadı, müdahale edemiyoruz* gibi tuhaf açıklamalar yaptılar. Evet, aşırı rüzgâr vardı ama su kaynağı yetersizliği ana sorun gibi gösterildi. Yanan ormanların ne kadarı özel ormandı, doğrusu merak ediyorum ama öğrenemedim. Çok övülen özel orman sahipleri yangın söndürmeye kaynak ayırmakta her zaman kiskanç davranıyorlar. Bunu yadırgamak için söylemiyorum. Hepimizin evi var fakat kaçımız, gelirimizden pay ayırıp tek bir yangın tüpü aldı ve evine koydu! Özel orman sahipleri de öyle yapıyor. Eyaletlere ait ormanların sahibi ise Valilikler! Vali, ormancılara ne verdiyse,

ormancıları da o kadar önlem aldı. Georgia'da eyalet kasabalarından topladıkları eski itfaiye araçlarını orman yangınlarına uygun hale getirmeye çalışıyorlardı! Bir kısım ormanlar ise, hani filmlerde hep duyarız ya, "kahrolası federaller diye", federallere ait, federallerce yönetilen ormanlar. Bunlara Ulusal Orman diyorlar ve Forest Service diye bir kurum yönetiyor. Yetmez, bir de Arazi Yönetim Bürosu (Bureau of Land Management) yönetiminde ormanlar var ki, Los Angeles yangınında yanan orman kimin veya kimlerindi ve aralarında nasıl bir iş bölümü yaptılar bilinmiyor. Bakınız, belediyelere ait itfaiye teşkilatını hiç dile getirmedim. Ama orada evler, mahalleler yandı ve aslında yangın karşısında gösterilmesi gereken eş güdümün orman sahipleri ve çevresindeki yerleşimler açısından ne kadar önemli olduğu bir kez daha ortaya çıktı.

Şimdi gelelim Türkiye'ye. Devlet ormancılığı ve Orman Genel Müdürlüğü sayesinde, biz en azından ormanlar tarafında büyük bir eşgüdüm sağlama fırsatını kullanabiliyoruz. ABD'deki gibi, komşu orman yanarken, "güçlerimi yardıma yolladığımda ya bizde de yangın çıkarsa" kaygısı güden hiç kimse yok bizde! Marmaris'te yangın çıkarsa Aydın veya Köyceğiz yardıma gitmekten çekinmez. Yardıma giden bilir ki, kendi bölgesinde yangın çıksa bölge müdürlüğü bir diğer işletmeyi sevk ederek, onun açığını kapatır. Hatta genel müdürlük bölge dışından takviye yapar! Bu büyük bir şanstır. Bazı önlemler yerelde, bazıları merkezde alınmalıdır. Her işletme için helikopter, uçak bulundurmak gerekmez. Bölge veya merkezlerdeki pek çok işletmeye hizmet edebilir ve bu büyük kaynak tasarrufu

sağlar. Bunlar bizim önemli üstünlüklerimizdir ve bırakınız vazgeçmeyi geliştirerek sürdürmeliyiz.

Orman yangınlarına karşı meslektaşların bakışını veya değer yargılarını da eklemek gerekir. Askerde nöbette uyuyanı nasıl ki sadece amirleri değil, arkadaşları dahi hoş görmezse, bizde de yangın söndürmekten kaytaranı sadece amirleri değil, arkadaşları da hoş görmez. İşçisinden genel müdürüne kadar, yangın karşısında hissedilen bu duyarlılığı doğrusu çok önemsiyorum.

Fakat eksiklerimizi de konuşmalıyız. Ne yazık ki Türkiye'de yangınla mücadele havada uçan bir helikopter veya uçak ile özdeş hale getirildi. **Doğal nedenlerle çıkan yangınlar ile insan ihmal veya kasıtlı çıkarılan yangınlar arasındaki fark unutuldu.** Her yangında bir uçak uçurmak gereklimiş gibi düşünen bir kamuoyu oluştu. Bu da yer ekiplerimizdeki personel eksikliğinden, araç gereç yetersizliğine kadar pek çok sorunu tartışmadan geçmemize neden oluyor. Ekranlarda Kızılçamın biyolojisini konuştuğumuz kadar yer ekiplerinin durumunu konuştuk mu? Bazı yangınlarda hiç uçak veya helikopter uçurmadan da söndürmek mümkündür. Ama yerde yeterli ve doğru yönetilen bir ekip varsa!

Yer ekibiyle kolaylıkla söndürülebilecek bir yangına uçak göndermenin hem ekonomik hem can kaybı açısından sonuçlarını sanki hiç düşünmez hale getirildik gibi. Yıldırımdan çıktığı belli, orman üst sınırında, gevşek kapalı bir ormandan alınmış bir yangın ihbarına, yakınındaki bir yer ekibi, çok da riske girmeden ve maliyete katlanmadan müdahale edebilir. Ama büyük bir yangın uçağı için riskli bölge olan böylesi bir yere, sırf kamuoyu istiyor diye uçak gönderirseniz, gönderdiğiniz tüm ekibin canını da riske atarsınız. Bu muhakemeleri yapabilecek soğuk kanlı ortam kayboldu gibi geliyor bana. Panik halinde havada uçan bir araç görmek istiyor herkes!

Oysa yangın işçilerimizin çalışma süreleri her yıl tartışma konusu! İşe alım zamanı ve şekli tartışma konusu! İşletmelerdeki eksik iş gücü ve aşırı iş yükü, halen yangın işçilerinin yangın olmadığı anlarda başka işlerde çalıştırılmalarını çekici hale getiriyor! Yangın nöbeti tutanların "boş oturduğu" düşünülüyor ve hemen başka işlerde çalıştırılması akla geliyor. Oysa itfaiyeciler yangın yokken, belediyenin park bahçe işinde veya kanalizasyon, çöp toplama işlerinde çalıştırılıyor mu? Orman yangın işçileri konusunda da bir düzenin artık oturması ge-

rekiyor. Tecrübeli yangın işçileri azalırken, gönüllüler artıyor. Mükellef zaten kalktı, orman köylerinde kalan köylüler ise yaşlandı. Yangın söndürme gönüllüsü hukuki zemindeki yerini aldı ve eğitimler yapılmaya başlandı ama elde edilecek başarı henüz tartışmalı durumda. Yangın söndürme ile soğutma çalışmaları, yangın ekiplerinin lojistiği gibi işler gönüllüler için eşit derecede riskli ve aynı yetenekte işler değil bence. Gönüllülerin söndürmenin hangi aşamasında nasıl etkin kullanılabileceği konularında gelişim sağlamak gerektiği düşüncesindeyim.

Bu arada orman yangınına söndürmek bir ormancılık işi değil diyen, bu işi birilerine yıkılım düşüncesini dile getiren, alınmasınlar ama, iş azaltmaya hevesli memur gibi davranan kişiler de görüyorum. Orman yangınına başarıyla söndürmek için elbette yangın davranışını bilmek gerekir. Ama kentteki bir yapıda, bir sanayi tesisinde yangın davranışı nasıl değişiyorsa, ormanda da değişir. Orman yangını da bir afettir ama afetler için kurulmuş herhangi bir kurumun orman yangınında başarılı olmasını

beklemek zordur. Sel sonrası veya deprem sonrası mağdurlara yardım konusunda tecrübeli Kızılay, AFAD gibi kurumlar ancak "yangın sonrası mağdur halka yardım" noktasında yararlı olabilir. Böylesi kurumlara söndürme görevi vermeye çalışmayı hiç doğru bulmuyorum. Ormanı oluşturan bitki örtüsünü, bu örtüye ev sahipliği yapan arazinin morfolojisini, bu arazi üzerinde gezen rüzgarları ve yol durumunu bilmeden yangının başarıyla söndürülebileceğini düşünmüyorum. Bunları da en iyi, her gün o ormanda gezen, her gün farklı nedenle o bölgenin haritası üzerinde çalışan orman mühendisi şeflerin, işletme müdürlerinin en iyi bileceğini düşünüyorum. Zaten bu nedenle yangın amirliği, şeflik düzeyindeki yangınlarda işletme şefi, işletme düzeyinde işletme müdürü şeklinde bir silsilede düzenlenmiştir. Ama kalkıp orman yangınına söndürme işini belediye bırakalım, AFAD'a verelim diyorlar! Bu kurumlardaki arkadaşlar ne kadar zeki ve iyi niyetli olsalar da, yangın ihbarını aldıktan kaç dakika sonra bölgenin orman, arazi, yol, su olanaklarına hakim olacaklar? Bu kurumlarla eşgüdüm içerisinde olmaya

evet diyorum ama söndürme işi ormancılarının işi olmalıdır. Soğutma çalışmalarına, yangında mağdur olmuş halkın, hayvanlarının yaralarının sarılmasına destek olmaları iyi olur. Ama söndürmek, ilk müdahale hattında bulunmak, hatta ekipleri yönlendirmek başka bir iştir!

Böyle düşünmemin bir başka nedenini aslında konuşmadık. Başarılı bir yangın yönetimi için sadece "yangın anında yapılacakları" değerlendirmek yetmez. Yangın daha çıkmadan ve yangın çıkma olasılığını dikte alarak "yangın öncesi yapılması gereken ormancılık işlerini" de konuşmalıyız. Yapılan ağaçlandırmalarda kullanılan türler ve karışımları, uygulanan kültür, gençlik ve sıklık bakımları, yangın emniyet yol ve şeritleri ile orman yollarının tasarımları, hatta ve hatta uyguladığınız idare süresi, yangın çıkma olasılığını da, çıkan yangının büyüme ihtimalini de, söndürme başarılarınızı da etkiler. Eğer sadece yangın çıkınca ne yapacağımızı konuşmayı bırakıp, proaktif olmaya başlarsak, yangın öncesi önlemleri de konuşmalı ve uygulamalıyız. Bunları yangınlarla mücadele veya yönetim programlarımızın önemli bir parçası haline getirmeliyiz. O nedenle de ormandaki yangını yönetmek işi ve sorumluluğu, yangın öncesi, sırası ve sonrası işler bütünlüğü içerisinde ormancılık kurumlarına emanet edilmelidir.

Son olarak, Türkiye'nin Akdeniz ülkeleri arasında orman yangınlarıyla mücadelede başarısına değinmek istiyorum. Evet diğer ülkelere göre iyi bir tablo var. Ama bana göre daha iyi, iyinin düşmanıdır ve başkasından bir birim iyi olmayı değil, yapabileceğimizin ne kadarını başardığımızı asıl konuşmalıyız. Ben daha da başarılı olabileceğimize inananlardanım. İtalyanlardan veya İspanyollardan daha iyi olmak değil, yapabileceğimin en iyisini yapıp yapmadığım benim sorunumdur.

Türkiye'deki mevcut yasal düzenlemelerin orman yangınlarıyla mücadelede yeterliliği konusunda görüşleriniz nelerdir?

Bildiğiniz gibi 6831 Sayılı Orman Kanunu'nun 68'den başlayıp 76'ya kadarki maddeleri orman yangınlarının söndürülmesiyle ilgilidir. 2018 yılında bu maddelerde değişiklikler yapılmış ve örneğin orman köylülerinin mükellef olma hali kaldırılırken, gönüllüler mevzuata girmiştir. Fakat yapılan tüm değişiklikleri bir arada değer-

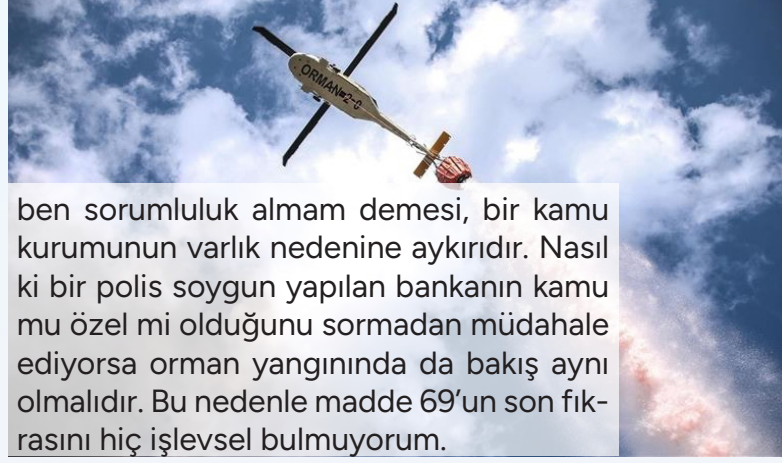
lendirdiğimde, uygulamada asıl sorun olan noktaların düzeltildiğini düşünmüyorum. Örneğin meslektaşlarımıza hep "neden karşı ateş tekniğinden yararlanmıyorsunuz" denir ve onlar da "ya ormanı yakmakla suçlanırsak" diye yanıt verirler, bu konunun hukuki dayanağının belirsizliğinden şikâyet ederlerdi. Ne yazık ki yapılan değişiklikler sırasında bu unutuldu. Orman işletme şefi veya müdürü bu tekniği kullanıyor, fakat risk alıyor ve tedirginlik duyuyor veya hiç kullanmayıp daha çabuk söndürebileceği bir yangının uzamasını, yayılmasını kabul ediyor. Karşı ateş tekniğinin kullanım durumu artık hukuki bir zemine kavuşmalıdır. Bu eksiği gidermek yerine, evinden çok uzak bir noktada yangın nöbeti tutan ve mesai bitimi evine gidemeyenlerin ek mesai istemelerini önlemek üzere yasa değiştirmeyi tercih ettiler ne yazık ki.

"Orman yangını da bir afettir ama afetler için kurulmuş herhangi bir kurumun orman yangınında başarılı olmasını beklemek zordur."

Diğer yandan 69. Maddenin son fıkrasında yer alan “Bu Kanuna göre izne konu edilen Devlet ormanlarında izin sahipleri, hususi ve hükmi şahsiyeti haiz amme müessesesine ait ormanlarda ise sahipleri, orman yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesi ile ilgili her türlü tedbiri almakla yükümlüdürler” ifadelerini de çok anlamlı bulmuyorum. Devlet ormanlarındaki izin sahiplerini bir yana bırakıyorum ve özel ve kamu orman sahiplerini dikkate alıyor ve bu hükümle ne yapılmak istendiğini anlayamıyorum. Bildiğiniz gibi, 6831 sayılı yasa-

ya göre özel orman sahipleri ormanlarının amenajman planlarını yaptırmak, bir mesul müdür göstermek gibi yükümlülüklerle sahiptir. Fakat bugüne kadar OGM bunları ne kadar tamamlamıştır ki, şimdi yangınla ilgili bu kişilere sorumluluk yüklenerek, ne elde edileceği sanılıyor? Aynı durum belediye, köy ormanı gibi hükmi şahsiyeti haiz ormanlar için de geçerli. Böylesi bir madde koymak, itfaiye teşkilatının konutu olan kişiler için “ev sahipleri yangınlarının önlenmesi ve söndürülmesi ile ilgili her türlü tedbiri almakla yükümlüdür” hükmü getirip, iskân alırken yangın riskiyle ilgili bir çalışma yapmamasını çağırıyor bana. Ayrıca, itfaiyenin yangın senin evinde

ben sorumluluk almam demesi, bir kamu kurumunun varlık nedenine aykırıdır. Nasıl ki bir polis soygun yapılan bankanın kamu mu özel mi olduğunu sormadan müdahale ediyorsa orman yangınında da bakış aynı olmalıdır. Bu nedenle madde 69’un son fıkrasını hiç işlevsel bulmuyorum.

Bence hukuken netleşmesi gereken bir başka nokta “**yangın amiri**” müessesesinin yeri ve rolü noktasında duruyor. Okurlar yangın amirini sahada gördükleri gibi, 1976 yılında çıkarılan “Orman Yangınlarının Önlenmesi ve Söndürülmesinde Görevlilerin Görecekları İşler Hakkında Yönetmelik” hükümlerinden de hatırlayacaktır. Aslında ormancılık pratiğinde de mevzuatında da yangın amiri vardır ama sahada hem sorumlu hem de yetkisi zayıf bir durumda kalmıştır. Orman yangınlarını ders olarak okuduğum 1987 yılından beri hocalarımızdan, meslektaşlarımızdan sürekli, yangınla mücadele eden birimlerin başında bir orkestra şefinin olmayışını veya bu görevin yangın amirine verilmesine rağmen, yeri geldiğinde bölge müdürünün, bazen kaymakam veya valinin hangi ekibin nerede konuşlanacağına karıştığını, bunun da çoğunlukla yöreyi bilmeden yapıldığını sürekli duyduk. Son olarak bir bakanın televizyonda, helikopterden numarasını okuduğu yer ekibine suyu nereye tutması gerektiğini söyleyerek ne kadar büyük iş başardığını keyifle anlattığını da gördük. Oysa, sınırlı sayıdaki müdahale araçlarını alev görülen her yere değil, en kritik yerlere yönlendirmek gerekir. Bunun için de

yangının anlık ilerleyişini yorumlayabilecek bir teknik bilgi gerekir. Yangın amiri bunun için vardır ama ülkemizde yangın amirliğine heveslenen çok olunca karmaşa da kaçınılmaz olmaktadır.

Bu noktada, 69. maddede yer alan “Orman yangınlarını önlemek maksadıyla, orman yangını öncesinde ve yangın esnasında orman idaresi ile diğer kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyonu, mahallin en büyük mülki idare amiri sağlar. Kamu kurum ve kuruluşları, mahallin en büyük mülki idare amirinin verdiği talimatları yerine getirmek ve her türlü desteği sağlamakla yükümlüdür” hükmü ile yangın amirinin rolünü, yangın amirinden beklenen faydayı birbirine karıştırmamak gerekir. Bu madde, yangının söndürülmesine katılacak diğer kamu kurumları ile orman idaresi arasındaki eşgüdümle ilgilidir. Gereklidir ama yeterli değildir. Kaymakamlık ve Valilik müesseseleri bizim devlet çarkımızda önemli ve değerli kurumlardır. Orman idaresi ile diğer kurumlar arası eşgüdümü sağlama görevinin onlara verilmesi de isabetlidir. Ancak, bu kurumlar geldikleri andan itibaren orman idaresinin görevlendirdiği “yangın amirinin” orkestrasında çalmaya başlayacağını bilmelidir. Kaymakam veya Vali yangın söndürmenin teknik bir iş olduğunu, kendilerinin “mülki amir” olsalar dahi, yangına teknik olarak amirlik etmemeleri gerektiğinin farkında olmalıdır.

Ben bu durumu komplike bir ameliyatı yapmak üzere ameliyathaneye giren bir grup alanında uzman doktor ile hastane başhekimini arasındaki ilişkiye benzetiyorum. Elbette ameliyathanede ekiplerin

zamanında bulunmasında, elbette yeterli malzemenin tedarik edilmesinde, elektrikler kesilir veya ısıtma sorunu çıkarsa, derhal bu sorunların çözülmesinde başhekim sorumlu ve yetkilidir. Ama ameliyathaneye girip, o vakiyadan sorumlu ekiplere nereye nasıl kesip dikeceklerini söylemeye kalmamalıdır. Ne yazık ki, bizim yangınlarda kurumlar arası eşgüdümü sağlayan mülki amirler ile söndürmeye katılan birimlerin etkin kullanım biçimini belirleyecek yangın amirleri arasında uyumu sağlamakta zorlanıyoruz. Yangını teknik olarak yöneten yangın amirinin görevini yönetmelikte tanımlarken, idari birimler arası eşgüdüm sağlayacak mülki amirin rolünü yasada belirtiyoruz. Bence artık yangın amirleri de yasal dayanağı olan bir görevli halini almalı ve bu karmaşa bitmelidir.

Yangın sonrası doğaya müdahale konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Sizce, yangın sonrası alanlarda doğal regenerasyon mu yoksa aktif ağaçlandırma mı daha etkili bir yöntemdir?

Orman yönetimi sloganlarla, her yere geçerli reçete veya şablonlarla yapılabilecek bir iş değildir. Ne yazık ki, her yangından sonra sivil vatandaşından, uzman olduğunu söyleyenlere kadar pek çok kişi, şablonlarla karşımıza çıkmaya ve her yer için geçerli şablonlar önermeye başladı. Üstelik bir de kızılçamın adına konuştuklarını söylemeye başladılar. Ne yapmak gerektiğini kararlaştırmak için öncelikle yangının yakıldığı alanı, bitki örtüsü, arazi yapısı, ilişkili olduğu insan faktörü ve yönetim amaçları açısından incelemek gerekir. Bir yerde saf kızılçam meşçeresi yanmışken bir yer-

de kızılçam ile farklı diğer ibreli ve yapraklı orman ağaçlarının karışım yaptığı bir yer yanmış olabilir. Bir yerde tam kapalı diğer yerde 3 kapalı bir yer yanmıştır. Maki elemanlarından ibaret bir yanık yer ile 10 yaşında ve tam kapalı bir kızılçam gençliğinin veya 80 yaşında ama çok seyrek bir ormanın yangın sonrası onarımını aynı teknikle yapamazsınız. Kaldı ki, bir yerde ilk defa yangın çıkmıştır, diğerinde ise 5 yıl önce yine yanmış olabilir. Yanık yerin eğimi hemen teraslama yapılmazsa sığ toprağı ilk yağışlarda yok edecek kadar riskli veya hiç de böylesi bir riskin olmadığı bir yer olabilir. Bakınız örnekler veriyorum ama halen bitki örtüsü ve arazi yapısıyla ilgili değişkenliklerden söz ediyor ama odun üretimi dışında yaban hayatı geliştirme, su veya toprak koruma, biyolojik çeşitlilik veya milli park ve diğer korunan alanlara hiç giremedim. Yangın sonrası yapılacak onarımın biçimine karar verirken, hâlbuki bunların yanında pek çok değişkeni dikkate almak gerekir.

Televizyonlara koşuyorlar ve böylesi bir inceleme yapmadan, 6 milyon hektar gibi çok geniş bir alana yayılmış kızılçam türünün görüldüğü her yerde geçerli bir reçete yazıveriyorlar! Bir de insanın çıkardığı yangına karşılık "kızılçam yangın ister, sever" gibi yakıştırmalar yapıyorlar. Bu doğru değil bence. Ormancılıkta şablon bir çözüm önermek doğru değildir. Bir gün yangın çıkarırken yakalanan biri "kızılçam istiyormuş ben de yardım olsun diye yakıyordum" şeklinde kendini savunacak diye korkmaya başladım!

Üstelik ağaçlandırma tekniğini de eksik ele alıp yargılıyorlar. Ağaçlandırma denildiğinde, mutlaka tam alan ve makineli toprak işleme yapmak gerekli değildir. Ağaçlandırmada saf ve sürekli dikim aralıkları kullanmak da zorunlu değildir. Eskiden, hazırlanan projeleri araziye aplane etmek, eldeki haritalandırma ölçeği ve araçları nedeniyle sorundu ve çok genel geçer dikimler yapılmıştı. 1945 Dursunbey yangını sonrası yapıldığı gibi karışımı özellikle sağlamayı amaçlamış iyi örnekler de bulunuyordu ama sonrasında yine şabloncu diyeceğim kişiler her yerde geçerli uygulamaların kolaycılığına kaçmıştı. Bu kötü uygulamaları bir tekniğin kaçınılmaz uygulamaları olarak kabul etmemek gerekir. Günümüzde arazi yapısındaki farklılığı da, çeşitli dikim aralığı ve tür kullanımını da dikkate alabilen ağaçlandırma projelerini hazırlamak için de, sahaya aplane etmek için de gerekli teknik altyapı bence oluştu. Tek eksik bunu yapmayı istemek! İdare kolaycı ağaçlandırma uygulamalarını seçerek biraz da bu eleştirilere kapı açtığını görmeli ve daha ileri ağaçlandırma örneklerini ortaya koymalıdır.

Diğer yandan, *yangının çıkış nedenini*, yangın sonrası ne yapılması gerektiğine karar verirken dikkate alınmalıdır. Yıldırım, göktaşı düşmesi gibi doğal nedenlerle çıkmış bir yangında, bu olayı doğanın bir parçası kabul edip, bir an için onarımı da doğaya bırakmayı düşünebiliriz. Fakat yangınların % 95'i insan tarafından çıkarılıyorsa, bu yangını doğanın veya ekolojinin bir parçası

olarak nasıl kabul edebiliriz! Doğaya bırakalım diyenler, "insan yakacak, doğa onaracak" gibi kolaycı ve sorumluluktan kaçan bir politikaya bizi yönlendirdiğini neden görmek istemiyor? Üstelik siz yangının oluşturduğu ortamın iyileşmesini doğaya bırakmışken, insan veya doğa nedeniyle oluşacak yeni yangınlar ne olacak? Nüfus ve yaşam şekli küreyi ısıtmayı başarmış, iklimi değiştirmeye zorlamışken, bekleyerek, sadece bekleyerek, doğaya şans vermek nasıl mümkün olacak? Bildiğiniz gibi, Kurtuluş Savaşı sırasında özellikle İç Anadolu'dan Ege'ye doğru büyük orman yangınları oldu ve zaten orman teşkilatımız olmadığı için bu sahalarda "doğaya şans vermek" zorunda kaldık. Ne kadarı yeniden orman olmayı başarabildi? İnsanların tarlası yokken, hayvanı ot ararken o, sahalarda gerçekten doğaya şans verilebildi mi? Bugün ise sınır aşan faktörler devrede ve ormanlar dünyanın hiçbir yerinde insan etkisinden muaf değil. O nedenle sizin yangın sonrası ağaçlandırmayıp "doğaya şans

verdiğini sandığınız" yerler de artık doğaya bırakılmış değil aslında!

Sonuç olarak, sakın yangın olunca hemen dozerleri sokun, nereden geldiği belirsiz fidanları dikin gibi bir aceleci tavır da önerdiğim düşünülmesin. Artık ağaçlandırma, nereden bulunduğu belirsiz fidanları, dozerlerin ortalığı hallaç pamuğu gibi atarak açtığı teraslara dikip bırakmak gibi görülmemelidir. Her ağaçlandırmanın ne için yapıldığı, o amaca uyan tür ve dikim, ekim biçimleri mutlaka yöreye özel, hatta bölme bölme incelenerek saptanmalı ve doğru tohum ve fidanlarla onarım gerçekleştirilmelidir. Kızılçamda gördüğümüz, yanık bitki örtüsünden kalan tohumu dayalı gençleşme fırsatı, bölme bazında varsa elbette değerlendirilmeli ama bunun her yerde olabileceği, olması gerektiği hayalinden de kurtulmalıdır.

Bu noktada hem ormancılık kesimi içerisinde, hem toplumda ciddi bir eğitim gerektiği düşüncesindeyim. Ülkenin odun hammaddesi, su, toprak ve çığ korumada, yaban hayatı ve biyolojik çeşitlilik noktalarında pek çok değerün üretimine ihtiyaç duyduğunun, ormanı yönetenlerin bunlar arasında da bir denge kurmaları gerektiğinin farkında olmayan, çevreci ve diğer uzmanlık alanlarıyla da ciddi bir iletişim, bilgilendirme gerektiği açıkça görülüyor. Flora çalışan sadece flora, fauna çalışan sadece yaban hayatına yönelik beklentileri öne çıkarıyor ve diğer değerleri görmezden geliyor. Üstelik ısrarla bu davranışın sürmesi,

ne yazık ki bu tartışmaları daha da çıkmaza sokuyor. Her yerde hemen ağaçlandırma kampanyalarına başla veya her ağaçlandırmmanın karşısına dikil şablonlarından kurtulmak gerekiyor. Bunun için de OGM'nin yapılan çalışmalarda nasıl karar verdiğini, neyi neden yaptığını, haritalar üzerinde anlatması gerektiği düşüncesindeyim.

Sürdürülebilir ormancılık uygulamalarının ekonomik boyutları hakkında ne düşünüyorsunuz? Orman ürünlerinin pazarlanması ve ekonomik değerinin artırılması, yangın riskini azaltmada nasıl bir etki yaratabilir?

Sürdürülebilir ormancılık derken sadece orman varlığının sürekliliğinde söz etmiyoruz. Eğer bu varlığı yönetmekten sorumlu orman işletmelerimiz, OGM finansal olarak süreklilik sorunu yaşarsa, bilmeliyiz ki, varlığı ne yangından ne böcek ve yasa dışı kullanımlardan koruyacak kaynağı da bulamazsınız. O nedenle fakültede, iktisadi neticenin sürekliliği de öğretilir. Orman yangınlarına ayrılan bütçeye, şu anda genel bütçeden de katkı yapılıyor. Bu iyi ve gerekli bir durumdur. Ama bu katkıdan önce OGM yangınla mücadele için gerekli tüm kaynağı neredeyse odun satışları, tahsis ve diğer bedellerden karşılamaya çalışıyordu ve OGM'nin kendi varlığı da tehlikeye girmişti.

Diğer yandan, özellikle genç meşcerelere yönelik bakım çalışmalarını yangınla birlikte değerlendirmek lazım. Bu sahalardan genelde ince çaplı odun ürünleri çıkar ve değeri tomruk, direk gibi ürünlere göre

düşüktür. Bazı dönemler, gençlik bakımlarında çalışacak işçilerin istihkakları dahi, bakımdan çıkan ürünlerin satışından gelen parayla karşılanamadı ve idare bakımlardan kaçındı. Ama bu bakımlar yapılmazsa, çıkan yangın hemen tepe yangınına dönüşüyor ve tüm meşcereyi yok ediyor. Bu nedenle, bakım çalışmalarının yanıcı madde yükünü azaltma işleviyle birlikte değerlendirilmesi gereklidir. Gerçi şu anda Türkiye'de kurulu yonga levha endüstrisi her türlü ince materyali talep ediyor ama yine de bazı orman parçalarında bu taleple arzın buluşması gerçekleşmeyebiliyor. Bu nedenle, gençlik bakımlarını sadece ürün satışı açısından değil, yangın riskini azaltma, kalan meşcerenin artımını destekleme açılarından da ele almak gerekir.

Orman yangınlarının ülke ekonomisine etkisi nedir? Bu tür afetlerin ormancılık sektörü üzerindeki kısa ve uzun vadeli ekonomik sonuçlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yangınlara hazır olmak için işçiler tutuyor, arazözler, pikaplar, iş makineleri hazır ediyor, oldukça yüksek ilk alım, kiralama ve işletme giderleri olan helikopter ve uçak filoları oluşturuyoruz. Yangın kuleleri, su havuzları inşa ediyor, bazı ormanları yangın emniyet şeridi veya yolu hizmeti görsün diye üretimden bırakıyoruz. Bunların gerektirdiği personel ve bakım masrafları ile diğer ormancılık işlerini bir süreliğine bırakıp yangın nöbeti tutan, yangına giden teknik elemanlarla pek çok maliyete katlanıyoruz. Yangın çıktığında, hem kendi ekiplerimiz hem bize destek verenlerin araçlarının masraflarını karşılıyor, zararlarını tazmin ediyoruz. Her yıl değiştiği için okuru rakamlara boğmak istemem ama bunları sayısal hale getirdiğimizde, OGM'nin finansal dengelerini bozacak kadar büyük değerlere ulaşıyor.

Dikiyor, sabırla bekliyor, bu sırada sürekli para harcıyor ama daha bir aralama kesimi yapamadan yangında sahayı kaybediyoruz. Evet, gençlikler hariç, ağaçlar her za-

man tamamen kül olmuyor, satılacak bazı ürünler kalıyor ama bunlar asıl satacaklarımızdan elde edebileceklerimizle kıyaslayınca oldukça az oluyor ve bir de buradan zarar görüyoruz. Yaptığımız planlar bozuluyor ve yeniden plan yapmak gerekiyor. Bu nedenle, yangınları çıktıktan sonra değil çıkmadan azaltmaya çalışmalıyız. Türkiye'de insan etkisinin çıkan yangınlardaki ağırlıklı payı, bütün bu katlandığımız ekonomik kayıpların aslında azaltılabilir kayıplar olduğunun da bir işaretidir! Yangını çıkaran nedenleri azaltıcı çalışmalar, örneğin anız yakımının bitirilmesi, örneğin ormanlardan geçen enerji nakil hatlarının bakımlarının yapılması, aslında önemli ekonomik tasarruf alanlarıdır. Köylü arazi temizleme masraflarından, enerji nakil hatlarından sorumlu kurumlar, bakım masraflarından kaçınacak diye, bütün bu yangın zararlarına katlandığımızı artık görmeliyiz.

Kısa vadede yangına neden olan faktörlere müdahale en etkili yangın ekonomisi aracı olarak görülmelidir. Uzun dönemde ise küresel ısınmanın artması daha fazla yangın maliyetleri sonucunu beraberinde getirecektir.

Orman ürünlerinin çeşitlendirilmesi ve katma değeri yüksek orman sanayilerinin geliştirilmesi, yangın riski yönetimiyle nasıl ilişkilendirilebilir?

Bu sorunuza ormanları yöneten OGM ve ürünlerini kullanan endüstri açısından ayrı bakmak gerekir. OGM, 2008 yılında fonksiyonel planlamaya geçtiğini ilan ederek, aslında odunun dışındaki ormancılık değerlerini de artık plan dahiline aldığını ilan etmiş oldu. Bu durum şüphesiz ormanlardan beklentilerin karşılanması için önemli bir gelişimdir. Ama orman yönetimi adına alınması gereken kararları ve planları da daha karmaşıktır. Ne yazık ki bu karmaşayı çözecek gelişimler, 2008 sonrası bazı tebliğler çıkarılsa da, bana göre sağlanamamıştır. Bugün odun üretim ormanları yanında örneğin su üretimi, toprak veya çığ koruma ormanları da vardır. Fakat su üretim ormanlarına veya belirlenen işlevlere ait taktiksel planlar yoktur. Odun üretim taktik planları dahi yoktur. Bunlar üretilmediği için yönetim amacı farklı ormanda her bir yangına karşı alınacak önlemler ve tutumlarla ilgili çeşitlilik de oluş-

mamaktadır. Oysa 1999'da yazdığımız Orman Kaynakları Planlamasına Aşamalı yaklaşım makalesinde açıkladığımız hiyerarşik bakış tartışılrsa, üzerinde çalışılrsa, yangınla da ilişkilendirmek ve olası riskleri azaltacak bir metodoloji geliştirme fırsatı da kullanılmış olurdu.

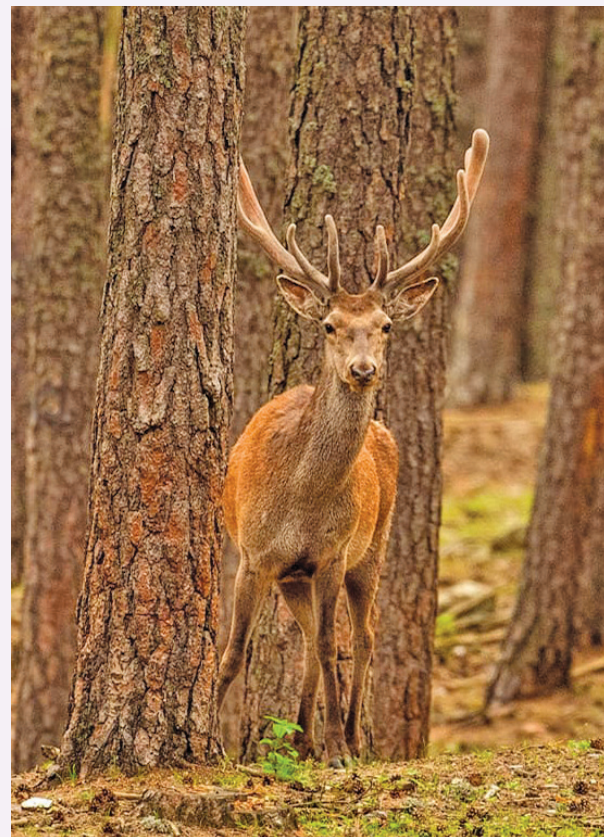
Orman endüstri açısından konu ele alındığında, oldukça üzücü bir durum karşımıza çıkıyor. Yangınların endüstriye hammadde sağlamak üzere çıkarıldığı yönünde, derhal üzerine gidilmesi gereken iddialar dile geliyor. Eskiler, şüyü vukuundan beterdir derler, böylesi söylentilere bile tahammül edilmemeli, üzerine gidilmeli ve kamuoyu bilgilendirilmelidir. Eskiden yanık sahaların kesimi yöre köylüsüne verilmez, köylünün yangın çıksın, iş çıksın, beklentisine girmesi istenmezdi. Anlaşılan şimdi de büyük endüstriyel alıcılar konusunda bir tutum geliştirmek gerekiyor.

Ekonomik çeşitlilik yangın sonrası toparlanmayı kolaylaştırır mı?

Elbette ekonomisini sadece oduna değil, daha çeşitlenmiş bir tabana yaymış bir kurum daha güçlenecek ve yangın sonrası onarımlar için gerekli teknikleri uygulama noktasında, hem finansal hem yönetsel etkinlik açılarından daha yeterli olacaktır. Ancak asıl yaklaşım yangın çıkmamasını sağlamak üzerine kurulmalıdır ve bu noktada ekonomiden ziyade "sosyal pazarlama" denilen ve dünyada kâr amacı gütmeyen kurumların çokça kullandığı bir yaklaşımı artık ülke ormancılarının da keşfetmesi

gerekiyor. Sosyal pazarlama denildiğinde, "bir sosyal fikrin veya nedenin hedef kitlelerce kabul edilmesini sağlamak üzere yapılan" pazarlama anlaşılır ve bilinen halkla ilişkiler veya tanıtımdan çok daha kapsamlı bir bakışı, uygulamayı gerektirir. Daha fazla kan bağı, daha az sigara tüketimi gibi alanlarda kullanılmıştır. Yangın uyarı levhaları koymak, kamu spotları hazırlamak sosyal pazarlamanın içerisinde yapılan küçük uygulamalardır ve sosyal pazarlamanın gerektirdiği içeriği doldurmaya yetmez. Bizdeki yangınların nedenlerine baktığımızda, anız yakmak, ateşli piknik yapmak, orman içi gezilerde sorumsuzca hareket etmek gibi değişmesi gereken davranışların etkisinin halen olduğu görülür. Ne yazık ki, eski kamu spotları yanında bu gibi nedenlere karşı aldığımız neredeyse tek önlem "anız yakmayı ve ormana giriş ve çıkışları valilik emriyle yasaklamak" ile sınırlı kalmaktadır. Bana ayırdığınız yer sınırlarını zorladığımı farkındayım ve daha uzatmak istemiyorum, özetle yangınla mücadele için, artık yangın çıkmadan ve çıkmasına neden olan davranışlara karşı, sosyal pazarlama gibi dünyada yeni yaygınlaşan yaklaşımları bizim de uygulayabilir bir kapasiteye erişmemiz gerekiyor.

Düşüncelerimi paylaşma fırsatı verdiğiniz için yeniden teşekkür ederim.

EZİNE YANGIN ANISI

Osman MERCAN- Biga Orman İşletme Müdürlüğü

15 Ağustos 2010 yılında saat 14:00 sularında Biga Orman İşletme Müdürlüğü Kartal Kulesinden gelen Ezine bölgesinde orman yangını ihbarını aldık. Arazözümüz 17 A21 yangına müdahale etmek için çıkışa hazır. Araç personellerimizden İdris'in eşinin doğumu yaklaşmıştı. Durum böyle olunca diğer arkadaşlarımızla birlikte İdris'e ısrarla kalmasını söylesek de onu maalesef ikna edemedik ve yangın alanına hareket etmiş bulunduk. Biz oraya ulaştığımızda yangın epey büyümüştü. Kontrol altına almak güç olacak gibi görünüyordu. O gece tüm ekiplerle üstün gayret gösterdik ve sabaha karşı da rüzgarın durmasının da etkisiyle yangın kısmen kontrol altına alınmıştı. Devamında soğutma çalışmaları sürdü. Bu arada İdris'in telefonunun şarjı da bitmişti.

Soğutma çalışmaları iki gün iki gece devam ederken artık tamamen yorulmuş, uykusuzluktan bitkin düşmüştük. Yangının tamamen kontrol altına alınmasıyla ve amirlerimizin "yerlerinize dönebilirsiniz." talimatı ile yangın yerinden ayrıldık. Dönüş yolunda çay molası için durduğumuzda bana gelen telefonla İdris'in eşinin doğum için hastaneye kaldırıldığı haberini aldık.

İdris haberi alınca biraz endişe, biraz panik, sevinç ve doğuma yetişemezsem korkusuyla karmaşık duygular içerisindeydi. Gözünden yaşlar akmaya başladı. Vakit kaybetmeden tekrar yola koyulduk ve vardığımızda İdris üstünü bile değiştirmeden hastaneye gitti. Hastaneye girişiyle evladının doğumu gerçekleşmişti. Yangınla mücadele ettiği kıyafetlerle çocuğunu kucağına aldı.

Bu mutluluğunu da ilk yangından döndüğü arkadaşlarını arayarak paylaştı. Bu yaptığı büyük fedakarlıkla unutamayacağımız bir anı olarak bizde yer etti.

ORMAN YANGINLARI İLE MÜCADELE

Orman teşkilatı, orman yangınlarıyla mücadelede kara ve hava gücünü artırdı

Orman Yangınları ile Mücadele kapsamında 2025 yılında;

Kara Gücü:

- 1786 Arazöz
- 831 İş Makinası
- 2742 İlk Müdahale aracı
- 4796 adet havuz ve gölet bulunmaktadır.
- 25:000 Personel
- 130.000 Orman Yangın Gönüllüsü

Hava Gücü (Rezerv güçler dahil)

- 105 Helikopter
- 27 Uçak
- 14 İHA

Orman Genel Müdürlüğü ile THK arasında süregelen problemler giderilerek 3 Adet CL215 Yangın Söndürme Uçağı, TUSAŞ tarafından tamir bakımları yapılarak uçuşa hazır hale getirilmiş ve Orman Yangınları ile mücadele hizmetlerinde kullanılmaya başlanmıştır.

Orman Yangınları ile Mücadele hizmetlerinde kullanılmak üzere ilki 2023 yılında olmak üzere T70 Skorsky Helikopter kurum demirbaşına alınmıştır.

Hali hazırda 3 adet Skorsky Helikopter (toplam 102 milyon dolar) ile mücadele edilmektedir.

Yine Orman Yangınlarındaki hava gücümüzü artırmak için 4 adedi 2023 yılında olmak üzere 20 adet amfibik uçak (tahmini 2,5 Milyar TL) kurum envanterine girmiştir.

Orman yangınlarına daha etkin mücadele için tepedeki gözümüz olacak son teknoloji ile donatılmış İnsanlı Keşif Uçağımız OTAÇ'ı (22 milyon dolar) 2023 yılında envanterimize aldık.

Yine Orman Yangınları ile etkin mücadele edebilmek için 10 adet İHA satın aldık. Toplamda 14 adet İHA ile mücadelemiz devam etmektedir.

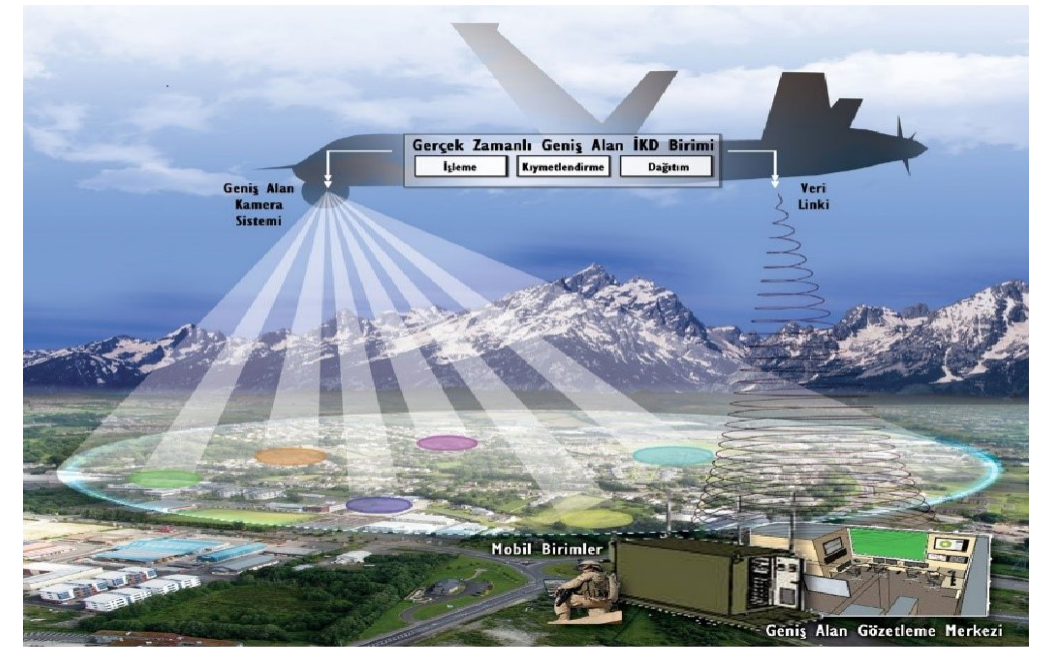
Orman Yangınları ile mücadele kapsamında:

2020 yılında 1353 adet olan Arazöz sayımız, bugün 1786 adet Arazöze,

2264 adet olan İlk Müdahale Aracımız, bugün 2742 adet İlk Müdahale Aracına

660 adet olan İş Makinemiz, bugün 831 adet İş Makinesine ulaşmıştır.

184 adedi akıllı kule olmak üzere toplam 776 Yangın Gözetleme Kulesinden ormanlarımız 7/24 gözlemlenmektedir.

Ayrıca 2025 yılında personel ihtiyacını karşılamak için; 4000 adet Sözleşmeli personel ve Daimî işçi, 4500 adet mevsimlik işçi olmak üzere 8500 personel istihdam edilecek olup alım süreçleri başlamıştır.

Orman yangınlarının her aşamasında kullandığımız yapay zekâ ve ileri teknolojiyle hem orman yangınlarına müdahale süresini azaltılıyor, hem yangın söndürme çalışmalarının sevk ve idaresinde etkinliğini artırıyor hem de iş gücü kayıplarının önüne geçiyoruz.

Yerli ve milli imkanlarla üretilen insansız hava araçları ve insansız gözetleme kuleleri ile yangın öncesi, yangın sırası ve sonrasında görüntüleri yapay zekâ yardımı ile anlık olarak değerlendirilip erken, etkin ve tasarruflu olarak müdahale edilmesini imkân sağlıyoruz. Orman yangınlarının şiddetini artırmada en

önemli unsur olan meteorolojik olayları da yakından takip etmek için Meteorolojik Erken Uyarı Sistemi'ni kullanıyoruz. Bu sistemle Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğünce günlük Yangın Risk Haritası oluşturularak, sıcaklık, nem ve rüzgar parametrelerine göre riski yüksek bölgelerde ilave tedbirler alıyoruz.

Üzerinde çalışmalarına devam ettiğimiz karar destek sistemi ile yangın çıkma ihtimali ve çıkış sebebinin tespit edilmesini, muhtemel yangınlara karşı uygulanması öngörülen müdahale yöntemlerini, müdahale yerlerini, müdahalede kullanılması gereken araç ve ekipmanların türü ve miktarı ile iş yükü analizini, makine öğrenme ve yapay zeka desteğiyle de birleştirerek gerçek zamanlı olarak modelliyoruz.

Geliştirdiğimiz yapay zekâ uygulamaları çok sayıda bilişim ödüllerine layık görülmüştür.

05.04.2023 tarih ve 32154 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan "Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (7442 Sayılı Kanun)" ile;

"Orman yangınlarını söndürme çalışmalarında Orman Genel Müdürlüğü tarafından fiilen görevlendirilen personel ve gönüllüler ile bu kapsamda görev verilen diğer kamu görevlilerini"

İlk defa bu kanuni düzenleme ile Orman Yangınlarında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza "**Şehitlik**" ünvanı verilmiştir.

Ayrıca aynı kanuni düzenleme ile 6831 sayılı Kanunun 17'nci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Devlet ormanlarının herhangi bir suretle yanmasından veya açıklıklarından faydalanılarak işgal, açma veya hangi şekilde olursa olsun kesme, sökme, budama veya boğma yollarıyla elde edilecek yerlerle buralarda yapılacak her türlü yapı ve tesisler, şahıslar adına tapuya tescil olunamaz. Buralara doğrudan doğruya orman idaresince el konulur. Devlet ormanlarında el konulan bütün yapı ve tesisler, inşa aşamasında olanlar da dâhil olmak üzere, hiçbir karar alınmasına lüzum kalmaksızın, Orman Genel Müdürlüğü tarafından derhal yıkılır veya ihtiyaç görüldüğü takdirde ormancılık hizmetlerinde kullanılabilir. Yanan orman alanlarındaki her türlü emval Orman Genel Müdürlüğünce değerlendirilir."

Ormana yapılan kaçak yapı ve tesisler mahkeme kararı beklenmeksizin Orman Genel Müdürlüğü tarafında derhal yıkılabilecektir.

İklim Değişikliği Sürecinde Orman Yangınları

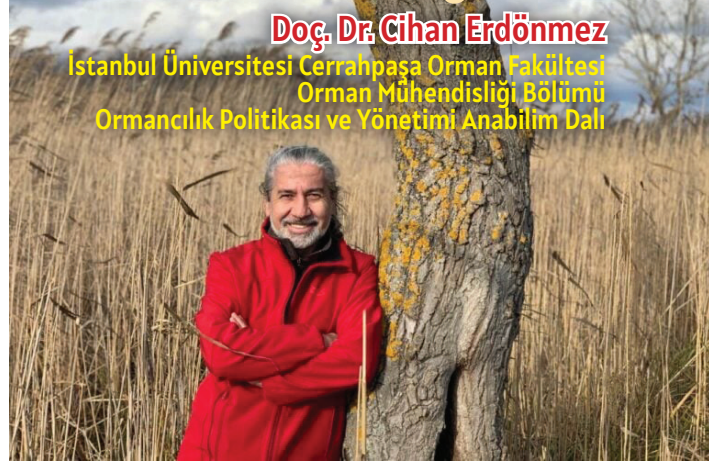
Orman yangınları Akdeniz coğrafyasının bir gerçeğidir. Türkiye'nin Akdeniz iklimi etkisinde kalan kırsal alanlarında orman yangınları geçmişten beri önemli ormancılık sorunlarından biridir. Yabanıl alan yangınlarının bir türü olan orman yangınları Akdeniz coğrafyasında olduğu gibi dünyanın pek çok başka bölgesinde de etkili olmaktadır. FAO (2022) verilerine göre dünya genelinde her yıl 340-370 milyon hektar kara parçası yabanıl alan yangınlarından zarar görmektedir. Aynı kaynağa göre yanan alanların %20'si orman geri kalanı ise otlak, çalılık ve savanlar gibi orman dışı vejetasyon tipleridir. Yani, dünya genelinde her yıl yaklaşık 68-74 milyon hektar alan orman yangınlarından zarar görmektedir.

Orman ve diğer tür yabanıl alan yangınları insan öncesi dönemlerde de yaşanmıştır. Yıldırım düşmesi ve yanardağ patlamaları insan öncesi dönemin en önemli yangın nedenleridir. İnsanla birlikte yangın nedenleri de çeşitlenmiştir. İlk uygarlıklar gelişirken ormanları yakarak tarım alanı elde etmek çok yaygın bir uygulamadır. Günümüze gelene kadar insan, bazen bilerek bazen de kazayla ormanları yakarak

Orman yangınları Akdeniz coğrafyasının bir gerçeğidir. Türkiye'nin Akdeniz iklimi etkisinde kalan kırsal alanlarında orman yangınları geçmişten beri önemli ormancılık sorunlarından biridir. Yabanıl alan yangınlarının bir türü olan orman yangınları Akdeniz coğrafyasında olduğu gibi dünyanın pek çok başka bölgesinde de etkili olmaktadır. FAO (2022) verilerine göre dünya genelinde her yıl 340-370 milyon

Türkiye'de Orman Yangınları

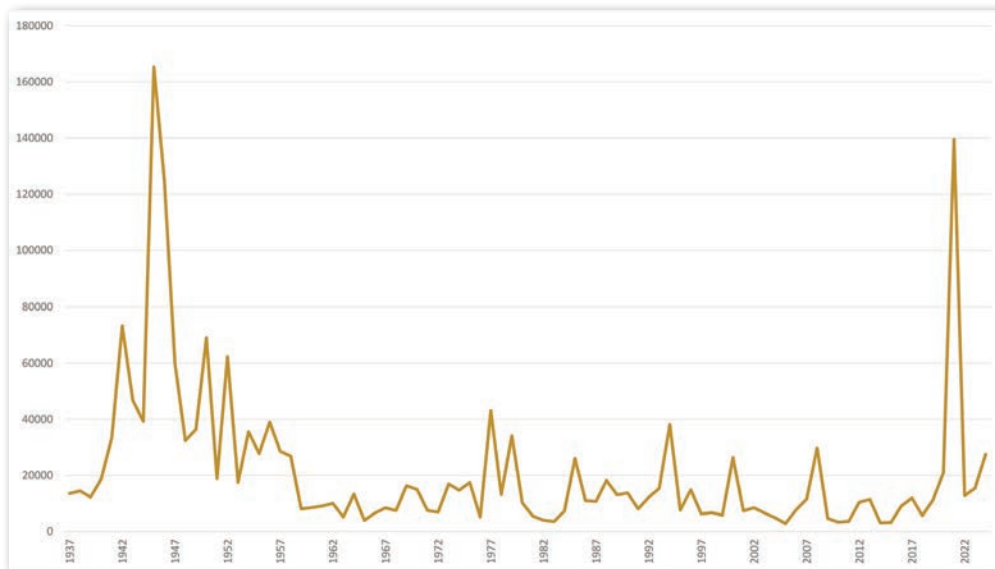
Türkiye'de 1937 yılından beri orman yangını kayıtları tutulmaktadır. Orman Genel Müdürlüğü (OGM) tarafından tutulan bu kayıtlara göre 2024 yılı sonuna kadar, yani 87 yılda toplam 126.270 yangın çıkmış ve bu yangınlarda 1.907.280 hektar orman zarar görmüştür. Yangın başına zarar gören orman alanı miktarı 15,10 hektar civarındadır. Söz konusu 87 yıllık dönemde 3.797 yangınla en çok yangının çıktığı yıl 2024 yılı olmuştur. En çok orman alanı ise 1945 yılında yanmıştır (165.307 hektar). 1945 ve 1946 yıllarında çıkan yangınların dinamikleri farklıdır. O dönemde alınan ormancılık kararlarına karşı halkın bir tepkisi olarak yorumlanmaktadır. Söz konusu yıllar dışarıda tutuldu-

hektar kara parçası yabanıl alan yangınlarından zarar görmektedir. Aynı kaynağa göre yanan alanların %20'si orman geri kalanı ise otlak, çalılık ve savanlar gibi orman dışı vejetasyon tipleridir. Yani, dünya genelinde her yıl yaklaşık 68-74 milyon hektar alan orman yangınlarından zarar görmektedir.

Orman ve diğer tür yabanıl alan yangınları insan öncesi dönemlerde de yaşanmıştır. Yıldırım düşmesi ve yanardağ patlamaları insan öncesi dönemin en önemli yangın nedenleridir. İnsanla birlikte yangın nedenleri de çeşitlenmiştir. İlk uygarlıklar gelişirken ormanları yakarak tarım alanı elde etmek çok yaygın bir uygulamadır. Günümüze gelene kadar insan, bazen bilerek bazen de kazayla ormanları yakarak ekosisteme zarar vermiştir. Bilinçli olarak orman yakmanın altında yatan nedenlerden bazıları şöyle

ğunda, orman yangınlarından en çok ormanın zarar gördüğü yıl 139.503 hektarla 2021 yılı olmuştur (OGM, 2025). Şekil 1'de 1937-2024 yılları arasında yıllara göre yanan orman alanı miktarı gösterilmiştir.

Şekil 1. 1937-2024 Yılları Arasında Yıllara Göre Yanan Orman Alanı Miktarı (OGM, 2025)

Türkiye'deki orman yangınlarına ilişkin bazı istatistik bilgiler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır (OGM, 2025):

- Son on yılda (2015-2024) en çok yangın Muğla Orman Bölge Müdürlüğünde çıkmıştır (yılda ortalama 318 yangın). Muğla'yı yıllık ortalama 293 yangınla İzmir, 231 yangınla Antalya Orman Bölge Müdürlükleri izlemektedir.
- Son on yılda (2015-2024) orman yangınlarından en çok zarar gören orman alanı miktarı Antalya Bölge Müdürlüğünde bulunmaktadır (yılda ortalama 6.761 hektar). Antalya'yı 5.543 hektar ile Muğla ve 2.666 hektar ile İzmir Bölge Müdürlükleri izlemektedir.

- Son on yılda (2015-2024) en çok yangın Ağustos ayında çıkmıştır (yılda ortalama 542 yangın). Ağustos ayını 481 yangınla Temmuz ve 443 yangınla Eylül ayları izlemektedir.
- Son on yılda (2015-2024) orman yangınlarından en çok zarar gören orman alanı Temmuz ayına aittir (yılda ortalama 12.135 hektar). Temmuz ayını yılda ortalama 6.332 hektarla Ağustos ve 1.933 hektarla Eylül ayları izlemektedir.

Diğer yandan, 2014-2023 yılları arasındaki on yılda, yanan orman alanı miktarının yangınların çıkış nedenine göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: 2014-2023 Yılları Arasında Yanan Orman Alanı Miktarının Yangın Nedenine Göre Dağılımı (hektar) (OGM, 2024)

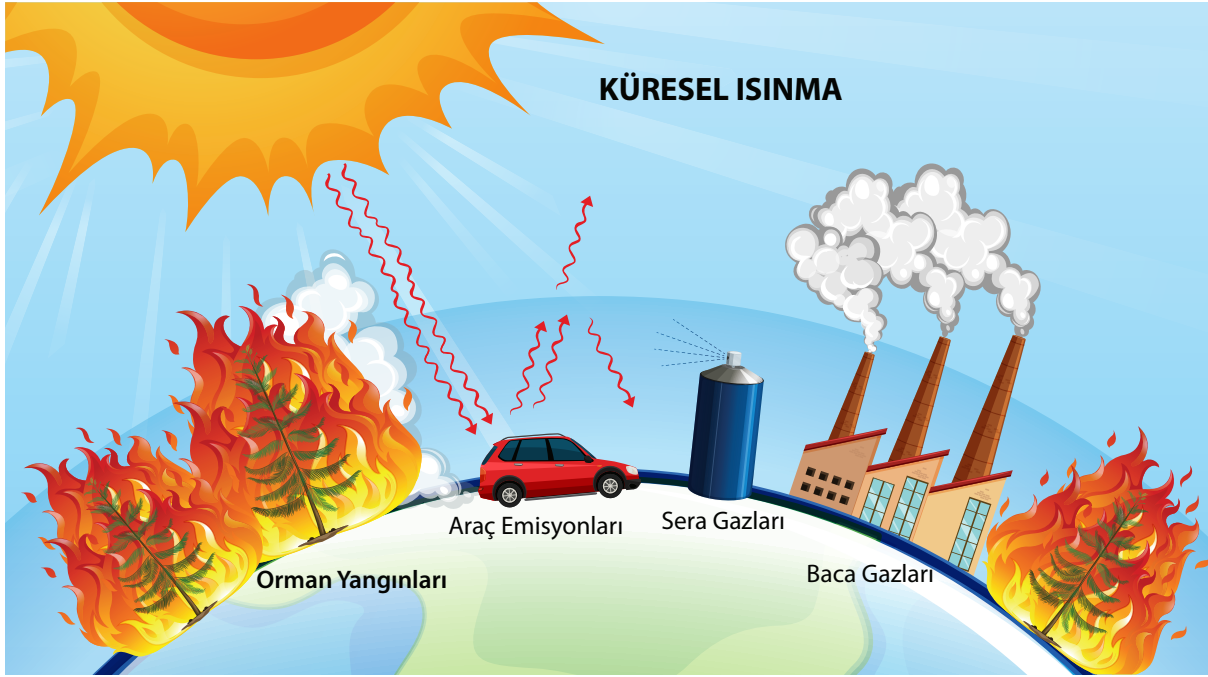
YILLAR		ÇIKIŞ SEBEPLERİ																			TOPLAM
		İHMAL-DİKKATSİZLİK							KASİT					KAZA				DOĞAL NEDENLER		Sebebi Bilinmeyen	
		Anız	Çöplük	Avcılık	Çoban Ateşi	Sigara	Piknik	Diğer	TOPLAM	Terör	Kundaklama	Açma	Diğer	TOPLAM	Enerji	Trafik	Diğer	TOPLAM	Yıldırım		
2014	233	43	11	70	162	83	87	689		90	1	36	127	75	10	27	112	328	893	3.118	
2015	428	21	13	42	238	136	64	942	92	29	3	43	167	229	2	25	256	95	1.759	3.219	
2016	1.027	84	11	88	175	157	980	2.522	82	70	18	71	241	2.209	9	481	2.699	170	3.524	9.156	
2017	864	19	1	139	495	168	4.042	5.727	49	489	6	75	619	1.165	75	179	1.418	84	4.144	11.992	
2018	465	104	3	113	438	62	530	1.714	14	53	1	80	149	415	24	64	502	141	3.139	5.644	
2019	406	67	3	2	218	103	5.353	6.151	0	415	0	271	686	290	1	87	377	373	3.744	11.332	
2020	284	44	3	61	18	15	4.147	4.573	1	667	0	50	718	3.499	13	200	3.712	197	11.771	20.971	
2021	377	12	1	72	25	11	6.961	7.459	0	17	0	46.131	46.148	37.358	56	2.006	39.420	208	46.269	139.503	
2022	235	503	0	64	14	5	1.310	2.131	0	5	0	4.717	4.722	2.372	87	839	3.298	516	2.132	12.799	
2023	913	30	2	81	339	34	1.897	3.296	1	1	0	661	662	4.536	1.330	2.097	7.963	365	3.233	15.520	
ORT.	Alan	523	93	5	73	212	77	2.537	3.520	24	184	3	5.214	5.424	5.215	161	600	5.976	248	8.061	23.326
	% Oran	2,24	0,40	0,02	0,31	0,91	0,33	10,88	15,09	0,10	0,79	0,01	22,35	23,25	22,36	0,69	2,57	25,62	1,06	34,56	100

Tablodan görüleceği üzere doğal nedenlerle (yıldırım düşmesi) çıkan yangınlar nedeniyle yanan orman alanı toplam yanan orman alanının yalnızca %1'i civarındadır. Oysa aynı dönemde çıkan yangınların sayı olarak %13,1'i doğal nedenlerle çıkmıştır. Bu durum, beklendiği üzere doğal nedenlerle çıkan yangınların etkisinin insan kaynaklı yangınlara göre çok daha düşük olduğunu göstermektedir. On yıllık dönemde doğal nedenle çıkan bir yangın ortalama olarak 0,74 hektarlık orman alanına zarar verirken, insan kaynaklı bir yangın ortalama olarak 14,69 hektar ormana zarar vermiştir.

Tablo 1'de dikkat çeken bir diğer nokta ise ormanlara verdiği zarar bakımından en önemli yangın nedeninin enerji tesisleri olduğunu göstermektedir. 2014-2023 yılları arasında yanan orman alanlarının %22,36'sı enerji tesislerinden kaynaklanan yangınlarla ilişkilidir.

İklim Değişikliği ile Orman Yangınları Arasındaki İlişki

İklim değişikliği ile orman yangınları arasında yakın ve iki yönlü bir ilişki bulunmaktadır. Ancak, iklim değişikliği başlı başına bir orman yangını nedeni değildir. Yani sıcaklık artışı ve buna bağlı diğer hava olayları kendi kendine bir yangının çıkmasına neden olmaz. Özellikle hava sıcaklığının yükselmesi, havadaki bağıl nemin düşmesi ve rüzgâr hızının artışı yangının daha kolay çıkmasına ve daha zor söndürülmesine neden olur. Türkiye koşullarında, hava ne kadar sıcak, bağıl nem ne kadar düşük olursa olsun, Tablo 1’de gösterilen yangın nedenlerinden biri olmadıkça yangın başlamaz.

İklim değişikliğinin orman yangınları üzerindeki etkileri özetle şunlardır:

- Sıcaklık artışları ve kuraklıklar ormanlardaki yanıcı madde anlamına gelen bitkilerdeki su miktarını azaltır. Ağaçlar, çalılar ve otlar daha kuru hale gelir ve daha kolay yanar.

- Azalan yağışlar ve uzayan kurak periyotlar orman yangınlarının çıkmasını ve yayılmasını kolaylaştırır.
- Değişen rüzgâr ve fırtına düzenleri, şiddetli rüzgârlar yangınların daha hızlı yayılmasına yol açar.
- Şimşekli fırtınaların artması doğal yangınların sayısında artışa neden olur.
- Buna karşılık, orman yangınları da iklim değişikliğini etkiler. Bu etkiler şu şekilde sıralanabilir:
- Orman yangınları nedeniyle atmosfere salınan sera gazlarının miktarı artar. Örneğin 2020 yılındaki Sibiryaya yangınlarının atmosfere 244 milyon ton karbondioksit salımına yol açtığı hesaplanmıştır. Bu miktar aynı yıl Türkiye’nin toplam salım miktarı olan 524 milyon tonun (TÜİK, 2023) yaklaşık %47’sine eşittir.
- Yangınlar nedeniyle zarar gören orman alanları karbon yutağı olma işlevini kaybeder.
- Orman yangınları sonucunda arazinin albedosu (yansıtılabilirliği) değişir. Yanan alanlar daha açık renkli hale gelir ve güneş ışığını daha fazla yansıtır. Aynı nedenle toprak daha az nem tutar.

İklim değişikliğiyle orman yangınları arasındaki karşılıklı bu ilişki pozitif bir geri besleme döngüsü oluşturur. Yani iklim değiştikçe orman yangını miktarı artar ve artan orman yangınları iklimin daha hızlı değişmesine yol açar. Bu nedenle, 1979 yılından sonra küresel düzeyde yangın mevsimleri %20 uzamıştır (IPCC, 2021).

Orman Yangınlarının Orman Ekosistemi Üzerindeki Etkileri

Orman yangınları orman ekosisteminin değişik unsurlarına farklı şekillerde etki etmektedir. Bu etkiler ekosistemin özellikleriyle birlikte yangının özelliklerine de bağlı bulunmaktadır. Örneğin, yangının düşük, orta ya da yüksek şiddette olması ekosistemde farklı sonuçlar doğurabilmektedir. Aşağıda orman yangınlarının ekosistem üzerindeki etkileri birkaç başlık altında değerlendirilmiştir.

Toprak üzerindeki etkileri

Orman yangınları orman toprağı üzerinde değişik açılardan etkili olmaktadır. Bu etkiler aşağıda maddeler halinde açıklanmıştır (Yıldız, 2023):

- Yangının şiddetine göre toprağın organik maddesi kısmen ya da tamamen yok olabilmektedir. Şiddetli yangınlarda toprak üstündeki organik madde bütünüyle tüketilmekte, toprak içindeki organik madde ise ya tüketilmekte ya da kömürleşmektedir.
- Orman yangınları toprağın tekstür ve strüktürü üzerinde de etkili olmaktadır. Yağmur organik maddeyi yok ederek mineral toprağı yağmura karşı korumasız hale getirmekte; gözeneklerin kompozisyonu ve toplam gözenekliliği etkilenmekte, strüktür bozularak makro gözenekler azalmakta, toprağın hacim ağırlığı artmakta ve bu da bitki kök gelişimini, su ve besin alımını engelleyebilmektedir.
- Yangın sırasında küçük boyutlu organik moleküller uçucu hale gelerek toprağın derinliklerine ilerle-

mekte, soğuyan kısımlarda toprak suyu tutamaz hale gelmektedir.

- Yangın topraktaki toplam besin miktarını azaltıyor olmakla birlikte düşük şiddetteki yangınlar organik besinleri mineral hale dönüştürdüğü için toprak verimliliği geçici olarak artabilir. Ayrıca yangın besin döngüsünü hızlandırarak besin maddelerinin toprak profili boyunca yeniden dağıtılmasına neden olmaktadır.

Bitkiler üzerindeki etkileri

Orman yangınlarının yaygın olduğu Akdeniz ikliminin etkisi altındaki bölgelerde, insan öncesi dönemlerde de yangınlar görüldüğü için bu coğrafyaya uyum sağlayan bitkilerin yangına da uyum sağlamış olduğunu söylemek genel anlamda yanlıtıcı olmayacaktır. Konuyu biraz daha açmak gerekirse (Akkemik vd., 2023);

- Herdem yeşil angiosperm türleri yüksek oranda kök, su ve adventif sürgün verme özelliği kazandığından, yangının hemen sonrasında tabandan çıkan sert yapraklı türlerin canlılığı devam edebilmektedir.
- Zeytin gibi daha büyük ağaçlarda ise yanan dalların aşağısındaki kalın gövdelerden yoğun adventif ve su sürgünleri oluşmaktadır.
- Akdeniz ikliminin etkili olduğu bölgelerde hâkim ağaç türü olan kızılçam ve karaçam kalın gövde kabukları sayesinde yangınlardan daha az etkilenmektedir. Kızılçam, ayrıca zengin bir tepe tohum

bankasına sahip olduğundan, geç açılan kozalakları sayesinde yangın sonrasında hızlıca gençleşebilmektedir.

- Diğer yandan, yangının bitkiler üzerindeki etkilerini şu şekilde özetlemek olanaklıdır (Akkemik vd., 2023):
- Yangın sonrasında otsu bitki tür çeşitliliği hızla artmakta, zamanla odunsu bitkilerin alana egemen olmasıyla bu çeşitlilik gerilemektedir. Ortalama olarak yangından sonra 1-4 yıl içerisinde tür çeşitliliği artmakta, 5. yıldan sonra gerilemeye başlamakta, 20. yıldan itibaren kızılçam kapallılığının sağlanması sonucunda istikrarlı hâle gelmektedir.
- Aynı orman alanında 20 yıldan daha kısa aralıklarla yangın çıkması durumunda kızılçamlar gerilemekte ve sert yapraklı türlerin egemen olduğu maki vejetasyonuna dönme olasılığı yükselmektedir.
- Yangın sonrasında makineli işleme yapılan ağaçlandırma sahalarında büyük miktarda tür kayıpları yaşanmaktadır. Makineli işleme nedeniyle derinlere gömülen otsu bitkilerin tohumlarının çimlenmesi güçleşmektedir. Yine makineli işleme sonucunda sert yapraklı odunsu türlerin azalması yaşanmaktadır. Bu zararları azaltmak için tam alan yerine şerit ve zonlar halinde çalışma yapılabilir.
- Nadir ve endemik türlerin bulunduğu alanlarda yaşanan yangınlardan sonra makineli işlemeden kaçınmak yararlı olacaktır.

Yaban hayatı üzerindeki etkileri

Orman yangınları doğal olarak ormanda yaşayan hayvanlar üzerinde de etkili olmaktadır. Bu etkilerin bir kısmı doğrudan bir kısmı da dolaylıdır. Düşük

enerjili yangınların daha çok kısa vadeli etkileri görülmekte, uzun vadede etkiler azalmaktadır. Orman yangınlarının yaban hayatı üzerindeki etkilerini şu şekilde özetlemek olanaklıdır (Özkazanç ve Kurdoğlu, 2023):

- Orman yangınlarından büyük memelilere göre küçük memeliler, etoburlara göre otoburlar daha fazla etkilenmektedir. Büyük memeliler yangın sonrasında besin olanaklarının daha yüksek olduğu alanlara doğru göç ederek, yanan alanlarda vejetasyon yeninden oluşmaya başladığında geri dönme eğilimindedirler. Oyuk açan küçük memeliler de toprağın derinlerine inerek ölümden kurtulmayı başarabilmektedir. Ancak toprak kazma özelliği olmayan çalı tavşanı, tarla faresi ve ağaç sıçanı gibi türler toprak üzerinde ya da toprağa yakın yuva yaptıkları için yangından yüksek oranda etkilenmektedir.
- Kuşlar yangınlardan görece daha az etkilenmektedir. Yangın alanından ilk kaçan ve vejetasyon yeniden oluştuğundan sonra ilk geri gelen hayvanlar kuşlardır. Kuşların yangından gördüğü zarar yanmaktan çok dumandan etkilenmek şeklinde olmaktadır. Yangın yavrulama dönemine denk gelirse kuşların popülasyonunda azalmalar söz konusu olabilir. Yangınlar kuşlar üzerinde beslenme olanaklarının azalması şeklinde de olumsuz etki yaratmaktadır.
- Yangınlardan en fazla etkilenen hayvanlar sürüngenler ve amfibilerdir. Düşük enerjili bir örtü yangını bile bu canlıların ciddi zarar görmesine yol açabilmektedir.
- Orman yangınları pek çok böcek türünü öldürmekte, beslenme olanaklarını azaltmaktadır. Buna karşılık, sekonder zararlı böceklerin popülasyonlarında yangın sonrasında artışlar gözlemlenmektedir.

Diğer etkiler

- Orman yangınları genel olarak mantarlarda kayıplar yaşanmasına yol açmaktadır. Ancak yangının şiddeti, mantarların yangına dayanıklılığı, toprak ve yaşama ortamı özellikleri gibi etkenler bu genellemenin geçerliliği üzerinde etkili olmaktadır (Toprak ve Sevindik, 2023).
- Türkiye’de orman yangınlarından sonra erozyon ve sel olaylarında artış meydana gelmektedir (Çelik, 2023).
- Orman yangınlarının ekosistem üzerindeki olumsuz etkilerinin yanı sıra bazı olumlu etkileri de bulunmaktadır. Ölü organik materyalin temizlenmesi ve böylelikle daha küçük bitkilerin büyüme şansının artması, toprak verimliliğinin artması, yangın sayesinde gençleşebilen ağaç türleri bu olumlu etkilere örnek olarak gösterilebilir (URL, 1).

Orman yangınlarına uyumlu ormancılık

Ülkemizde hem insan öncesi dönemde hem de insan uygarlıkları zamanında orman yangınları yaşanmıştır. Önlemler ne kadar güçlü olursa olsun orman yangınlarını bütünüyle ortadan kaldırmak olanaklı değildir. Bu nedenle, ormancılıkta orman yangınlarına yönelik uyum önlemlerinin geliştirilmesi ve uygulanması zorunludur. Bu kapsamda atılması gerekli adımlardan en önemlileri aşağıda açıklanmıştır:

- Ormanlarla diğer arazi kullanım türleri (yerleşim, tarım, endüstri vb.) arasında yangına dirençli tampon bölgelerin oluşturulması.
- Ekolojik koşullar göz önünde bulundurularak monokültürler yerine karışık ormanların tesisi ve yanmaya dayanıklı türlerin seçimi.
- Yangın izleme ve erken uyarı sistemlerinin kurulması.
- Ulusal ve bölgesel yangın yönetim stratejilerinin oluşturulması ve güncel koşullara göre revizyonu ya da yenilenmesi.
- Orman yangını risk haritalarının hazırlanması.
- Orman yangınları bilgi sisteminin güçlendirilmesi ve yangın araştırmalarının teşviki.
- Yangın sezonunun tüm yıla yayılması ve yangın ekiplerinin yıl boyunca görev yapması.

Sonuç

Orman yangınları ülkemiz coğrafyası için yadsınamayacak bir gerçekliktir. Yangınların nedeni insan-orman ilişkilerindeki sorunlardır. O nedenle çözümün ağırlığı da burada yatmaktadır. Bu kapsamda, önleyici tedbirler söndürmeye dönük tedbirlerden hem daha etkili hem de daha ucuzdur.

Orman yangınları orman ekosistemine büyük zararlar vermektedir. Her ne kadar kamuoyunda sıklıkla söylendiği gibi yangın ormanı bütünüyle yok etmese de, ormanın ekosistem hizmetlerine kısa zamanda telafisi olmayan zararlar vermektedir. Ormanın karbon tutamaması, biyolojik çeşitliliğin azal-

masının yarattığı olumsuzluklar, ormancılık tabanlı iş ve gelir olanaklarının azalması, su kaynaklarının zarar görmesi, erozyon ve sel gibi pek çok sorun orman yangınlarının sonuçları arasındadır.

İklim değişikliğinin etkisiyle orman yangını riski giderek artacaktır. Bu nedenle, ormancılığın bu değişime uyum sağlayan önlemlere yönelmesi kaçınılmaz bir zorunluluktur. Türkiye’de bu zorunluluğun gereğini yapmaya yetecek tarihsel deneyim, kurumsal yapı ve bilimsel bilgi bulunmaktadır. Yapılması gereken tek şey tüm bunları bir araya getirecek yangın stratejilerinin hazırlanarak uygulanmasıdır.

Kaynaklar

Akkemik, Ü., Kavgacı, A., Akarsu, F. 2023: Orman Yangınlarının Bitki Çeşitliliği Üzerindeki Etkileri. Şu eserde (Editörler: Ali Kavgacı ve Mehmet Ali Başaran) Orman Yangınları. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. Ankara. s. 327-342.

Çelik, H.E., 2023. Orman Yangınlarının Erozyon-Sel Üzerindeki Etkileri. Şu eserde (Editörler: Ali Kavgacı ve Mehmet Ali Başaran) Orman Yangınları. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. Ankara. s. 288-301.

FAO, 2022. Forest Fires and the Global Fire Platform. COFO/2022/5.2.

IPCC, 2021: Climate Change 2021: The Physical Science Basis. Doi: 10.1017/9781009157896.

OGM, 2024. Orman Yangınlarıyla Mücadele Faaliyetleri 2023 Değerlendirme Raporu.

OGM, 2025. Orman Yangını İstatistikleri.

Özkazanç, N.K., Kurdoğlu, O. 2023. Orman Yangınlarının Yaban Hayatı Üzerindeki Etkileri. Şu eserde (Editörler: Ali Kavgacı ve Mehmet Ali Başaran) Orman Yangınları. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. Ankara. s. 358-376.

Toprak, B., Sevindik, M. 2023. Yangın Sonrası Orman ve Mantar Dinamikleri Arasındaki Etkileşim. Şu eserde (Editörler: Ali Kavgacı ve Mehmet Ali Başaran) Orman Yangınları. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. Ankara. s. 344-356.

TÜİK, 2023. Sera Gazı Emisyon İstatistikleri 1990-2021. Sayı: 49672.

URL, 1. The Ecological Benefits of Fire. https://education.nationalgeographic.org/resource/ecological-benefits-fire/?utm_source=chatgpt.com (Erişim tarihi: 11 Mayıs 2025).

Yıldız, O. 2023. Orman Yangınlarının Toprağa Etkisi. Şu eserde (Editörler: Ali Kavgacı ve Mehmet Ali Başaran) Orman Yangınları. Türkiye Ormancılar Derneği Yayını. Ankara. s. 302-324.

OKULLARDA YEŞİL VATAN DERSİ OLMALI

Öz Orman İş Sendikası Genel Başkanı Settar Aslan ana okullardan başlayan ve ilköğretim düzeyinde okutulması gereken Yeşil Vatan dersinin okullarda branş ders olarak okutulmasının önemine değindi.

Aslan; “Doğa dostu milletimizle ve yeşil vatanı barındıran ülkemizle, ‘yeşilin sevildiği, ormanın korunduğu Türkiye’ hepimizin ortak görevi ve hedefidir” dedi.

Aslan, açıklamalarına şu şekilde devam etti: “Türkiye’nin tarım ülkesi, turizm ülkesi, dört mevsim ülkesi niteliklerinin koruyabilmesi için ormanlarımızı hem korumak hem de artırmak durumundayız.

Orman; su kaynağıdır, iklimlendirme aracıdır, hava temizleyicidir, eko-sistem zeminidir. Orman, köylüye hem mekân hem imkandır. Orman, içinde yaşayan canlıların evi, çevresindeki yerleşim birimlerinin ise kaliteli hayat sermayesidir.

Evet bütün imkân ve fırsatları bize sağlayan ağacı, ormanı ve doğayı korumak durumundayız. Bunun için orman ve doğa konusunda bilgili, bilinçli, idrake ve şuura sahip birey ve toplum konumuna da ulaşmak durumundayız. Bunun da yolu belli.

Yeşil sevgisi, doğa bilgisi, ormanı koruma kaygısı açısından bir yeterlilik oluşturmamız.

Bu amaçla, okul öncesi, ilk ve orta öğretim müfredatlarında gerekli düzenleme ve değişiklikleri Milli Eğitim Bakanlığımızın yapması beklentimiz var. Hayat boyu öğrenme program ve uygulamalarında, ormanları korumaya ve orman varlığını artırmaya dönük bilinç eşiğini yükselten programlar devreye sokulmalıdır.

Bugün ormanları söndürmek için Türkiye’nin seferber olduğu bir ortamdan, yangınların oluşmaması için ciddi bir seferberlik ilanında bulunmalıyız. Ana okul düzeyinden ilk okul seviyelerine evrilen ve sadece hayat bilgisi dersleri içine sıkıştırılmış ‘ağaç

sevgisi’ konusunun okullarda ders olarak okutulması gerekmektedir.

Ağaç türleri, toprak çeşitliliği, endemik bitki türleri, yeşil vatan içerisinde var olan yaban hayatı, ağaçlardan elde edilen mobilya dekorasyon türleri, yeşil vatanın ülke ekonomisine katkısı, fidan yetiştiriciliği gibi sayısız birçok başlık başlı başına bir eğitim metodu içerisinde verilmelidir.

Çocukların toprakla buluşması, yeşil ile hemhal olması, çevre temizliğinin önemi gibi hususlar izcilik, kampçılık gibi ders aralıklarında fiili olarak işlenmelidir.

Benzer şekilde, YÖK tarafında da yükseköğretim programlarının içeriklerinde destekleyici çalışmalar yapılmalıdır.

Tarım ve Orman Bakanlığımız, Milli Eğitim Bakanlığımız, YÖK, Orman Genel Müdürlüğümüz, sendikamız Öz Orman-İş ve diğer sivil toplum kuruluşlarının ortak çalışma yapması gerekiyor.

Temel Eğitim ve Orta Öğretim alanında zorunlu derslerin içeriklerine, seçmeli derslerin arasına ormanı korumaya, orman yangınlarından korunmaya, ormanları koruma misyon ve vizyonu oluşturmaya katkı verecek seçenekler eklenmelidir.

Bu kapsamda, orman varlığımızın yoğunlaştığı bölge, il ve ilçeler ile daha küçük yerleşim alanlarındaki eğitim kurumlarında; ormanı ve doğayı korumaya yönelik bilinç yükseltici seçmeli dersler konulmalı ve bu derslerin tercih edilmesinde yönlendirme yapılmalıdır.

Orman yangını riskinin yüksek olduğu yerleşim alanlarında OGM’nin de materyal ve uzman katkısıyla hayat boyu öğrenme kapsamında sertifika programları düzenlenmelidir.

Yüksek Öğretim Kurumu ile Tarım ve Orman Bakanlığı iş birliğiyle “Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Ön Lisans Programları” benzeri “Orman Yangınlarına Müdahale Personeli” yetiştirmeye dönük “ön lisans tamamlama” programı açılmalıdır.” dedi.

Ermenek Yangın Anısı

Semih KOCABURAK

Konya Orman İşletme Müdürlüğü

Ben Konya Orman İşletme Müdürlüğü Altınapa şefliğinde yangın işçisi olarak çalışıyorum. Geçen sene Karaman Ermenek'te büyük bir yangın çıktı. İhbar gelir gelmez biz de hazırlıklarımızı yapıp yangın bölgesine arazöz ile yola çıktık.

İlk defa büyük bir yangına gittiğim için heyecanlıydım. Her ne kadar yangın konusunda acemi olsam da yanımda bu işin tecrübeli insanları vardı. Arazöz şoförümüz Fatih abi bu işte uzun yıllar çalışmış tecrübeli birisiydi. Benimle beraber yangına ilk defa girecek yeni arkadaşlarımla beraber bize birçok konuda öğütler verdi. Her şeyden önce ilk olarak kendimizi kesinlikle tehlikeye atmamız gerektiğinden başlayarak birçok şey anlattı. Tabi onun anlattığı hikayeler bile bize birer nasihatten öte yaşanarak tecrübe edilmiş birer deneyimdi. Uzun süren yolculuğumuzun ardından sonunda yangın yerine ulaştık. Önce orada koordinasyonu sağlayan müdür ile görüştük.

Müdür beyin bize gösterdiği konuma geçtik ve vakit kaybetmeden hortumu serip yangına müdahaleye başladık. Arkadaşlarımın üzerindeki yol yorgunluğu bile ateşe su sıkarken sanki üzerlerinden kaybolup gitmişti. Büyük bir özveri ile alevlere karşı adete bir savaş veriyorduk. Sırası ile yorulan ve aleve karşı birebir mücadele eden arkadaşlarımızı değiştirdik. Bir ara arazözün suyu bitti hemen bölgeye yakın su tankerinden su takviyesi yaparak yangına müdahalemizi devam ettirdik.

Benim için unutulmaz bir gün son hızıyla devam ediyor yangınla mücadelemizden açlığımız bile aklımıza gelmiyordu. Uzun çabalarımız sonucunda ormanın içine doğru girmeye yavaş yavaş başladık. Alevleri önümüze katıp söndürerek ilerledik. Hava kararmaya başlamıştı ve ekip olarak hepimiz çok yorgun düşmüştük. Ekibimizin öncüsü ve şoförümüz Fatih abinin "haydi arkadaşlar kumanyalar geldi sırayla yemeklerimizi yiyelim" demesi bize yeni bir gücün başlangıcı oldu.

Arkadaşlarımla beraber oturup yediğimiz yemek öyle tatlıydı ki anlatamam. Ellerimizde eldivenler olmasına rağmen yangının is kokusu ve siyahı ellerimize yüzümüze kısacası her yerimize bulaşmıştı ama bizim şu an için onunla uğraşacak yıkayıp temizleyecek vaktimiz bile yoktu. Hızlı bir şekilde ekmeğimizi yiyip bir an evvel yangını söndürmek vardı çünkü aklımızda. Yemekten sonra aynı azim ve kararlılıkla yangınla savaşımız devam etti gecenin ilerleyen saatlerine geldiğimizde artık gücümüzde kalmamıştı. Yangının da gücünü oldukça yavaşlatmıştık. Tabi bu yangının yavaşlamasında hava kararana kadar bize destek olan iki tane helikopterde vardı. Onlar hava kararınca yangın yerinden ayrılmışlardı ama bize havadan attıkları su ile çok yardımcı oldular. Geceyi arazide yatarak geçirdik. Herkes bulduğu bir yere değil, Fatih abinin tecrübeleri ile onun gösterdiği veya tarif ettiği yerlerde nöbetleşe uyuduk.

Sabahın ilk ışıkları ile yangınla mücadelemiz tekrar başladı. Dünkü gibi çok yoğun bir çalışma değildi. Dün yangını kontrol altına almıştık. Bugün yapacağımız iş sadece soğutma işiydi. Bizim bulunduğumuz bölgeyi iyice soğuttuk. Diğer ekiplerle buluşturduk yangın bölgemizi. Bizim için yapacak bir iş kalmadığında müdür bey ile görüşüp yangın bölgesinden ayrıldık.

Kalan arkadaşlarımız vardı onlarda kontrol amacıyla bekliyorlardı. Hepsi birer ateş savaşçılarıydı. Canları pahasına yeşil vatanımızı koruyan birer asker gibiydik. Hepsi ile gurur duyuyorum. İlk yangın deneyimimi çok güzel anılarla tamamlayarak görev yerimize Konya'ya döndük.

"Yangın anında büyük bir emek ve özveriyle çalışan başta OGM ekipleri olmak üzere tüm görevlilere minnettarız"

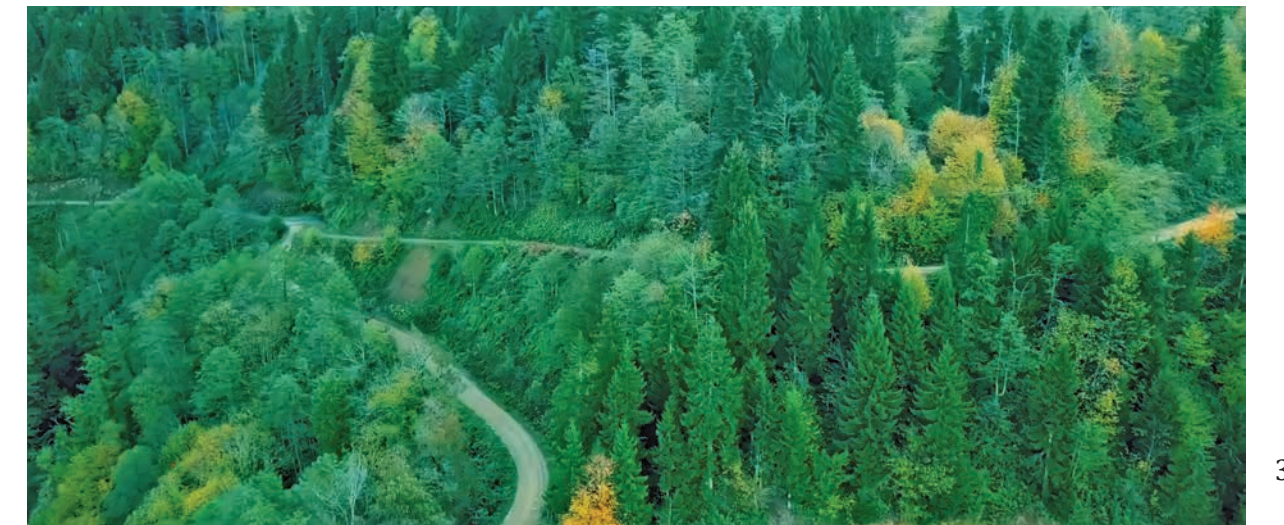
DENİZ ATAÇ

TEMA VAKFI YÖNETİM KURULU BAŞKANI

de artıyor. Ülke topraklarımızın yaklaşık %80'i çölleşme riski altında; mera, tarım ve orman arazilerinin yarısından fazlasında ise erozyon görülüyor ve yılda ortalama 642 milyon ton toprak erozyona uğruyor. Bu tablo karşısında, ormanların korunması her zamankinden daha büyük bir önem taşıyor.

Ormanlar yaşam için bu denli hayati bir rol oynarken, ne yazık ki dünyadaki varlığı hızla azalıyor. Karasal biyolojik çeşitliliğin %80'ini barındıran, tatlı su üretiminin %70'ini sağlayan ormanlar son 30 yılda yaklaşık 420 milyon hektar, yani 5,5 Türkiye büyüklüğünde alan kaybetti. Her yıl ortalama 10 milyon hektar orman yok olurken, bugün hâlâ her 3 saniyede bir futbol sahası büyüklüğünde orman alanı kaybediliyor.

Ülkemizde orman varlığı yıllar içinde artıyor gibi görünse de mevcut ormanlarımızın yalnızca %59'u verimli orman statüsündedir. Geriye kalan %41'lik alan ise yeterli ağaç yoğunluğuna sahip olmayan, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) tanımına göre orman kategorisine dahi girmeyen

"boşluklu kapalı" ya da "bozuk" alanlardan oluşuyor. Diğer yandan, her yıl ortalama yaklaşık 36 bin hektar büyüklüğünde ormanlık alan madencilik, enerji ve ulaşım gibi ormancılık dışı kullanımlara tahsis ediliyor. Orman yangınları da artış gösterirken, yılda yaklaşık 2.500 yangın çıkıyor ve her yıl ortalama 25 bin hektardan fazla orman alanı yangınlardan zarar görüyor.

Vakfımızın adında da yer aldığı üzere, doğal varlıkların korunması TEMA Vakfı'nın temel sorumluluğudur. Erozyonu önleme, iklimi düzenleme, su varlıklarını ve biyolojik çeşitliliği koruma gibi hayatı işlevleriyle ormanları korumak ise Vakfımızın en önemli varlık nedenlerinden biridir. Dünyamızın karşı karşıya olduğu iklim krizi ve biyolojik çeşitlilik kaybıyla mücadelenin merkezinde de yine ormanlar yer alıyor. Yaşamak için, yaşamı mümkün kılanları yaşatmak zorundayız.

Türkiye'de son yıllarda yaşanan orman yangınlarında ne tür bir değişim gözlemliyorsunuz?

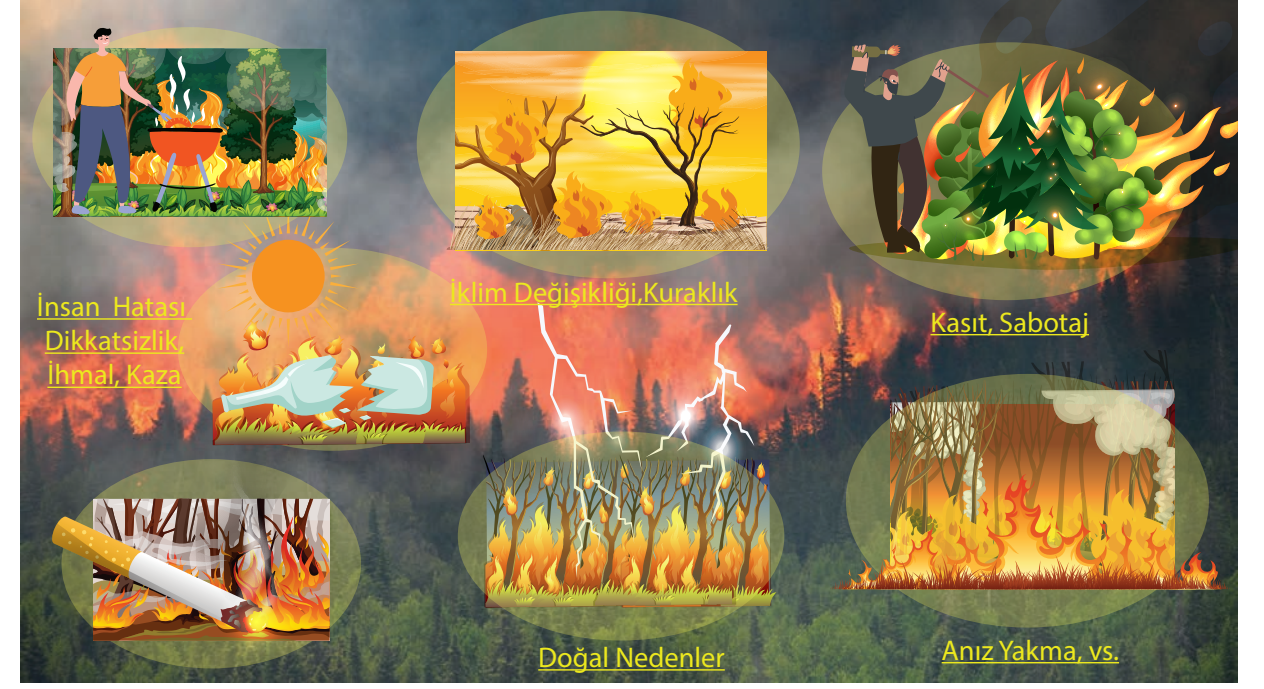
Türkiye'nin 2023 yılı sonu itibarıyla 23,4 milyon hektara ulaşan orman varlığı, karasal yüz ölçümünün %30'unu oluşturuyor. Ne var ki bu alanların %55'i

(yaklaşık 12,5 milyon hektar) yangına hassas alanlarda yer alıyor. Coğrafi konumumuz nedeniyle orman yangınları ülkemiz için her zaman bir risk unsuru olmuşken, son yıllarda bu riskin şiddeti ve sıklığı belirgin şekilde artmış durumda.

Yangın sayıları yıllar içinde ciddi bir artış gösterdi. 1937-1940 yılları arasında yılda ortalama 468 orman yangını yaşanırken, bu sayı 1990'lı yıllarda 2 binin üzerine çıkmış; 2021-2024 yılları arasında ise yıllık ortalama 2.833'e ulaşmıştır. 2024 yılı ise şimdiye kadarki en yüksek sayıya ulaşarak 3.798 yangınla rekor kırdı. Bu artış eğiliminde; nüfus artışıyla birlikte ormanlara yönelik insan hareketliliğinin çoğalması, yol ve yerleşim için verilen izinlerle orman alanlarının parçalanması ve temas alanlarının artması gibi insan kaynaklı nedenlerin yanı sıra, iklim değişikliğinin etkisiyle uzayan kurak ve sıcak dönemlerin yangın riskini artırması etkili oldu.

Yangınların sayısındaki artışa paralel olarak zarar gören orman alanlarının büyüklüğü de son yıllarda ciddi dalgalanmalarla birlikte yükseldi. Özellikle 2018'den itibaren yanan alan miktarında bir artış görülüyor. 2018 yılında 5.644 hektar orman alanı yamışken, bu rakam 2019'da 11.332 hektara, 2020'de yaklaşık 21 bin hektara çıktı. Yaklaşık 140 bin hektar alanın yandığı 2021 yılı ise istatistikleri alt üst ederek ekstrem bir yıl olarak kayda geçti. 2022 ve 2023 yıllarında yanan alan miktarı görece düşse de, 2024 yılında 27.485 hektarlık kayıpla tekrar ciddi bir artış yaşandı. Bu da 2021 yılından sonra en büyük alan kaybının yaşandığı ikinci yıl oldu.

Sonuç olarak tüm bu veriler, Türkiye'deki orman yangınlarında hem sayı hem de yanan alan büyüklüğü bakımından gözle görülür bir artış yaşandığını açıkça gösteriyor. İnsan-orman etkileşiminin artmasıyla birlikte, piknikçiler, avcılar ya da çobanlar tarafından yakılan ateşler; orman içine ya da yol kenarlarına atılan sönmemiş sigaralar; anız yakma ve bahçe temizliği için çıkarılan ateşler gibi ihmaller yangın riskini artırıyor. Ayrıca, ormanlık alanlardaki enerji nakil hatlarının yoğunluğu ve bakımsızlığı da yangınların çıkmasına neden oluyor. Bu risklerin üzerine bir de rekor düzeydeki yaz sıcaklıkları ve kuraklıklar eklenince, çıkan yangınlar kısa sürede büyüyerek kontrol altına alınması güç felaketlere dönüşebiliyor. 2019'da İzmir'de, 2020'de Hatay'da ve özellikle 2021'de ülkemizin birçok noktasında aynı anda çıkan büyük orman yangınları, afetin yıkıcı boyutunu çarpıcı biçimde ortaya koyuyor.

Orman yangınlarının artmasının ardında yatan temel nedenler nelerdir?

Orman yangınlarının yaklaşık %90'ı insan kaynaklıdır. Geriye kalan %10'u ise doğal nedenlerle yani yıldırımlar ile çıkan yangınlardır. Ancak ülkemizde bu tür yangınlar genellikle yıldırım yağışlı havalarda ortaya çıktığı için büyük yangınlara dönüşmez. Bu nedenle doğal nedenlerle çıkan yangınların etkilediği orman alanı, toplam yanan alanın yalnızca %1'ini teşkil ediyor. Yani ormanlarımızda yanan alanların %99'u, insan kaynaklı yangınlardan kaynaklanıyor. Bu yangınlar genellikle ihmal, dikkatsizlik, kaza ya da kasıt sonucu ortaya çıkıyor. Örneğin 2014-2023 yılları arasında yangınların ortalama %35'i yalnızca ihmal ve kazalardan kaynaklanırken, 2024 yılında bu oran %45'e yükseldi. Yanan alan açısından bakıldığında ise 2014-2023 yılları arasında ihmal ve kaza ile yanan orman alanı oranı %39 iken, 2024'te ihmal ve kaza ile yanan orman alanı oranı %72 oldu.

Bu artışta etkili olan bir diğer önemli faktör de iklim krizidir. İklim değişikliğiyle ilgili uzun yıllar verileri incelendiğinde bu durum açıkça görülüyor. Örneğin Amerikan Ulusal Okyanus ve Atmosfer Yönetimi verilerine göre Dünya, 1940'lı yıllardan itibaren genel olarak, 1975'lerden sonra ise sürekli olarak ortalama sıcaklıkların üzerinde değerler veriyor. Bu verilere göre 2024 yılı, 1,29 °C'lik sıcaklık anomalisiyle son 175 yılın en sıcak yılı oldu. Türkiye'de de ortalama sıcaklık 15,6 °C'ye ulaşarak dünya ortalamasının üzerine çıktı ve son 54 yılın en yüksek değeri olarak

kayıtlara geçti. Uzun yıllar ortalamalarıyla karşılaştırıldığında, 2024'te Türkiye'nin tüm bölgelerinde sıcaklıklar normallerin üzerinde gerçekleşti. Özellikle Ocak, Nisan ve orman yangınlarının arttığı Haziran ve Temmuz aylarında ortalama sıcaklık rekorları kırıldı. Böylece 2024 yazı, son 54 yılın en sıcak yazı olarak tarihe geçti.

Kaynak: (MGM, 2025)

İklim değişikliğiyle birlikte yaşanan bu sıcaklık artışları, ormanları daha kuru ve yanıcı hale getirerek en küçük bir ihmalin bile büyük yangınlara dönüşme riskini artırıyor. Artan nüfus, ormanlarla temasın çoğalması, yapılaşma ve izinli insan faaliyetleriyle birlikte bu risk daha da büyüyor. Tüm veriler gösteriyor ki, orman yangınlarıyla mücadelede yalnızca insan davranışlarını değil, iklim krizine karşı alınacak önlemleri de mutlaka dikkate almalıyız. Orman yangınları, insan ve iklim ekseninde birlikte ele alınması gereken bir konudur.

Yangınların doğa üzerindeki tahribatı kadar, toplumsal ve ekonomik etkileri konusunda neler söyleyebilirsiniz?

Orman yangınlarının etkileri yalnızca doğayla sınırlı kalmaz; aynı zamanda toplum ve ekonomi üzerinde de derin izler bırakır. Yangınlar, hem ekosistemlerin yapısını bozar hem de insan hayatını, sağlığını ve geçim kaynaklarını doğrudan etkiler.

Küresel olarak her yıl yaklaşık 70 milyon hektar, Türkiye'de ise ortalama 25 bin hektardan fazla or-

man alanı yangınlardan etkileniyor. Yaşanan bu yangınlar ormanlarda yaşayan canlıların yaşam alanlarını tahrip ederken aynı zamanda bitki örtüsünün yok olması, beraberinde toprak erozyonu, su kirliliği, hava kalitesinde bozulma ve iklim değişikliğini tetikleyen etkiler yaratır.

Diğer yandan çok büyük orman yangınları kırsal yerleşimlerle iç içe geçmiş bölgelerde ciddi toplumsal sorunlara yol açar. Köylerdeki evler, ahırlar, depolar, tarım alanları ve hayvanlar zarar görür; bu da çok sayıda insanın doğrudan ekonomik kayıp yaşamasına neden olur. Orman yangınları sonrasında toprak erozyona açık hale gelir, düşen yağışlar topraktan yavaş yavaş emilmek yerine doğrudan yüzeysel akışa geçtiğinden erozyon şiddetini artırdığı gibi temiz su üretimini de azaltır. Ayrıca tarım alanları sel ve taşkın riskine daha açık hale gelir. Tüm bu süreçler geçim kaynaklarını tehdit eder.

Orman yangınlarının önemli toplumsal sonuçlarından biri can kayıplarıdır. Özellikle büyük çaplı yangınlarda insanlar alevlerin içinde kalabilmekte, duman zehirlenmeleri yaşanmakta ve ne yazık ki can kayıpları meydana gelebilmektedir. Yangın sırasında ortaya çıkan is ve kül ise hava kalitesini olumsuz etkileyerek atmosfere zehirli gazların ve dumanın yayılmasına neden olur. Bu durum, özellikle solunum rahatsızlığı olan bireylerde ciddi sağlık sorunlarını beraberinde getiriyor. Ormanlar, iklim değişikliğiyle mücadelede en önemli karbon yutakları arasında yer alıyor. Yangınlar sonucunda bu yutakların azalması, sadece karbon tutulumunun düşmesine değil, aynı zamanda atmosfere salınan karbon miktarının artmasına yol açıyor. Bu da küresel iklim değişikliğini olumsuz yönde etkiliyor.

Tüm bu olumsuzlukların çevresel ve toplumsal etkilerinin yanı sıra ciddi ekonomik sonuçları da bulunuyor. Orman yangınları büyük bir mali yük oluşturuyor. Hem yangına müdahale süreci hem de yangın sonrası zararların onarılması yüksek maliyetlere yol açar. Örneğin Orman Genel Müdürlüğü (OGM) verilerine göre 2021 yılında yangınlarla mücadele için toplam 8 milyar 190 milyon TL harcanırken, bunun 2,5 milyar TL'si doğrudan bütçeden, 5,7 milyar TL'si ise bütçe dışı kaynaklardan karşılandı.

Görüldüğü üzere orman yangınları; doğa, insan yaşamı, toplum sağlığı, tarım, ekonomi ve iklim üzerinde çok yönlü ve yıkıcı etkiler yaratıyor.

Yangınların önlenmesine yönelik mevcut önlemleri yeterli buluyor musunuz? Neler eksik?

Orman yangınlarıyla mücadele; yangın öncesi, yangın anı ve yangın sonrası olarak üç temel süreçte ele alınmalı. TEMA Vakfı olarak bu süreçler içinde en kritik aşamanın yangın öncesi alınacak önlemler olduğuna inanıyoruz. Çünkü yangını önlemek, yangınla mücadele etmekten hem daha az maliyetlidir hem de doğa için daha koruyucudur.

Daha öncede belirtildiği üzere Türkiye'de yangınların yaklaşık %90'ın insan kaynaklıdır. Bu durum, eğitim ve farkındalık çalışmalarının hâlâ yeterli düzeyde olmadığını ortaya koyuyor. Özellikle ihmal ve dikkatsizlik sonucu çıkan yangınların, doğru bilgilendirme ve denetimle önlenabilir olması; eğitim çalışmalarının tüm eğitim kademelerine entegre edilmesi gerektiğini gösteriyor.

Son yıllarda bazı ek önlemler alınsa da 2024 yılı verileri, yangın sayısı ve yanan alan miktarında hâlâ ortalamaların üzerinde bir seyir olduğunu gösteriyor. Bu da mevcut önleyici tedbirlerin yeterli olmadığını ortaya koyuyor.

Elbette yangın anında büyük bir emek ve özveriyle çalışan başta OGM ekipleri olmak üzere tüm görevlilere minnettarız. Ancak iklim değişikliğinin yarattığı aşırı sıcaklık artışları, kuraklık ve sıcak hava dalgaları; yangınların hem daha sık hem de daha şiddetli yaşanmasına neden oluyor. Bu da yangınların kontrol altına alınmasını her geçen yıl daha da zorlaştırıyor. Projeksiyonlar bu tablo ile orman yangınları riskinin de her geçen gün artacağına işaret ediyor.

Veriler de bu durumu açıkça ortaya koyuyor; 2018'de yangın başına ortalama 2,6 hektar alan yanarken; 2019'da 4,2 hektar, 2020'de 6,2 hektar, 2021'de (rekor seviyede) 49,9 hektar ve 2024'te ise ortalama 7,2 hektar orman alanı yangınlardan zarar gördü.

Bu artış, yangınlar çıktıktan sonra müdahalenin giderek zorlaştığını ve esas çözümün yangının hiç çıkmasını sağlamak olduğunu gösteriyor. Mevcut veriler, ülke olarak orman yangınlarıyla mücadelede farklı, daha önleyici ve kapsamlı yaklaşımlara ihtiyaç duyduğumuzu gösteriyor.

TEMA Vakfı olarak orman yangınları öncesinde ve sonrasında hangi çalışmaları yürütüyorsunuz?

TEMA Vakfı olarak orman yangınları konusunda esas odağımız, yangın öncesi çalışmalar. Çünkü önceliğimiz her zaman ormanları korumak ve yangın gerçekleşmeden önce gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak. Orman yangınlarının çıkışında ve yangın alanlarının büyümesinde en büyük iki etkenin insan faaliyetleri ve iklim değişikliği olduğunu biliyoruz. İklim değişikliğinin temelinde de insan etkisi olduğunu düşündüğümüzde, bu sorunun merkezinde insan olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Bu nedenle orman yangınlarını önlemede eğitim ve farkındalığın artırılması gerektiğine inanıyoruz.

Elbette bu farkındalığın sadece sivil toplum kuruluşlarıyla sınırlı kalmaması; ulusal düzeyde bir eğitim ve farkındalık politikasıyla desteklenmesi gerekiyor.

Yangın Öncesi Çalışmalarımız

TEMA Vakfı olarak özellikle çocuklar başta olmak üzere her yaşta bireye, ormanların değeri ve korunmasının önemi konusunda Doğa Eğitimleri veriyoruz. İnsan psikolojisi çoğu zaman bir şeyin değerini onu kaybettikten sonra fark ettiği için, bu eğitimlerle önceden bilgi ve ilgi oluşturmaya amaçlıyoruz.

Bunun yanı sıra; hava sıcaklıklarının ve yangın riskinin arttığı dönemlerde basın bültenleri, bilgilendirici sosyal medya içerikleri, TV ve radyo programlarıyla kamuoyuna yönelik uyarılar ve bilgilendirmeler yapıyoruz.

"Daha Yanmadan" Projesi

2021 yılındaki büyük yangınların ardından hayata geçirdiğimiz Daha Yanmadan Orman Yangınları Eğitim ve Farkındalık Projesi kapsamında; kamu spotları, kısa filmler, sosyal medya çalışmaları ve toplu yaşam alanlarında (metro, meydan vb.) stantlar ve tanıtıcı etkinlikler gibi birçok iletişim çalışması yürüttük. Orman yangınlarına karşı farkındalık oluşturmak amacıyla hazırladığımız tüm bu çalışmalarla milyonlarca kişiye ulaştık:

2022 yılında orman yangınlarının sebeplerine, önleme yollarına ve yangın sırasında yapılması gerekenlere dikkat çeken 6 kısa film hazırladık. Bu filmlerden üçü televizyon, radyo, açık hava ve dijital mecralarda yayınlanarak yaklaşık 23 milyon kişiye ulaştı. Ayrıca sosyal medya hesaplarımız üzerinden yapılan paylaşımlarla daha geniş kitlelere erişim sağladık.

2023 yazında iletişim çalışmalarımızı daha da genişleterek anız yakımı, ormanda bırakılan sigara izmaritleri, cam şişeler ve söndürülmeden bırakılan piknik ateşleri gibi yangın risklerine odaklanan 3 yeni film, 4 radyo spotu ve 4 yaratıcı görsel hazırladık. Bu içerikler televizyon ve dijital platformlarda yayınlandı. Böylece TV yayınları ile 43 milyonu aşkın kişiye erişim sağlarken, sosyal medya videolarımız 35 milyondan fazla kez izlendi.

2024 yılında ise sosyal medya üzerinden yürüttüğümüz kampanyalarda paylaşılan 15 farklı içerik toplamda 10 milyondan fazla görüntülenme aldı.

Bu çalışmalara ek olarak oluşturduğumuz www.dahayanmadan.com adresindeki web sayfasında, kamu, özel sektör ve bireylere yönelik olarak yangın öncesinde, yangın anında ve sonrasında yapılması gerekenlerle ilgili bilgi ve öneriler paylaşıyoruz. Sayfa ile 2024 sonu itibarıyla 134.829 giriş ile 73.241 kişiye ulaştık.

2023 itibarıyla projeye yeni bir boyut da kazandırdık. "Orman Yangınları Farkındalık Elçisi" olacak gençlere ulaşmak ve bu konudaki bilgilerini artırmak amacıyla projeye gençlerin daha etkin katılımını sağlayan bir model ekledik.

Bu kapsamda, gençlerin orman yangınlarına dair kazandıkları farkındalığı kendi illerindeki akranlarına ulaştırabilmeleri için akran eğitimleri ve yerel etkinlikler düzenlemeleri teşvik ediliyor. Ayrıca proje katılımcısı gençler adına oluşturulan Hatıra Ormanı ile ülke genelindeki ağaçlandırma çalışmalarına da katkı sunuluyor. Projeye her yıl, 3.000 gence ulaşmayı hedefliyoruz.

Projeye dair kaynak geliştirme çalışmalarımız kapsamında, ilk kez 2023 İstanbul Maratonu'nda bir kampanya başlattık. O günden bu yana, TEMA Vakfı adına Yardımseverlik Koşuları'na katılan gönüllü koşucularımız ve bağışçılarımız sayesinde projeye önemli bir kaynak sağladık; yıllık hedeflerimizi de aşarak yaklaşık 7.000 gence ulaştık. 2026 yılında da devam edecek projeye daha fazla gence ulaşmayı ve orman yangınları konusunda farkındalık çalışmalarını büyütürük sürdürmeyi amaçlıyoruz.

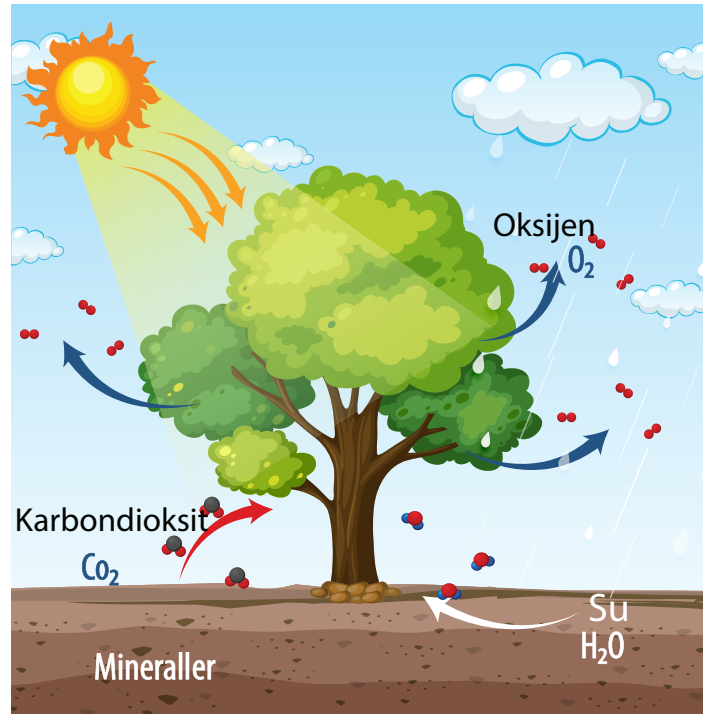
Yangın Sonrası Çalışmalarımız

Yangın sonrası yapılacak en önemli çalışmalardan biri de doğal yolla ormanlaşamayacak alanların yeniden ağaçlandırılmasıdır. Vakfımız, rutin ağaçlandırma çalışmalarının yanı sıra özellikle 2019 İzmir yangınından bu yana, OGM tarafından yanan alanlarda yürütülen ağaçlandırma çalışmalarına da katkıda bulunuyor.

2019-2024 yılları arasında bireysel ve kurumsal bağışçılarımızın destekleriyle 10 ilde çıkan yangınlardan etkilenen alanlarda toplam 14 milyon fidanın toprakla buluşmasına katkı sağladık.

İklim değişikliği ile mücadelede ormanların rolü nedir?

Ormanlar, okyanuslardan sonra ikinci en büyük karbon yutaklarıdır. Bu işlevlerini hem toprak altı hem de toprak üstü karbon depoları sayesinde yerine getirirler. Fotosentez yoluyla atmosferdeki karbondioksiti bünyelerine alan ormanlar, bu karbonu biyokütlelerinde ve organik toprak katmanlarında depolar. Böylece atmosferdeki karbon miktarını azaltarak iklim değişikliğiyle mücadelede kritik bir rol oynarlar.

ORMANI KORU DÜNYAYI YAŞAT

1990-2019 yılları arasında ormanlar, fosil yakıt kullanımından kaynaklanan karbon salımının yaklaşık %50'sini depolayarak atmosfere karışmasını engellemiştir. Ancak bu süreçte depolanan karbonun üçte ikisi, özellikle tropik ormanlardaki tahribat nedeniyle tekrar atmosfere salınmıştır. Ormansızlaşma bu dengeyi bozan en önemli unsurlardan biridir.

1988 yılından bu yana, Türkiye'de toplam 553 bin hektar orman alanı yangınlardan etkilendi; bu alan İstanbul'un yüz ölçümünden büyüktür ve Uşak ili kadardır. Buna ek olarak son 12 yılda 420 bin hektara yakın orman alanı, ormancılık dışı kullanımlara tahsis edilmiştir; bu miktar da yaklaşık Bilecik ili büyüklüğündedir.

Tüm bu tahribatlar, ormanların iklim değişikliğiyle mücadeledeki etkisini azaltmakta ve aynı zamanda iklim değişikliğinin ormanlar üzerindeki baskısını artırmaktadır. Bu nedenle ormanların korunması, hem karbon yutaklarının devamlılığı hem de iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerinin azaltılması açısından hayati önem taşır.

Politik karar alıcılar ve yerel yönetimler bu konuda ne gibi adımlar atmalı sizce?

Tüm doğal varlıkların korunmasında olduğu gibi, ormanların korunması ve iklim değişikliğiyle mücadele kapsamında da daha somut ve uzun vadeli büyük adımların acilen atılması gerekiyor. Her ne kadar ülkemiz orman varlığını artıran ülkeler arasında yer alsın da ormanlar üzerindeki baskı her geçen gün artıyor ve bu durum, var olan kazanımları tehdit ediyor.

Türkiye, BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi gibi uluslararası sözleşmelerin

altına imza atmıştır. Bu sözleşmelerin ortak noktası; ormanların korunması, tahrip olmuş alanların restorasyon ya da ağaçlandırma yoluyla yeniden orman haline getirilmesinin gerekliliğidir. Ormanların korunması yalnızca alanların korunmasını değil; orman yangınlarına, aşırı hava olaylarına, böcek ve mantar zararlarına karşı alınacak önlemleri de kapsayan, birbirini tamamlayan bir dizi uygulamayı içerir.

Ayrıca, odun üretiminin ormanlar üzerindeki baskısının azaltılması, ormanların karbon depolama kapasitesinin korunması ve yeni ormanlarla artırılması; doğal ve yaşlı ormanlar öncelikli olmak üzere zengin biyolojik çeşitliliği barındıran alanların da tümüyle korunarak orman koruma alanlarının genişletilmesi gerekiyor. Daha önce de işaret edildiği gibi bugün ülkemizdeki ormanların yaklaşık %41'i verimli olmayan (bozuk) ormanlardan oluşuyor. Bu alanlardan uygun olanların, ağaçlandırma ve rehabilitasyon çalışmalarıyla hızla verimli ormanlara dönüştürülmesi gerekiyor.

Diğer taraftan orman alanlarının 30'dan fazla farklı amaçla (madencilik, enerji, turizm, ulaşım vb.) izne konu edilmesi, ormanların sürdürülebilirliği açısından ciddi bir tehdit. Bu izin süreçlerinde "kamu yararı" tek taraflı bir şekilde tanımlanıyor, ormanların sunduğu ekosistem hizmetleri ise göz ardı ediliyor. Bu bakış açısının değiştirilerek ekosistem hizmetlerini temel alan "üstün kamu yararı" yaklaşımının benimsenmesi gerekiyor. Ayrıca, ormanların orman sınırları dışına çıkarılmasına olanak tanıyan 2A, 2B ve Ek-16 gibi Orman Kanunu hükümleri yürürlükten kaldırılmalı.

Orman yangınlarıyla etkin mücadele için de öncelikle yangın çıkış sebepleri doğru analiz edilmeli ve buna yönelik eğitim ve farkındalık çalışmaları

yaygınlaştırılmalı. İnsan-orman etkileşiminin yoğun olduğu alanlarda (yol kenarları, piknik alanları, yerleşim çevresindeki ormanlar vb.) yangının ilerleme hızını azaltacak ve yanıcı madde yükünü hafifletecek önleyici uygulamalar devreye alınmalı. En önemlisi denetimler artırılmalı, yangın riskinin yüksek olduğu dönemlerde bu önlemler sıkılaştırılmalı. Orman yangını istatistiklerine göre, çıkan yangınların yaklaşık yarısının nedeni bilinmiyor. Ancak kesin olan, bu yangınların da insan kaynaklı olduğudur. Çünkü yıldırım kaynaklı yangınlar kolaylıkla tespit edilebilirken, ormanda yıldırımlar dışında kendiliğinden bir ateş kaynağı oluşmuyor. Yangının fiziksel kanıtları çoğu zaman yok olduğu için, yangının hangi insan faaliyeti sonucu çıktığı belirlenemiyor. Bu nedenle "sebebi bilinmeyen" olarak kaydedilen yangınların oranını düşürmek için uzman personel ve teknolojik kapasitenin artırılması; ayrıca yangın çıkış nedenlerinin sosyoekonomik ve davranışsal temellerine yönelik araştırmaların teşvik edilmesi gerekiyor.

TEMA Vakfı olarak ormanların iklim krizine karşı korunmasındaki stratejik rolü de dâhil olmak üzere, iklim değişikliğiyle mücadeleye yönelik politika önerilerimizi ve çözüm yollarımızı 2024 yılında yayımladığımız "İklim Politikaları Bilgi Notu"nda derledik. Fosil yakıtlardan çıkış ihtiyacı, enerji dönüşümü, iklim adaleti gibi pek çok başlığa yer veren ve bilimsel verilerle desteklenen bu bilgi notuna, vakfımızın www.tema.org.tr adresindeki Çevre Kütüphanesi üzerinden ulaşabilirsiniz.

Toplumsal bilinçlenmesi yangınlarla mücadelede nasıl bir fark yaratabilir?

Daha önce de belirttiğimiz üzere ülkemizde çıkan orman yangınlarının büyük çoğunluğu doğal sebeplerle değil, insan kaynaklı nedenlerle ortaya çıkıyor. Kasten çıkarılanlar dışındaki yangınlar ise en ufak tedbirlerle dahi önlenabilir yangınlardır. Bu noktada, toplumun farkındalık kazanması ve doğru davranışları benimsemesi, yangınlarla mücadelede hayati bir fark yaratır.

Farkındalık yaratmak ancak eğitimle mümkündür. Eğitim, istenen davranış biçimlerinin benimsenmesini ve zamanla kalıcı hâle gelmesini sağlar. Bu kapsamda orman yangınlarıyla mücadelede toplumsal farkındalığın artması, yangınların hem önlenmesinde hem de müdahale sürecinde belirleyici bir rol oynar. Nitekim bugün birçok vatandaş, orman yangını gördüğünde hızlıca yetkililere bilgi veriyor, hatta bazı durumlarda yangın söndürme çalışmalarına gönüllü olarak destek oluyor. Yangınların ardından ise ormanların tekrar yeşertilmesi için ağaçlandırma çalışmalarına bağışlarıyla katkı sunuyorlar.

Eğitim, ancak davranışa dönüştüğünde etkili olur. Bireyler çok basit tedbirler olan ormanda ateş yakmamayı, sigara izmariti atmamayı, anız yakmamayı, ormanlardan ateşi uzak tutmayı içselleştirdikçe, yangın sayılarında gerçek bir azalma sağlanabilir. Bu nedenle eğitim, farkındalık ve toplum katılımı, yangınlarla mücadelenin en güçlü destek unsurları arasında yer alıyor.

Okurlarımıza bireysel olarak ormanları korumak adına neler önerirsiniz?

Ormanlar, ortak doğal mirasımız ve gelecek nesillerin yaşam güvencesidir. Temiz hava, su, verimli toprak, biyolojik çeşitlilik ve sağlıklı bir çevre... Tüm bunları bize ormanlar sunar. Ancak iklim krizinin etkilerinin her geçen gün arttığı bir dünyada, ormanlarımızı korumak artık bir tercih değil, bir zorunluluktur. Bugün, ormanlara her zamankinden daha fazla ihtiyacımız var.

Bireysel olarak doğaya zarar vermekten kaçınmak, yaşadığımız çevredeki doğal varlıkların farkında olmak ve ormanları tehdit eden davranışlara karşı duyarlılık göstermek büyük bir fark yaratır. Ancak unutmayalım, asıl güç birlikte hareket etmekte.

TEMA Vakfı olarak Türkiye'nin 81 ilindeki temsilciliklerimiz ve 1 milyon 200 bini aşkın gönüllümüzle bir doğa koruma ağı oluşturduk. Toplumda farkındalık yaratmak amacıyla savunuculuk faaliyetleri, eğitim programları, projeler ve kampanyalar yürütüyor; "Daha Yanmadan" gibi projelerle gençleri orman yangınlarına karşı bilinçlendiriyor, onları koruyucu bir rol üstlenmeleri için destekliyoruz. Biliyoruz ki, bir kişi çok şeyi değiştirebilir. Kurucu Onursal Başkanımız Hayrettin Karaca'nın da dediği gibi, "Bir, çok önemlidir." Bir araya gelirler; yüz binler, milyonlar olurlar.

İşte bu yüzden okurlarımızı bu gönüllü doğa hareketinin bir parçası olmaya ve orman yangınlarına karşı alınabilecek önlemleri öğrenmek için www.dahayanmadan.com adresini ziyaret etmeye davet ediyoruz.

Unutmamalıyız ki ormana ya da orman yakınlarına atılan bir izmarit, çevresindeki otları ve bitkileri yakmaya başlayabilir. İyi söndürülmemiş bir mangal ateşi, rüzgârla yeniden alevlenebilir. Ormana atılan bir cam şişe, güneş ışınlarını mercek gibi yansıtarak

yangın çıkarabilir. Ormana yakın tarlalarda yapılan anız yakımı, büyük bir yangına dönüşebilir.

Bu nedenle ormanlarda ve orman sınırına yakın yerlerde asla ateş yakmamalı, sadece izinli piknik alanlarında piknik yapılmalı, yakılan ateşin tamamen söndüğünden emin olmalı, ormana çöp, plastik, cam şişe veya cam parçası atmamalı, ormanlık alanlarda sigara içmemeli, sigara izmaritleri kesinlikle doğaya atmamalı, anız yakımından vazgeçmeliyiz. Yangın riski görülen durumlarda 112 Acil Çağrı Hattı veya 177 Orman Yangını İhbar Hattı aramalıyız.

Küçük bir ihmalin büyük felaketlere yol açabileceğini her zaman hatırlamalıyız; özellikle havaların ısındığı dönemde tüm halkımızı daha dikkatli ve bilinçli davranmaya çağırıyoruz.

Ellerim ve Yüzümde Yanıklar Oldu

Yücel KAVAS

İzmir Orman Bölge Müdürlüğü

Ben İzmir Orman Bölge Müdürlüğü personeli Yücel Kavas. Mesleki hayatıma 2012 yılında arazöz şoförü olarak başladım İzmir ve diğer illerde çıkan birçok orman yangınına katıldım. Çıkan bu orman ve kırsal yangınlarda büyük bir gayretle yangınları ekip arkadaşlarımızla beraber kontrol altına almaya çalıştık.

2019 yılının Eylül ayında İzmir'in Mene-men ilçesi Koyundere mevkiinde çıkan ot yangınına müdahale için ekip arkadaşlarımla beraber ekibimizden hareket ettik. O gün hava şartları çok rüzgârlıydı rüzgâr zaman zaman yön değiştiriyordu ben ve ekibin yangının ormanlık alanına sıçraması için büyük bir gayretle yangının önünü kestik. Fakat rüzgâr yön değiştirmesi ile yangın başka bölgelere sıçrayarak yayılmasına sebep oluyordu. Bu sefer diğer bölgeye müdahale etmek için ben ve ekibim alevlerin bol olduğu yere müdahale ederken rüzgârın şiddetli bir şekilde ters dönmesi ile ben ve arazöz'üm alevlerin arasında kaldık.

Her tarafı duman ve alevler sarmıştı aracımın arka kısmında işletme müdürünün aracının olduğunu son anda fark ettim, araçları duman etkisinden çalışmıyordu kendi aracı çözümü geri manevra yaparak işletme müdürünün aracını dumandan ve alevlerin etkisinden korudum.

İşletme müdürümün aracı çalışır çalışmaz ben kendimi Arazöz'den aşağıya attım. Atladığım yer alev almış yanıyordu. Alevlerin arasında can havliyle yanmamış sahaya kaçtım kendimi kurtardım ama ellerim kollarım ve yüzüm yanmıştı.

Beni hemen hava harcıyla en yakın devlet hastanesine götürürler ilk tedavim orada yapıp yanık ünitesi bulunan Bozyaka Devlet Hastanesine götürdüler. Elim yüzüm ve kollarım su toplamış her yerim şiş bir halde tedaviye başladılar. İlk bir hafta yüzüm şiş bir vaziyette yemek yiyecek durumda değildim.

Yanık ünitesinde 37 gün tedavim sürdü kollarındaki derin yanıklar kapanmadığından dolayı iki kez ameliyat oldum. Bacaklarımdan deri aldılar kollarıma yaptırdılar yanık yerler yavaş yavaş kendini toparlamaya başlayınca taburcu oldum. Sekiz ay raporlu olarak tedaviler devam etti kendimi toparlayınca işime yeniden başladım.

Üzerinden altı sene geçmesine rağmen yanıkların izleri üzerimde kaldı çok şükür hayattayım. Kendi işimi kendim yavaş yavaş görüyorum Allah'ım beni çocuklarıma ve aileme bağışladı.

Hiç kimsenin böyle bir acı yaşamasını istemiyorum.

Sağlıkla kalın saygılarımla ...

Ormana İlk Adım

Doğa, çocuklar için en büyük öğretmenlerden biridir. Orman ise bu öğretmenin en renkli, en canlı sınıfıdır. Teknolojiyle iç içe büyüyen günümüz çocukları için doğayla bağ kurmak; hayal gücünü geliştirmek, sorumluluk duygusunu artırmak ve çevre bilinci kazandırmak açısından büyük önem taşır.

Sizler için bir keşif rehberi hazırladık.. Keyifle okumanızı dileriz.

Ormana Gitmeden Önce: Hazırlık Aşaması

•**Kıyafet Seçimi:** Çocuklara mevsime uygun, uzun kollu ve pantolon gibi koruyucu kıyafetler giydirilmelidir. Şapka ve güneş kremi özellikle yaz aylarında unutulmamalıdır.

•**Ayakkabı:** Kaymaz tabanlı ve kapalı ayakkabılar tercih edilmelidir. Ormanda çalı, diken veya küçük taşlar olabilir.

•**Çanta Hazırlığı:** Su matarası, sağlıklı atıştırmalıklar, ilk yardım seti, ıslak mendil, yedek kıyafet gibi temel ihtiyaçlar çantada yer almalıdır.

Tüm bu hazırlıklar çocukların ormanlara karşı ilgisini ve özel hissetmesini artıracaktır.

Ormanda Öğrenilebilecek Değerler

•**Sorumluluk ve Sabır:** Doğada bir şeyleri gözlemlemek için beklemek gerekebilir. Bu çocuklara sabırlı olmayı öğretir.

•**Saygı:** Canlılara zarar vermeden, doğanın düzenine müdahale etmeden davranmak önemlidir. 'Elini uzat ama koparma' kuralı hatırlatılabilir.

•**Merak ve Gözlem Yeteneği:** Farklı yaprak şekilleri, kuş sesleri veya taş türleri çocukların merak duygusunu canlandırır.

•**Temizlik ve Doğa Ahlakı:** Geriye çöp bırakmamak, doğayı temiz tutmak, çocukların çevreye olan duyarlılığını artırır.

•**Mini Keşif Rehberi: Çocuklar İçin Ormanda Yapılabilecek Etkinlikler**

•**Yaprak Koleksiyonu:** Farklı ağaçlardan düşmüş yapraklar toplanabilir. Eve dönünce yapraklar kartona yapıştırılıp ağaç türleri üzerine küçük araştırmalar yapılabilir.

•**Sesleri Dinle:** 2 dakikalık sessizlik oyunu oynanabilir. Çocuklar gözlerini kapatıp kuş, böcek, rüzgâr gibi doğa seslerini sayabilir.

•**Doğa Günlüğü:** Yanlarına alınan küçük deftere gördükleri hayvanları, bitkileri ya da hissettiklerini yazabilirler.

•**Hazine Avı:** Önceden belirlenen doğa objelerini (kızalak, taş, sarı yaprak vs.) bulmaları istenebilir.

•**Hayvan İzleri Peşinde:** Toprak üzerindeki ayak izleri, kuş tüyleri veya böcek yolları incelenebilir.

Ormanda Dikkat Edilmesi Gerekenler

•Çocuklar yalnız bırakılmamalı, ormanın derinliklerine izinsiz girilmemelidir.

•Yabani meyve veya mantar gibi şeyler toplanmamalı, yenmemelidir.

•Ateş yakmaktan kesinlikle kaçınılmalıdır.

Sonuç Olarak...

Orman gezileri, çocuklara doğanın ritmini hissettiren, hem eğitici hem de eğlenceli birer deneyimdir. Doğa ile iç içe büyüyen çocuklar, daha duyarlı, yaratıcı ve huzurlu bireyler olur. Ailelerin rehberliğiyle yapılacak bu geziler, sadece çocukların değil tüm ailenin yaşamında unutulmaz izler bırakır.

Hüseyin ÖZTÜRK | MEMUR-SEN Genel Başkan Yard. - TOÇ BİR-SEN Genel Başkanı

YEŞİL VATAN UĞRUNA: KÖKLERİMİZ BİR, MÜCADELEMİZ ORTAK

Bugün bizleri bir araya getiren şey; sadece meslek birliği değil, ortak bir duruştur, mücadeledir, bu ülkenin toprağına, ormanına, havasına ve suyuna sahip çıkma mücadelesidir.

2001 yılında, hak, emek, özgürlük mücadelemizi sendikal kulvara taşıdığımız TOÇ BİR-SEN olarak soylu mücadelemizin ilk gününden bugüne kadar insan onurunu ve medeniyet değerlerimizi merkeze alarak verdiğimiz hak arama mücadelemizi kararlılıkla sürdürüyoruz.

Çalışanlarımızın; ekonomik, sosyal, özlük, mesleki hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için üstlendiğimiz sorumlulukla hak arama mücadelemizi, bilgi ve tecrübelerimizle yoğurarak, haklı taleplerimizden ödün vermeden yürütüyoruz.

"Alinteri ve Emek Kutsaldır" diyerek üstlendiğimiz sorumluluğun bilinciyle Yetkili Sendika olarak; Tarım-Orman Çalışanlarımızı masada ve sahada en iyi şekilde temsil ediyor, haklı taleplerimizi kazanıma dönüştürüyor, çözülemez denen sorunları çözüyoruz.

Örneğin ülkemizin akciğerleri olan ormanlarımızı canı pahasına koruyan, geliştiren orman teşkilatımız adına;

- Sözleşmeli personelin kadroya alınması,
- Yangın Fazla Mesai Ücretinin 9 Ay'a çıkarılması
- Merkezde 40 olan personel sayısının 100'e yükseltilmesi,
- Hava araçları ile yangın söndürme faaliyetlerine katılan personele aylık 10.000 gösterge rakamı karşılığı tazminat ödenmesi,
- Görevlerini araç kullanarak yerine getirenlere aylık 500 gösterge karşılığı ilave ücret verilmesi,
- Orman Kadastro faaliyetlerinde görev yapan personele günlük 200 gösterge karşılığı tazminat ödenmesi,
- Koruyucu Giyim ve Donanım Malzemelerinin standartlarının genişletilmesi gibi onlarca önemli kazanımın hayata geçirilmesini sağladık.

Ağustos ayında gerçekleştirilecek olan 8. Dönem Toplu Sözleşmesinde de çalışanlarımızın haklı taleplerinin karşılık bulması için mücadelemizi kararlılıkla yürüteceğiz.

Orman Teşkilatımız; ormanların yangınlara karşı korunmasından orman zararlıları ve hastalıklarıyla mücadeleye, ağaçlandırmadan bakım, gençleştirme ve rehabilitasyona, toprak kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve etkin kullanımından orman suçlarıyla-

la mücadeleye kadar pek çok kritik görevler üstlenmektedir.

Örneğin Ülkemizin ağaçlandırma çalışmalarında Avrupa'da 1'inci, dünyada ise 4'üncü sırada yer almasındaki en büyük pay Orman Genel Müdürlüğü'müzün başarılı politikalarının yanı sıra üstün gayretleriyle Yeşil Vatan için mücadele eden orman teşkilatımızdır.

Hepimizin malumu; Doğu Akdeniz'de yer alan ülkemiz; en yüksek yangın tehlikesine sahip ülkeler arasında yer almakta ve en önemli doğal kaynaklarımızdan biri olan ormanlarımız, her geçen gün artan kentleşme, sanayileşme ve nüfus gibi nedenler dolayısıyla çeşitli tehlikelerle karşı karşıya kalmaktadır.

Bu noktada da, Orman Teşkilatımızın cansıparane savunmasıyla ülkemiz; orman yangınlarıyla mücadelede en başarılı ülkelerden biri.

Yeşil Vatan savunmasında bir can yanmasın, tek bir ağaç küle dönmessin diye korkusuzca alevlere göğüslerini siper eden kamu görevlisinden işçisine

orman teşkilatımızın tüm kahramanlarına yürekten teşekkür ediyoruz. Bu savunmada hayatını kaybeden ateş savaşçılarımıza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyoruz.

Mevsim itibarıyla orman yangınlarının artış gösterdiği bir döneme geldik. Türkiye'nin bulunduğu konum itibarıyla orman yangınlarının tamamen önlenmesi pek mümkün değil. Fakat orman yangınlarını minimum seviyelere indirmek, olası sonuçlarını azaltmak hatta silmek vatandaşlarımızın bilinçlendirilmesi ve alınacak önlemler ile mümkün olacaktır.

Yeşil Vatan bir hayal değil, bir sorumluluktur. Bu nedenle ormanlarımızın korunması, yangınların önlenmesi için canla başla çalışan orman teşkilatımızın Yeşil Vatan savunmasına destek olmalı, emanete lakıyla sahip çıkarak gelecek nesillere daha yeşil bir Türkiye bırakmak için azami özen göstermeliyiz.

Unutmayalım ki; ormanı korumak sadece Orman Teşkilatının değil, hepimizin vicdani ve ahlaki sorumluluğudur.

Yeşil Doğanın, Mavi Denizin Kara Günleri

Serdar KABAKCI

Yatağan Orman İşletme Müdürlüğü

Muğla'mız, coğrafi konumu, doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel mirasıyla ülkemizin ve dünyanın sayılı illeri arasında yer alır. 1480 km uzunluğundaki kıyı şeridiyle ve %68 gibi yüksek bir orman varlığıyla nadide yerleşim yerlerinden biridir.

Yaz aylarının sıcak ve kurak geçtiği, mavi ile yeşilin bir arada bulunduğu Muğla, her yıl olduğu gibi bu yıl da aşırı sıcakların yaşandığı, orman yangını riskinin günün her saatinde yüksek olduğu bir dönemden geçmiştir.

Orman Genel Müdürlüğümüzün 7/24 çalışan Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'ne bağlı Yatağan Orman İşletme Müdürlüğü'nde 2014 yılında başladığım görevime arazöz operatörü olarak devam etmekteyim.

Temmuz ayının sonlarında başlayan Antalya Manavgat yangınına TV ve sosyal medyadan takip ederken, Bölge Müdürlüğümüzden destek için giden arkadaşlarımızın da içinde olduğu büyük bir yangın başlamıştı. Bizler de tüm ekip olarak teyakuzda, nöbeteydik.

29 Temmuz 2021 Perşembe günü öğle saatlerinde başlayan Marmaris yangınına, Yatağan Orman İşletme Müdürlüğü olarak ekip ve personelimizle destek vermek üzere hareket ettik. Ben ve arkadaşlarım, Kozağaç Mahallesi'nde bulunan ilk müdahale ekibimizle hazır beklemekteydik. Marmaris yangını ikinci gününe ulaşmış, hızla ilerlemekteydi. Bu esnada 31 Temmuz günü Milas ilçesi Beyciler Mahallesi'nde de yangın başladığı bilgisi geldi.

Milas'a en yakın Yatağan ekibi olarak, Bölge Müdürlüğümüzün Yangın Hareket Merkezi'nden ve İşletme Müdürlüğümüzden aldığımız talimat doğrultusunda hızlı ve dikkatli bir şekilde tüm güvenlik önlemlerimizi alarak bölgeye intikal ettik. Kozağaç'tan Milas merkeze olan 23 km'lik mesafeyi arazözlerle kat ederken, gökyüzünü siyaha bürümüş dumanlar bizi karşıladı. Hava şartlarının olumsuzluğu yangının hızla ilerlemesine neden oluyordu.

Yangın Hareket Merkezi'nin yönlendirmesiyle, Bodrum Mumcular Mahallesi'nden yangın bölgesine doğru hareket ettik. Milas Aksivri Kulesi tarafından bize bu bilgi ulaştırıldı. Yangın yerine yaklaştığımızda koordinasyon merkeziyle iletişime geçerek görev yerimizi öğrendik. Beyciler Mahallesi'nden başlayan yangın, Bodrum Gökpınar, Mazi ve Armutçuk mahallelerine doğru ilerlemekteydi.

Gökpınar Yaran Dağı'na doğru olan noktada, daha önceden hazırlanmış yangın önleme şeridine yakın bir alandan müdahaleye başladık. Yangının şiddeti ve rüzgârın etkisi arttıkça müdahalelerimiz zorlaştı. Orman muhafaza memurları ve işletme şeflerimizle birlikte hortumlarımızı artırarak tüm ekip, canla başla alevlere müdahale ettik. Havanın kararması ve yoğun duman mücadeleyi daha da zorlaştırdı. Rüzgarın yön değiştirmesiyle birlikte müdahale noktamızı değiştirmek zorunda kaldık.

Su ihtiyacımız başlamıştı. Yakın köylerden ve itfaiyeden gelen arkadaşlarımız, su takviyesi yaparak desteği sürdürdüler. Hava karardığında, hava araçlarımız görevlerini tamamlayıp üslerine döndüler. Ancak yangın hız kesmeden yayılmaya devam etti. Gece boyunca yangınla mücadelemiz sürdü. Yorulsak da ekip koordinasyonunu bozmadan devam ettik.

Ormancı Anıları

Sabahın aydınlanmasıyla hava araçları tekrar devreye girdi. Yangın, Milas Fesleğen Mahallesi'ne ve bizim bulunduğumuz Mazıköy, Çökertme, Gökbel mahallelerine doğru ilerlemekteydi. Mahalle halkı endişeliydi ama gelen ekiplere desteklerini esirgemediler. Yaşlı, hasta ve çocukların güvenli alanlara tahliyesi Muğla Büyükşehir Belediyesi, STK'lar ve güvenlik güçleri tarafından sağlandı.

Yangının ilerlemesiyle birlikte su ve ekipman sıkıntısı da baş göstermeye başladı. Marmaris'te devam eden yangının yanı sıra Milas'taki yangın ve diğer ilçelerden gelen ihbarlar bizleri endişelendiriyordu. Ailelerimiz aklımızda olsa da mücadelemize devam ettik. Sosyal medya üzerinden ülke genelindeki yangınları az da olsa takip etmeye çalışıyorduk.

Milas yangını devam ederken, soğutma çalışmaları da hızla sürüyordu. Türkiye'nin dört bir yanından gelen vatandaşlarımız ve ekipler destek sağladı. Özellikle Azerbaycan'dan gelen kardeşlerimiz ve diğer ülkelerden gelen söndürme ve lojistik destek ekipleriyle birlikte mücadeleye devam ettik. Uykusuz geçen günler bizleri yorsada, asla yılmadık.

Yangın Çökertme ve Türkevleri'ne doğru ilerlerken, vatandaş tahliyeleri, evcil hayvanların kurtarılması sürmekteydi. Bu acı dolu günlerde, Marmaris ve Milas yangınlarının Gökova Körfezi'nde simsiyah bir kül tabakası oluşturması işimizi daha da zorlaştırdı. Ören Limanı'na yanaşan gemiler, vatandaşların tahliyesini sağladı. Yangın, Kemer Köy'deki termik santrale kadar ulaştı. Ekipler santral çevresinde önlemler aldı. Biz de Türkevleri'nde bulunan 5.000 kuluçkalık balık tesisinin çevresinde önlem aldık.

Ormanlarımızla birlikte milli servetimiz olan bu tesisleri de korumak görevimizdi. Alınan önlemler sayesinde çok şükür can kaybı yaşanmadan bu zor günleri atlattık. Zaman zaman büyük riskler altında kalsak da mücadelemizden vazgeçmedik.

Yangın süresince az dinlenme fırsatımız olsada, hep çalışmaya devam ettik. Belki yangın kilometrelerce ilerlemişti ama biz ekip olarak 13 günlük süreçte 730 km yol yaptık ve ortalama 30-35 saat pompa çalıştırdık. Bu rakamlar çalışmamızın yoğunluğunu anlatmaya yeterli olacaktır.

Kısaca anlattığım bu hikâyede olduğu gibi, yeşil doğamızın ve mavi denizimizin kara günlerinin bir daha yaşanmaması için tüm ekip ve ekipman gücümüzle daima hazır olacağız. Orman yangınlarını önleme işi gönül işidir. Bu, gelecek nesillere bırakacağımız en büyük miras olacak ve bu mirası korumak için çalışmaya devam edeceğiz.

Prof. Dr. Ertuğrul BİLGİLİ
KTÜ, Orman Fakültesi
Orman Mühendisliği Bölümü

Türkiye'de Orman Yangınları: Bir Analiz ve Sürdürülebilir Çözüm Önerileri

Özet

Orman yangınları, Türkiye'nin Akdeniz iklim kuşağındaki konumu nedeniyle yüzyıllardır var olan doğal bir olgudur. Ancak son yıllarda bu yangınların sıklığı, şiddeti ve etki alanı endişe verici boyutlara ulaşmıştır. Yangınları yalnızca bir "orman sorunu" olarak görmek eksik bir yaklaşımdır. Gerçekte bu yangınlar; ekosistem dinamikleri, kırsal dönüşüm, arazi kullanım politikaları ve iklim değişikliğinin keşişiminde şekillenen karmaşık bir sosyo-ekolojik olgudur.

Orman yangınları, çok boyutlu sosyal, kültürel, ekonomik, ekolojik ve çevresel etkilere sahiptir. Bir yandan birçok ekosistemin doğal bir parçası olan

yangınlar, diğer yandan her yıl binlerce hektar verimli orman alanının tahrip olmasına, milyonlarca liralık yangınla mücadele maliyetlerine, büyük ölçekli mal kayıplarına ve hatta can kayıplarına yol açmaktadır. Ne var ki, mevcut yangın politikaları çoğunlukla yangınla mücadele odaklı geliştirilmiş, yangın yönetimi planlamalarında ve uygulamalarında sosyal, ekonomik ve ekolojik boyutlar yeterince dikkate alınmamıştır.

Bu rapor, ülkemizdeki orman yangınlarını nedenleri ve sonuçlarıyla birlikte ele alarak kapsamlı bir değerlendirme sunmakta ve yangın yönetimi planlamalarına yönelik öneriler getirmektedir.

Giriş

Akdeniz havzasına özgü kızılçam ormanları ve maki bitki örtüsü, yangınlara uyum sağlamış ekosistemlerdir. Bu ekosistemlerdeki birçok bitki türü, tohumlarının çimlenmesi ve gelişimleri için yangınların varlığına ihtiyaç duyar. Ancak insan müdahalesiyle değişen doğal yangın rejimleri (sıklık, şiddet, büyüklük ve mevsim), bu uyum mekanizmalarını bozmaktadır. Özellikle yangınların tamamen önlenmeye çalışılması, ormanda yanıcı madde birikimini artırarak daha büyük ve kontrol edilemez yangın riskini tetiklemektedir.

Türkiye, Akdeniz coğrafyası ve iklim kuşağında yer aldığı için her yıl binlerce hektar orman alanı yangınlardan zarar görmektedir. Bir yandan yangın, bazı ekosistemlerin doğal bir parçasıyken, diğer yandan orman varlığına, biyolojik çeşitliliğe ve insan yaşa-

mına ciddi tehdit oluşturmaktadır (Bilgili, 2001). Yangınlar, yalnızca odun üretimini değil; su rejimini, toprak stabilitesini, iklim düzenleme kapasitesini, toplum sağlığını, biyolojik çeşitliliği, milli güvenliği, rekreasyonel ve estetik değerleri ile bilimsel araştırma imkanlarını da olumsuz etkilemektedir (Eraslan, 1982).

Orman Genel Müdürlüğü'nün 2023 yılı verilerine göre, ülkemizin orman varlığı 23,4 milyon hektar olup, bu alanların %58'i yangın riski altındadır. Orman yangınlarının nedenleri incelendiğinde, sosyal, ekonomik, kültürel, ekolojik ve tarihsel boyutları olan çok faktörlü bir sorun olduğu görülmektedir. Ne var ki, orman yönetimi politikaları genellikle yangınla mücadeleye odaklanmış, yangınların kökenindeki nedenler yeterince ele alınmamıştır (Bilgili & Gol-

dammer, 2000; Bilgili, 1998). Ayrıca, yangınla ilgili bilimsel çalışmalar daha çok yangın davranışı (Bilgili vd., 2001; Bilgili, 2003; Bilgili & Sağlam, 2003) ve kısmen ekolojik etkiler (Neyişçi, 1989a,b; Neyişçi & Cengiz, 1985; Kazancı & Tavşanoğlu, 2019) üzerine yoğunlaşmış; yangınların sosyal, ekonomik ve kültü-

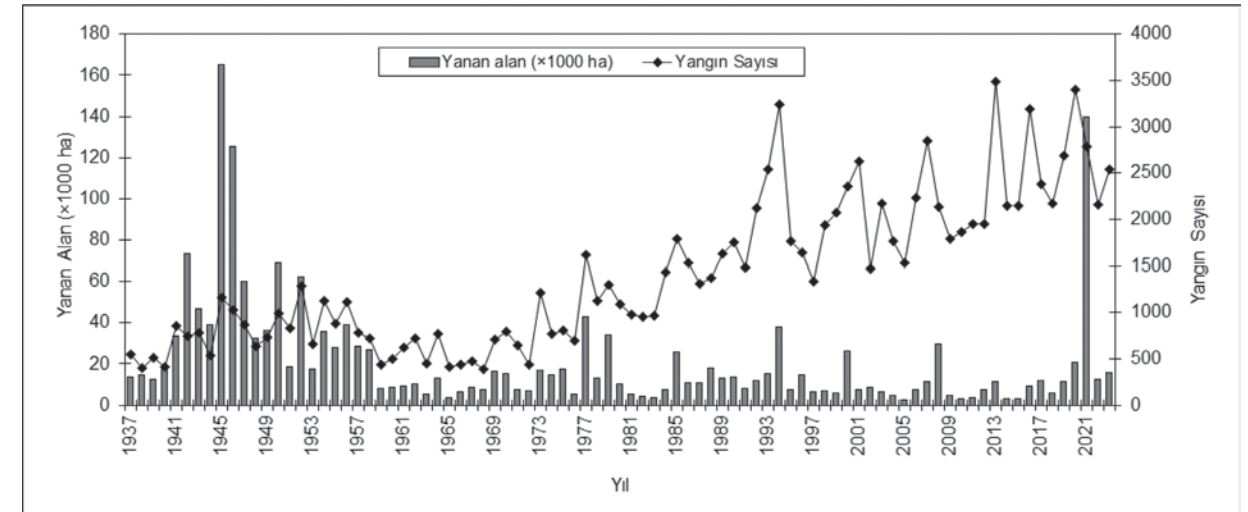
rel boyutları (Coşgun vd., 2010) ise büyük ölçüde göz ardı edilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki orman yangınlarının temel nedenlerini ve sonuçlarını analiz ederek, yangın politikaları ve yangın yönetimi planlamalarına yönelik öneriler sunmaktır.

Orman Yangınları ve Sebepleri

Türkiye'de 1937-2023 yılları arasında kayıtlara geçen 121.665 orman yangınında toplam 1.876.878 hektar orman alanı zarar görmüştür. Bu veriler, yılda ortalama 1.398 yangın ve 21.573 hektar yanan alan anlamına gelmektedir. Bir yangında ortalama yanan

alan yaklaşık 21 hektar olarak hesaplanmıştır. 1988-2023 yılları verilerine bakıldığında ise yıllık ortalama yangın sayısı 2.186'ya yükselirken, yanan alan 14722 hektara ve yangın başına düşen ortalama yanan alan 6,4 hektara düşmüştür (Şekil 1).

Şekil 1. Türkiye 1937-2023 yılları arası orman yangın adedi ve yanan alan miktarları.

Bu istatistikler, Türkiye'nin yangınla mücadelede Akdeniz ülkelerine kıyasla daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu başarının arkasında etkili yangın söndürme politikaları, gelişmiş teknolojik altyapı ve ormancılık personelinin özverili çabaları bulunmaktadır. Ancak, yangınları tamamen engelleme yaklaşımı, orman zemininde yanıcı madde birikimine yol açarak uzun vadede daha büyük ve kontrol edilemez yangın riskini artırmaktadır. Özellikle aşırı sıcaklar, düşük nem ve şiddetli rüzgarlar gibi olağandışı hava halleriyle birleşen yüksek yanıcı madde yoğunluğu, geçmişte geniş alanları etkileyen büyük yangınlara zemin hazırlamıştır.

Yangınların nedenleri incelendiğinde, %3-5'inin yıldırım düşmesi gibi doğal sebeplerden kaynaklandığı, %95-97'sinin ise insan kaynaklı olduğu görülmektedir. İnsan kaynaklı yangınların %12-15'i kasıtlı olarak çıkarılırken, yaklaşık yarısı ihmal ve dikkatsizlik sonucu meydana gelmektedir. Geriye kalan kı-

sım ise sebebi bilinmeyen yangınlar olarak kayıtlara geçmekle birlikte, bunların da büyük ölçüde insan kaynaklı olduğu tahmin edilmektedir. Yangınların temelinde sosyal, ekonomik ve kültürel faktörler yatmaktadır. Arazi kullanım politikaları, nüfus hareketleri ve kırsal kalkınma sorunları yangın riskini doğrudan etkilemektedir.

Arazi kullanımı ve vejetasyon ilişkisi yangın rejimini önemli ölçüde etkilemektedir. Türkiye'de başlıca üç arazi kullanım türü bulunmaktadır: ormancılık faaliyetleri, hayvancılık ve otlatma ile tarım faaliyetleri. Ormancılık faaliyetleri kapsamında yürütülen ağaçlandırma ve odun üretimi çalışmaları ekosistem dengesini değiştirebilmektedir. Yangınla mücadele politikaları ise doğal yangın rejimini değiştirerek bir şekilde yanıcı madde birikimine yol açmaktadır. Plansız otlatma toprak erozyonuna ve yangın riskinin artmasına neden olurken, kontrollü otlatma yanıcı madde birikimini azaltabilmektedir. Tarım

faaliyetlerinde ise yasal olarak yasak olmasına rağmen anız yakma yaygın bir uygulama olarak karşımıza çıkmaktadır. Kırsal göç nedeniyle terk edilen tarım arazilerinin ormana dönüşmesi de bir taraftan orman alanlarının artmasına katkı sağlarken, diğer yandan yangın riskini artırmaktadır.

Nüfus hareketleri ve sosyo-ekonomik faktörler yangın riskini önemli ölçüde etkilemektedir. Kırsaldan kente göç, orman köylerinin sosyo-ekonomik yapısını bozmakta, tarım ve hayvancılığın azalmasıyla yanıcı madde birikimini artırmaktadır. Kentleşme ve orman-şehir arakesiti olarak adlandırılan alanlardaki kontrolsüz yapılaşma yangın riskini yükseltmektedir. Turizm ve rekreasyonel faaliyetler ise ihmal kaynaklı yangınları tetiklemektedir. Politikaların etkisi incelendiğinde, yangınların sosyal ve

ekonomik sorunların bir yansıması olduğu görülmektedir. Orman köylerinin kalkındırılması, kadastro sorunlarının çözülmesi ve alternatif geçim kaynaklarının oluşturulması yangınları önlemede kritik öneme sahiptir. Bu sebeple, yangın yönetimi politikalarının yalnızca söndürme odaklı değil, önleme ve risk azaltma temelli olması gerekmektedir. Yanıcı madde yönetimi kapsamında kontrollü yakma, otlatma ve meşçere bakımı çalışmalarının artırılması önem taşımaktadır. Sosyo-ekonomik çalışmalar ve disiplinlerarası işbirliği ile yangınların kökenindeki nedenlerin ele alınması, toplumsal bilinçlendirme ve yangın eğitimlerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu önlemler, orman yangınlarının ekolojik, ekonomik ve sosyal etkilerini en aza indirmek için hayati öneme sahiptir.

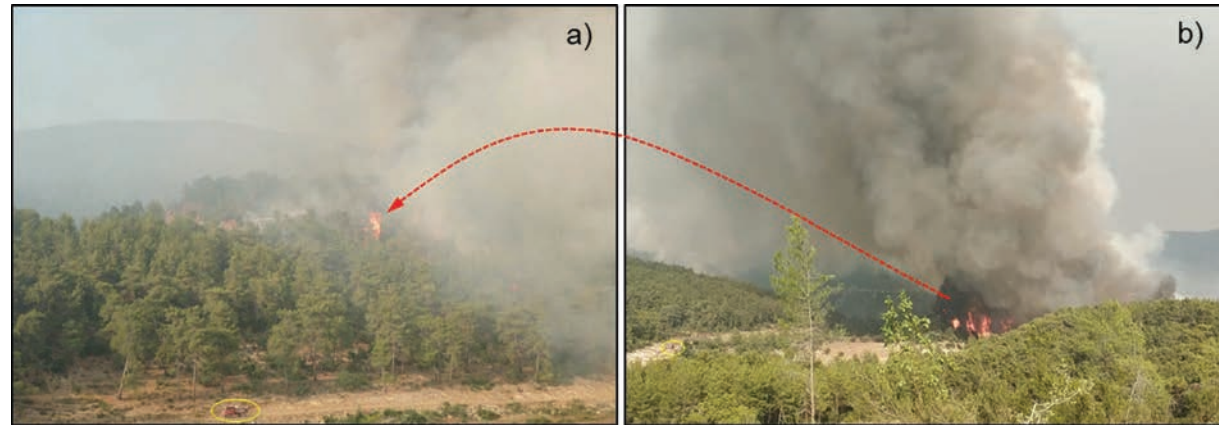
■ İklim Değişikliğinin Orman Yangınları Üzerindeki Etkileri

Küresel iklim değişikliği, son yıllarda orman yangınları üzerinde giderek daha belirgin ve yıkıcı etkiler göstermektedir. İklim parametrelerindeki bu değişimler, yangın rejimlerini temelden etkilemekte ve yangın yönetimi stratejilerini yeniden gözden geçirmeyi gerektirmektedir.

İklim değişikliğinin en önemli etkilerinden biri, yangın sezonunun geleneksel sınırlarını aşarak uzamasıdır. Eskiden Haziran-Ekim ayları arasında yoğunlaşan yangın sezonu, artık Mayıs ayından Kasım ayı sonlarına kadar uzanan geniş bir zaman dilimine yayılmış durumdadır. Bu uzama, yangınla mücadele

ekiplerinin operasyonel hazırlık süreçlerini ve kaynak yönetimini zorlaştırmaktadır.

İklim değişikliğinin bir diğer önemli sonucu, aşırı hava olaylarının sıklığı ve şiddetindeki artıştır. 40°C'yi aşan sıcak dalgaları, %10'un altına düşen nem oranları ve saatte 50 km'yi geçen şiddetli rüzgarlar, yangın davranışını öngörülemez hale getirmektedir (Şekil 2). Bu meteorolojik koşullar altında başlayan yangınlar, hızla kontrol edilemez boyutlara ulaşabilmekte ve geleneksel söndürme yöntemlerini etkisiz kılmaktadır.

Şekil 2. 2021 Yılı Antalya-Manavgat yangınında yol kenarındaki ağaçların kesilerek dozerler ile genişletilmiş şeridi nokta yangını atarak (a) geçen yangın (b)

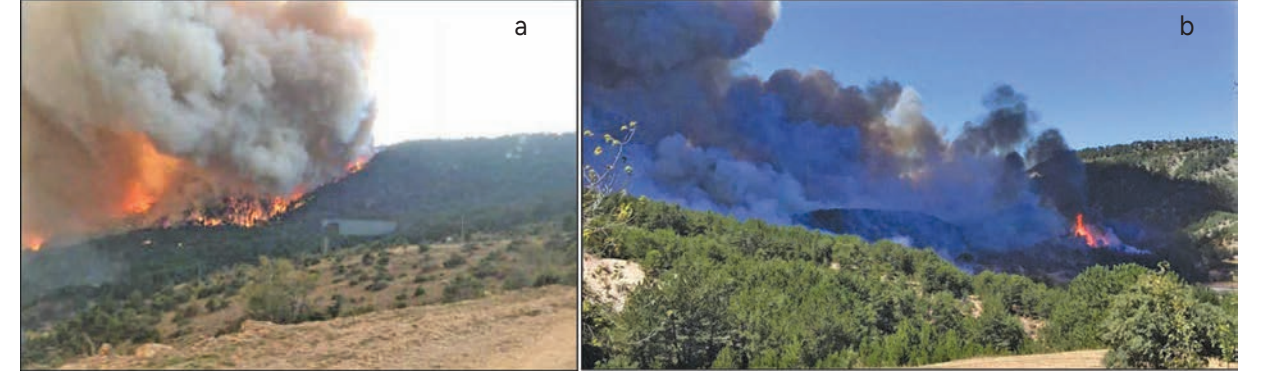
İklim değişikliğinin orman ekosistemleri üzerindeki dolaylı etkileri de yangın riskini artırmaktadır. Uzun süreli kuraklıklar, ağaçları fizyolojik olarak zayıf düşürmekte, böcek istilalarına ve patojenlere karşı dirençlerini azaltmaktadır. Stres altındaki bu ağaçlar,

hem yangınlara daha duyarlı hale gelmekte hem de yangın şiddetini artıran yanıcı madde kaynağı oluşturmaktadır.

Özellikle dikkat çekici olan, daha önce yangın riskinin düşük olduğu bölgelerde bile büyük yangın-

ların görülmeye başlamasıdır. Orta-Batı Karadeniz Bölgesi'nin iç kesimleri gibi nemli ekosistemler, artık yangın tehdidi altındaki bölgeler arasına girmiştir

(Şekil 3). Bu durum, yangın risk haritalarının ve yangınla mücadele stratejilerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Şekil 3. 2024 Yılı Bolu-Göynük'te gerçekleşen orman yangını (a, b).

İklim değişikliğinin yangınlar üzerindeki bu çok boyutlu etkileri, yangın yönetimi politikalarında köklü değişiklikleri zorunlu kılmaktadır. Geleneksel yangın söndürme odaklı yaklaşımların yanı sıra, iklim değişimindeki beklentileri dikkate alan, ekosistem temelli

ve uyarlanabilir yönetim stratejilerinin geliştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda, erken uyarı sistemlerinin iyileştirilmesi, yanıcı madde yönetiminin artırılması ve iklim dirençli orman ekosistemlerinin oluşturulması gibi önlemler büyük önem taşımaktadır.

■ Yangın Yönetiminde İnsan Faktörü: Önleme, Müdahale ve Rehabilitasyon

Türkiye'nin orman yangınlarıyla mücadelesinde, son yıllarda yapılan teknolojik yatırımlara rağmen, yangın önleme ve hazırlık stratejilerinde önemli açıklar bulunmaktadır. Bu durum, yangın yönetiminin her aşamasında bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Orman içindeki kuru bitki örtüsünün kontrollü şekilde azaltılması gibi yanıcı madde yönetimi uygulamalarının yetersiz kalması, yangın riskini artıran temel faktörlerden biridir. Aynı zamanda, orman köylüleri ve yerel halkın yangın önleme çalışmalarına yeterince dahil edilmemesi ve meteorolojik verilerle akıllı yangın risk ve tehlike haritalandırması gibi modern erken uyarı sistemlerinin yeterince yaygınlaştırılmaması, yangın önleme stratejilerindeki önemli eksiklikleri oluşturmaktadır.

Yangınla mücadele sürecinde ise stratejilerin belirlenmesinde yangın davranış potansiyelinin yeterince dikkate alınmaması, hem kaynak israfına hem de ekiplerin performansının düşmesine yol açmaktadır. Oysa yangın davranışına uygun stratejiler geliştirilmesi, ekonomik açıdan önemli tasarruflar sağlayacak ve ekolojik zararı en aza indirecektir. Bu nedenle, yangın davranış modellerinin mücadele stratejilerine entegre edilmesi ve modern teknolojilerle desteklenmesi gerekmektedir.

Yangın sonrası rehabilitasyon çalışmalarında karşılaşılan eksiklikler ise uzun vadede ciddi sonuçlar

doğurmaktadır. Yanan alanların yeniden ağaçlandırılmasında ekosistem temelli bir yaklaşımın benimsenmediği durumlarda, bu alanların yangına karşı daha savunmasız hale gelmesine neden olmaktadır. Ayrıca, yangın sonrası erozyon kontrolü ve toprak stabilizasyonu çalışmalarının yetersiz kalması, ekosistemin kendini yenileme sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu sorunların çözümü için rehabilitasyon çalışmalarında ekosistem bütünlüğünü gözetken, uzun vadeli planlamalar yapılmalı ve yanıcı madde yönetimine yönelik bilimsel temelli stratejiler geliştirilmelidir.

Toplumsal katılımın artırılması amacıyla orman köylülerine yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi ve yerel halkın yangın önleme çalışmalarına aktif olarak dahil edilmesi, yangın yönetiminin etkinliğini artıracak kritik adımlardır. Erken uyarı sistemlerinin modern teknolojilerle güçlendirilmesi ve yangın davranış modellerinin mücadele stratejilerine entegre edilmesi de yangın riskinin azaltılmasına önemli katkı sağlayacaktır. Bu önlemlerin hayata geçirilmesiyle birlikte, Türkiye'nin yangın yönetimi kapasitesi önemli ölçüde artacak ve orman ekosistemlerinin sürdürülebilirliği sağlanabilecektir. Yangın yönetiminde insan faktörünün bütüncül bir yaklaşımla ele alınması, hem yangın riskinin azaltılmasına hem de yangınların etkilerinin en aza indirilmesine önemli katkılar sağlayacaktır.

■ Yangın Ekiplerinin Zorlu Mücadelesi: Özveri ve Zorluklar

Orman yangınlarıyla mücadelede en ön safta yer alan yangın ekipleri, teknik personelden işçilere kadar her kademede olağanüstü şartlar altında büyük bir özveriyle çalışmaktadır. Bu fedakarca mücadele, giderek artan yangın riski ve çeşitli operasyonel zorluklar karşısında zaman zaman yetersiz kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Teknolojik imkanlardaki gelişmelere rağmen ekipler, uzun çalışma süreleri, ağır fiziksel yorgunluk ve yetersiz dinlenme süreleri gibi ciddi zorluklarla baş etmek zorunda kalmaktadır. Özellikle ekip-merkez koordinasyonunda yaşanan sorunlar müdahale süreçlerini geciktirebilmekte, uzman personel eksikliği ise karmaşık yangın senaryolarında etkili müdahaleyi zorlaştırmaktadır.

Yangın amirlerinden işçilere kadar tüm ekip üyeleri, aşırı sıcaklar, düşük nem oranları ve şiddetli rüzgarlar gibi olağandışı hava koşullarına rağmen canla başla çalışarak her yıl binlerce hektar orman alanını yangınlardan korumaya çalışmaktadır. Bu ekipler sadece orman varlığını korumakla kalmayıp, yerleşim alanlarını ve can güvenliğini de koruyarak topluma paha biçilmez bir hizmet sunmaktadır. Ancak artan

yangın tehlikesi karşısında bu ekiplerin çalışma şartlarının daha da iyileştirilmesi gerekmektedir.

Ekiplerin fiziksel dayanıklılığını artırmak için daha ergonomik ekipmanlar ve kişisel koruyucu donanımlar sağlanmalı, operasyonel verimliliği artırmak amacıyla ekip-merkez iletişim sistemleri modernize edilmelidir. Uzman personel sayısının artırılması ve psikolojik destek mekanizmaları oluşturulması, ekiplerin moral ve motivasyonunu güçlendirecek kritik adımlardır. Yangın ekiplerinin bu fedakarca çabaları orman yangınlarıyla mücadelenin en kritik unsurudur, ancak bu çabaların sürdürülebilir olması için bazı ilave önlemlere ihtiyaç vardır. Ekip üyelerinin çalışma şartlarının iyileştirilmesi, operasyonel verimliliği artıracak teknolojik altyapının güçlendirilmesi, uzman personel sayısı ve eğitim kalitesinin artırılması, ekiplerin fiziksel ve psikolojik sağlığını koruyucu önlemlerin alınması hayati öneme sahiptir. Orman yangınlarıyla mücadelenin başarısı, büyük ölçüde bu özverili ekiplerin kapasitesinin güçlendirilmesine bağlıdır.

■ Sürdürülebilir Çözümler ve Gelecek Perspektifi

Orman yangınlarıyla etkili mücadele için entegre bir yangın yönetimi stratejisi geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, doğru mevsim ve uygun koşullarda uygulanacak kontrollü yakma çalışmaları, ormanlardaki yanıcı madde yükünü azaltarak büyük yangın riskini düşürecektir. Ekosistem temelli bir yaklaşımla, yangına dirençli ormanlar oluşturulurken yapılacak her türlü çalışma ekosistemlerin yapı, kompozisyon ve fonksiyonları ile uyumlu olmalıdır. Teknolojik gelişmelerden etkin şekilde yararlanmak amacıyla, insansız hava araçları, uydu görüntüleme sistemleri ve yapay zeka destekli erken uyarı mekanizmalarının kullanımı yaygınlaştırılmalıdır.

Politik ve kurumsal alanda gerçekleştirilecek reformlar, yangın yönetiminin etkinliğini artıracaktır. Disiplinlerarası işbirliği çerçevesinde ormancılık, meteoroloji, sosyoloji ve şehir planlama uzmanlarının ortak çalışması sağlanmalıdır. Yerel yönetimlerin yangın yönetimi kararlarındaki rolü güçlendirilmeli, ayrıca Akdeniz ülkeleri arasında yangınla mücadeleye yönelik ortak protokoller geliştirilmelidir.

İklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı uyum sağlamak için kapsamlı önlemler alınması gerekmektedir. Ağaçlandırma stratejileri, potansiyel iklim tahmin senaryoları dikkate alınarak belirlenmelidir. Yangın riski yüksek bölgelerde su havzalarının ko-

runmasına özel önem verilmeli, stratejik noktalara yangın havuzları inşa edilmelidir. Yanan ormanların karbon depolama kapasitesini hızla geri kazanabilmesi için uygulanacak rehabilitasyon programları mevcut ekosistem yapı ve kompozisyonu ile uyumlu olmalıdır.

Bu kapsamlı yaklaşım, Türkiye'nin orman yangınlarıyla mücadelesinde yeni bir dönem başlatabilir. Unutulmamalıdır ki sağlıklı ormanlar yalnızca ağaç toplulukları değil, aynı zamanda iklimi düzenleyen, suyu temizleyen ve biyolojik çeşitliliği barındıran yaşayan sistemlerdir. Bu değerli ekosistemleri korumak, hepimizin ortak geleceğini güvence altına almak anlamına gelmektedir. Ormanların sürdürülebilir yönetimi için bugün atılacak adımlar, gelecek nesillere bırakacağımız en değerli miras olacaktır.

■ Sonuç ve Öneriler

Ülkemizde orman yangınlarının temelinde yatan nedenler incelendiğinde, doğal çevre faktörlerinin yanı sıra sosyal, ekonomik ve kültürel faktörlerin belirleyici rol oynadığı görülmektedir. Bu durum, yangın öncesi planlama süreçlerinde bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesini zorunlu kılmaktadır. Yangın önleme stratejileri geliştirilirken, yangına hassas bölgelerde yaşayan insanların sosyo-ekonomik yapısı, kültürel alışkanlıkları ve beklentileri dikkate alınmalıdır. Etkili yangın politikaları oluşturulurken tüm paydaşların sürece aktif katılımı sağlanmalı, toplumsal uzlaşmayı gözetken, esnek ve ölçülebilir hedeflere sahip stratejiler benimsenmelidir.

Son yıllarda yangınla mücadelede elde edilen başarılar, teknolojik altyapıdaki gelişmelerin yanı sıra yangın ekiplerinin özverili çabalarının bir sonucudur. Ancak ekosistem dengesini göz ardı eden müdahalelerin uzun vadede olumsuz sonuçlar doğurabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle YARDOP gibi büyük ölçekli projelerin uygulanması öncesinde detaylı sosyal, ekonomik ve ekolojik etki analizleri yapılmalıdır.

Yangınla mücadele çalışmalarında mevcut teknolojik imkanların etkin kullanımı kadar, yangın personelinin eğitim seviyesi ve tecrübesi de kritik öneme sahiptir. Personel politikaları gerçekçi bir şekilde belirlenmeli, görev tanımları net olarak ortaya konulmalıdır. Yöneticilerin etkin karar alabilmelerini sağlamak amacıyla "Yangın Tehlike Oranları Sistemi"nin bir an önce tamamlanarak uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Bilgili, E. 1998. Forest fires and fire management policies in Turkey. In proc. FAO Meeting on Public Policies Affecting Forest Fires, FAO Forestry Paper No:138, p 357-362.

Bilgili, E. and Goldammer, J.G. 2000. Fire in the Mediterranean Basin: Towards an interdisciplinary science programme. In proc. XXI IUFRO world congress 2000, Forests and Society: The role of research. Vol. 1. p 45-54.

Bilgili, E. 2003. Stand development and fire behavior. Forest Ecology and Management 179/1-3 pp. 333-339.

Bilgili, E. And Sağlam B. 2003. Fire behavior in maquis fuels in Turkey. Forest Ecology and Management 184/1-3 pp. 201-207.

Bilgili, E., Sağlam, B., Başkent, E.Z., 2001, Yangın Amenajmanı Planlamalarında Yangın Tehlike Oranları ve Coğrafi Bilgi Sistemleri, KSÜ Fen ve Mühendislik Dergisi, 4, 2, 288-97.

Coşgun, U., Yolcu, H.İ., Tolunay A., Orhan, K.H. 2010. Antalya Orman Bölge Müdürlüğünde Orman Yangınlarına Neden Olan Sosyo-Ekonomik Faktörlerin Belirlenmesi Batı Akdeniz Ormanlık Araştırma Müdürlüğü, Teknik Bülten No: 40.

Orman yangınlarına ilişkin bilimsel araştırmaların yetersizliği, sorunun çözümü önündeki önemli engellerden biridir. Çok boyutlu bir olgu olan orman yangınlarının sosyal, ekonomik ve ekolojik boyutlarıyla ele alındığı disiplinlerarası çalışmalara acilen ihtiyaç duyulmaktadır. Ormanlık Araştırma Müdürlükleri ve üniversitelerin bu alandaki çalışmalara daha fazla kaynak ayırması, araştırmacıları teşvik edici mekanizmaların geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu önlemlerin hayata geçirilmesi, ülkemizin orman yangınlarıyla mücadelede daha etkin ve sürdürülebilir bir yaklaşım benimsemesini sağlayacaktır. Ormanlarımızı korumak, sadece bugünü değil gelecek nesillerin yaşam kalitesini de güvence altına almak anlamına gelmektedir.

Eraslan, İ., 1982. Orman Amenajmanı, İ.Ü. Orman Fakültesi Yayın No: 3010/318, 512 sayfa, İstanbul

Kazancı, D. D., Tavşanoğlu, Ç. 2019. Heat shock-stimulated germination in Mediterranean Basin plants in relation to growth form, dormancy type, and distributional range. Folia Geobotanica 54: 85-98.

Neyişçi, T. 1989a. Yangınların toprak özellikleri ve yangın sonrası kızılçam fidanlarının gelişimine etkisi. Ormanlık Araştırma Ens. Dergisi. No: 205.

Neyişçi, T., 1989b. Kızılçam Orman Ekosistemlerinde Dene-timli Yakmanın Toprak Kimyasal Özellikleri ve Fidan Gelişimi Üzerine Etkileri. Ormanlık Araştırma Enstitüsü, Teknik Bülten No:205.

Neyişçi, T. ve Cengiz, Y. 1985. Sıcaklık ve külün kızılçam (Pinus brutia (Ten.)) tohumlarının çimlenme yeteneği ve fidan büyümesi üzerine etkileri, Doğa Bilim Dergisi, Seri D2 9 (1): 123-131.

YANGIN KOLLARIMIZI YAKTI

Bilal KUMLAR

Karabük Orman İşletme Müdürlüğü

Eylül 2020 yılında Karabük Orman İşletme Müdürlüğünde gelen ihbar ve emir üzerine iki ekip olarak Ilgaz yangınına yola çıktık. O zaman kullandığım 67A11 nolu arazözünü kullanmaktaydım ve yanımda Cemal Çankaya yangın işçisi bulunmaktaydı.

Bize eşlik eden diğer ekip 67A24 nolu arazöz ekibiydi. Bizler Ilgaz'a vardığımızda Çankırı Yapraklı'da çıkan yangına sevk edildik. Akşam yangın yerine vardığımızda ekipler kalabalıktı ama sabah saatlerinde diğer başka yerlerde de aynı anda yangın çıktığı için biz sadece 3 ekiple 3 gün gece gündüz yangına müdahale ettik ve kontrol altına aldık. Sonra soğutmasında yaptıktan sonra bizi 4. gün sabahında Kastamonu Taşköprü yangınına yönlendirdiler.

Yolda giderken Çorum Kargı yangın ihbarı geldi ve bizi iki ekip 67A18 ve 67A11 olarak Çorum Kargı'ya yönlendirdiler. Kargı'ya vardığımızda yangının aşırı derecede büyük olduğunu gördük. Sonra beni oradan Sinop tarafında bulunan uç noktasına yönlendirdiler ve müdahaleye etmeye başladık. Tabii bu sırada bulunduğumuz yerde yangın kontrol altına alındı. Yangın bölgesinde su sıkıntısı olduğu için ben arazözle su takviyesi almaya gittim. Bulunduğumuz yerde ilk müdahale aracı ve orman işçileri yoktu. Tam geri döndüğümüzde yangın yayılmış ve genişlemiş olduğundan acilen merkez bölgeyi saran alevlere müdahale ettik.

Hava şartlarının ve rüzgarında etkisiyle yangın çok geniş alana yayılmıştı ve susuzluk bulunmaktaydı. Bizle 20 araç konvoyla yangının yakın bir bölgesine kadar geldik ve sevinçle oraya hareket ettik. Su imkanımız sona ererek yangının yerine döndük. Tekrar geri dönerken yolda hortumları ve malzemeleri almak için ilk müdahalede bulunduğumuz yere hareket ettik. Bir de bizim bulunduğumuz Sinop tarafında karşı dağda dağdan yangının olması rüzgarın ters dönmesi sebebiyle diğer yangın bizim ilk bulunduğumuz alana kadar gelmiş bulunmaktaydı. O esnada Cemal arkadaşımı almak için çıktığımız yolda yangın bir anda rüzgarın etkisiyle bizi içine aldı ve göz gözü görmez oldu.

Bir iki metre geri anca gelebildim ve arazözünü çalıştırdım. Lakin yangının güçlü olması sebebiyle arazöz tutuşmaya başladı ve bu ısı içinde ısıdan duramaz hale geldik ve aşağıya atlarken arazözünü siper yapmaya çalıştık. Yoğun ateş ve duman içinde kalmıştık. Arazözün lastiğinin yandığını ve patladığını duydum. O sırada tam her şey bitti derken Allah'ın izniyle rüzgar ters döndü ve yangın ters yöne yöneldi. Bir anda önümüz açıldı ve şefimizi gördüm ve koşmamız gerektiğini söyledim. İkimiz de kanlı koşmaya başladık. Virajı dönünce bizim işçi arkadaş Cemal Çankaya'nın kesilmeden yangından kaçıp önümüzdeki yola indiğini gördük ve ona seslendik acil yardıma ihtiyacı olduğunu belirttik. Çünkü şefimizle benim yüzümüz kollarımız ellerimiz yanmıştı. O esnada yaklaşık iki kilometrelik mesafede bölge müdür yardımcısı aracı bulundu ve ambulansa kadar getirildik.

Ambulansla önce Kargı daha sonra Çorum Eğitim ve Araştırma Hastanesine sevk edildik. 3 gün yoğun bakım ve 26 günlük hastane tedavisinden sonra taburcu oldum. 4 ay kadar da evde tedavime devam ettim ve doktorlardan da Allah razı olsun eski sağlığıma kavuştum. Şu an hala Karabük Orman İşletme Müdürlüğünde görev yapmaktayım.

Yangın Sonrası Ekosistem Onarımı

Doğa Koruma Merkezi

**Prof. Dr. Can BİLGİN- Prof. Dr. Ali KAVGACI
Prof. Dr. Çağatay TAVŞANOĞLU- Dr. Uğur ZEYDANLI
Dr. Elif Deniz ÜLKER- Yıldray LİSE**

Bu yazıda temel olarak yangınların orman ekosistemleri içerisindeki rolü ve yangından sonra yapılacak çalışmaların ekosistem onarımı çerçevesinde nasıl ele alınabileceğini açıklamayı hedefliyoruz. Bu çerçevede yangından sonra yapılan çalışmalarda sadece ağaçların değil, diğer canlıların yani biyolojik çeşitliliğin, bütün ekosistem dinamiklerinin ve sağladıkları faydaların yani ekosistem hizmetlerinin geri gelmesini ele almaya çalışacağız.

Bu açıdan baktığımızda ilk ele alınması gereken bulgu orman ve yangın ilişkisidir. Bir çoğumuzun

büyük bir tehlike olarak gördüğü orman yangınları aslında doğal rejimi içerisinde ilerlediğinde Akdeniz orman ekosistemlerinin kendini yenilemesinde çok önemli rolü olan doğal bir etmendir. Orman yangınları, binlerce yıldır Akdeniz ikliminin etkili olduğu Akdeniz tipi ekosistemleri, bu ekosistemlerdeki biyolojik çeşitlilik seviyesini ve sosyo-ekonomik aktiviteleri etkileyen en önemli bileşenlerden biridir. Yangın, Akdeniz ekosistemlerinde çeşitli seviyelerde etkilere yol açmaktadır.

Marmaris 2021, © Anadolu Ajansı

Bununla birlikte Akdeniz ekosistemleri, tarihsel süreçte doğal yangınlara uyum sağlamış ve yangın sonrası koşullarda kendini yenileme kapasitesi yüksek olan ekosistemlerdir. Yangınlar bu sistemlerde mozaik yapılar oluşturarak habitat çeşitliliğini artırabilir, bazı bitki ve hayvan türlerinin çoğalmasına katkı sağlayabilir. Böylece yangın sonrası alanlar, doğal bitki türlerinin yenilenme sürecine başlamasıyla hız-

la iyileşebilir. Kısa vadede bu durum, yangın sıcaklığı ve dumanla tetiklenen ve hızla çimlenen bitki türleri ve sürgün veren maki türlerinin yeniden alana yayılmasıyla görülür. Uzun vadede ise yangın ekosistemin eski haline dönmesine yol açacak ardıl değişim için zemin hazırlayabilir. Böylece yanan orman alanları, uzun yıllar süren bir yenilenme sürecine girerek, yangından sonra geçen zamanla birlikte farklı bitki

türleri orman alanında hâkim duruma geçer. Bu da zamanla alanda farklı hayvan türleri için habitat çeşitliliği anlamına da gelmektedir.

Akdeniz ekosistemlerinin bir yangının ardından toparlanması; yangının şiddeti, sıklığı, yangın öncesi koşullar ve iklim gibi çeşitli faktörlere bağlı olarak

değişiklik gösterir. Yangın sonrası yapılan müdahalelerde bu etmenler mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Genellikle yangın sonrası yapılan çalışmalar sahadan hızlıca odun emvalinin alınması ve daha sonra da kızılçamın geri getirilmesi şeklinde olmaktadır.

Köyceğiz 2023 © DKM Arşivi, Süleyman Ekşioğlu

Ancak uzun vadede baktığımızda bu yaklaşım öncelikler orman sağlığı daha sonra da bölgenin sosyo-ekonomik refahı açısından olumsuzluklara sebep olabilir. Bu tip durumlarda mümkün olduğunca doğal dinamikleri takip ederek, diğer bir deyişle doğaya yakın ormancılık prensipleri ile hareket edilmelidir. Ancak zaman zaman kısa vadeli ekonomik beklentiler bu prensiplerin önüne geçebilmektedir. Bu yüzden ormanın kendini yenileme sürecinde ekosistem onarımı ilkeleri çerçevesinde hareket edilmesi oldukça önemlidir. Ekosistem onarımı, herhangi bir sebepten dolayı tahrip olmuş bir alanın, tür kompozisyonu, yapısal özellikleri, ekosistem dinamikleri ve ekosistem hizmetleri açısından orijinal haline dönüştürülmeye çalışılması olarak tanımlanabilir.

Marmaris 2023 © DKM Arşivi

Akdeniz ormanları için de ekosistem onarımı ile ilgili temel ilkeleri de şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Kızılçam ormanları ve makilikler kendilerini yenileyebilen sistemlerdir, toprak ve diğer şartlarla ilgili herhangi bir sorun olmadığı durumlarda ağaçlandırmadan yapmaktan kaçınılmalıdır,
2. Makilik alanların kızılçamla ağaçlandırılması yoluna gidilmemelidir. Makilikler Akdeniz'in biyolojik çeşitlilik açısından en önemli ekosistemleridir,
3. Yanan alanların planlaması havza ölçeğinde yapılmalıdır,

4. Ekosistemin diğer bileşenleri de düşünülerek planlama yapılmalıdır,
5. Nadir ve tehdit altındaki türlerimizin popülasyonları iyileştirilmeli, bu türlerin yaşam ortamı ihtiyaçları karşılanmalıdır,
6. Orman ve maki hizmetlerinin su, temiz hava, rekreasyon, odun dışı orman ürünleri, yerel ekonomiyi desteklemek gibi topluma sağladığı birçok fayda bulunmaktadır. Ekosistem hizmetleri başlığı altında toplanan bu ürün ve hizmetlerin de geri getirilmesi Ekosistem Onarımı çalışmalarının ana unsurlarından biri olmalıdır.

Marmaris 2024 © DKM Arşivi, Gelincik Deniz Bilgin

Gerek yangın sonrası gerekse diğer arazi iyileştirme çalışmalarına bir ağaçlandırma çalışması olarak değil, ekosistem onarım çalışması olarak bakmak çok önemlidir. İklim değişikliğinin orman ekosistemlerini zayıflattığı ve kendini yenileme kapasitesini azalttığı bir süreç içerisindeyiz. Orman ekosistemlerine bütüncül bir şekilde bakılması ve yönetilmesi özellikle iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşı bu ekosistemlerin korunması ve herhangi bir etme-ne karşı (ör. Yangın, böcek, mantar) kendini toparlama kapasitesinin artırılması için önemlidir.

Ancak, küresel iklim krizi, arazi kullanımındaki değişiklikler ve artan insan etkisi, hem orman yangınlarının sıklığını ve şiddetini çarpıcı şekilde artırmış hem de orman ekosistemlerinin kendini toparlama kapasitesini azaltmıştır. Sık ve şiddetli mega yangınlar ekosistemlerin toparlanma sınırını aşarak

biyoçeşitlilik kaybına, habitat tahribatına, ekolojik süreçlerin ve ekosistem hizmetlerinin bozulmasına neden olmaktadır. Bu ekosistemler genellikle doğal olarak yenilenme kabiliyetine sahip olsalar da yangın sonrasında barındırdıkları biyolojik çeşitlilikte görülen kayıplar sonrasında etkili bir onarım için insan müdahalesi gerektirebilir. Yangın sonrası orman yönetimi stratejileri ekolojik dinamiklere, yerel düzenlemelere ve ekonomik faktörlere bağlı olarak değişmektedir. Bununla birlikte orman yönetiminde özellikle iklim ve biyolojik çeşitlilik kriziyle mücadele eden, ekonomik, sosyal ve çevresel ihtiyaçları karşılamayı amaçlayan yönetim yaklaşımı kritik öneme sahiptir. Yangın-biyolojik çeşitlilik etkileşimini dikkate almadan gerçekleştirilen müdahalelerin biyolojik çeşitlilik üzerinde olumsuz etkileri olabilirken, pasif onarım teknikleri genellikle biyolojik çeşitliliği

ve ekosistemin iyileşmesini teşvik etmek için en iyi sonuçları vermektedir.

Orman yangınları sadece ekolojik açıdan değil sosyo-ekonomik açıdan da ele alınmalıdır. Aslında yukarıda da bahsettiğimiz gibi orman yangınları Akdeniz bölgesinde ekolojik süreçlerin bir parçasıdır. Yani ormanların belli aralıklarla yanması ve kendini yenilenmesi doğal döngünün bir parçasıdır. Ancak insan etkisi ile bu doğal yangın rejimleri değişmeye başlamış ve bunun sonucunda da ekolojik süreçler ve buna bağlı sosyo-ekonomik süreçler de bozulmaya başlamıştır. Bu yüzden yangınlara sadece ekolojik açıdan değil orman ekosistemlerine bağlı çam balı, defne, mantar üretimi, turizm ve rekreasyon etkinlikleri, temiz su sağlanması, erozyonla birlikte sel ve heyelanların engellenmesi, tarımsal üretimin devamlılığı gibi birçok ekonomik faaliyet ve

sosyal refahımız da sıkıntıya girmektedir. Bu yüzden yangın sonrasında yapılacak ekosistem onarımı çalışmalarında orman ekosistemlerinin biyolojik çeşitliliği ile beraber topluma sağladığı faydaları bilimsel bir şekilde ifade eden ekosistem hizmetleri de onarım çalışmalarının bir parçası olmalıdır. Ekosistem hizmetleri doğanın sağladığı ürün ve faydaları ifade etmektedir. Bugün dünyada doğal kaynak yönetimi (ör. Ormanlık, tarım, balıkçılık vb.) gibi uygulamaların planlanmasında ve hayat geçirilmesinde ekosistem hizmetleri en temel kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Orman yangınları sonrasında da özellikle orman köylülerinin gelir kaynaklarının yeniden tesis edilmesi ayrıca ekosistemlerin sağladığı diğer faydaların da geri getirilmesi en az ağaçların geri getirilmesi kadar önemlidir.

© DKM Arşivi, Uğur Zeydanlı

Türkiye'nin Akdeniz bölgesi, özellikle kurak yaz dönemleri ve yoğun insan faaliyetleri sonucu 2021 yılında yaşanan mega yangınlar, yalnızca orman varlığını değil, biyolojik çeşitliliği, toprak bütünlüğünü ve yerel yaşam alanlarını da derinden etkilemiş aynı zamanda önemli ekonomik ve toplumsal etkilere yol açmıştır. Bu büyük yangınlardan sonra Doğa Koruma Merkezi ve Orman Genel Müdürlüğü yürüttüğü bir dizi görüşmede, orman yangınları sonrası yönetim yaklaşımını biyolojik çeşitlilik unsurları ve ekosistem hizmetleri entegrasyonu ile iyileştirilmesi gerekliliği konusunda fikir birliğine varmış, bu kapsamda iş birliği içerisinde Türkiye'de ilk olma özelliği

taşıyan Yangın Sonrası Ekosistem Onarımı Projesi başlatılmıştır. 2023 yılında başlatılan proje kapsamında Marmaris ve Köyceğiz'deki 22.000 hektarlık alanda etkili olan iki büyük orman yangınına odaklanarak sadece ekolojik değil, ekonomik ve sosyal öncelikleri de gözetilen bir yangın sonrası ekosistem onarım süreci planlanmıştır. Bölgede yürütülen ormanlık faaliyetlerine ek olarak yangından ve yangın sonrası uygulamalardan etkilenmiş birçok türün popülasyonlarının iyileştirilmesi ve habitatlarına geri dönmelerini sağlayan pilot uygulamalar hayata geçirilmeye başlanmıştır.

Proje kapsamında belirlenen ana hedefler doğrultusunda ülkemiz Akdeniz bölgesinde son 20 yılda meydana gelen yangınlarda, yangın alanlarının öncesi ve sonrası durumlarının değerlendirildiği bir rapor hazırlanmıştır. Bu rapor, yangın sonrası alanların akıbeti konusunda kamuoyunda oluşan endişelerin giderilmesi ve bilimsel verilere dayalı doğru bilgilerin sunulması açısından oldukça önem taşımaktadır.

Projenin bir diğer odak noktası, alandaki nesli tehlike altında olan veya dar yayılışlı türlerin pilot sahalarda yangından sonraki durumlarının tespit edilerek popülasyonlarını destekleyici ve habitatlarını onarıcı uygulamaların hayata geçirilmesidir. Bu anlamda seçilen hedef türlerin habitat ihtiyaçları belirlenerek kılavuzlar hazırlanmış ve tür grubuna özgü uygulamalar orman işletme müdürlüklerinin ilgili birimleri ve orman işçilerinin desteği ile hayata geçirilmiştir. Seçilen hedef türlerden biri Dünya'da yalnızca Muğla bölgesinde görülen Marmaris Semenderi (*Lyciasalamandra flavimembris*)'dir. Bu tür kışın aktif olan, yaz dönemini ise toprak ve kayalıkların altında geçiren bir amfi-

© DKM Arşivi, Uğur Zeydanlı

bidir. Bu yaşam karakteri sayesinde yangınlardan etkilenmediği, ancak yangın sonrası toprak işlemeli uygulamalardan ve yağışlı dönemlerde beslenme ve üreme amaçlı orman yollarına çıkarak ezilme kaynaklı popülasyonlarının etkilendiği tespit edilmiştir. Hazırlanan kılavuzlarda türün habitatlarına zarar vermeyecek yangın sonrası ormancılık uygulamaları önerilmiş, türün yangın sahası içindeki habitatlarını destekleyici, toprak nemliliğini artırıcı dal serme uygulamaları (estivakulum alanı oluşturma) hayata geçirilmiş, ezilmeleri önleme ve bölge halkının dikkatini çekme amaçlı yol kenarına tabelalar dikilmiştir

Marmaris semenderi ve onarım uygulamaları, © DKM Arşivi, Burak Akdağ

(*Periparus ater*) ve Anadolu sıvacı (Sitta krueperi) ile bölgede yayılış gösteren Alaca Baykuş'un yangın sahaslarındaki üreme potansiyellerini artırabilmek amacıyla yuva kutuları yerleştirilmiştir. Yanmış sahalarda içindeki dikili kuru veya yanmamış ağaç adacıkları uydu görüntüleri üzerinden uzaktan algılamayla tespit edilmiş, bu alanlar arazi çalışmalarında hedef türlerin kaydedildiği noktalar ile karşılaştırılarak yuva kutularının asılabilirliği potansiyel alanlar belirlenmiştir.

İlk sene sonunda yapılan izleme çalışmalarında yuva kutularının başarılı olduğu ve hedef türlerin yanı sıra Büyük baştankara (*Parus major*) ve Kızılkuyruk (gibi ötücü türlerin de bu yuva kutularını kullandığı tespit edilmiştir.

Marmaris ve Köyceğiz yangın sahasları ve komşu yanmamış sahalarda 3 yıldır devam eden fotokapla izleme çalışmalarında bölgedeki büyük memeli varlığı tespit edilmiştir. Büyük memelilerin,

türden türe değişmekle birlikte, gezinme alanları oldukça geniş olabilmektedir. Yangın ile meydana gelen büyük çaplı habitat parçalanması sonucu besin,

su kaynağı ve üreme ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için daha geniş alanları dolaşmak zorunda kalabilirler, bu da korunaklı alanlarından uzaklaşmalarına ve üreme başarılarında düşüşe sebep olabilir. Proje kapsamında Marmaris ve Köyceğiz yangın sahasları içinde, özellikle yaz kuraklığı olan alanlar tespit edilerek memeli hayvanlar için suvatlar yerleştirilmiştir. Orman işletme müdürlüklerinin desteği ile özellikle yangın sezonunda bu suvatlar belirli aralıklarla doldurulmaktadır. Fotokaplarla yapılan izlemelerde bölgedeki hedef memeli türlerin bu suvatları kullandığı, ayrıca kuşların da buradan faydalandığı gözlenmiştir

Kuş yuva kutuları uygulaması. Marmaris ve Köyceğiz, © DKM Arşivi

Köyceğiz 2024, © DKM Arşivi

Her ne kadar Akdeniz bitki türleri yangından sonra çimlenebilecek şekilde çeşitli stratejiler geliştirilmiş olsa da bu sahalarda nesli tehlike altında olan ve oldukça dar yayılışlı türler mega yangınlardan olumsuz şekilde etkilenmiştir. Seçilen hedef türlerin yanmış ve yanmamış alan popülasyonlarındaki birey sayıları karşılaştırılarak belirlenen alanlarda hedef türlerin devamlılığını sağlayacak popülasyon destekleme çalışmaları yapılmasına karar verilmiştir.

Bu kapsamda *Centaurea ensiformis*, *Thymus cariensis*, *Alyssum discolos*, *Teucrium sandrasicum* ve *Silene tunicoides* türlerinin yangın sahasındaki popülasyonlarından tohumları toplanarak Hacettepe Üniversitesi Fonksiyonel Ekoloji Laboratuvarı iş birliği ile Türkiye Milli Botanik Bahçesi'nde üretim çalışmalarına başlanmıştır. Tohumdan üretilen bireyler 2025 yılı sonunda yangın sahaslarında belirlenen uygun habitatlara dikilecektir.

Milli Botanik Bahçesi © DKM Arşivi

Orman ekosistemlerinde meydana gelen şiddetli yangınlar birçok açıdan biyolojik çeşitlilik kaybına yol açmaktadır. Bununla birlikte yangından sonra insan müdahalesiyle tek katmanlı ve tek türden oluşturulan ormanlar, ekosistem hizmetlerinin sağladığı biyolojik çeşitliliğin korunması, toprak koruma, erozyon kontrolü, karbon depolama, su döngüsü gibi destekleyici ve düzenleyici birçok fonksiyonu sağlayamamakta ve birçok nadir canlıya habitat oluşturma işlevlerinden yoksun kalmaktadır. Orman ekosistemlerinin tüm fonksiyonlarını dikkate alacak şekilde onarımı için daha bütüncül bir yaklaşım ihtiyacı vardır. Bu hedefle yanan sahalar içinde ülkemiz için örnek bir uygulama ilk defa Marmaris ve Köyceğiz yangın sahalarında hayata geçirilerek

Marmaris 2025, © DKM Arşivi, Elif Deniz Ülker

Proje kapsamında atılan en önemli adımlardan biri Orman Genel Müdürlüğü'nden ilgili daire başkanlıklarının, Muğla Orman Bölge Müdürlüğü'nün, Köyceğiz ve Marmaris Orman İşletme Müdürlüklerinin ve uzmanların bir araya gelerek orman yangınları sonrası yönetim yaklaşımlarının tartışıldığı ve yol haritasının belirlendiği bir çalıştay düzenlenmesi olmuştur. Üç gün süren ve arazi çalışmalarının da olduğu bu çalıştayda yangın sonrası ekosistem onarımı konusu

çok amaçlı vejetasyon şeritleri oluşturulmuştur. Burada amaç; yangın ve yangın sonrası müdahalelerle tahrip olmuş dere kenarları, sürütme yolları ve nadir türler için önemli habitatların hızlı bir şekilde burayı terk eden canlılar için yeniden bir yaşam alanına dönüştürülmesi, orman yapısındaki tek düzeliğin kırılarak alandaki heterojenliğin artırılması ve bununla beraber olası bir yangında, yangın hızını azaltacak, müdahaleyi kolaylaştıracak bir yapının oluşturulması olmuştur. Muğla Orman Bölge Müdürlüğü ve orman işletme müdürlüklerinin desteğiyle 2024 yılında Marmaris'te uygulanmaya başlayan çalışma, 2026 yılının ortalarına kadar her iki pilot sahada seçilen farklı büyüklükteki alanlarda tamamlanacaktır.

çok disiplinli bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Yangın sonrası ormancılık uygulamaları, ekolojik veriler ve kurumsal yapılar arasındaki etkileşimin önemi ortaya konmuştur. Orman Genel Müdürlüğü personeli, akademisyenler, sivil toplum kuruluşu temsilcileri ve çeşitli meslek gruplarının katılımıyla, hedef kitlenin büyük oranda karşılandığı ve planlamadan uygulamaya uzanan geniş bir yelpazede fikir alışverişi yapılmıştır. Çalıştay boyunca tartışılan konular (me-

kanizasyon, doğal gençleştirme, dikili satış düzenlemeleri, dere kenarı vejetasyonlarının korunması vb.) hem mesleki pratiğe hem de bilimsel araştırmalara ışık tutacak nitelikte olmuştur. En önemlisi de yangın sonrası müdahalelerin üretim odaklı değil biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetleri odaklı olması gerektiği vurgulanmıştır. Çalıştay sonunda yangın sonrası orman yönetimi yaklaşımına biyolojik çeşit-

lilik ve ekosistem hizmetlerinin entegrasyonun dahil edilmesi ile iyileştirilmesi gerekliliği konusunda fikir birliğine varılmış, bu doğrultuda bir ilk olacak yangın sonrası ekosistem onarımı planlama kılavuzunun hazırlanması yürütülen tartışmalar ışığında şekillenmiştir. Proje sonunda ilgili kılavuz Doğa Koruma Merkezi ve Orman Genel Müdürlüğü ortaklığında tamamlanacaktır.

Marmaris 2024 © DKM Arşivi, Uğur Zeydanlı

Bu öncü proje, ülkemizde orman yangınlarının, yalnızca bir felaket olarak değil; aynı zamanda doğanın kendi iç dinamiklerinin bir parçası olarak da ele alınması gerekliliğini ortaya koyan, hem uygulayıcılar hem de sivil toplumun ortak noktada bulunduğu bir aşama olmuştur. Yangın sonrası ormancılık müdahaleleri ise bu doğal döngüyü destekleyici, doğayla uyumlu ve bilim temelli olmalıdır. DKM ve OGM'nin bu konuda kurduğu ortaklık ve benimsediğimiz ilkeler bu dönüşüm için güçlü bir başlangıç noktasıdır.

Doç.Dr. Aydın ÇİVİLİDAĞAkdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi,
Psikoloji Bölümü

Orman Yangınlarının İnsanlar Üzerindeki Psikolojik Etkileri

Ormanlar için dünyanın akciğerleri deriz. Dünyamızda yaşam kaynağı ormanlar ve ormanın başatlığındaki ekosistemdir. Bu ekosistem içinde ormanların varlığı ile suyun oluşumu ya da suyun varlığı ile ormanların oluşumu simbiyotik bir ilişkiyi ortaya koyar. Suyun oluşumu ve varlığı doğrudan doğruya ormanlarla ilişkilidir. Dünyamızdaki neredeyse tüm canlılar su olmadan hayatta kalamamaktadır. Dolayısıyla canlı olan tüm organizmaların varlığının ana unsurunun su ile ilişkili bir ekosistem içinde ormanlar olduğu söylenebilir.

Bir an ormansız bir coğrafya düşünelim çorak bir çöl ve çöldeki yaşam. Ancak bu çöl sıcaklığına uyum sağlayan canlıların yaşayabildiği sınırlı sayıdaki canlı türleri (Bitkiler, böcekler, hayvanlar ve insanlar). Ormanlar ise insanlara ve diğer canlılara en uygun iklim ve yaşam koşullarını sunmaktadır.

Günümüz kapitalist yaşam koşullarında insanın para ile hayatta kalabileceğini varsayabiliriz. Bu kapitalist koşullar insanın karnını doyurması ve yaşamını idame ettirebilmesi için ondan fiziksel, sosyal, psikolojik bedeller talep etmektedir. Oysa insanın doğanın içinde ormanda yaşaması için herhangi bir bedel ödemesi gerekmez.

Ormanlar insanların modern dünya dışında her türden yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilecekleri doğal koşulları karşılıksız sunar. Diğer canlılardan farklı olarak insan türü ne yazık ki bencil (egoist) bir yapıya sahiptir ve doğadaki her şeyin hatta ormanların kendisine ait olduğu düşüncesine sahiptir. Bu insan türünü diğer türlerden ayırtıran ve insanı doğanın ve ormanların baş düşmanı yapan bir yönüdür ne yazık ki. Doğada yaşayan ve yaşamın gerçek anlamının doğada olduğunu kavrayan çok az sayıdaki insan doğaya ve ormanlara saygılıdır ve onu koruyucudur.

Dünya nüfusunun 8 milyarı geçtiği günümüzde insanların önemli bir bölümü varlığının doğa ve ormanla ilişkisini kavrayabilmiş değildir. Bu nedenle kapitalist dünya görüşüyle etrafına bakan çoğu insanın ormanlara bakışı yalnızca orman ürünlerinden ya da madenlerden elde edilecek kazanç, sermaye ve maddiyattır. Bu siğ, ilkel ve egoist bakış açısına sahip insanlar için ormanlar yakılıp, kesilmesi gereken ağaçlardan ibarettir.

Geçimini topraktan ve hayvanlardan sağlayan Anadolu insanı için ise orman var olmak ya da var olmamak anlamı taşır. Özellikle bu insanlar için ormanlar yaşayan canlılardır. Orta Asya'da yaşayan eski Türkler için de ağaç ve ormanlar kutsal sayılırdı.

Nardugan bayramı her yıl 21 Aralık günü çam ağaçlarının süslenmesi ile gecenin gündüzle mücadelesi sonrası yenilmesi anlamı taşırken, insanlara aydınlık gelecekle ilgili ümitlerini devam ettirme inancı verirdi. Bu anlamda eski Türk gelenek ve göreneklerinde ve şaman inancında ağaçların kutsallığı görülmektedir. Esasen bu durumu Türklerin Anadolu'yu yurt edinmeleri sürecinde ve Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinde de görebiliyoruz.

Fatih Sultan Mehmet İstanbul'un fethi sonrası yurttaşlarından iki istekte bulunuyor. İlki gayrimüslim olan halka inançla ilgili ayrımcılık yapılmaması "insanlara senin dinin nedir? Neye inanırsın gibi Tanrının kula soracağı sorular yerine kulun kula sorması gereken bir ihtiyacın bir isteğin var mı? Sorularının

sorulmasıdır. İkinci olarak da Fatih Sultan Mehmet İstanbul ve çevresinde bir ağaç dalına zarar veren olursa bunun bedelini çok ağır öder diyerek doğaya ve ağaca saygısını göstermesidir.

Türk ulusunun bu ulvi ecdatlarından biri olan Mustafa Kemal Atatürk de Yalova'da yapılacak bir köşkün yanındaki tek ağacın kesilmemesi talimatını verirken, yapılan köşkün ağaca zarar vermeyecek şekilde taşınmasını istemiştir. Bugün o köşkün adı yürüyen köşk olarak tarihteki yerini almıştır. Türk ulusu geçmişten gelen dünya görüşü ve gelenekleriyle doğa ile barışık yaşamıştır ancak günümüz toplumu ne yazık ki kapitalist dünyadan olumsuz etkilenmiştir.

Bu insanlar ormanların ve doğanın kendileri için bahşedildiğini düşünürler ve doğaya çıkarıcı bir bakış açısıyla yaklaşırlar. Oysa orman kenarlarında yaşayan ve geçimini ormandan, tarladan kazanan köylü için orman hem kendisi hem de gelecek nesillerin yaşam kaynağıdır. Bu bilinçteki köylü ve Anadolu insanı için orman yalnızca ağaçlar için değil o ormanda yaşayan endemik bitkiler, hayvanlar ve böceklerin yuvasıdır. Orman ve ormanı koruma bilinci ni küçük yaşlardan itibaren çocuklarımıza kazandırmamız gerekir. Bu konuda başta Çevre Bakanlığına önemli görev düşmektedir. Yerel yönetimler de bu süreçte önemli paydaştır. Ormanlarımızı korumak için akılcı politikalar uygulanmalı, bilimsel çalışmalardan yararlanılmalıdır. Özellikle yaz ayları ülkemiz için kurak geçtiği için bu aylarda tedbirli ve hazırlıklı olmak gerekir, bununla birlikte toplumu bilinçlendirici çalışmalar da aralıksız yapılmalıdır.

Ormanların en büyük sorunu olan yangınlar günümüzde önemli ölçüde insan kaynaklıdır. İhmal, anız yakımı, toprak sahibi olmak gibi çeşitli nedenlerle ormanlar kasıtlı olarak insanlar tarafından yakılmaktadır. Hayatını ormandan sağlayan ve ağaç, orman bilinci olan insanlarımız yanan her bir ağaç ile kendi geleceğinin yandığını bilir ve her bir ağacı evladını yitirmenin acısı içinde hisseder. Dolayısıyla evladını kaybeden bir insan hangi duyguları yaşarsa yanan ağaçları ve ormanları gören insanlar da aynı duyguları yaşamaktadır.

Ağaçların ve ormanların yanarken çıkardıkları sesleri bu insanlar çılgın ve göz yaşı olarak yüreklerinde hissederler. Evladını herhangi bir nedenle kaybeden anne ve babaların yaşadıkları travmaların aynısı ağaç ve orman sevgisi besleyen insanlarımız için de geçerlidir. Orman yangınları ormanlara bağlılığı olan insanlar için derin üzüntü, keder, acı, kayıp, hüzn,

mutsuzlukla ifade edilebilir. Orman yangınlarının %90'dan fazlası insan kaynaklıdır ve bu nedenle doğal bir afet değildir. Orman yangınlarının insan kaynaklı afet olduğu bir gerçekliktir. Orman yangını gibi bir afet durumunda insanlar derin korku, endişe, kaygı ve çaresizlik duyguları yaşayabilirler özellikle yangının ortasında kalan insanlar için bu durum travma niteliği taşıyabilir. Bu türden yaşantıları deneyimleyen insanların psikolojik destek alması gerekli olabilir. İnsanın sağlıklı bir psikolojik yapıya sahip olabilmesi sağlıklı, temiz bir çevre ve doğa içinde yaşayabilmesiyle doğrudan ilişkilidir.

İnsan doğanın bir parçası olduğunu idrak ettiğinde ormanın, denizin, okyanusun önemini anlayabilecektir. Orman, deniz, okyanus insan olmadan varlığını sürdürebilir ama insan bunlar olmadan hayatını devam ettiremez. İnsana düşen doğaya zarar vermeden doğanın varlığına saygılı olmaktır.

ORMAN İŞÇİLERİNİN YÖNETSEL SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Doç. Dr. İsmail ŞAFAK

Enstitü Müdür Yardımcısı

Ege Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

Ormancılık Faaliyetleri ve Orman İşleri

Ormancılık, biyolojik, teknik, ekonomik, sosyal ve kültürel nitelikli çok yönlü bir faaliyet kolu olarak ifade edilmektedir (Yazıcı, 1990). Ülkemizde ormancılık mesleği, birçok alt mesleği olan ve bunlardan birinde uzmanlaşmayı gerektiren bir bileşik alanı temsil etmektedir (Anonim, 2006). Türkiye’de ilk orman kanununun çıktığı 1937 yılından bu yana orman işletmeciliğinde önemli gelişmeler olmuştur. Ormancılık organizasyonu ve bununla ilgili mevzuat ülke ormanlarının tamamını kapsayacak şekilde oluşturulmuş ve orman işletmeciliği rutin ve kesintisiz olarak yürütülebilir duruma gelmiştir. Ayrıca geçen zaman içerisinde ülkemizde orman işletmeciliği alanında yaşanan deneyimlere dayalı bir bilgi birikimi oluşmuştur. Bu birikim ile ormancılık organizasyonu yönetilmektedir (Geray, 1990).

Orman Genel Müdürlüğü (OGM)’nin taşra birimlerinin görevleri, 24 Ocak 2011 tarih ve 27825 sayılı OGM Taşra Teşkilatı Kuruluş ve Görev Yönetmeliği ile belirlenmiştir (OGM, 2011). Günümüzde, OGM bünyesindeki kurumlarda yapılan veya yaptırılan orman işleri, aşağıdaki gibi gruplandırılabilir (Geray, 1990; Şentürk ve Acar, 1997; Konukçu, 2001; Şafak ve ark. 2015; Şafak ve ark. 2022).

1. Yönetim işleri,
2. Planlama işleri,
3. Mali işler,
4. Ağaçlandırma ve gençleştirme işleri,
5. Odun üretimi (kesme, bölümlere ayırma, sınıflandırma, bölmeden çıkarma, yükleme, taşıma, boşaltma, istifleme vb.) ve satış işleri,

6. Fidanlık işleri,
7. Bakım ve rehabilitasyon işleri,
8. Orman koruma (yangın, böcek, mantar vb.) işleri,
9. Odun dışı bitkisel orman ürünlerinin üretim ve satış işleri,
10. Yol ve sanat yapılarının yapımı, tamir, bakım ve inşaat işleri,
11. Enerji ormanları tesisi, yeşil kuşak, kumul tespiti işleri,
12. Özel ağaçlandırma, özel orman, hatıra ormanı işleri,
13. Erozyon kontrolü, mer’a ıslahı, sel ve dere ıslahı işleri,
14. Dinlenme ve rekreasyon amaçlı ormanın sosyal fonksiyonlarına ait işler,
15. Kadastro ve sınırlandırma işleri,
16. Koruma alanlarına (orman içi biyolojik çeşitlilik, sulak alan, yaban hayatı, muhafaza ormanı, özel çevre koruma bölgeleri) yönelik işler,
17. Orman içi su ürünleri ve av ve yaban hayatı işleri,
18. Eğitim ve tanıtım işleri,
19. Halkla ilişkiler faaliyetleri,
20. Araştırma ve geliştirme faaliyetleri.

Yukarıda görüldüğü gibi, ormancılık birimlerinde, çok sayıda ve farklı niteliklerde işler icra edilmek-

tedir. Ormancılık işleri, genellikle yerleşim yerlerine uzakta, açık arazi şartlarına ve her türlü dış etkiye açık, yüksek enerji tüketimi gerektiren, iş güvenliği açısından yüksek kaza risklerini bünyesinde barındıran iş gruplarından sayılmaktadır (OGM, 2009). Ormancılık işlerini; işin özellikleri, çalışanların gereklilikleri ve nitelikleri, işin yapılış yeri, işin ana ve yan faaliyet elemanları gibi çeşitli iş unsurlarını dikkate alarak sınıflandırmak da mümkündür (Şafak ve ark., 2022).

Ormancılık işleri, birimlere göre de farklılaşmaktadır. Nitekim, araştırma enstitülerinde gerçekleştirilen işler; i) araştırma-geliştirme faaliyetleri, ii) kütüphane yönetimi, iii) sera ve fidanlık yönetimi, iv) araştırma ormanlarının yönetimi ve işletilmesi, v) OGM’nin araştırma-geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesi, vi) laboratuvar yönetimi, vii) idari, mali işler ve arşiv yönetimi, viii) yerleşke yeşil alan dü-

zenlemesi, ix) deneme alanlarına yönelik arazi işleri, x) bilgi işlem faaliyetleri, xi) temizlik işleri, xii) ulaşım, xiii) bekçilik ve güvenlik, xiv) haberleşme gibi farklı konularda yürütülmektedir (Şafak, 2022). Araştırma enstitülerinde işçi kadrosunda bulunan personel, bu konuların neredeyse tamamında görev alabilmektedir.

Şafak ve ark. (2015) Denizli Orman İşletme Müdürlüğünde yaptıkları çalışmada, orman işletme müdürlükleri için 2263 adet potansiyel iş çeşidi saptamıştır. Bunların %77,8’i büroda, %36,9’u arazide ve %14,7’si ise büroda ve arazide birlikte yürütülmektedir. Aynı çalışmada en fazla iş çeşidinin %48,7 ile işletme ve pazarlama konularında yürütüldüğü ve bunu sırasıyla %22,4 ile ağaçlandırma, %20,6 ile orman yangınlarıyla mücadele, %19,8 ile silvikültür, %19,7 ile orman zararlılarıyla mücadele işlerinin izlediği belirtilmektedir.

Orman İşçilerine Yönelik Kadro Pozisyonları

Kamuda insan kaynakları denildiğinde genellikle akla bu alanın en kalabalık grubunu oluşturan devlet memurları gelir. Ancak, Akçakaya (2008)’da ifade edildiği gibi, söz konusu alan aslında akademik personel, askeri personel, mühendisler, doktorlar, öğretmenler, sözleşmeli personel, hâkim ve savcılar, tekniker ve teknisyenler, işçi statüsünde çalışanlar gibi birçok kesimi kapsamaktadır. Ormancılık faaliyetleri, orman mühendislerinin yönetim ve sorumluluğunda çoğunluğu orman muhafaza memurları ve

işçilerin oluşturduğu yardımcı personel tarafından yerine getirilmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı ve OGM bünyesinde çalışan işçiler için 01.03.2023 ile 28.02.2025 dönemini kapsayan 9. Dönem İşletme Toplu İş Sözleşmesinde (Anonim, 2023), 92 farklı pozisyon (görev ünvanı) ve dört pozisyon grubu belirlenmiştir (Tablo 1). İşçilerin yevmiyeleri, kadrolarının bulunduğu pozisyon gruplarına göre belirlenmektedir.

Tablo 1. Orman İşçilerinin kadro pozisyonları (Anonim, 2023)

S.No	I. Grup Pozisyonları	S.No	III. Grup Pozisyonları
1	Arazi Formeni	4	Aşçı
2	Arazi Makine İşletme Şefi	5	Atölye Maliyetçisi
3	Atölye Formeni	6	Çarkhane Servis İşçisi
4	Atölye Şefi	7	Dozer Operatör Yardımcısı
5	Formen (Atölye)	8	Greyder Operatör Yardımcısı
6	İkmal Şefi	9	Hava-Havai Hat Operatör Yardımcısı
7	Ustabaşı	10	Hizmet Vasıtası Şoförü
8	Mühendis, Mimar	11	Kalifiye İşçi
S.No	II. Grup Pozisyonları	12	Kompresörcü Ateşleyici
1	Ağır Makine Operatörü	13	Makine Hesapçısı
2	Ağır Taşıt Şoförü	14	Maliyet Hesapçısı
3	Ağır Vasıta Operatörü	15	Oto Boya İşçisi
4	Ağır Vasıta Ustası	16	Oto Kaportacı
5	Demirci-Kaynakçı	17	Oto Lastik Tamircisi

6	Dozer Operatörü	18	Puantör
7	Elektrik ve Akü Servis İşçisi	19	Santral Görevlisi
8	Elektrik İşçisi	20	Santralci
9	Greyder Operatörü	21	Sosyal İşler Elemanı
10	Hava-Havai Hat Operatörü	22	Su Tesistatçısı
11	İstifleyici Operatörü	23	Sürütücü Operatör Yardımcısı
12	İş Makinesi Operatörü	24	Şoför
13	İş Makinesi Şoförü	25	Teknisyen
14	Kaporta Kaynak ve Demir Servis İşçisi	26	Telsiz İşçisi
15	Marangoz	27	Tornacı
16	Motor Tamir ve Bakım İşçisi	28	Treyler Operatör Yardımcısı
17	Motor Tamir ve Bakım İşçisi Ustası	29	Vasıflı İşçi
18	Operatör	S.No	IV. Grup Pozisyonları
19	Oto Elektrik Ustası	1	Ambarcı Yardımcısı
20	Sürütücü Operatörü	2	Aşçı Yardımcısı
21	Şase Ustası	3	Arazi İşçisi
22	Şase Servis İşçisi	4	Bakım Onarım İşçisi
23	Tekniker	5	Bekçi
24	Torna Ustası	6	Depo Sorumlu Yardımcısı
25	Traktör Operatörü	7	Düz İşçi
26	Traktör Operatörü Büyük (4x4)	8	Garson
27	Traktör Sürücüsü	9	İşçi
28	Treyler Operatörü	10	Kaloriferci
29	Unimog Operatörü	11	Kartçı-Hesapçı
30	Yükleme Vinci	12	Kaynakçı
31	Yükleyici Operatörü	13	Kesim İşçisi
32	Yürüyüş Takımları Yenileme Servis İşçisi	14	Makine Çırağı
33	Ekskavatör Operatörü	15	Motorlu Testere İşçisi
34	Forklift Operatörü	16	Sulama İşçisi
35	Gezici Vinç Operatörü	17	Temizlik İşçisi
S.No	III. Grup Pozisyonları	18	Temizlikçi
1	Ağır Vasıta Operatör Yardımcısı	19	Tüm Yağcılar
2	Akücü	20	Vasıfsız İşçi
3	Ambarcı		

BİZ KİMİZ?

Ahmet Can ÖZKAN

Tekirdağ O.İ.M. Helvatepe Orman İşletme

Yeşil Vatanın yeşilliğinin sürdürülebilmesi adına, gece gündüz demeden en ufak bir duman ya da ateşe bir an önce gidebilmek için tüm imkanları kullanan Orman Yangın İşçileriyiz. Başkalarının koşarak kaçtığı yere koşarak giden, fazladan bir ağacın yanmaması veya bir hayvanın zarar görmemesi için elimizden geleni yapan, birbiri ile iş arkadaşı değil bir aile gibi olan ekipleriz.

16 yıldır çalıştığım Orman Teşkilatında en zor geçen yıl 2021 yılıydı. Temmuz ayı ortalarında başlayan Güney sahillerimizdeki yangınlar. Tüm teşkilat tek yumruk olmuş herkes yangında. Tabi ki bizim işletmemizden de giden ekiplerimiz var. Sürekli irtibat halindeyiz, aldığımız haberler hiç iç açıcı değil ancak arkadaşlarımız cansiperane çalışmaya devam ediyor. Bizler de kendi bölgemizde kalan kısıtlı imkanlar ile her ihtimale karşı teyakkuza, devriye halindeyiz. En ufak bir duman, telefon ihbarı ne olursa en ivedi şekilde intikal ediyoruz. Gerekli müdahale gecikmeden yapılıyor. Bu arada uzun süredir dış görevde mücadele eden arkadaşlarımızın da değiştirmesi gerekiyor. Sıra ile değiştirmeye gideceğimiz bilgisi geldiğinde, Müdürümüz; Gönüllü olarak değişime gitmek isteyen var mı? Diye sorduğunda istisnasız herkes gitmek için gönüllüydü.

Ağustos ayının ilk haftası. 15 Kişilik bir grup olarak değişim için yola çıktık. Yangın mahalline vardığımızda, arkadaşlarımız bitkin halde olmalarına rağmen Ekip Amirimizin kim olduğu, irtibat numarasını, yabancısı olduğumuz arazi şartlarını, nerden su ikmali yapılacağını, nerden yakıt ikmali yapılacağını, yangının ne durumda olduğunu, hangi yolları kullanmamız gerektiği bilgilerini vererek yangın mahallinden ayrıldılar.

Ekip değişimlerinde özellikle arazi şartları ve durumunu yeni gelen eki-

bin bilmesi mümkün değil. Bu yüzden dış yangınlarda yeni gelen ekibe eski ekibin bu tip bilgileri vermesi çok önemli. Görevi teslim aldıktan sonra bir önceki ekibin bıraktığı yerden canla başla mücadeleye devam etmek, fazladan bir ağaç daha yanmasın diye mücadele vermek.

Yangında önemli olan ekip ruhu. Ekipteki herkes yanındakinin canından sorumludur. Araç ile intikalde Arazöz Operatörü araç içindeki tüm personelin canından sorumludur. Aracın içinde fiziki olarak 4 ya da 5 kişi olsada şoförün sırtında 15 kişi vardır en az. Arazöz şoförleri sadece araçlarının içinde bulunan personeli taşımaz o personelin işi bittikten sonra ailesine sağ salim ulaşması gerekir bu yüzden arazözün içindeki 1 personel en az 3 kişidir.

Arazide yangınla mücadele ederken biz yangın işçileri yangından başka bir şey

düşünemeyiz. Bulunduğumuz yerde sürekli bir strateji üretmek zorunda ve yangını en kısa sürede, en az zararla nasıl bitiririz diye düşünürken bir yandan dumandan zehirlenme, ateş içinde kalma gibi tehlikeleri de göz önünde bulundurmak aynı zamanda su ve köpüğü idareli, motorlu testere, diğer mücadele aletlerini etkin şekilde kullanmak, en önemlisi ekip arkadaşlarımızı da sürekli kontrol edip sağlıklı olduklarından emin olmak gibi birçok şeyi aynı anda düşünmek zorundayız.

Bu kadar fazla etmen ile uğraşırken, yangın bittikten sonra görüyoruz ki; Yangın ile alakası olmayan S.T.K'lar, şahıslar ya da kurumlar tüm basın yayın organlarında çıkmış vay efendim şöyle müdahale edildi, böyle söndürüldü diye boy boy basın açıklaması yapıyor. İçeride yangın mahallinde canını hiçe sayarak müdahale eden biz Orman Yangın İşçilerinden nerdeyse bahseden bile yok. Sanki onlar bizim yangınımıza destek olmaya gelmemişte biz onların yangınına destek gidip onların emri altına girmişiz gibi oluyor. Hal böyle olunca gerçekten çalışanların şevki kırılıyor. Bu duruma kurumumuzun acilen el atması gerekiyor.

Sahada çalışan ekipler haricinde 7/24 sürekli gözetleme yapan kurum içinde Kuleciler olarak adlandırılan Yangın Gözetleme Kulesi İşçilerini de unutmamak gerekiyor. Bazı yerlerde öyle kuleler var ki ulaşım güçlüğüyle sağlanıyor. Bazı kulelerde şehir şebekesi yok akü ve güneş panelleri ile işletiliyor. Dışardan bakanlar için eğlenceli gelebilir ama durum hiç de görüldüğü gibi değil. Aynı askerdeki hudut nöbeti gibi, görüş alanı içindeki tüm ormanlardan sorumlu. Görebildiği tüm araziye, arazi yollarını, orman yangını riskinin daha fazla olduğu mevkilerin hepsini bilmek zorunda. En ufak bir dumanda, dumanın çıktığı mevkiye ekipleri yönlendirip durumdan en kısa sürede haberdar olup ekipler ile amirlerin arasında iletişimi sağlamak durum değerlendirmesi yapılarak varılan sonuca göre yönlendirmeleri ekiplere ve amirlere bildirmekte kulecilerin görevi. Hal böyle olunca kurumun ormanlar üzerindeki gözü kulağı kurum harici merciler ve siviller tarafından bilinmeyen kuleciler.

Sonuç olarak; Bizler sadece orman yangınlarında çalışmıyoruz. Bölgesel olarak sel, deprem ve ihtiyaç halinde tüm afetlerde de elimizden geldiğince aktif olarak görev yapmaktayız. Asrın felaketi diye anılan Hatay depreminde de ordaydık, Karadeniz'de ki heyelanlarda, ülkemizin diğer bölgelerinde olan sel gibi afetlerde de. Bizi sadece orman yangını söndürenler olarak düşünmeyin.

Bizler bulunduğumuz bölgelerden çıkıp yüzlerce kilometre yol gidip, ailelerimizden uzak günlerce ormanın içinde kalarak mücadele etmekteyiz. Yazımın başında da yazdığım gibi "Başkalarının Koşarak Kaçtığı Yere, Bizler Koşarak Gitmekteyiz." Yiğit nam-ı ile anılır derler. Bize "Ateş Savaşçıları" da diyorlar. Namımıza yakışır şekilde Yeşil Vatanı korumaya devam edeceğiz. Yangınsız ve afetsiz günler geçirmemiz dileklerimizle.

Orman İşçilerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri

i) Kadro ile fiili görevin farklı olması

Fiilen yapılan işle, kadro pozisyonu uyumlu olmayan ve ayrıca büroda çalışmasına rağmen farklı kadrolarda bulunan çok sayıda işçi/personel bulunmaktadır (Şafak, 2022). Örneğin, araştırma enstitülerinde işçiler, arazi formeni, vasıflı işçi, vasıfsız işçi, hizmet vasıta şoförü, laborant, santral görevlisi, şoför, temizlik işçisi, mevsimlik ve diğer orman işçisi olmak üzere 10 pozisyonda bulunmaktadır. Bu işçiler, fiili olarak araştırmacı, arazi işçisi, bilgi işlem sorumlusu, kâtip, santral görevlisi, kütüphane görevlisi, gece bekçisi, kaloriferci, laboratuvar personeli, muhasebe görevlisi, personel görevlisi, sekreter, sera-fidanlık işçisi, hizmet vasıta şoförü, taşınır kayıt görevlisi, temizlik işçisi olmak üzere 16 farklı iş çeşidinde görevlendirilmiştir. Görüldüğü gibi kadro pozisyonları ile fiili görevler arasında farklılık bulunmaktadır. Bu sorun, OGM'nin gerçekleştirileceği norm kadro çalışmasında, kadro adlarının güncellenmesi ve bu kadrolara yönelik iş tanımlarının ayrı ayrı hazırlanması ile çözüme kavuşturulabilir.

Kadro ile fiili görev farklılığı, orman işletme müdürlüklerinde görevli işçiler içinde geçerli olup ormancılığın asli işleri olan orman işçisi, orman yangın işçisi, fidanlık işçisi, ağaçlandırma işçisi gibi asli görevlere yönelik kadroların işçi pozisyonu olarak

tanımlanmadığı görülmektedir. Mesleki Yeterlilik Kurumu, orman üretim işçileri, odun dışı orman ürünleri toplayıcıları ve orman yetiştirme ve bakım işçileri için mesleki standart ve ulusal yeterlilikler oluşturmuştur (Porsuk, 2021). Ancak, orman yangın işçisi için ulusal bir mesleki standart ve yeterlilik belgesi henüz oluşturulmamıştır. Bu eksiklik, sadece bu işler için net standartların oluşturulmasını engellemekle kalmayıp aynı zamanda Türkiye'de istihdam süreçlerinin etkili bir şekilde yönetilmesini de engellemektedir.

Son yıllarda, OGM'nin kendisine bağlanan ve yeniden kurulan birimler nedeniyle hizmet alanı genişlemiştir. Ayrıca, teknolojik gelişim ve ilerleme nedeniyle bazı işlerin yapıldığı şekli ve zamanı değişmiş, bu durumun doğal bir sonucu olarak da Tablo 1'de sunulan pozisyon gruplarının bir kısmına duyulan ihtiyaç ortadan kalkmış (örneğin, hizmet alımı nedeniyle kullanılmayan maliyetçi ve hesapçı kadroları, tamir bakım ile ilgili kadrolar) veya yeni pozisyon gruplarına ihtiyaç doğmuştur (örneğin personel, muhasebe gibi birimlerde görevli büro işçileri, laborant işçileri). Örneğin, 2025 yılında orman işletme müdürlüklerine alınacak işçilerin iş ilanında İŞKUR, orman işçisi olmayı meslek şartı olarak belirtmiştir. Ancak daha öncede ifade edildiği gibi OGM'nin işçi pozisyon listesinde orman işçisi pozisyonu bulunmamaktadır.

Bu gelişmelere uyum sağlamanın önemli adımlarından biri, toplu sözleşme faaliyetleri esnasında işçi kadro pozisyon adlarının, mesleki standart ve ulusal yeterlilikleri oluşturulmuş ormancılık işleri dikkate alınarak güncellenmesidir.

ii) İş analizi ve iş tanımlarının eksikliği

İşçiler için birbirinden farklı iş ve pozisyonların bulunması, bu pozisyonların birbirlerine göre farklı nitelik, yetenek ve kişilik özellikleri gerektirdiğinin bir göstergesidir. Çavdar ve Çavdar (2010)'da tartışıldığı gibi, bu farklılıklar iş görenlerin işe uygun ve nitelikli kişiler arasından seçilmesi zorunluluğunu beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda, hangi bölüme personel alınacağını, görevin iş görenden neler beklediğini, işin gereklerinin neler olduğunun önceden iş analizi çalışmaları ile belirlenmesi uygun olacaktır.

İş analizi çalışmalarından sonra, işçi personelin kadro pozisyonlarına yönelik iş tanımlarının, ormancılık mesleği özelinde yapılması gerekir. Kurum içinde i) iş hakkında güvenilir ve detaylı bilgi sağlamada, ii) işe yönelik eğitim ihtiyacını belirlemede, iii) verimliliği düşük işlerin belirlenmesinde, iv) çalışanları işleri hakkında bilgilendirmede, v) örgüt bilinci oluşturmada, vi) personele sağlanacak aynı hakları belirlemede, vii) personelin başarısını değerlendirmede (terfi, işten çıkarma, ödüllendirme vb.), viii) uygun personelin işe alınmasında, ix) iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarında, x) işçi-işveren anlaşmazlıklarında, xi) ücret araştırmalarında, xii) metod etütlerinde bilgi kaynağı olarak iş tanımlarına başvurulmaktadır (Kozak, 2001; Şafak ve ark., 2022). Tokdemir (2006)'da orman işinin ve orman işçisinin hukuki tanımlarının yapılmasının çalışma hayatına yönelik kurallar açısından önemli olduğu vurgulanmıştır. Ancak, OGM'de görevli işçilerin iş tanımlarının yapılmadığı görülmektedir.

iii) Görev süresine göre eşdeğer görevlerin belirlenmemesi

İşçi kadrosunda bazı pozisyonlarda bulunan personel, işin doğası gereği yılın 12 ayında aynı işi yapmamaktadır (Örneğin, arazöz şoförü, kalorifer görevlisi, yangın işçisi). Bu tip personelin asli görevinin dışındaki zamanlarda hangi işlerde görevlendirileceği yazılı talimatlarda belirtilmemektedir. Bu nedenle, her bir pozisyonun asli görevleri ve yapılabilecek eşdeğer görevlerin belirlenmesi atıl işgücü oluşmaması için önemlidir. Örneğin, kamyon, ara-

zöz, kamyonet, minibüs, traktör gibi taşıt kullanan şoförlerde talep edilmesi gereken sürücü belgesinin niteliğinin yüksek olması, diğer vasıtaların da aynı sürücü belgesi ile kullanım olanağı sunması ve eşdeğer görevlerin oluşturulması açısından önemlidir. Bu kapsamda, kadro ile eşdeğer görevlerin yevmiye ücretlerinde farklılık oluşturmayacak şekilde (tutarlılık oluşturacak şekilde) yeniden yapılandırılması uygun olacaktır.

Görev süresi, işçilerin deneyim kazanması ve bu deneyimini daha genç iş arkadaşlarına aktarması açısından önemlidir. Örneğin, orman yangını müdahale işçilerinin 50 yaşına kadar orman yangınlarıyla mücadele faaliyetlerinde çalıştırılması önerilmektedir (Şafak ve ark. 2024b). Bu nedenle, işçiler için kariyer basamaklarının geliştirilmesi ve işçinin fiili görevini yapmasına engel durumların oluşabileceği göz önüne alınarak kadroların eşdeğer karşılıklarının belirlenmesi uygun olacaktır.

iv) Eğitim planlamasındaki yetersizlikler

Eğitim faaliyetleri, bilgi eksikliğini gidermekten ziyade, yeni teknolojiler, yeni araştırma geliştirme yöntemleri ile ekonomik ve sosyal değişikliklere işçilerin uyumunu sağlamak amacıyla yerine geti-

rilmesi gereken faaliyetlerdir. OGM ve alt birimleri tarafından verilen hizmet içi eğitimlerin, personelin fiili görevlerini daha kolay yapmalarını destekleme ve görevi kolaylaştırma amacı bulunmaktadır. Orman yangın işçilerine özellikle yangın söndürme teknikleri, ilkyardım ve diğer teknik konularda eğitim verilmektedir (OGM, 2021). Yangın işçilerinin %89,7'si düzenlenen hizmet içi eğitimlere katılmaktayken (Şafak ve ark. 2023) iş sağlığı ve güvenliği eğitimine katılım %80,2, ilkyardım eğitimine katılım ise %66,5 düzeyindedir (Şafak ve ark. 2024a). Bazı çalışmalarda yangın işçilerinin dayanıklılığını ve esnekliğini arttırmak için fitness eğitim programlarının uygulanması önerilmektedir (Leduc et al., 2022; NWCG, 2022). Şafak (2022)'de, araştırma enstitülerindeki işçilerin sadece %42,4'ünün yaptığı görev ile ilgili bir sertifikası veya eğitim belgesi bulunduğu, %53,3'ünün yaptığı göreve yönelik bir eğitim veya kurs almadığı belirtilmektedir. Bu durumda her bir görev için eğitim amaçlarının ve eğitim gereklerinin saptanması ve bu doğrultuda eğitimlerin norm kadro gereksinimlerine göre planlanması gerekir.

v) İş kazası, tehlike ve riske maruz kalma oranlarının yüksekliği

Özcan (2006)'da yapısal özellikleri aynı olan yeni görevlerin mevcut işlere eklenerek, işlerin yatay genişletilmesinin söz konusu olduğu ifade edilmektedir. Böylece, kişinin yaptığı işi oluşturan görevlerde nitel değil nicel bir değişiklik sağlanmaktadır. Araştırma enstitülerindeki işçilerin %31,5'ine (Şafak, 2022), orman yangın işçilerinin ise %24,7'sine (Şafak ve ark., 2024a) mevcut görevleri haricinde ek görev verilebilmektedir. Yangın sezonu dışında verilen ek görevler, çoğunlukla üretim (damgalama, kesme, boyutlandırma) ve ağaçlandırma işleridir. Ayrıca, işçilerin mesleklerine ve yeteneklerine bağlı olarak da

şoförlük, bahçıvanlık, inşaat işleri (boya, tesisat, sıva tamir vb.), büro işleri, santral görevlisi, temizlik, çaycılık ve garsonluk gibi ek işler verilebilmektedir. Ormancılıkta işçilere ek görevler verilmesi, iş dağılımı ve görev tanımlarının karmaşıklığı ile hatalı iş dağıtımının bir sonucudur.

Ek görevler, çalışanların performansı üzerinde doğrudan etkili olup iş sağlığı ve güvenliği kuralları açısından da önemli risk oluşturmaktadır. Bu dengesiz görev dağılımı, ilerleyen süreçte personel üzerinde motivasyon düşüklüğüne ve organizasyon yapısına karşı hayal kırıklığı ortaya çıkarabilir. Bu nedenle, OGM'nin bütün birimlerinde işgücü talebinin karşılanmasına yönelik olarak işgücü envanter ve planlama çalışmalarına bir an önce başlanması gerekir.

Orman işleri, yüksek kaza riski taşıması nedeniyle iş sağlığı ve güvenliği açısından tehlikeli işler sınıfında yer almaktadır (RG, 2025). Bu nedenle iş kazası riski yüksek düzeydedir. Örneğin yangın işçilerinin %44,3'ü orman yangınlarıyla mücadele esnasında iş kazası, tehlike ve riske maruz kalmaktadır. Yangın işçileri için en tehlikeli riskler sırasıyla i) orman yangınının içinde kalma (%47,4), ii) yürürken düşme nedeniyle bedende çürük, ezilme, burkulma (%47) ve iii) deri kalkması, derinin su toplanmasıdır (%30,5) (Şafak ve ark. 2024a). İtfaiyecilik hizmetleri çok tehlikeli sınıfta yer almakta iken orman yangınlarıyla mücadele faaliyetleri ise tehlikeli sınıfta bulunmaktadır. Orman yangınlarıyla mücadelede personelin yüksek oranlarda iş kazası, tehlike ve riske maruz kalması, itfaiyecilik hizmetleri gibi orman yangınlarıyla mücadele faaliyetlerinin de çok tehlikeli sınıfta yer almasını gerektirmektedir.

vi) Personel eksikliği ve işe alım kriterlerindeki yetersizlikler

Akçakaya (2008)'de ifade edildiği gibi, norm kadro uygulaması, personel ihtiyaçlarının saptanmasına olanak verir. OGM (2019)'da arazöz ve yer ekiplerinde yangın işçilerinden yeterli sayıda oluşturulamaması, işçilerin fiziksel özelliklerinin yeterli olmaması, orman yangınları ile mücadelenin zayıf yönleri olarak belirtilmiştir. Bu kapsamda, OGM'nin

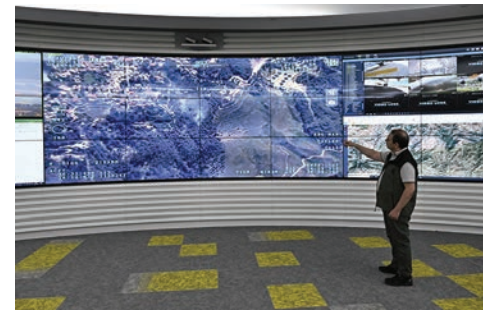
bütün birimleri için gereksinim duyulan norm kadro sayılarının nitelik ve sayı olarak kurumun amaçları ve örgüt yapısı doğrultusunda yenilenmesi ve bu gereksinim doğrultusunda personel tedarikinin yapılması uygun olacaktır.

En iyi adayların belirli kriterlere göre belirlenmesine olanak sağlayan personel seçim sürecinin etkin şekilde yürütülmesi, OGM'nin stratejik hedef ve beklentilerine ulaşmasını kolaylaştıracaktır. Yangın işçilerinin işe alımında ve izlenmesinde kullanılabilecek 23 kriterli bir ölçek seti geliştirilmiştir (Şafak, 2024). Diğer ormancılık işleri için de işe alım kriterlerinin belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için öncelikle, iş tanımlarında da açıklanan işe özgü bilgi, beceri ve tutumlara yönelik asgari gerekliliklerin ana hatlarıyla belirlenmesi ve bu doğrultuda da işe alım kriter seti oluşturulması gerekmektedir.

vii) Vardiyalı çalışma sisteminin uygulanmaması

Diğer işlerden farklı olarak orman koruma ve yangın işleri, gece ve gündüz ayırt etmeksizin gerçekleştirilmektedir. Bu tip işler, çoğunlukla aynı ortamda ve vardiya değişimi olmaksızın 7/24 yürütüldüğünden iş verimliliği olumsuz yönde etkilenmektedir. Özellikle orman yangın işçilerinin uyku ve dinleme ihtiyaçlarının dikkate alınması gerektiği ve vardiya halinde çalışmanın uygun olacağı yapılan araştırmalarda belirtilmektedir (Küçükosmanoğlu, 1986; Özer, 2022; Şafak ve ark. 2024b). Bunun için ormancılığın bütün kademelerinde, nasıl bir vardiya sisteminin tasarlanacağı; bu uygulamanın istihdam sağlama, performans, maliyet vb. açılardan olumlu ve olumsuz etkilerinin araştırılması ve açıklanması gerekir.

Sonuç olarak mevsimsel kaymalar ve değişiklikler, kuraklık, teknoloji seçimine yönelik tercihlerdeki değişiklikler, toplumun orman kaynaklarına yönelik talep ve beklentilerindeki değişim gibi birçok faktör, orman ürün ve hizmetlerinin önemini her geçen gün daha da arttırmaktadır. Orman ürün ve hizmetlerine yönelik talep artışı ve çeşitlenme, ormancılık sektöründeki iş çeşitlerini etkilemektedir. Ancak, orman kaynakları yöneticileri, bu değişen koşullara, özellikle insan kaynakları yönetimi kapsamında, uyum sağlamakta zorlanmaktadır. Ormancılık birimlerinin bu yenilik ve değişimler karşısında, gelenekçi kamu yönetimi zihniyetinden kurtulup insan kaynaklarına yönelik yeni strateji geliştirmesi uygun olacaktır.

Orman Yangınlarıyla Mücadelede Teknoloji: Hava Filosu ve İleri Sistemleri

İklim değişikliği, artan sıcaklıklar ve kuraklık, orman yangınlarının sıklığını ve şiddetini artırmaktadır. Türkiye gibi Akdeniz iklimine sahip ülkelerde, orman yangınları ciddi bir tehdit oluşturmaktadır. Bu tehdide karşı koymak için teknolojik gelişmelerden faydalanmak kaçınılmaz hale gelmiştir.

Gücün Gökyüzündeki Temsilcileri

Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı Orman Genel Müdürlüğü (OGM), orman yangınlarıyla mücadelede hava gücünü her geçen yıl artırmaktadır. 2025 yılı itibarıyla, Türkiye'nin hava filosu şu şekilde yapılandırılmıştır: 27 Uçak: Yangın söndürme operasyonlarında etkin rol oynamaktadır. 105 Helikopter: Zorlu arazilerde hızlı müdahale imkanı sunmaktadır. Bunların yanı sıra yangınların erken tespiti için 184'ü akıllı olmak üzere toplam 776 gözetleme kulesi ve 368 kamera sistemi kullanılmaktadır. Bu sistemler, ormanların 7/24 izlenmesini ve olası yangınların hızlı bir şekilde tespit edilmesini sağlamaktadır.

Geçtiğimiz aylarda yangınlarda kullanılan hava araçlarının bakım çalışmalarını inceleyen Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı gazetecilere yaptığı açıklamalarda sürece dair bilgiler vermişti. Yumaklı, orman yangınlarına hazır olmak için her başlıkta çalışmaların sürdüğüne işaret etti.

"Yerli ve milli hava araçlarının envanterimize katılmasıyla ilgili çalışmalara devam ediyoruz."

Türkiye'nin orman varlığının yüzde 64'ünün, birinci ve ikinci derecede yangına hassas bölgelerde yer aldığına dikkati çeken Yumaklı, sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bu da ne kadar alarm durumunda olmamız gerektiğini bize anlatıyor. Orman yangınlarının yüzde 90'a yakın kısmı maalesef insan unsuru kaynaklı.

Yangın çıkmadan önce bunu engelleyici faaliyetlerin önemine her zaman için vurgu yaptık ve bu çalışmaların yılın başından itibaren sürdürmeye başladık. Orman yangınlarıyla mücadelede çok başarılı olabilirsiniz, gerekli bilgi, belge, makine, ekipman ihtiyaçlarınızın tamamı karşılanmış olabilir ama en doğrusu orman yangınlarının çıkmamasının sağlanması."

Yumaklı, bu amaçla, orman köylerinde yaşayan vatandaşlara, avcılara, arıcılara, öğrencilere ve askeri personele orman yangınlarıyla mücadele konusunda önleyici unsurları anlatmaya devam ettiklerini bildirerek, nisan sonuna kadar orman içinde ya da ormana komşu olan 24 bin 585 köyde bu faaliyetleri tamamlayacaklarını söyledi.

Yumaklı, orman yangınlarıyla mücadelede yangınların çıkmamasını sağlamayı başarı olarak gördüklerini anlatarak, şunları ifade etti:

"Her ne kadar tedbir alırsak alalım, coğrafyamızın getirdiği şartlar itibarıyla bunlarla karşılaşmış olabiliriz. Ancak bu kapsamda 2002 yılından bugüne kadar altyapımızı geliştirmek üzere çok yoğun çaba sarf ediyoruz. Su atma kapasitesi kıyaslama açısından önemli bir veri, şu anda 27 uçak ve 105 helikopterden oluşan hava gücümüzle bunu 6 kat artırmış ve 438 tona çıkarmış durumdayız. TUSAŞ'ın ürettiği T-70 Skorsky var, bunların da gücümüze güç kattığını söylemek istiyorum. Yerli ve milli hava araçlarının envanterimize katılmasıyla ilgili çalışmalara devam ediyoruz. TUSAŞ'la yapmış olduğumuz anlaşma gereğince 5 ton su atar şekilde 8 ağır sınıf

yangın helikopterini de 2028 yılından itibaren envanterimize katmış olacağız. Yine aynı şekilde Otağ aracımız var. Dünyada sadece 5 ülkede bu uçağın olduğunu belirtmek istiyorum." İfadelerini kullandı.

T-70 Skorsky

Türk Havacılık Uzay Sanayii (TUSAŞ) ana yükleniciliğinde, Sikorsky, Aselsan, TEI, Alp Havacılık firmalarının alt yükleniciliğinde, Sikorsky Aircraft firmasının S70i helikopterinden yola çıkılarak geliştirilen T70'den bir kısmı yangınlarla mücadele için teslim edildi. TUSAŞ sosyal medya hesabından paylaşımında bulunarak T70'lerin performansı hakkında şu açıklamaları yaptı: "Yerli ve milli gücümüz T70, yangınlarda ormanlarımıza nefes olmaya devam ediyor!"

Ürettiğimiz Bumbie Bucket sistemiyle su kaynağından su alarak yangının kontrol altına alınmasına yardımcı olan T70, deniz üstü operasyonların yanı sıra arama-kurtarma çalışmaları için de kullanılabilir. Her zorlukta her mücadelede aziz milletimiz için üretmeye ve çalışmaya devam ediyoruz."

İHA'lar ve Bayraktar TB2'nin Rolü

İnsansız hava araçları, yangınların erken tespiti ve izlenmesinde devrim yarattı. Baykar tarafından geliştirilen Bayraktar TB2 İHA'lar, 24 saat kesintisiz gözetleme yapabilme kapasitesine sahiptir. Bu sayede, yangınların erken aşamada tespiti ve müdahalesi mümkün olmaktadır.

Baykar tarafından milli ve özgün olarak geliştirilen Bayraktar TB2 İHA'lar kriz merkezlerine anlık canlı görüntü ve veri sağlayarak deprem, sel gibi afetlerde lojistik yönetimi, trafik düzenlemesi, arama kurtarma faaliyetlerinde rol almaktadır.

Afetlerle mücadele kapsamında 2020'den itibaren T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü ile yapılan iş birliği ile Bayraktar TB2 İHA'lar, orman yangınlarının erken tespiti ve söndürme çalışmalarının verimli yönetilmesinde de etkin bir şekilde görev almaktadır. Böylelikle Avrupa'da ilk kez yüksek teknolojiye sahip İHA'lar orman yangınları ile mücadelede kullanılmaktadır.

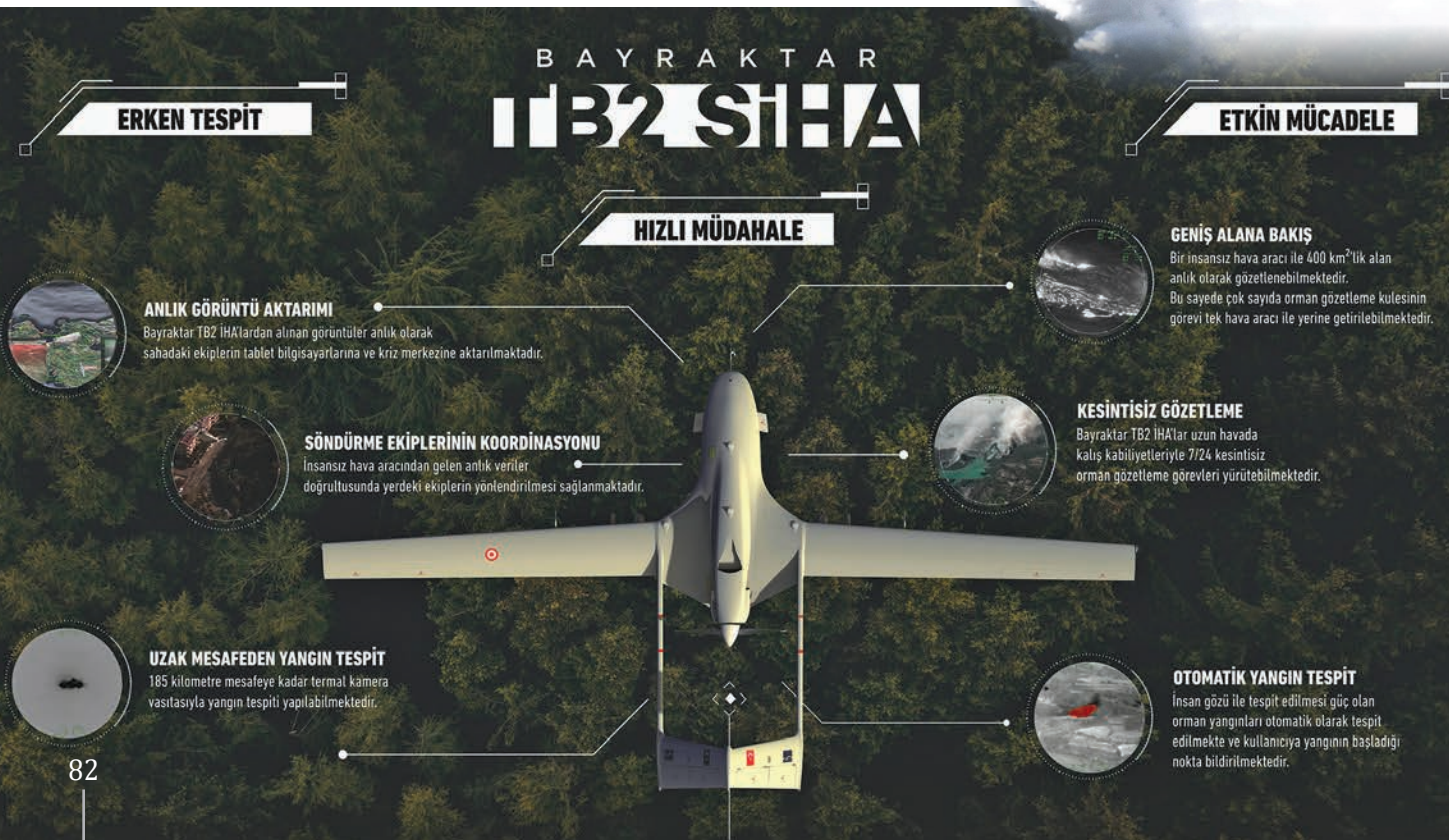
Orman Genel Müdürlüğü (OGM) verilerine göre; 2020'de 345 yangın, 2021'de 267 yangın, 2022'de 1.109 yangın, 2023'de 1.445 yangını, 2024'de 925 yangını ilk anda başarıyla tespit ederek toplamda

4.091 orman yangını tespit edilerek büyümeden söndürülmüştür. İHA'ların içinde bulunduğu yüksek teknolojinin kullanımıyla birlikte orman yangınlarına ilk müdahale süresi yaklaşık 45 dakikadan 11 dakikaya düşmüştür.

Türkiye'nin orman yangınlarıyla mücadelede izlediği öncü ve yenilikçi çözüm 2024'de daha da büyüyerek devam etmektedir. Bu kapsamda OGM'nin belirlediği 5 ana merkezde Bayraktar TB2 İHA'lar aktif görev yapmaktadır.

Bayraktar TB2 İHA'lar tek seferde 400 km²'lik alanı termal kamera vasıtasıyla tarayabiliyor. 185 kilometre kadar uzaklıktaki yangınları başlangıç aşamasında tespit edebilen Bayraktar TB2 İHA'lar uzun süreli havada kalış kabiliyetleriyle kesintisiz gözetleme imkânı da sunuyor.

Türkiye, orman yangınlarıyla mücadelede teknolojiyi etkin bir şekilde kullanarak, yangınların erken tespiti ve hızlı müdahalesini sağlamaktadır. Hava filosunun güçlendirilmesi, İHA'ların entegrasyonu ve gelişmiş gözetleme sistemleri, bu mücadelede önemli rol oynamaktadır.

Bakan Yumaklı, Bafra ve Çaycuma Sera OTB'lerinde üretime başladığını bildirdi

Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı, Karadeniz Bölgesi için ilk olan, Samsun Bafra ve Zonguldak Çaycuma Sera Organize Tarım Bölgelerinde (OTB) üretime başladığını bildirdi.

Yumaklı, yazılı açıklamasında, tarımsal üretimde enerji ihtiyacının doğal kaynaklardan karşılanmaya devam edildiği, tarım ile sanayi arasında entegrasyonun sağlandığı Sera OTB'leri hizmete sunmaya devam ettiklerini belirtti.

Sera OTB'lerin hem tarımsal üretimin yapıldığı hem paketlenme ve buna benzer ihtiyaçların yerine getirildiği hem de ürünlerin pazara gönderildiği bir yapıda tasarlandığına dikkati çeken Yumaklı, söz konusu tesislerde aynı zamanda, teknolojinin ve iyi tarım uygulamalarının da en üst seviyede gerçekleştirildiğini vurguladı.

Yumaklı, Sera OTB'lerde, tarımsal üretimde en önemli girdilerden biri olan enerji ihtiyacının doğal kaynaklardan karşılandığını, üretilen ürünlerin ise işlenip katma değerli ürünlere dönüştürüldüğünü ifade ederek, şu değerlendirmede bulundu:

"Birer tarımsal üretim üssü olarak planladığımız, ülkemizin doğal kaynaklarını değerlendirerek tarım ve sanayi entegrasyonunu sağladığımız Sera OTB'lerini milletimizin hizmetine sunmaya devam ediyoruz. Samsun Bafra ve Zonguldak Çaycuma'da olmak üzere Karadeniz Bölgemiz için ilk olan iki yeni Sera OTB'de üretime başlandı. Her iki tesis de Karadeniz Bölgemizin ilk Sera OTB'leri olarak ayrı ayrı önem taşıyor. Bafra ve Çaycuma Sera OTB'lerimiz, öncelikle bulundukları illerin, daha sonra da etraflarındaki yakın illerin yaş meyve, sebze ihtiyacını karşılayarak hem Karadeniz Bölgemizin hem de ülkemizin tarımsal üretimde gücüne güç katacak."

Bu tesislerdeki üreticilerin, sıfır atık ilkesine dayalı faaliyet göstereceğine işaret eden Yumaklı, "Üreticiler, yüksek üretim teknolojilerini kullanarak kesintisiz ve yüksek verimli üretim gerçekleştirecek. Sanayi bölümündeki tesislerde ise bu ürünlere değer kazandırılarak ülke tarımına büyük katkı sağlanacak." ifadelerini kullandı.

Bakanlık olarak üretimin ve üreticinin yüzyılında, şehirlerin ve ülkenin kalkınmasında öncü rol oynayacak organize tarım bölgelerine yatırımlar yapmayı sürdüreceklerini belirten Yumaklı, üretime başlayan Bafra ve Çaycuma Sera OTB'lerinin bölge halkına ve ülkeye hayırlı uğurlu olması ve bereket getirmesi temennisinde bulundu.

"42 İLİMİZDE 61 OTB'NİN YATIRIM SÜRECİNİ HIZLANDIRDIK"

Yumaklı, ülke genelinde tarımsal üretimin verimli ve kaliteli bir şekilde artırılmasına büyük önem verdiklerini belirterek, şunları kaydetti:

"OTB'lerimizin sayısı çoğaldıkça tarımsal üretim miktarımızda da önemli ölçüde artışı olmasını planlıyoruz. Bütün amacımız hem bitkisel hem de hayvansal üretimi arttırmak. Ancak bunu verimli ve kaliteli bir şekilde yaparak sektörümüzün gelişmesini ve güçlenmesini sağlamayı hedefliyoruz. Ülkemizin ihtiyaçlarının karşılanması yanında ihracat miktarımızı da artırarak inşallah ekonomimize güç katmayı sürdüreceğiz."

Bakan Yumaklı, bu amaçla 42 ilde 61 OTB'nin yatırım sürecini hızlandırdıklarını vurgulayarak, şu bilgileri paylaştı:

"OTB'leri illerimizin tarımsal üretimlerine göre planlıyoruz. Halihazırda 8 bin kişinin istihdam edildiği ülkemiz genelinde faaliyete geçen OTB'lerde toplam 30 bin ton yaş meyve ve sebze üretilmekte, 120

bin de büyükbaş besi hayvanımız bulunmakta. 2002 yılında altyapısı tamamlanan ve faaliyete geçen OTB bulunmaz iken, bugün 14 OTB'nin altyapı inşaatlarını tamamlayıp, yatırımcıların hizmetine sunduk. Yatırım programında yer alan organize tarım bölgelerine altyapı inşaatları için güncel fiyatlarla 5,5 milyar lira kredi ve hibe desteği sağladık. Bütün bunların yanında, dünyanın en büyük jeotermal Sera OTB'sini Balıkesir ilimizde kuruyoruz. Tüzel kişilik kazandırdığımız tesisin altyapı inşaatlarına inşallah

BAFRA SERA OTB

Samsun Bafra Sera OTB, 1194 dekarlık alanda faaliyet gösterecek. OTB'nin altyapı inşaatları için Tarım ve Orman Bakanlığınca 255 milyon lira kredi ve hibe sağlandı.

Tesis, ekonomiye yılda 1,5 milyar lira katkıda bulunurken, yüzde 75'i kadın olmak üzere 1500 kişi istihdam edilecek. Tesiste en küçüğü 25 dekar olmak üzere fide, sebze ve meyve üretiminin gerçekleştirileceği 30 sera parseli, bu ürünlerin işleme, paketlenme ve depolamasının yapılmasıyla katma değer

kazanacağı üç sanayi parseli ile eğitim ve araştırma alanı, biokütle tesisi ve atık yönetim alanı yer alıyor.

Bafra Sera OTB aynı zamanda, modern tarımsal üretim yöntemlerinin uygulandığı, yüksek kalite ve verimlilikte yaş meyve, sebze üretimi yapılan bir tarım üssü olarak hizmet verecek. Tesis, hem Samsun ve çevre illerinin yaş meyve, sebze ihtiyacını karşılayacak hem de tarımsal arz güvenliğini güçlendirerek yerel ekonomiye önemli katkı sağlayacak.

ZONGULDAK ÇAYCUMA SERA OTB

524 dekar alanda kurulan Çaycuma Sera OTB'ye Tarım ve Orman Bakanlığınca 200 milyon lira altyapı inşaatları desteği sağlandı.

15 sera ve üç sanayi parselinden oluşan tesiste, yüzde 75'i kadın olmak üzere 1000 kişi istihdam edilecek. Ülke ekonomisine yılda 750 milyon lira katkı sağlayacak Çaycuma Sera OTB'de yüksek teknoloji, sıfır atık ve sürdürülebilir üretim altyapısı ile fide, sebze, meyve ve süs bitkileri üretimi gerçekleştirilecek.

Tesiste üretilen meyve ve sebze gibi ürünlerle Zonguldak ve çevre illerin gıda arz güvenliği sağlanırken ülke ekonomisi de önemli bir gelire kavuşacak.

Yeşil Vatan Uğruna Ter Dökenlerin Hakkı Gecikmemelidir

Halil TURAN
Öz Orman-İş Sendikası Genel Mali Sekreteri

Orman... Yalnızca ağaç değildir.

Topraktır, tohumdur, kuşun kanadadır, çocuğun nefesidir.

Ve elbette; orman, onu koruyan, yakanla mücadele eden, her sabah diken üstünde işe giden orman emekçisinin alın teridir.

Bugün burada Yeşil Vatan'ın sesi olan bu satırlarda, ormanı koruyan ellerin yaşadığı zorlukları, taşıdığı yükü ve talep ettiği hakkı konuşmak istiyoruz. Çünkü artık sessiz kalmak değil, sesimizi ortaklaştırmak zamanıdır.

Türkiye, Akdeniz kuşağında yer alan bir ülke olarak, her yıl daha fazla sayıda ve daha yüksek şiddetli orman yangınlarıyla karşı karşıya kalıyor. 2021 ve 2023 yıllarında yaşadığımız büyük felaketler hâlâ hafızalarda taptaze. Sadece 2023 yılında 2.318 orman yangını yaşandı ve yaklaşık 12.800 hektar orman alanı kül oldu. Ancak o rakamların ardında yanan sadece ağaçlar değil, bir ömürlük emek, umut, mücadele ve zaman oldu.

Bu yangınlarla mücadele edenler, çoğu zaman kamuoyunun göremediği bir sessizlik içinde yaşıyor: Orman işçileri...

Bu insanlar, yaz kış demeden, yangının tam ortasında görev alıyorlar. Aylarca ailesini göremeyenler var. 45 derece sıcakta, kuru rüzgârın ortasında, sırtında 25 kiloluk sırt tulumlarıyla alevlerin içine giren, tek derdi ormanı korumak olan binlerce emekçiden bahsediyoruz.

Fakat bu kahramanların yaşadığı ekonomik gerçeklik acıdır. Gelirleri, hızla yükselen hayat pahalılığı karşısında eriyip gitmektedir. Birçok işçimiz geçimini sağlamakta zorlanmakta, temel ihtiyaçlarını karşılamakta bile sıkıntı çekmektedir.

Bugün, yangına koşan ellerin çocukları okul çantasını doldurmakta zorlanıyorsa, bizim sendika olarak susmaya değil, konuşmaya, talep etmeye, hak aramaya daha çok hakkımız vardır.

Değerli dostlar, Toplu iş sözleşmesi sürecimiz hâlâ devam ediyor. Aylar geçti. Emegin karşılığı hâlâ masada, hâlâ imzada, hâlâ beklemede. Orman işçisi ise o bekleyişi, dağ başında, yangın hatında geçiriyor.

Bir toplu sözleşmenin gecikmesi, yalnızca bir imzanın gecikmesi değildir. Bir evin sobasının geç yanmasıdır, bir çocuğun defterinin alınamamasıdır, bir annenin evladına mahcup kalmasıdır.

Bekliyoruz.

Ama bilinsin ki sadece beklemiyoruz.

Takip ediyoruz, mücadele ediyoruz, örgütleniyoruz, sesimizi duyuruyoruz. Çünkü bizim sendikal mücadelemiz, yalnızca sözleşme dönemlerine sığmaz.

Biz emeği yakan ateşe karşı da masada geciken imzaya karşı da aynı kararlılıkla duruyoruz.

Evet, geçtiğimiz yıllarda Öz Orman-İş'in öncülüğünde büyük bir kadro mücadelesi verildi ve orman teşkilatında çalışan birçok kardeşimiz, Orman Genel Müdürlüğü (OGM) çatısı altında kadrolu olarak çalışma hakkına kavuştu. Bu büyük bir kazanımdır. Gurur duyuyoruz. Ancak bu yeterli midir?

Hayır.

Çünkü biz biliyoruz ki bu kadrolar yalnızca bir başlangıçtır. OGM'nin tüm personeli için — hangi yıl işe girmiş olursa olsun — iş güvencesi sağlanmalı, ekonomik ve mesleki istikrar güvence altına alınmalıdır. Çünkü ormanı koruyan iş güvencesiz olursa, orman da güvende değildir.

Orman işçisinin ekonomik özgürlüğü, yalnızca bir ücret meselesi değildir. Onurlu bir yaşamın temelidir.

Bugün Türkiye'de resmi enflasyon %70'leri aşmışken, Orman işçilerinin maaşları aynı oranda artmıyor. Gerçek kayıplar derinleşiyor. 2025 yılında da bu sorun derinleşerek devam ediyor.

Sendikal kazanımlarımız var evet. Yol aldık. Güçlüyüz. Ama işçimizin cebine girmeyen her hak, sadece kâğıtta kalır. Biz Öz Orman-İş olarak bunun bilincindeyiz ve bu nedenle sadece hak almak değil, hakkı yaşatmak için de mücadele ediyoruz.

İklim değişikliği, yanlış arazi kullanımı, insan hataları ve sabotajlar ormanlarımızı tehdit ediyor. Bu anlamda yangınların mevsim tanımadığını çok rahat söyleyebiliriz.

Bu noktada hem vatandaşlarımıza hem teşkilata hem de tüm kamuoyuna çağrımızdır:

- Lütfen ormana çöp atmayın.
- Cam kırıklarını bırakmayın.
- Piknik sonrası ateşi söndürmeden ayrılmayın.
- Yangını görürseniz ALO 112 veya ALO 177'yi arayın.

- Orman sadece devletin değil, hepimizin evidir.

2025 yılında daha az yangın görmek istiyoruz. Ama bunu dilemekle değil, hep birlikte çabalamakla başaracağız. Ormanlar hepimizin ortak mirasıdır. Onu koruyan eller de hepimizin ortak sorumluluğudur.

Sendikal örgütlülük, bu sorumluluğun en güçlü teminatıdır.

Biz Öz Orman-İş olarak, sadece ormanları değil, onu koruyanları da korumaya kararlıyız. Bir gün değil, her gün o işçinin hakkı için yürüyoruz.

Yeşil Vatan'a alın teriyle sahip çıkan tüm emekçilere selam olsun.

Ve bu büyük mücadelede adı olmayan her kahramana: Sizi unutmadık, unutturmayacağız!

ORKÖY DESTEKLERİ

Prof. Dr. Vahit KIRIŞCI

TBMM Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Başkanı
AK Parti Kahramanmaraş Milletvekili
Tarım ve Orman Eski Bakanı

Türkiye’de 23.300 orman köyü/mahallesinde, gelişimini ormancılık ve tarımsal faaliyetlerden sağlamaya çalışan yaklaşık 7 milyon orman köylüsü bulunmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü’nün orman köylülerine yönelik ORKÖY destekleri ile başta ormancılık sorunlarına çözüm getirmek maksadı ile ülkemiz genelindeki tüm orman köylerinde yaşayan orman köylülerini sosyal ve ekonomik nitelikli projelerle destekleyerek onların ormana olan baskısını en aza indirmek, orman halk ilişkilerini düzenlemek, ormancılık faaliyetlerinde kalifiye işgücü açığını karşılayarak istihdam yaratmak, geçim kaynaklarını çeşitlendirerek orman köylüsünün yaşadığı yerde kalmasını sağlamak için yaşam şartlarını iyileştirmek, orman yangınlarına mahallinde orman köylüsü desteğiyle hızlı ve etkili şekilde müdahalede bulunmak ve nihayetinde ormanların korunması, bakımı, geliştirilmesi ve sürdürülebilir orman yönetiminin sağlanması amaçlanmaktadır.

ORKÖY destekleriyle bu amaç doğrultusunda istihdam sağlamaya yönelik ekonomik projeler olarak,

-Büyük ve küçükbaş hayvancılık projeleri (süt sağırcılığı, süt koyunculuğu, besi sağırcılığı, besi koyunculuğu, manda yetiştiriciliği, fenni arıcılık vb.)

-Bitkisel üretim projeleri (seracılık, çilek, meyvecilik, aronya ve mavi yemiş yetiştiriciliği gibi tıbbi aromatik bitki yetiştiriciliği, vb.)

-Orman köylüsü kadınlara yönelik mikro kredi destekleri; Mikro kredi, gelir getirici bir faaliyette bulunmak üzere küçük bir başlangıç sermayesine ihtiyacı olan ve orman köylerinde ikamet eden orman köylüsü dar gelirli kadınlara imkân sağlamak suretiyle, onların ev ekonomisine katkıda bulunmalarını teşvik etmek amacıyla, Gümüş Kazaz Örucülüğü, Şal Dokuma, Çömlek Yapımı, Külek Yapımı, Yayık ve Süt Sağım Makinası, Bez Bebek Yapımı, Köy Tavukçulu-

ğu, Nazar Boncuğu Yapımı, Üzüm Sıkma Makinası, İpek Böcekçiliği, Bakır İşlemeciliği, Kozalak Pekmezi Yapımı, Ceviz yeşil kabuğu çıkarma makinası, vb konularda destek verilmektedir.

-Yaşam şartlarını iyileştirmeye ve odun tüketimini azaltmaya yönelik sosyal nitelikli (güneş enerjisi ile su ısıtma sistemi, dam örtülüğü, dış cephe mantolama, katı yakıtlı kalorifer sistemi, köy evleri elektrik tesisatı yenileme, güneş enerjisinden elektrik üretimi projesi vb.) destekler verilmektedir.

Ayrıca 2019 yılından itibaren bu projelere ek olarak orman emvali üretiminde çalışan orman köylülerinin birim zamanda daha güvenli ve verimli çalışabilmeleri amacıyla; Traktör, Tomruk Yükleyici ve İstifleyici Aksamı, Motorlu Testere ve Kişisel Koruyucu Donanım, Tomruk Çekme Vinci, Kabuk Soyma Makinesi gibi üretim mekanizasyonu projeleri uygulamaya konmuştur.

Ferdi desteklerin yanında Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerine de ORKÖY destekleri verilmektedir.

Orman köyünde kurulmuş Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri proje bazında desteklenmektedir. Böylelikle kooperatif ortaklarının gelir seviyesinin yükseltilmesi ve köylülerimizin birlikte iş yapabilme kapasitelerinin artırılması hedeflenmektedir.

Kooperatiflere; Yeni Yatırım Projeleri, Modernizasyon Projeleri, Genişletme Projeleri ve İşletme Sermayesi Projeleri kapsamında destek verilmektedir.

Bugüne kadar uygulanan kooperatif projeleri arasında, Süt Toplama Merkezi, Mandıra, Zeytin Salamura Tesisi, Zeytin İşleme Tesisi, Soğuk Hava Deposu, Doğal Soğuk Hava Deposu, Ormancılık Çalışmalarına Yönelik İş Makinaları, Kereste Fabrikası, Halıcılık, Odun Dışı Orman Ürünlerinin Değerlendiril-

mesine Yönelik Çam Fıstığı İşleme Tesisi, Defne Kurutma Tesisi, Hızır Atölyesi, Alabalık Üretim Tesisi, Fidan Tüpleme Makinası projeleri mevcuttur.

Orman köylerinde; 1974-2023 yılları arasında 548 bin 531 orman köylüsü aile ve 1.153 kooperatif projesine 58,9 milyar TL destek verilmiş olup, 2013 yılında başlayan hibe uygulamasıyla, ORKÖY projeleri kapsamında verilen destek tutarının %20’si hibe şeklindedir.

Ayrıca 2020 yılında ORKÖY kredilerinden faizin kaldırılmasıyla birlikte, verilen destek tutarının hibeden geri kalan %80’lik kısmı ise yılda bir taksit olacak şekilde proje türüne göre 3-7 yılda faizsiz olarak geri alınmaktadır.

ORKÖY projeleri kapsamında;

1974-2011 yılları arasında 404 bin 035 aile, 1.040 kooperatif projesine 39,5 milyar TL destek verilmiş olup,

2012 yılından 2023 yılı sonuna kadar verilen destek miktarları proje türleri itibariyle aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

FERDİ DESTEKLER	TOPLAM	
	AİLE SAYISI	DESTEK TUTARI
Dam Örtüsü	13.703	351.287.578
Mantolama	8.093	735.447.787
Mantolama ve Kat Kaloriferi	917	130.010.581
Kat Kaloriferi	557	33.115.854
Güneş Enerjisi ile Su Isıtma Sistemi	39.935	966.385.728
Köy Evleri Elektrik İç Tesisatı Yenileme	433	15.925.762
Isı Yalıtımlı Evler İçin Pelet Sobalı Kalorifer Sistemi	18	1.329.309
Şebekeye Bağlı Çatı Tipi Güneş Enerjisinden Elektrik Ür. Sist.	1.585	131.830.317
Afet Ödemeleri (Tamamı Hibe)	855	87.877.059
Sosyal Nitelikli Destek Toplamı	66.096	2.453.209.975
Fenni Arıcılık	6.295	918.612.805
Gezici Arıcı Karavanı	5	991.324
Tamamı Hibe (Orman Yangını) Destekler	14	1.127.200
Süt Sığırcılığı	47.451	9.449.585.100
Süt Koyuncululuğu	13.807	3.302.579.800
Besi Sığırcılığı	801	233.254.570
Besi Koyuncululuğu	84	24.694.284
Manda Yetiştiriciliği	368	91.258.589
Yükleyici-İstifleyici Aksamı (Ters Kepçe)	11	4.165.028
Motorlu Testere ve Kişisel Koruyucu Donanım	2.725	109.637.953
Tomruk Çekme Vinci	1.190	237.668.178
Traktör	2.191	1.445.191.174
Tomruk (Kabuk) Soyma Makinesi	5	3.548.432
Ceviz İlaçlama, Hasat Makine ve Ekipmanları	39	2.432.690

Seracılık	1.255	365.952.845
Kültür Mantarı Yetiştiriciliği	91	12.783.947
Meyvecilik	24	3.227.932
Mavi Yemiş Yetiştiriciliği	62	7.611.703
Bağcılık	119	18.404.850
Boylu Fidan	7	1.776.386
Ada Çayı Yetiştiriciliği	8	807.316
Sumak Yetiştiriciliği	18	3.328.935
Gül Yetiştiriciliği	14	2.449.365
Lavanta Yetiştiriciliği	39	4.480.473
Çilek Yetiştiriciliği	373	23.862.824
Goji Berry (Kurt Üzümlü) Yetiştiriciliği	5	408.816
Aronya Yetiştiriciliği	4	195.473
Makineli Odun Kömürü Üretimi	3	1.026.543
Nazar Boncuğu Üretimi	64	5.207.018
Ekoturizm	20	5.449.075
Çandır Ekoköy Projesi	2	1.189.486
Mikro Kredi	1.303	57.933.035
Halicilik	3	139.317
Ekonomik Nitelikli Destek Toplamı	78.400	16.340.982.464
FERDİ DESTEK TOPLAMI	144.496	18.794.192.440

KOOPERATİF PROJELERİ	PROJE SAYISI	DESTEK TUTARI
	113	548.564.615

2024 yılında; 10.500 orman köylüsü aileye 2 Milyar TL sosyal ve ekonomik nitelikli ORKÖY desteği verilmiştir.

Deprem Bölgesindeki 5642 adet orman köylümüne (%20'si Hibe, %80'i faizsiz kredi) 992 milyon TL ORKÖY desteği sağlanmıştır. Deprem etkilerinin çok fazla olduğu Adana, Hatay ve Kahramanmaraş için hibe oranı %50 olarak uygulanmıştır.

Depremde bölgeye 65 bin ton yakacak odun yardımında bulunulmuştur.

2024 yılında Ormanlarımızın sağladığı odun dışı ürünlerin orman köylüsüne katkısı 1,3 milyar tl'dir.

05.04.2023 tarih ve 32154 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan "Orman Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (7442 Sayılı Kanun)" ile;

Orman Köylülerimizi desteklemek için köylüleri mize verilecek zati yapacak ve yakacak odun ihtiyaçları maliyet bedelinin üçte biri alınmak sureti ile karşılanmaktadır.

Yine Orman Köylümüzü desteklemek için 7442 sayılı kanunun kapsamında "Orman köylülerinden ormancılık faaliyetlerinde vahidi fiyatla çalışanlara kendi mülki hudutları içerisinde istihsalı yapılan

oduna dayalı orman ürünlerinin satış gelirlerinden üretim giderleri düşüldükten sonra kalan tutarın yüzde onuna kadarı aynı veya nakdi olarak dağıtılır; bu oranı ve verilme şeklini belirlemeye Tarım ve Orman Bakanı yetkilidir. Dağıtıma ilişkin usul ve esaslar Orman Genel Müdürlüğünce hazırlanan yönetmelikle belirlenir."

ÖRKÖY DESTEKLERİNDEN BAZILARI

Hasan TÜRKYILMAZ
Orman Mühendisleri Odası
Genel Başkanı

Türkiye, sahip olduğu 23 milyon hektardan fazla orman varlığıyla yalnızca biyolojik çeşitliliği değil, aynı zamanda iklim dengesi, su kaynaklarının korunması ve kırsal kalkınma açısından da kritik bir doğal mirasa ev sahipliği yapmaktadır. Ancak bu doğal miras, özellikle yaz aylarında artan orman yangınları riskiyle karşı karşıya kalmaktadır. Orman yangınlarıyla mücadele sadece teknik ve idari bir mesele değil; aynı zamanda sosyal, ekonomik ve çevresel boyutları olan çok katmanlı bir sorundur.

Yangınlarla Mücadelede Kurumsal Yapının Rolü

Orman yangınlarıyla mücadelede güçlü bir kurumsal yapı ve liyakatli kadrolar son derece önemli bir yer tutar. Yangınla mücadele ekiplerinin modern teknolojiyle donatılması kadar, bu ekipleri oluşturan işçilerin deneyimi ve eğitimi de başarının anahtarıdır. Yangınla mücadele sadece yangın anında değil, yıl boyunca devam eden bir hazırlık sürecini de kapsar. Bu nedenle mevsimlik değil, daimi kadrolarla çalışan, sosyal hakları güvence altına alınmış, iyi eğitilmiş orman yangın işçileri en ideal yangınla mücadele kadrolarıdır.

İklim Krizi ve Artan Riskler

Son yıllarda artan sıcaklıklar, azalan nem oranları ve değişen rüzgar rejimleri orman yangınlarının daha geniş alanlara yayılmasına ve kontrol altına alınmasını zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda orman yangınlarını yalnızca bir afet değil, iklim krizinin doğrudan bir sonucudur ve yangınlara karşı geliştirilecek stratejilerin bu gerçeklik doğrultusunda yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Uzun vadeli yangın yönetim planlarının oluşturulması, orman köylülerinin sürece dahil edilmesi ve toplumsal farkındalığın artırılması diğer önemli konulardır.

Çözüm Önerileri ve Stratejik Yaklaşımlar

- Yangınla mücadelede görev yapan personelin sayısı artırılmalı ve tüm yıl boyunca istihdam edilmelidir.
- Yangın işçileri için standartlaşmış eğitim programları geliştirilmeli, mesleki yeterlilik belgeleri ile desteklenmelidir.
- Orman yangınlarının önlenmesinde toplumsal bilinçlenme çalışmaları yaygınlaştırılmalıdır.
- Teknolojik altyapı (termal kameralar, insansız hava araçları, coğrafi bilgi sistemleri vb.) daha etkin kullanılmalıdır.
- Orman yangınlarına karşı bölgesel risk analizleri yapılarak stratejik müdahale planları oluşturulmalıdır.

Sonuç olarak orman yangınları Türkiye'nin yalnızca bir yaz mevsimi sorunu değil, sürdürülebilir bir gelecek için çözülmesi gereken hayati bir meseledir.

"Ormanlarımızı korumak bir memleket meselesidir."

Orman yangınları ile mücadelede kalıcı çözümler için bütüncül, bilimsel ve insan odaklı bir yaklaşım şarttır.

Türkiye'de Orman Yangınları ve Orman Yangın İşçileri

ORMAN YANGINLARI

Orman yangınları, doğal ve insan kaynaklı sebeplerle meydana gelebilen, ekosistemi ve insan hayatını tehdit eden büyük tehlikelerdir. Orman yangınlarıyla mücadelede güvenlik önlemleri ve yangın sırasında doğru davranışlar hayati önem taşır.

Orman Yangınlarının Nedenleri

Yurdumuzda da sık sık karşılaştığımız orman yangınları aşağıdaki nedenlerden dolayı yaşanmaktadır.

≈ **Doğal Nedenler:** Yıldırım düşmesi, aşırı sıcaklık ve kuraklık.

≈ **İnsan Kaynaklı Nedenler:** Anız yakma, dikkatsiz kamp ateşi, sigara izmariti atılması ve kasıtlı kundaklama. Olabilir.

Orman Yangınlarının Türleri

Orman yangınları da yangının çıktığı yüzeye göre kendi içinde sınıflara ayrılmıştır.

≈ **Yüzey Yangınları:** Orman tabanında bulunan kuru yaprak ve otların yanması.

≈ **Tepe Yangınları:** Ağaçların taç kısmının tutuşmasıyla meydana gelen hızlı yangınlar.

≈ **Toprak Altı Yangınları:** Köklerin ve organik madde içeren toprakların yanması.

Orman Yangınlarıyla Mücadele

Ormanlarımızda yangın tehlikesi ile karşı karşıya kalmamak için çeşitli önlemler alınmalıdır. Önlem almak yangını önlememize neden olacaktır. Yangınla mücadele edeceğimiz başlı başına adımlar aşağıdaki şekildedir.

≈ **Erken Uyarı Sistemleri:** Gözetleme kuleleri ve yangın tespit sistemleri ile hızlı müdahale.

≈ **Yangın Söndürme Ekipmanları:** Helikopter, uçak, yangın söndürme araçları ve su tankerleri.

≈ **Eğitim ve Tatbikatlar:** Orman işçileri ve gönüllüler için düzenli yangın eğitimleri.

≈ **Koruyucu Donanım:** Alev geciktirici giysiler, koruyucu gözlükler ve maskeler.

Orman İşçilerinin Güvenliği

Orman işçileri orman yangınlarında en önemli rol oynayan kahramanlardır. Orman yangınlarıyla mücadele eden işçilerin güvenliği için dikkat etmeleri gerekenler:

≈ **Koruyucu Giysiler Kullanmak:** Alev geciktirici kıyafetler, eldivenler ve göz koruyucuları.

≈ **Yangın Müdahale Planını Bilmek:** Rüzgar yönü ve yangının yayılma hızını göz önünde bulundurarak güvenli bir bölgede konumlanmak.

≈ **Ekipmanları Etkin Kullanmak:** Yangın söndürme araçlarını güvenli ve etkili bir şekilde kullanmak.

≈ **İletişim Halinde Olmak:** Diğer ekiplerle sürekli iletişimde kalarak güvenliği sağlamak.

≈ **Tahliye Planı:** Yangın kontrolden çıktığında güvenli bir alana hızla çekilmek.

Orman yangınları, ekosistemi ve insan hayatını tehdit eden ciddi afetlerdir. Etkili yangın güvenliği önlemleri, eğitilmiş personel ve güçlü bir koordinasyon sayesinde bu yangınların etkileri en aza indirilebilir. Orman işçilerinin güvenliği, yangınla mücadelede en önemli önceliklerdir.

Yanık Nedir?

Yanık; aşırı derecede ısı, radyasyon, güneş, elektrik ve kimyasal madde temasına maruz kalma sonucu ciltte oluşan hasar şeklinde tanımlanabilir.

Uzm. Dr. Şemsettin ORUK

Dermatoloji Uzmanı
Özel Ortadoğu Hastanesi

Yanık Dereceleri

Yanıklar; derinlik ve şiddet açısından cilt yüzeyine ne kadar nüfuz ettiğine bağlı olarak; birinci, ikinci veya üçüncü derece yanık şeklinde sınıflandırılır.

→ Birinci derece (yüzeysel) yanıklar

Birinci derece yanıklar; yalnızca derinin en dış tabakası olan epidermis tabakasını etkiler. Yanığın fiziksel görünümü kırmızı, kuru ve kabarcıksızdır. Yanık bölgesinde hafif ağrı hissedilebilir. Birinci derece yanıklara güneş yanığı örnek verilebilir. Bu tür yanıklarda uzun süreli doku hasarı çok nadiren görülür ve genellikle cilt renginde hafif bir değişim gözlenir.

→ İkinci derece yanıklar

Epidermin yanı sıra dermis olarak adlandırılan tabakayı da etkileyen ikinci derece yanık vakalarında, yanığın fiziksel görünümü kırmızı, beyaz, kabarcıklı, benekli ve şiş olabilir. Bu yanık türünde orta şiddette ağrı hissedilebilir.

→ Üçüncü derece yanıklar

Üçüncü derece yanıklar epidermis ve dermis tabakalarını yok etmenin yanı sıra, cildin yağ tabakasına kadar nüfuz eder ve kemik, kas ve tendonlarda kalıcı hasara neden olabilir. Buna ek olarak, yanık bölgesinde kahverengi, siyah veya beyaz lekeler görülebilir. Sinir uçları tahrip olduğu için bölgede his kaybı gözlenir. Bu türdeki yanıklar, yoğun bir tedavi ve rehabilitasyon süreci gerektirir.

→ Dördüncü Derece Yanık Nedir?

Dördüncü derece yanıklar, cildin tüm katmanlarının ötesine geçerek alttaki kas, tendon ve hatta kemiklere kadar ulaşan en ağır yanık türüdür. Bu tür

yanıklarda, cilt tamamen tahrip olur ve genellikle siyah ya da kömürleşmiş bir görünüm alır. Doku kaybı çok ciddi düzeyde olduğu için bu yanıkların iyileşmesi oldukça zor ve karmaşıktır.

Dördüncü derece yanıklar, genellikle yangınlar, patlamalar, elektrik çarpmaları veya yoğun radyasyona maruz kalma gibi ciddi kazalar sonucunda ortaya çıkar. Bu yanıklar hayati tehlike taşır ve yoğun bakım tedavisi gerektirir. Tedavi genellikle çoklu cerrahi girişimler, deri greftleri ve rehabilitasyon sürecini içerir. Doku kaybının şiddeti nedeniyle uzun kayıp gibi sorunlar da görülebilir.

Yanık Vakalarında İlk Yardım Nasıl Yapılır?

Yanık; her yaş grubundaki insan için oldukça tehlikeli olan bir durumdur. Çok kısa sürede derinin tüm katmanlarına nüfuz edebilir. Ayrıca, ciltte kalıcı hasara ve hatta ölüme neden olabilir. Yanık vakalarında yapılması gereken acil müdahaleler yanık derecelerine göre şu şekildedir:

→ Birinci Derece Yanıklar İçin İlk Yardım

1. Yanmış cildi, soğuk suya daldırın veya bölgeye soğuk kompres yapın. Buz kullanmaktan kaçının, çünkü buz koyulması daha büyük hasara yol açabilir.

2. Yanık bölgesi çok çabuk şişebileceği için aksesuarları hızla çıkartmak önemlidir, ancak bu işlemin nazikçe yapılması gerektiğini unutmayın.

3. Yanık üzerine yağ, losyon veya Jel sürmeyin. Yanık bölgesine günde 2-3 kez doktorunuzun önerdiği uygun bir merhem sürmek yeterli olacaktır. Bu sayede, bölgenin kuruması önlenir ve kişinin hissettiği ağrı azalır.

4. Yanmış bölgede ağrı hissedilebileceğinden, ağrı kesici desteği sağlanması oldukça önemlidir.

→ İkinci ve Üçüncü Derece Yanıklar İçin İlk Yardım

1. Kişinin alevlerden kurtulmasına yardımcı olun ve üzerindeki ateşi söndürün.

2. Yanmış bölgelerde şişlik ve deride derin hasar görülebileceği için, yaralanan kişinin yanan malzemeyle temasını hemen kesin. Sıcak veya yanmış giysileri çıkarın. Giysiler cilde yapışmışsa, etrafını kesin veya yırtın. Takı, kemer gibi eşyaları da çıkarın.

3. Yanık bölgesini soğuk suya tutarak derhal en yakın sağlık merkezine başvurun.

→ Asit Yanıkları İçin İlk Yardım

- Yanığa neden olan faktörü ortadan kaldırın ve asit yanığı görülen bölgeyi en az 10 dakika boyunca soğuk su altına tutarak asidi deriden arındırın.

- Kimyasalla temas eden giysi ve aksesuarları hızla çıkarın. Kimyasalın giysilerden cilde yayılmadığından emin olun.

- Yanmış bölgenin üzerini örtün.

- Derhal en yakın sağlık merkezine başvurun.

Hekim Kontrolü Gerektiren Durumlar

Aşağıdaki durumların görülmesi halinde, vakit kaybedilmeden doktora başvurulmalıdır:

- Yaralı dokuda sızıntı, şiddetle artan ağrı, kızarıklık ve şişme
- Büyük veya bir hafta içinde iyileşmeyen küçük yanıklar
- Yanmış bölgede görülen ciddi yara izleri

Yanıklar Nasıl Tedavi Edilir?

→ Birinci Derece Yanıklar

- Küçük ya da birinci derece yanıkların çoğunlukla evde tedavi edilmesi mümkündür. Bu vakalarda, birkaç hafta içerisinde iyileşme gözlenir.

- İlk yardımın ardından yanık bölgesine steril bez ve yanık merhemiyle pansuman yapılmalıdır.

- İnflamasyon ve ağrı görülen durumlarda, ağrının hafifletilmesi amacıyla ağrı kesici ilaçlar kullanılabilir.

- Yanık, tetanoza yol açabileceğinden, en az 10 yılda bir tetanoz aşısı yaptırmak pek çok durumda olduğu gibi yanığa karşı da koruyucudur.

- Yanığın derecesi fark etmeksizin, iyileşme sağlandıktan sonra yanan bölgeye nemlendirici sürülmesi gerekir.

→ İkinci ve Üçüncü Derece Yanıklar

İkinci ve üçüncü derece yanık vakalarında, yapılan ilk yardım müdahalesi ve tıbbi değerlendirmenin ardından, yanığın türü ve derecesine göre uygun bir tedavi planı oluşturulur. Yanık tedavisinde kullanılan yöntemlere ilaç tedavisi, düzenli pansuman ve cerrahi müdahale örnek verilebilir. Tedavide temel olarak yanık kaynaklı ağrının hafifletilmesi ve kontrol altına alınması, enfeksiyonunun önlenmesi ve ölü dokunun vücuttan çıkarılması hedeflenir. Aynı zamanda, dokuya işlevinin yeniden kazandırılması da tedavide üzerinde durulan hususlardan biridir.

Tüm bunların yanı sıra, ciddi yanık vakalarında hastaya fizik tedavi ve rehabilitasyon gibi uzun süre takip gerektiren tedavi yöntemleri de uygulanır.

Hasarlı yanıkların tedavisinde kullanılan yöntemler şu şekildedir:

- Antibiyotik ilaç tedavisi
- Pansuman aracılığıyla dokuların temizlenmesi ve onarılması
- Yanmış dokunun uyarılması aracılığıyla dokuda görülen his kaybının ölçülmesi ve dokuda hissin yeniden kazandırılması
- Ciddi yanıklarda iyileşmeden sonra şiddetli ağrı görülebileceğinden, anti-anksiyete (kaygı giderici) ilaç tedavisi
- Yanığa bağlı olarak nefes almada zorlanan ve boğazı şişen hastalar için solunum yardımı

→ Fizik Tedavi

Yanığın vücutta eklem bulunan bölgeleri etkilediği durumlarda, fizik tedavi egzersizlerine başvurulabilir. Uygulanan fizik tedavi yöntemleri sayesinde, eklemlerin esnekliği yeniden kazandırılabilir. Aynı zamanda, bu egzersizler koordinasyon becerileri ve kas gücünü de artırır.

→ Deri Grefti ile Tedavi

Deri grefti; cilt dokusunun derinine kadar nüfuz eden yanıkların yol açtığı hasarlı dokunun sağlıklı cilt dokularıyla yenilenmesi olarak tanımlanabilir. Bu işlem için kullanılacak dokular, donörlerden alınabilir.

BM Orman Forumu Başkanı Belen: Sağlıklı ormanlara yatırım yapmamız gerekiyor

İsmail BELEN

UNFF Başkanı, Orman Genel Müdürlüğü Başmüfettişi

UNFF Başkanı, Orman Genel Müdürlüğü Başmüfettişi İsmail Belen, sağlıklı ormanlara yatırım yapılması gerektiğini, bu bağlamda daha fazla finansman, yenilikçi yaklaşımlar, bilim ve teknolojiye destek ile kapasite geliştirilmenin önem taşıdığını söyledi.

Birleşmiş Milletler Orman Forumu (UNFF) Başkanı, Orman Genel Müdürlüğü Başmüfettişi İsmail Belen, sağlıklı ormanlara yatırım yapılması gerektiğini, bu bağlamda daha fazla finansman, yenilikçi yaklaşımlar, bilim ve teknolojiye destek ile kapasite geliştirilmenin önem taşıdığını söyledi.

BM 20. Orman Forumu'nun başkanlığını yürüten Belen, forumun açılış konuşmasını yaptı.

UNFF'nin eşsiz bir Forum olduğunu belirten Belen, bunun ormanla ilgili tüm konulara odaklanan ve evrensel üyeliğe sahip tek küresel hükümetler arası platform olduğunun altını çizdi.

Belen, ormanlara ilişkin uluslararası düzenlemenin merkezinde yer alan bu Forumun üye devletleri, uluslararası ve bölgesel kuruluşları, sivil toplumu ve özel sektörü bir araya getirdiğini ifade ederek, "Kuruluşundan bu yana Forum, sürdürülebilir orman yönetimine yönelik siyasi taahhüdü teşvik etmiş, BM sistemi içindeki ve dışındaki ülkeler ve kurumlar arasında işbirliğini güçlendirmiştir." değerlendirmesinde bulundu.

Başkan Belen, 1992 yılında Rio de Janeiro'da "Orman İlkelerinin" kabul edilmesinden bu yana Forum'un önemli ilerleme kaydettiğini dile getirerek, Forumun, BM Genel Kurulu tarafından kabul edilen uluslararası orman aracı ve küresel orman stratejik planı gibi küresel politika çerçeveleri üzerinde anlaşılan ilk hükümetler arası organ olduğunu söyledi.

BM 19. Orman Forumu'ndan bu yana ormanlarla ilgili daha fazla küresel gelişme ve taahhüt yaşandığına işaret eden Belen, "Bu gelişmeler, ormanların küresel sorunların çözümündeki kritik rolünü bir kez daha ortaya koymaktadır." dedi.

Belen, diğer taraftan BM'nin ciddi bir mali krizle karşı karşıya olduğunu belirterek, bu durumun ku-

ruluşun tüm çalışma alanlarını etkilediğini ifade etti.

"Sağlıklı ormanlara yatırım yapmamız gerekiyor"

Başkan Belen, iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı, arazi tahribatı ve yoksullukla mücadelede ormanlar ve sürdürülebilir orman yönetiminin öncü rol oynaması gerektiğinin altını çizdi.

"Sağlıklı ormanlara yatırım yapmamız gerekiyor." vurgusunda bulunan Belen, bunun daha fazla finansman, yenilikçi yaklaşımlar, bilim ve teknolojiye destek ile kapasite geliştirmeyi kapsamaması gerektiğini söyledi.

Belen, aynı zamanda sürece orman sahipleri, küçük çiftçiler, yerli halklar, yerel topluluklar, kadınlar ve gençlerin güçlü katılımının gerektiğini belirtti.

Veriye, bilgiye ve iyi uygulamalara erişimin artırılmasının da kilit öneme sahip olduğunu ifade eden Belen, bunun için de ormanlara ilişkin bilgi açıklarının kapatılması ve özellikle orman çalışmaları için finansman ve destek sağlayan aktörlerle daha güçlü ortaklıkların kurulması gerektiğini vurguladı.

Belen, Forum'da alınacak kararların gerçek değişime ilham vereceğine inandığını belirterek, "Bu Forum, yalnızca bir müzakere alanı değildir. Aynı zamanda güven inşa etme, bilgi paylaşımı ve küresel dayanışmayı güçlendirme zemini niteliğindedir. BM çatısı altındaki bu toplantılar, küresel orman topluluğunun bir araya gelerek yeniden bağ kurduğu, düşündüğü ve taahhütlerini yenilediği anlardır." ifadesini kullandı.

UNFF 2000 yılında kurulmuştu

2000 yılında BM Ekonomik ve Sosyal Konseyi tarafından kurulan UNFF, ormanların sürdürülebilir yönetimi, korunması ve kalkınması konusunda küresel düzeyde işbirliğini teşvik eden hükümetler arası bir platform olarak ön plana çıkıyor.

Tüm BM ülkelerinin üye olduğu Forum, ormanların sürdürülebilir yönetimini teşvik etme, ülkeler arasında politika uyumu sağlama, kaynak ve bilgi paylaşımını destekleme ve ormanlarla ilgili küresel hedeflerin gerçekleştirilmesini amaçlıyor.

Bu Teklif Ne Emeğe Yakışır Ne Alına Dökülen Tere!

Öz Orman İş Sendikası, hükümetin kamu işçilerine yönelik yüzde 16 + yüzde 8'lik zam teklifine sert tepki gösterdi. Sendikadan yapılan açıklamada, söz konusu teklifin kamu emekçisinin onurunu zedelediği ve hayatın gerçeklerinden tamamen kopuk olduğu vurgulandı. Sendika, "Bu teklif bir ücret değil, hayal kırıklığıdır" ifadesine yer verdi.

Açıklamada kamu işçilerinin bu ülkenin görünmeyen yükünü sırtladığına dikkat çekilerek şu ifadelerle yer verildi:

"Bizler bu ülkenin yolunu yapan, ormanını koruyan, çöpünü toplayan, hastanesini temizleyen, çocuklarına bakan, suyunu akıtan, taşını kaldıran, gecesini gündüzüne katan onurlu kamu işçileriyiz. Bu toprağın her karışında alın terimiz, her kurumda emeğimizin izi vardır. Biz bu ülkenin sessiz gücüyüz."

"Hayat Pahalılığına Kör, Gerçeklerden Uzak Bir Teklif"

Öz Orman İş açıklamasında, hükümetin sunduğu teklifin piyasadaki ekonomik gerçekleri yansıtmadığı belirtilerek şu sorular yöneltildi:

"Kıralar mı düştü? Etin, ekmeğin, sebzenin fiyatı mı geriledi? Hayır. Ama buna rağmen bizim emeğimizin değeri bu teklifle düşürülmek isteniyor. Bu teklif; çocuğuna harçlık veremeyen babayı, ay sonunu getiremeyen anneyi, tenceresi kaynamayan evleri görmezden gelen bir tekliftir."

Sendika, kamu işçisinin hak ettiği refahı alamadığını vurgulayarak, devletin büyüme söylemleriyle sahadaki gerçeklerin çeliştiğini ifade etti:

"Devlet büyüklerimiz sürekli Türkiye'nin büyüdüğünü ifade ediyor. O hâlde soruyoruz: Bu büyümeden kamu işçisi neden pay alamıyor? Eğer büyüme yoksa, biz de bilelim, fedakârlığımızı yapalım. Ama yalnızca kamu işçisinden fedakârlık beklenmesin."

"Uzlaşmadan Yanayız, Ama Adaletsizliği Kabul Etmeyiz"

Öz Orman İş açıklamasında, sendikanın toplu sözleşme masasındaki tutumuna da değinilerek, uzlaşmadan yana oldukları, ancak adaletsizliğe asla boyun eğmeyecekleri belirtildi:

"Biz masadan kaçan değiliz. Tam tersine, uzlaşmadan, adaletten, ortak akıldan yanayız. Ama uzlaşma, eşit koşullarda ve hakkın teslimiyle olur. Büyümenin yükünü birlikte omuzluyorsak, nimetini de birlikte paylaşmalıyız."

"Kamu İşçisi Ayakta Kalırsa Türkiye Dimdik Yürür"

Açıklamanın sonunda ise kamu işçisinin toplumun omurgası olduğu vurgulandı ve hükümete çağrıda bulunuldu:

"Bu yaklaşım, Türkiye'nin kamu vicdanını yaralamaktadır. Bu sözleşme masasında yalnızca rakamlar değil, adalet, emek ve gelecek konuşulmalıdır. Ne lütuf istiyoruz ne sadaka... Hakkımızı, emeğimizin karşılığını istiyoruz. Unutulmasın: Kamu işçisi ayakta kalırsa Türkiye dimdik yürür."

EMEĞİN BAŞKENTİNDEN SİYASETİN BAŞKENTİNE İŞÇİNİN TALEBİNİ GÖTÜRECEĞİZ

Öz Orman İş Sendikası Genel Teşkilat Sekreteri Zeki Sungur Kızılkaya Ceylanpınar TİGEM’de emekçilerle bir araya geldi.

TİGEM yönetim kadrosu ile Öz Orman İş Ceylanpınar şube yönetiminin bulunduğu veda gecesinde emekli olan çalışanlarla bir araya gelen Kızılkaya, “Emeğin mimarları olan kardeşlerimizle çalışma hayatı boyunca gece gündüz demeden bir aradaydık. TİGEM benim için adeta ikinci yuva oldu. Burada emeğe hizmet eden kardeşlerimizin dertleriyle dertlendik, acı tatlı günlerinde hep bir arada olduk. Bugün alınının aklıyla meslek hayatlarını sonlandıran kardeşlerimizin bu özel gününde yanlarında olmak, sevinçlerini paylaşmak boynumuzun borcudur diyerek yanınıza geldik. Bundan sonra da hep birlikte olacağımızı, kardeşliğimizin sadece çalışma süreleri ile kısıtlı olmayacağını hatırlatmak istedik” dedi.

Meslekten emekli olabilirsiniz ama Öz Orman sevdasından asla emekliye ayrılma gibi bir lüksünüzün olmadığını hatırlatmak istiyoruz diyen Kızılkaya, “bundan sonrası için tecrübe size, çalışmak yeni gelen kardeşlerimize, yol göstermek size, yolda dimdik yürümek bize, emeğe vefa göstermek size, size hürmet etmek bize, birleyle başlayan yolculukta yol arkadaşı olmak size, hep birlikte büyük bir aile olmak bize yakışır.” dedi.

Yapılan veda buluşması sonrasında İş yerlerini Şube Başkanı Mustafa Akgeyik ile birlikte ziyaret eden Kızılkaya, Beyazkule işletmesi ile Gümüşsu işletmelerinde çalışan TİGEM çalışanlarını ziyaret etti.

Yapılan ziyarette emekçilerin taleplerini dinleyen Kızılkaya: “Yoğun bir çalışma içerisinde olan TİGEM çalışanları enflasyonun olumsuz etkisinden dolayı nefes alamayacak hale geldiler. Maaşlar yerinde

saymakla kalmıyor, vergi kesintileri ile sürekli erirken gıda, giyim, kira gibi gider kalemleri karşısında adeta nefes alamayacak hale geldiler. Yapılacak olan Toplu Sözleşmelerde Tarım ve Orman işçilerinin sorunları için Konfederasyonların daha duyarlı davranması, hükümetin de işçinin sesini duyması için gayret göstereceklerini ifade ettiler.”

Kızılkaya, “Emeğin başkentinden siyasetin baş-

kentine heybemde yoğun taleplerle gideceğim. Sendikamız Öz Orman İş bugüne kadar üyelerini hiçbir zaman yalnız bırakmadı. Bundan sonrası için de aynı kararlılık içerisinde olacağımız bir gerçek. İşçinin geçinemediği, enflasyonun, verginin altında ezilen emekçinin motivasyon sahibi olması düşünülemez. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın TİGEM ve ORMAN işçilerine ayrıca önem verdiğini biliyoruz. Hükümetimiz işçinin bu zor koşullar karşısında gerekli iyileştirmeleri yapmasını istiyoruz, bu konuda da ne gerekiyorsa yapacağız.” dedi.

“Erken Uyarı Bir Tercih Değil, Yaşamın Ta Kendisi”

Farkındalık Sempozyumunda Ortak Mesaj: “Erken Uyarı Bir Tercih Değil, Yaşamın Ta Kendisi”

Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Meteoroloji Laboratuvarı tarafından 9 Mayıs 2025’te düzenlenen “Meteorolojik Afetlerde Erken Uyarı ve Toplumsal Farkındalık” başlıklı sempozyumda, iklim krizinin etkileriyle birlikte artan meteorolojik afetlere karşı toplumun hazırlık düzeyinin artırılması gerektiği vurgulandı. Sempozyuma Öz Orman-İş Sendikası ve Yeşil Vatan Dergisi olarak katılım sağlandı.

Kandilli Rasathanesi ve DAE Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. Nurcan Meral Özel, açılış konuşmasında şu sözleri kaydetti:

“Meteorolojik afetlere karşı hazırlıklı olmanın ve toplumsal bilinci artırmanın yollarını tartışmak için bir araya geldik. Erken uyarı sistemleri artık bir tercih değil, yaşamı sürdürebilmek için bir gereklilik haline almıştır. En ileri düzeydeki teknolojiler bile toplumsal farkındalıkla desteklenmedikçe etkisiz kalacaktır.”

Programda çok sayıda akademisyen ve uzman, erken uyarı sistemlerinin afet yönetimindeki rolünü farklı yönleriyle ele aldı. İstanbul Teknik Üniversitesi’nden Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, meteorolojide erken uyarının teknik boyutlarını aktarırken, Dokuz Eylül Üniversitesi’nden Prof. Dr. Zerrin Toprak Karaman, akıllı kentler ve yerel yöneticilerin ikna kapasitesine dikkat çekti.

Sempozyumun dikkat çeken bir diğer yönü ise, erken uyarı sistemlerinin tarım, ormancılık ve sigortacılık gibi alanlarda oynadığı rolün çok yönlü bir biçimde tartışılması oldu. Orman mühendisliği, afet yönetimi, kamu yönetimi ve meteoroloji mühendisliği alanlarından gelen katılımcılar, bilimsel temele dayalı çözümlerle kamuoyunun bilinçlendirilmesi gerektiğini ifade etti.

Öz Orman-İş Sendikası olarak, orman emekçileri başta olmak üzere kırsalda çalışan tüm üyelerimizin afetlere karşı erken uyarı sistemlerinden doğrudan faydalanmasını önemsiyor; bu sistemlerin yaygınlaştırılması ve herkesin erişimine açılması gerektiğini yineliyoruz.

Yeşil Vatan Dergisi olarak ise, bu sempozyumda edinilen bilgileri kamuoyuna ulaştırma sorumluluğumuzun bilincindeyiz. Doğayla barışık bir yaşam ve bilinçli bir toplum için erken uyarı sistemlerinin güçlendirilmesi, toplumsal farkındalıkla desteklenmesi gerektiğine inanıyoruz.

Her afetin ardından değil, her afete karşı hazırlıklı olarak yaşamak mümkün. Toplum olarak bu bilinci yaymak hepimizin görevi.

İŞÇİ EMEĞİNİN EN SON ÖDEMESİ: KIDEM TAZMİNATI

Murat ÖZDAMAR
SGK Daire Başkanı

1-GİRİŞ

Kıdem Tazminatı, en az bir yıllık kıdeme sahip işçinin iş sözleşmesinin 1475 sayılı Kanunun 14'üncü maddesinde yer alan biçimde sona ermesi halinde; kanun gereği ödenmesi gereken, miktarı işçinin kıdemine ve son brüt kazancına göre belirlenen bir miktar para olarak nitelendirilmektedir.

Kıdem tazminatı, işverene yüklenmiş olan ve kandan doğan kendine özgü bir ödeme yükümlülüğüdür. Devlet memurlarına ödenen emekli ikramiyesinin işçiler bakımından karşılığı, işsizlik sigortasının eksikliklerini tamamlayan bir ödeme yükümlülüğü, işçinin yıpranması karşılığı ya da geciktirilmiş bir ücret niteliğinde olduğu söylenebilir de, ayrı ayrı bu nitelermelerin hiçbirisi değil, duruma göre belki de hepsidir. (Müjdat Şakar, İş Hukuku Uygulaması)

4857 sayılı İş Kanununda kıdem tazminatına ilişkin düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanunun geçici

6'ncı maddesinde, "Kıdem tazminatı için bir kıdem tazminatı fonu kurulur. Kıdem tazminatı fonuna ilişkin Kanunun yürürlüğe gireceği tarihe kadar işçilerin kıdemleri için 1475 sayılı İş Kanununun 14'üncü maddesi hükümlerine göre kıdem tazminatı hakları saklıdır." denilmek suretiyle ilerleyen dönemlerde bir kıdem tazminatı fonunun kurulacağı öngörülmüş ancak İşçi Sendikalarının Fona karşı olmaları nedeniyle kıdem tazminatı fonu kurulması ötelenmiştir.

İşçi Sendikamız, kıdem tazminatına doğal işlevini yükleyecek, işverenlerin ödeme güçlüklerini ortadan kaldıracak ve en önemlisi işçilerin bu tazminattan mahrum kalmalarını önleyecek bir fonu oluşturabilmenin yarattığı teknik zorluklar nedeniyle Kıdem Tazminatı Fonuna ihtiyatla yaklaşmaktadır.

2-KIDEM TAZMİNATI KİMLERE ÖDENİR

İşveren tarafından 4857 sayılı İş Kanunu'nun 25. maddesinin II numaralı bendinde gösterilen ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzeri nedenler dışında iş sözleşmesinin feshedilmesi durumunda (sağlık sebepleri, zorlayıcı sebepler ve işçinin gözaltına alınması veya tutuklanması halinde devamsızlığın fesih bildirim süresini aşması),

İşçi tarafından 4857 sayılı İş Kanunu'nun 24. maddesinde sayılan haklı nedenlerden dolayı iş sözleşmesinin feshedilmesi durumunda (sağlık sebepleri, zorlayıcı sebepler ve Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller ve benzerleri),

Muvazzaf askerlik dolayısıyla iş sözleşmesinin feshedilmesi durumunda,

İşçinin bağlı bulunduğu kanunla kurulu kurum veya

sandıklardan yaşlılık, emeklilik veya malullük aylığı yahut toptan ödeme alması amacıyla iş sözleşmesinin feshedilmesi durumunda,

Kadının evlendiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde kendi rızası ile iş sözleşmesini sona erdirmesi durumunda,

İşçinin ölümü sebebiyle iş sözleşmesinin son bulması halinde,

Emeklilik için yaş dışında kalan diğer şartları yani Kanunda öngörülen sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayarak kendi istekleri ile işten ayrılmaları nedeniyle,

İş akdi sona eren işçiler kıdem tazminatı almaya hak kazanır.

Sosyal Güvenlik Kurumuna malullük ya da yaşlılık aylığı almak için başvursun ya da başvurmasın yaşlılık aylığı almaya hak kazanan veya yaşlılık aylığına, yaşını tamamlayamama nedeniyle hak kazanamamakla birlikte yaşlılık aylığı bağlanması için yeterli sigortalılık süresini ve prim ödeme gün sayısını tamamlayan işçiler, en az bir yıl kıdemi olmak koşuluyla iş sözleşmelerini feshederek kıdem tazminatı almaya hak kazanırlar.

İlk defa 8 Eylül 1999 tarihinden önce ilk defa sigortalı olanların bu kapsamda kıdem tazminatına hak kazanabilmeleri için 15 yıl sigortalılık süresi ile 3600 gün prim ödeme şartını sağlamış olması gerekir.

İlk defa 8 Eylül 1999 ile 30 Nisan 2008 tarihleri arasında sigortalı olan işçilerin kendi isteğiyle işyerinden ayrılması halinde kıdem tazminatı alabilmeleri için 7000 gün prim ödeme şartını yahut en az 25 yıl sigortalılık süresi yanında en az 4500 gün prim ödeme şartının birlikte sağlamaları gerekir.

3-KIDEM TAZMİNATI TUTARI NASIL BELİRLENİR

Kıdem tazminatı, işçinin en az bir yıl kıdemin bulunması şartıyla her hizmet yılı için işçinin son giydirilmiş brüt ücreti esas alınarak her hizmet yılı için 30 günlük ücreti tutarında ödenir. Kıdem tazminatı ile ilgili 30 günlük süre hizmet akitleri veya toplu iş sözleşmeleri ile işçi lehine değiştirilebilir.

Kıdem tazminatı ödemesinde bir de tavan sınırlaması bulunmaktadır. Kıdem tazminatı miktarı veya toplu sözleşmelerle ve hizmet akitleriyle belirlenen kıdem tazminatlarının yıllık miktarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanunu hükümlerine göre bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçemez.

2025 Yılında 1.1.2025-30.06.2025 dönemlerinde ödenecek kıdem tazminatı tavanı brüt 46.655,43 TL tutarındadır. Bir anlamda 1.1.2025-30.06.2025 dö-

İlk defa 30 Nisan 2008 tarihi ile 31 Aralık 2008 tarihleri arasında sigortalı sayılanlar için sigortalılık süresi aranmaksızın 4600 gün prim, 1 Ocak 2009 tarihinden itibaren sigortalı sayılanlar için ise her takvim yılı başında 4600 güne 100 gün eklenmek suretiyle ve 5400 günü geçmemek üzere prim ödenmiş olması gerekmektedir.

İlk Defa Sigortalı Olunan Tarih	Gerekli Prim Günü
1.5.2008-31.12.2008	4600
1.1.2009-31.12.2009	4700
1.1.2010-31.12.2010	4800
1.1.2011-31.12.2011	4900
1.1.2012-31.12.2012	5000
1.1.2013-31.12.2013	5100
1.1.2014-31.12.2014	5200
1.1.2015-31.12.2015	5300
1.1.2016 ve sonrası	5400

nemlerinde ödenmesi gereken brüt kıdem tazminatı tutarı her hizmet yılı için en az 26.005,50 TL ve en fazla 46.655,43 TL tutarında olacaktır.

Kıdem tazminatından gelir vergisi kesilmeyip sadece binde 7,59 oranında damga vergisi kesintisi yapılmaktadır. Buna göre 1.1.2025-30.06.2025 dönemlerinde ödenecek kıdem tazminatı tavanı 46.655,43 x 0,99241= 46.301,32 TL olacaktır.

Kıdem tazminatı alacakları beş yıllık zaman aşımına tabidir. Ayrıca kıdem tazminatı alacakları için dava açılmadan önce arabulucuya başvuru şartının sağlanması gerekmektedir. Bu nedenle kıdem tazminatının işçiye tam ve eksiksiz biçimde ödenmesi halinde, hak kazanma tarihinden itibaren beş yıl içinde önce arabulucuya başvuru yapılması ve akabinde yasal süre içerisinde İş Mahkemesine dava açılması gerekmektedir.

DAYANIŞMA AIDATI ÖDEYEREK TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNDEN YARARLANMA (ANAYASA MAHKEMESİ'NİN İPTAL KARARININ DEĞERLENDİRİLMESİ)

Toplu iş sözleşmesinden yararlanacak olanlar, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 39. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre bir toplu iş sözleşmesinden esas olarak yapılacak toplu iş sözleşmesine taraf olan sendikanın üyeleri yararlanabilir. Söz konusu bu yararlanmanın neleri kapsadığı ise aynı Kanun madde 25/2'de; *"İşveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, çalışma şartları veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamaz. Ücret, ikramiye, prim ve paraya ilişkin sosyal yardım konularında toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır."* şeklinde düzenlenmiştir. Yani, bir toplu iş sözleşmesinden yararlanacak olan kişiler, o sözleşmede yer alan ücret, prim vs. gibi mali hükümlerden yararlanabilirler. Toplu iş sözleşmesinde yer alan mali hükümler dışındaki diğer düzenlemelerden ise, madde 25/2'de de açıkça belirtildiği üzere o işyerinde çalışmakta olan tüm işçiler yararlanabilecektir.

6356 sayılı Kanun, toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasına üye olanların dışında kalanların da yararlanmalarına olanak sağlamıştır. Aynı zamanda, Kanun'a göre işyerinde çalışan işçiler de farklı durumlarda toplu iş sözleşmesinden yararlanabilecekler. Bunun aksi, hem 6356 sayılı Kanun'da güvence altına alınan sendika özgürlüğü ilkesine hem de 1982 Anayasasında yer alan "Sendika Kurma Hakkı" başlıklı 51. maddesine aykırılık oluşturabilecektir. Zira Anayasa madde 51/1'de; *"Çalışanlar ve işverenler, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahiptir. Hiç kimse bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamaz."*

denilerek sendikaya üye olmayı ve olmamayı kişilerin irade özgürlüğüne bırakmıştır. Yine 6356 sayılı Kanun'da yer alan "Sendika Özgürlüğünün Güvencesi" başlıklı madde 25/1-2'de; *"(1) İşçilerin işe alınmaları; belli bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri, belli bir sendikadaki üyeliği sürdürmeleri veya üyelikten çekilmeleri veya herhangi bir sendikaya üye olmaları veya olmamaları şartına bağlı tutulamaz. (2) İşveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında, çalışma şartları veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından herhangi bir ayırım yapamaz."* denilmiştir. Toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına üyelik şartı aranmadan işyerinde çalışmakta olan her işçinin yapılacak sözleşmeden yararlanabilmesi düşünülmüşse de doktrinde böyle bir düzenlemenin sendikaların güç kaybına neden olabileceği ileri sürülmüştür. Bunun nedeni ise, işyerinde var olan bir sözleşmeden ancak o sözleşmenin tarafı bulunan işçi sendikasına üye olunmadan yararlanabilmenin önünün açılmasıdır. Zira bu durumda sendika üyeliğinin bir önemi kalmamaktadır. Bu durum ise, toplu iş sözleşmesi sürecinin en başından beri hatta örgütlenme döneminden itibaren işçi sendikasına üye olan, bu aşamaların yaşanma sürecinde hem maddi hem de manevi anlamda külfete katlanan işçilerin, hiçbir külfete katlanmayanlar ile aynı hakları elde edecek olmasına neden olmaktadır. Doktrinde de bu durumun işçiler arasında eşitliği bozduğu ve adaletli olmadığı yönünden görüşler bulunmaktadır. Yine, kuşkusuz ki böyle bir durumun yaşanması işçiler arasındaki çalışma barışı ve huzurunu da olumsuz olarak etkileyecektir.

6356 sayılı Kanun ile yukarıda bahsettiğimiz sınırlamaları gidermek ve hem sendikaların güç-güven potansiyelini sağlamak hem de bireysel sendika özgürlüğünü zedelememek için sözleşmeden taraf işçi sendikası üyeliği koşuluyla yararlanacaklar arasına dayanışma aidatı ödeme suretiyle yararlanacaklar da eklenmiştir.

Bu çalışmada dayanışma aidatı ödeme suretiyle sözleşmeden yararlanılması ve Anayasa Mahkemesi'nin 6356 sayılı Kanun madde 39/4'de yer alan son

cümlelerin iptaline ilişkin iptal kararı ve uygulanması incelenecektir.

Bir toplu iş sözleşmesinden kural itibarıyla, sözleşmenin tarafı bulunan işçi sendikasına üye olanlar yararlanmaktadır. Fakat, sendika üyesi olmayıp da sözleşmenin uygulanacağı işyerinde/işletmede çalışmakta olan işçiler de, 6356 sayılı Kanun madde 39/4 gereğince dayanışma aidatı ödeyerek sözleşmeden yararlanabilirler. Söz konusu bu maddede; *"Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır."* denilmektedir. Bu hükümden işyerinde/işletmede uygulanacak toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikası üyeliği bulunmaksızın dayanışma aidatı ödeyerek yararlanılabileceği anlaşılmaktadır. Ancak bu yararlanma için sadece dayanışma aidatı ödemek yeterli olmayıp aynı zamanda toplu iş sözleşmesi uygulanacak işyerinde/işletmede çalışıyor olmak ve dayanışma aidatı ödeme suretiyle yararlanmak için talepte bulunma da gerekmektedir.

6356 sayılı Kanun 39/5. maddesinde dayanışma aidatının miktarının ne olacağının, üyelik aidatından fazla olmamak kaydıyla sendikaların tüzüklerinde belirtileceği düzenlenmiştir. Bu hükümden anlaşılabileceği üzere dayanışma aidatının miktarı hususunda sendikalar için azami bir üst sınır bulunmakta olup, bu aidat üyelik aidatını geçmeyecektir. Dayanışma aidatı ödeyerek sözleşmeden yararlanma, sendikal özgürlükler bakımından büyük bir öneme sahiptir. Böylelikle işçinin bir sendikaya üye olmama özgürlüğü zedelenmeyecek ve işçinin olumsuz sendika özgürlüğü korunacaktır. Sonuç olarak ise taraf sendika üyesi olanlarla dayanışma aidatı ödeyerek sözleşmeden yararlanacak işçiler eşit konuma gelebilecektir. Ancak, söz konusu bu hakkın amacına uygun olarak kullanılması gerekmektedir.

Önceki Kanun olan 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu madde 9/3'de; toplu iş sözleşmesinden dayanışma aidatı ödeyerek talep tarihinden itibaren yararlanılabileceği düzenlenmişti. Söz konusu bu talebin verilme zamanı ve yararlanmanın başlangıç tarihi ilgili olarak doktrinde farklı görüşler bulunmaktaydı. Toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından önce verilen dayanışma talepli dilekçenin, toplu iş sözleşmesinden yararlanmak için yeterli olup olmadığı ve toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından sonra yeniden bir dayanışma dilekçesi verilmesinin gerekli olmadığına ilişkin farklı görüşler ve Yargıtay kararları bulunmaktaydı. Yine 2822 sayılı Kanun döneminde, dayanışma talepli dilekçeyle toplu iş sözleşmesinden yürürlük başlangıcından

itibaren mi yoksa talep tarihinden itibaren mi yararlanacağı hususunda birçok farklı görüş bulunmaktaydı. Bu konular ilgili olarak kesin görüş olmamakla birlikte 2822 sayılı Kanun döneminde genel kabul gören görüş; sözleşmeden dayanışma dilekçesiyle yararlanmanın ancak talep tarihinden itibaren geçerli olacağı yönündeydi. Söz konusu bu baskın görüşe göre; yararlanmanın sadece geleceğe yönelik olması mümkündür. Yargıtay kararları da baskın görüşü destekleyecek nitelikte olup, toplu iş sözleşmesinin imzalanmasından sonra verilen talep dilekçesinin yürürlük tarihinden değil ancak talep tarihinden itibaren geçerli olacağı şeklindeydi. Karşı görüşteki ise; dayanışma aidatı ile sendika üyelik aidatının parasal olarak aynı olmasından ötürü, yararlanmanın başlangıcında da değişiklik yapılmaması gerektiğini savunmaktaydılar. Yine karşı görüştekiler, dayanışma aidatı ile yararlanmanın sadece imza tarihinden itibaren başlamasının, taraf sendikaya üyeliği zorlayacağı ve anayasal güvence altında olan negatif sendika özgürlüğüne aykırı olacağı görüşündedirler. Söz konusu bu yazarlar, bir yasa değişikliği ile imza tarihinde dayanışma aidatı ödeyenlerin toplu iş sözleşmesinden yürürlük başlangıcından itibaren yararlanmalarının sağlanması gerektiğini savunmuşlardır.

6356 sayılı Kanun'un 39/2. maddesinde ise; *"Toplu iş sözleşmesinden, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikasına işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanırlar"* denilerek yararlanmada imza tarihi esas alınmıştır. 6356 sayılı Kanun'un 39/4. maddesinde ise; *"...Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir"* denilmektedir. Söz konusu bu iki maddenin birbirine paralel olmaması doktrinde, sendikaya üye olanlar ile dayanışma aidatı ödeyenler arasında yararlanma yönünden eşitliğin olmaması bakımından eleştirilmiştir.

6356 sayılı Kanun madde 39/4'de yer alan imza tarihinden önceki taleplerin imza tarihinden itibaren hüküm doğuracağına ilişkin son cümlelerin işçilerin dilediği sendikaya üye olma veya olmamasını etkilediği ve bu nedenle söz konusu bu düzenlemenin iptalinin gerektiği yönündeki itiraz sonucunda Anayasa Mahkemesi ilgili hükmü, Anayasa'nın 13,51 ve 53. maddeleri çerçevesinde incelemiştir.

Söz konusu itirazda, iptali istenen hüküm nedeniyle sözleşmenin imzalanmasından önce taraf işçi sendikası üyesi olanların geriye dönük olarak toplu iş sözleşmesinden yürürlük başlangıcı itibarı ile yararlanabileceğinin mümkün kılındığı ancak dayanışma aidatı ile yararlanmaların ise geriye dönük olarak sözleşmeden yararlanmayacakları, bunun ise olumsuz sendika hakkını sınırlandığı belirtilmiştir. Yine aynı itirazda, iptali istenilen hükümde toplu iş sözleşme-

sinden yürürlük başlangıcından itibaren yararlanmak için taraf işçi sendikasına üye olmanın zorunlu kılın-
dığı belirtilmiştir.

Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan inceleme-
de; iptali istenilen hükmün, sendika ve toplu iş söz-
leşmesi hakkına bir sınırlama getirip getirmediği ve
bu hükmün Anayasa'nın 13. maddesi ile 51/2. mad-
desine aykırı olup olmadığı değerlendirilmiştir. Yapı-
lan değerlendirme sonucunda ise; hükmünde yer alan
bahsi geçen sınırlamanın demokratik anlamda ço-
ğulculuğa aykırı olduğu, sendikalar arasında haksız
bir rekabet ortamına neden olabileceği, güçlü sendi-
kacılığın baskın bir rolde olmasına neden olabileceği,
bu durumun da dayanışma aidatı ödeyenlerin toplu
iş sözleşmesinden yararlanmasını engelleyebileceği
görüşüyle söz konusu maddenin Anayasa madde
13.,51. ve 53'e aykırılık teşkil ettiği kanaatine varılmış
ve ilgili hükmün oyçokluğu ile iptaline karar verilmiş-
tir.

Söz konusu bu karara karşı oy kullanan iki üye ise;
toplu iş sözleşmesi sürecinin en başında sendika
üyeleri olan ve tüm bu masraf ve zorluklara katlanan
üyeler ile hiçbir masraf ve zorluğa katlanmadan da-
yanışma aidatı ile sözleşmeden yararlanmak isteyen
işçiler arasında adalet ve eşitliğin sağlanması gerekti-
ği, aksi halde sendikaya üye olmanın bir öneminin
kalmayacağını ve bu durumun sendikaları güçsüz-
leştireceğini öne sürmüşlerdir. Ayrıca karşı görüşte,
dayanışma aidatı ile yararlanmanın geçmişe yürü-
mesi ile geriye dönük aidat ödeme külfetinin işçi açı-
sından oluşabileceği ve yine taraf sendika üyesinin
yararlanma anının işverene bildirim ile oluşmasının
dayanışma aidatı ile yararlananların yararlanmasının
ise geçmişe etkili yürütülmesinin taraf sendika üye-
leri ile dayanışma aidatı ödeyenler arasında adil ol-
mayan sonuçlar ortaya çıkaracağından bahsedilerek
ilgili hükmün Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatinde
bulundukları belirtilmiştir. Dayanışma aidatı yararlan-
cılarının ilişkin düzenlemelerin geriye dönük olması,
ilgili hükümlerin anayasaya aykırı olmadığını düşünen
parti sendika üyeleri ile dayanışma aidatı ödeyenler
arasında haksız sonuçlara yol açmaktadır.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal kara-
rında; taraf sendika üyesi olan işçiler ile dayanışma
aidatı ödeyerek sözleşmeden geriye dönük olarak
yararlanmak isteyen işçiler arasında eşitliğin sağlan-
masının amaçlandığı söylenebilir. Söz konusu iptal
kararında; güçlü sendikacılığın ve taraf işçi sendikası
olmanın yaratabileceği rekabet ortamının ortadan
kaldırılması ve bu şekilde işçiler arasında dengenin
sağlanması amaçlanmaktadır.

Anayasa Mahkemesi iptal kararının gerekçesinin bir
bölümünde; *".....Taraf sendikanın üyesi olmayıp da-
yanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesi
hükümlerinden yararlanmak isteyen işçilerin imza*

*tarihinden önceki talepleri itiraz konusu kural uya-
rınca imza tarihi itibarıyla hüküm doğuracaktır. Bu
itibarla toplu görüşme ve pazarlık sürecinde toplu iş
sözleşmesi kapsamındaki işyerinde çalışan, süresin-
de talepte bulunan ve dayanışma aidatı ödeyen, ta-
raf sendika üyesi olmayan işçilerin toplu iş sözleşme-
sinde yer alan ve toplu görüşme ve pazarlık süreçleri
nedeniyle geçmişe yönelik parasal haklar bahşeden
hükümlerden yararlanmaları mümkün olmayacaktır.
Bu sonuçla karşılaşmak istemeyen işçilerin ise toplu
iş sözleşmesi öncesinde taraf sendikaya üye olmaları
gerekmektedir. Dolayısıyla kural hem olumsuz sendi-
ka hakkını hem de toplu iş sözleşmesi hakkını sınır-
lamaktadır. 17. Anayasa'nın 13. maddesinde "Temel
hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca
Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere
bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınır-
lamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik
toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine
ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz." denilmiştir. Buna
göre sendika hakkı ile toplu iş sözleşmesi hakkına
getirilen sınırlamanın Anayasa'da öngörülen sınırla-
ma sebebine, demokratik toplum düzeninin gerek-
lerine ve ölçülülük ilkesine uygun olması gerekir."*
denilerek dayanışma aidatı ödeyerek sözleşmeden
yararlanmak isteyenlerin bu yararlanmalarının imza
tarihinden itibaren geçerli olmasının yani yararlan-
manın yürürlük tarihinden itibaren başlamamasının,
taraf işçi sendikasına üye olanlar ile dayanışma aidatı
ödemek suretiyle yararlananlar arasında yararlanma
açısından ayırım yaratıldığı belirtilmiştir. Başka bir
deyişle Anayasa Mahkemesi'nin değerlendirilmele-
rinde; taraf işçi sendikasına üye olanlar ile dayanış-
ma aidatı ödemek suretiyle yararlanmak isteyenler
arasında sözleşmeden yararlanabilme açısından
eşitliğin sağlanması gerektiği belirtilmiştir. Bu eşit-
liğin; dayanışma aidatı ödemek suretiyle yararlanan-
lar lehine bozulması durumunda kolektif sendika
özgürlüğü açısından taraf işçi sendikası üyelerine
lehine bozulması durumunda ise olumsuz sendi-
ka özgürlüğü ile istediği sendikaya üye olarak kayıt
olması bakımından olumlu sendika özgürlüğüne ay-
kırılığın doğabileceği ve mevcut hükmün taraf işçi
sendika lehine eşitliği bozduğu belirtilmiştir. Ancak,
Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının ve bu kararı
dayandırdığı gerekçelerin bu konudaki tartışmaları
son erdirmeyeceği görülmektedir. Zira, bu kararı
olumlu karşılayanlar olduğu gibi isabetsiz bulanlar da
bulunmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin kararı sonucunda 6356
sayılı Kanun'un 39. maddesi; *"Toplu iş sözleşmesinin
imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayan-
lar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya
imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da
ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesin-
den yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı*

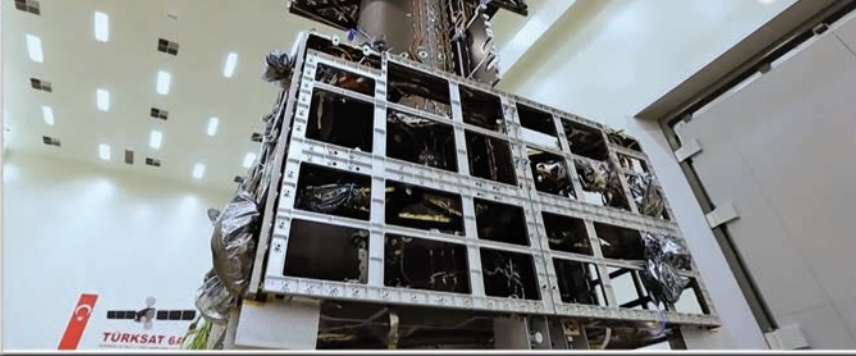
*olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine
bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz.
Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleş-
mesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir."*
şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenleme, 2822 sayılı
Kanun madde 9/3 ile benzer şekildedir. Bu durum ise,
2822 sayılı Kanun dönemindeki birtakım tartışmaların
yeniden gündeme gelebileceğini göstermektedir.
Uygulamada özellikle taraf işçi sendikası üyeleri
açısından adil olmayan sonuçların ortaya çıkabileceği
de kararın karşı oy yazısında açıkça belirtilmiştir.
Bizim kanaatimiz; aynı şekilde 2822 sayılı Kanun
dönemindeki gibi, sözleşme imzalanmadan önce
dayanışma talebinde bulunanların yararlanmalarının,
yürürlük başlangıcından değil de talep tarihinden iti-
baren gerçekleştirilebileceği yönündedir. Bunun nede-
ni ise 6356 sayılı Kanun madde 39/4 hükmünde yer
alan *"Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf
işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine
girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf
işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarı-
lanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri,
toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına
dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır."* şeklindeki
bölümün halen geçerliliğini muhafaza etmesidir.
Zira, toplu iş sözleşmesinin imzalanmasını takiben
bulunulan yararlanma talebiyle, toplu bir şekilde da-
yanışma aidatı ödeyerek ve geriye dönük bir şekilde
sözleşmenin yürürlük başlangıcından sonra yararlan-
manın mümkün olmadığı da açıktır. Bu nedenle
dayanışma aidatı ödemek suretiyle yararlanmanın,
taraf işçi sendikası üyelerinin yararlanmasından daha
ayrıcılık olmaması, sendikal özgürlük ile sendikaların
güvenliği arasındaki dengenin bozulmamasının
sağlanması gerekmektedir. Özetle, dayanışma aidatı
ödeyenler ile taraf işçi sendikası üyeleri arasındaki
toplu iş sözleşmesinin geriye yürümediği hallerde
var olan eşitliğin, toplu iş sözleşmesinin geriye yü-
rürdüğü hallerde de 6356 sayılı Kanun'da bulunan
yararlanma gibi olması gerekmektedir. Fakat pek ta-
bidir ki 6356 sayılı Kanun'da yer alan taraf işçi sendi-
kası üyelerinin toplu iş sözleşmesinin imza tarihinde
işçi sendikasına üye olması ile sözleşmeden yürür-
lükten itibaren yararlanacağına dair düzenlemenin,
imza tarihinde dayanışma aidatı ödemek suretiyle
yararlanma talebi bakımından uygulanmaması ge-
rektiği düşüncesindeyiz. Toplu iş sözleşmesinin im-
zalandığı tarihte dayanışma aidatı ödemeye ilişkin
talebin, yürürlük başlangıcından başlamak suretiyle
yararlanma için yeterli görülmemesi gerekmektedir.
Zira, bu durumun aksi hem sendikal özgürlükler hem
de sendika güvenliği açısından korunması gereken
dengeyi bozacaktır. Ayrıca, dayanışma aidatı öde-
yerek sözleşmeden yararlanabilmenin ön şartı taraf
bir sendikanın bulunmasıdır. Sendikanın bir toplu iş
sözleşmesine tarafılığı ise, sözleşme yapılmak iste-

nilen işyerinde yetki belgesinin alınması ile mümkün-
dür. Zira kesin yetki belgesi alınmadan önce Bakanlık
tarafından sendika lehine verilen olumlu yetki tespit
yazısına ilgililerce itiraz edilebilmektedir. Bu durum-
da, toplu iş sözleşmesine konu edinilen bir işyerinde/
işletmede sona ermiş sözleşme var ise, yeni dönem
için toplu iş sözleşmesi henüz imzalanmamış hatta
yetki belgesi alınmamış ise, bu süreçlerden önce
işçiler tarafından verilen dayanışma dilekçelerinin
(eski toplu iş sözleşmesi biter bitmez) Anayasa
Mahkemesi kararına göre yeni imzalanacak olan toplu
iş sözleşmesinin yürürlük başlangıcına etkisi ne
olacağı veya başka bir deyişle henüz toplu iş sözleş-
mesinin tarafını oluşturacak sendikanın belirginleş-
mediği(yani sendikanın yetki belgesini almadığı) du-
rumlarda, yetki belgesinden önce verilen dayanışma
dilekçelerinin akıbeti Anayasa Mahkemesi kararı ve
gerekçesi uyarınca ileride imzalanacak toplu iş söz-
leşmesinin yürürlük başlangıcından mı yoksa 6356
sayılı Kanun 39/4. maddenin (yeni hali) son cümlesi
uyarınca talep tarihinden itibaren mi ya da sendika
tarafından kesin yetki belgesinin alındığı tarihten iti-
baren mi geçerli olacağı halen belirsizdir. Yani, toplu
iş sözleşmesinin yürürlük başlangıcı ile imza tarihi
arasında dayanışma dilekçesi verilmesi halinde, or-
tada henüz imzalanmış bir toplu iş sözleşmesi olma-
dığından talep tarihinden veya yürürlük başlangıç
tarihinden itibaren sözleşmeden yararlanma durumu
da oluşmayacaktır. Özetle, bu durumda işçinin ancak
toplu iş sözleşmesinin hukuken ortaya çıktığı tarihten
itibaren toplu iş sözleşmesinden yararlanması
gerekecektir.

Tüm bunlara ilaveten 6356 sayılı Kanunda yer alan
"taraf sendika" sıfatının kazanılma anının, daya-
nışma aidatı ile yararlanma talep edenlere etkisinin
nasıl olacağı da uygulamada çözümlenmiş görün-
memektedir. Çünkü yararlanma, ancak bir toplu iş
sözleşmesinin mevcudiyeti ile mümkündür. Toplu iş
sözleşmesinin mevcudiyeti ise, toplu iş sözleşmesi
imzalanacak işyerinde/işletmede yeterli çoğunluğu
sağlayarak yetki belgesi almış bir işçi sendikasının
bulunması ile mümkündür. Örneğin, rakip iki sendika
arasında yetki mücadelesinin var olması halinde iş-
yerinde/işletmede bulunan toplu iş sözleşmesi sona
erir ermez dayanışma dilekçesinin verilmesi halinde,
yetkinin akıbetine göre bu dilekçelerin hukuki duru-
muna dair belirsizlik bulunmaktadır. Anayasa Mahke-
mesi iptal kararında sadece özgürlüklere yer verilmiş
ancak uygulamadaki esas sorunlara değinilmemiştir.
Bu nedenle söz konusu iptal kararının uygulamaya
yönelik çözümler ile birlikte değerlendirilmesi, mü-
zakeresi devam eden bir toplu iş sözleşmesinden
yararlanma tarihinin ancak toplu iş sözleşmesinin
imzalanacağı tarih olarak anlaşılması gerekmektedir.

İlk Yerli ve Milli Haberleşme Uydumuz TÜRKSAT 6A Resmi Olarak Görevine Başladı

TÜRKSAT 6A Hizmete Alma Tören Programı Cumhurbaşkanlığı Erdoğan'ın Katılımıyla Gerçekleşti.

Türkiye'nin ilk yerli ve milli haberleşme uydusu TÜRKSAT 6A'nın devir teslim töreni, Cumhurbaşkanlığı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleştirildi. Ankara'da düzenlenen törende, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu ve TÜBİTAK Başkanı Prof. Dr. Orhan Aydın da hazır bulundu.

Tören kapsamında, TÜRKSAT 6A'nın üretim ve test süreçleri başarıyla tamamlanarak Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı'na bağlı TÜRKSAT AŞ'ye resmi olarak teslim edildi.

Törende konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "İlk yerli ve milli haberleşme uydumuz TÜRKSAT 6A'nın hizmete alma töreni vesilesiyle bugün beraberiz. TÜRKSAT 6A'yı 9 Temmuz 2024'te uzaya fırlatmış, ilk test yayınını 17 Şubat'ta yapmıştık. Tüm süreçler sorunsuz tamamlandı. TÜRKSAT 6A'nın ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum. Projenin başarıyla ilerletilmesine emeği geçen kardeşlerime teşekkür ediyorum" diye konuştu.

"En az 15 yıl hizmet verecek TÜRKSAT 6A ile TÜRKSAT'ın işlettiği haberleşme uydularının sayısı 6'ya, uzaydaki uyduların mevcudu da 10'a yükselmiş oluyor. Yeni haberleşme uydumuz televizyon yayıncılığı başta olmak üzere acil durum haberleşmesi için geniş kapsama alanı sunacak" diyen Erdoğan, "Uzay iletişim ve haberleşme sektörlerimiz için atılmış çok büyük bir adım olan TÜRKSAT 6A uydumuzun ülkemiz ve milletimiz için bir kez daha hayırlar getirmesini temenni ediyorum" ifadelerini kullandı.

"Yüzde 80'in üzerinde yerlilik oranıyla 84 yerli ekipman kullanılarak geliştirdiğimiz TÜRKSAT 6A ile birlikte Türkiye kendi haberleşme uydusunu üreten 11 ülkeden biri konumuna yükseldi" vurgusu yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Yıllara sarı bu çalışmalar ve teknolojilerle uzayda pek çok kritik eşiği aştık. En yüksek yerlilik oranına sahip TÜRKSAT 6A uydumuzu üretme imkan, yeteneğine sahip olduk. Yapamayız diyenlere inat biz yaparız, hatta daha iyisini

yaparız dedik. Karamsarlık aşılayanlara kendi ülkesinden umudunu kesenlere asla kulak asmadık. Yılmadan, yorulmadan, inanç, sabır ve azimle çalışarak bugünlere kadar hamdolsun alnımızın aklıyla geldik. Her bir mühendisimize buradan bir kez daha kalpten teşekkür ediyorum" değerlendirmelerinde bulundu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "23 yıldır olduğu gibi önce hayalleri hedeflere, sonra da hedeflere gerçeklere dönüştürmeye hep beraber inşallah devam edeceğiz. Uydularımızın dünya genelinde ulaştığı nüfus 3,5 milyardan 5 milyara yükselecek. Teknoloji transferi ve tecrübe kazanımı sayesinde ülkemiz uydusu ve bileşenlerinin üretiminde önemli pazar payına sahip olacak.

Devrim niteliğindeki projeye yerli ve milli uydu platformuna sahip olduk. Alt yüklenicilerle birlikte uydu üretim ekosistemi kurarak birçok kurum ve kuruluşumuzun uzay sanayine katkı vermesini sağladık. Aktif roller üstlenen mühendis ve personelle birlikte uydu ve uzay teknolojileri için insan kaynağı yetiştirmiş olduk.

Fırlatma süreci de TÜRKSAT tarafından yönetildi. Dünya nüfusunun yüzde 60'ından fazlasını 5 milyar nüfusu kapsama alanına alan uzay çalışmalarında parmakla gösterilen ülkeler arasına girdik.

Elde edilen bu kazanım ve etkinliklerle milli uydu markamızı oluşturma ve uzay şirketi kurulması noktasında önemli fırsat yakaladık.

İnşallah çıtayı sürekli yukarıya çıkartarak hedeflerimize ulaşacağız. Dünyadaki gelişmelere baktığımızda şu gerçeği görmekteyiz. Türkiye'nin önünde tarihi fırsat penceresi açılmaktadır. Hiç kimsenin şahsi ikbalı özellikle bu uğurda heba etmesine izin veremeyiz" dedi.

"TÜRKSAT 6A uzaydaki bilgi birikiminin göstergesi"

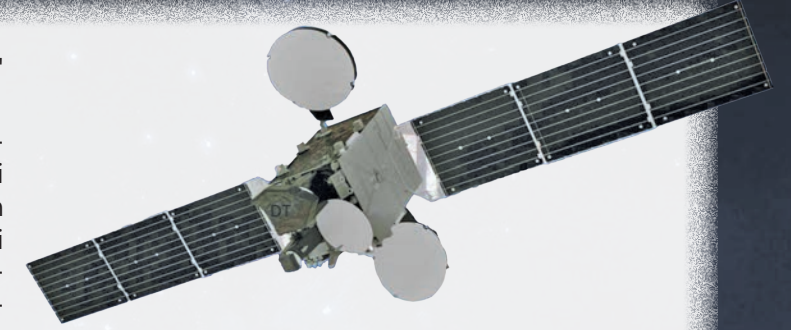
Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır, hizmete alınan TÜRKSAT 6A'nın uzaydaki bilgi birikiminin göstergesi olduğunu belirterek, "TÜRKSAT 7A ile yüksek çözünürlüklü gözlem gerçekleştirecek, yeni nesil takım uydularımız İmece-2 ve

İmece-3 ile uzayda iddiamızı güçlendireceğiz" dedi

Uzayın artık daha fazla ülkenin söz sahibi olabileceği, tarımdan sağlığa, haberleşmeden bilgi teknolojilerine farklı alanlarda yeni buluşların hızla yaygınlaştığı bir alana dönüştüğüne dikkati çeken Kacır, şöyle devam etti: "Uydu teknolojilerinde yerleşme ve millileşme çabalarımızın eseri gözlem uydumuz Göktürk-2, 12 yıldır uzaydaki gözümüz olarak görev yapıyor. Göktürk-2'de elde ettiğimiz çok yönlü kabiliyetleri, metre altı çözünürlüklü milli gözlem uydumuz İmece ile taçlandırdık. Pek çok bileşenini milli olarak geliştirdiğimiz İmece uydusuyla dünyanın her noktasından hiçbir kısıt olmadan görüntü alabiliyoruz." Kacır, yaklaşık 600 kilogram olan ve 600 kilometre yörüngede görev yapan yer gözlem uydularından sonra çıtayı yükselttiklerini belirterek, "36 bin kilometre yer sabit yörüngede görev yapacak 4 bin 250 kilogramlık haberleşme uydusu ile kabiliyetlerimizi bir üst lige taşıdık. TÜRKSAT 6A Projesi'nde daha evvel yurt dışından temin edilen TÜRKSAT haberleşme uydularının tedarik ve işletme süreçlerinde elde ettiğimiz deneyimle gözlem uydularındaki üretim kabiliyetimizi birleştirdik. TÜBİTAK Uzay, TÜRKSAT, TUSAŞ, ASELSAN ve CTech'ten 500'e yakın uzmanın görev aldığı projeye uydu teknolojilerinde geniş bir insan kaynağı havuzu ve tecrübe birikimi oluşturduk. Güç elektroniklerinden uçuş bilgisayarına, yıldız izlerden tepki tekeri ve elektrikli itki sistemine 24 farklı kategoride 84 ekipmanı yerli imkanlarla üreterek, yüzde 80'in üzerinde yerlilik düzeyine eriştik" değerlendirmesinde bulundu.

"Uzayda iddiamızı sürdüreceğiz"

Bakan Kacır, Türkiye'de bugüne kadar ürettikleri en yüksek değere sahip teknoloji ürünü TÜRKSAT 6A'nın yörünge kabul testleri ve devreye alma işlemleri sonrasında bugün TÜRKSAT'ın işletmesi için hazır durumda olduğunu dile getirdi. Uydu çalışmalarında tarihi bir dönemeç niteliğindeki bu projenin ardından yeni atılımları hayata geçirmeye devam ettiklerini aktaran Kacır, şöyle konuştu: "Tarihimizin en büyük bütçeli teşvik programı HIT-30 ile uzay teknolojilerinde yatırımları destekliyoruz. Rekabet Öncesi İşbirliği Programı'mızda yakın yörünge uydularının üretiminde kabiliyetlerimizi geliştirecek Uydu Teknolojileri Geliştirme Çağrımız büyük ilgi gördü. Önümüzdeki dönemde uydu geliştirme alanında kamudaki kapasiteyi tek çatı altında toplayacağız. Küresel rekabet gücüne sahip milli uydu şirketimizi oluşturacağız. TÜRKSAT 6A Projesi'nde elde ettiğimiz kazanımlardan üst düzeyde yararlanacağımız TÜRKSAT 7A ile yüksek çözünürlüklü gözlem gerçekleştirecek yeni nesil takım uydularımız İmece-2 ve İmece-3 ile uzayda iddiamızı güçlendireceğiz." Gözlem uydularında elektro-optik kamera gibi yüksek katma değerli sistemlerde başlattıkları ihracatı haberleşme uydularıyla sürdüreceklerini vurgulayan

Kacır, AR-GE ve üretim kabiliyetlerini Ay Misyonu'nda değerlendirdiklerini anlattı.

Uzay Teknoparkı açılacak Kacır, kendi mühendisleri ve bilim insanlarının geliştirdiği milli itki sistemine sahip uzay aracıyla Ay'a erişeceklerini belirterek "Bugün hizmete aldığımız TÜRKSAT 6A Projesi, uzay alanındaki stratejik vizyonumuzun ve birikimimizin somut bir göstergesidir. Elbette bu kazanımlarla yetinmeyeceğiz. Türkiye'yi uzay teknolojilerinde lider ülkelerden biri haline getirmek için çalışmalarımızı hız kesmeden sürdüreceğiz" ifadelerini kullandı.

"Haberleşme uydularımızın yedinci serilerinin hazırlık çalışmalarına başladık"

Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Abdulkadir Uraloğlu ise Türkiye'nin ilk yerli ve milli uydusu TÜRKSAT 6A'nın ülkenin uzaydaki izini daha da güçlendireceğini belirterek, "Haberleşme uydularımızın yedinci serilerinin hazırlık çalışmalarına da başladık. Yedinci nesil uydularımızla hem yerli ve milli kaynaklarımızı kullanacağız hem de uluslararası işbirliklerinden azami yararlanacağız." dedi.

Bakan Uraloğlu Türkiye'nin 1994'te başlayan uydu serüveninin, TÜRKSAT 1B, 1C, 2A, 3A, 4A, 4B, 5A ve 5B ile güçlenerek devam ettiğini söyledi. Yüzde 80'in üzerinde yerlilik oranıyla 84 yerli ekipmanla üretilen TÜRKSAT 6A'yı hizmete alarak, Türkiye'yi haberleşme uydusu tasarlayıp üretebilen dünyadaki 11 ülke arasına taşıdıklarını ifade eden Uraloğlu, "TÜRKSAT 6A, sadece bir uydu değil, Sayın Cumhurbaşkanımızın vizyonu ile şekillenen, ülkemizin mühendisliğinin, emeğinin ve vizyonunun uzaya kazınmış bir mührüdür." diye konuştu. Uraloğlu, bu tarihi başarının temellerinin 2014'te proje finansörleri olan Bakanlığa bağlı Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Araştırmaları Merkezi, TÜBİTAK ve TÜRKSAT arasında imzalanan anlaşmayla atıldığını anımsatarak, sözlerini şöyle sürdürdü: "Ayrıca Cumhurbaşkanlığı Savunma Sanayii Başkanlığı da ASELSAN tarafından geliştirilen görev yüküyle projeye paydaş olarak destek verdi. 2015'te açılan Kahramankazan'daki Uzay Sistemleri Entegrasyon ve Test Merkezimiz (USET) uydunun tasarım, entegrasyon ve test süreçlerinin ana üssü oldu. TÜBİTAK UZAY, ASELSAN, TUSAŞ ve CTECH gibi milli kurumlarımızla uydu yönetim birimi, tepki tekeri, güneş algılayıcıları, antenler ve güç kontrol birimleri gibi kritik bileşenleri yerli imkanlarla üreterek bu projeyi bir şahesere dönüştürdük."

TBMM Başkanı Kurtulmuş:

Artık bu dağlarda korku, ölüm, bombalar değil; kardeşlik türküleri söylenecek

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş, beraberinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, AK Parti Grup Başkanı Abdullah Güler ve farklı partilerden yaklaşık 40 milletvekili ile çeşitli temaslarda bulunmak üzere Şırnak'a geldi.

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı kutlamaları kapsamında Gabar Dağı'nda gençlerin de katılımıyla düzenlenen, dev Türk bayrağı eşliğindeki kortej yürüyüşüne katılan Kurtulmuş, basın mensuplarına, bir zamanlar bu dağların her tarafında terörün kol gezdiğini anımsattı.

Artık bu coğrafyada bugün barışın, kardeşliğin egemen olmaya başladığı bir dönemin başında olduğuna işaret eden Kurtulmuş, "Bugün inşallah burada törenlerimizi icra edeceğiz. Biraz sonra Esmâ Çevik Kuyusu'nda ilk törenimizi yapacağız." dedi.

Bir gazetecinin "Bugün buradan nasıl bir mesaj yükselecek?" sorusu üzerine Kurtulmuş, "Barışın, kardeşliğin dostluğun, bin yıllık Türk Kürt kardeşliğinin bundan sonra kıyamete kadar sürmesini temenni eden çok güçlü bir mesajı bugün buradan vereceğiz." ifadesini kullandı.

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli'nin "Teamüllere uygun olarak TBMM Başkanı'nın çağrısıyla 'Yeni Yüzyılın Terörsüz Türkiye Stratejisi; Milli Birlik ve Dayanışma Komisyonu' kurulması teklif ve temennimiz-

dir" açıklamasının hatırlatılması üzerine Kurtulmuş, şöyle dedi:

"Süreç planlandığı gibi devam ediyor. Şimdi bundan sonraki kısım terör örgütlerinin silahlarını teslim etmesidir. Bu teslim gerçekleştikten sonra zaten bu meselenin konuşulacağı yer hem siyaset olarak hem yasal zeminin hazırlanması bakımından Türkiye Büyük Millet Meclisi'dir. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde de bütün siyasi partiler hep beraber sürece omuz vereceğiz."

"Terörsüz Türkiye' şimdi burada çok daha anlam buluyor"

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Bayraktar da bugün anlamlı bir günde Gabar'da olduklarını belirterek, "Bugün çok daha özel. Gabar'daki

üretimimiz çok ciddi boyutta artmış durumda, 81 bin varil üretime ulaştık. 'Terörsüz Türkiye' şimdi burada çok daha anlam buluyor. Dolayısıyla bugün bu özel günde gençlerimizle beraber milli iradenin tecelligahı Meclis'imizin değerli başkanı, milletvekillerimiz, komisyon üyesi milletvekillerimizle bu büyük projeyi bütün milletimize paylaşmış oluyoruz." diye konuştu.

Gazetecilerin, buradan bugün verilecek mesajla ilişkin sorusu üzerine Bayraktar, "Hakikaten bu bölge terörle anılan bir bölgeydi ama hamdolsun terörden kurtuldukça bu büyük zenginliği ortaya çıkardık. En önemli tarafı Şırnak'ta gençlerimiz burada çok önemli bir iş imkanı buldu. Bu sayede de herkesin artık ümidi çok daha büyüyecek. Şırnak ve ülkemiz adına da çok büyük bir ekonomik kazanım haline gelmiş oldu. Bu anlamda bugün burada olmak bizler için çok daha değerli." dedi.

"Artık bu dağlarda korku, ölüm, bombalar değil; kardeşlik türküleri söylenecek"

TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş, Gabar Dağı'ndaki Şehit Esmâ Çevik-1 Nolu İlk Keşif Kuyusu'nda düzenlenen programa katıldı.

Kurtulmuş, burada yaptığı konuşmada, hem 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı hem de "Terörsüz Türkiye" hedefinin gerçekleşmeye başladığı bir dönemde Gabar'daki önemli bir petrol üretim sahasında olmaktan şeref ve onur duyduğunu belirtti.

19 Mayıs'ın, önemli bir dönüm noktası olduğunu ifade eden Kurtulmuş, Amasya, Erzurum ve Sivas kongreleri ile birlikte Türkiye'nin milli kurtuluş destanının yazılmaya başladığını, ilk adımın da Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkmasıyla atıldığını anlattı.

Türkiye'nin bağımsızlık hamlesinin başlangıç gününün 19 Mayıs olduğunu söyleyen Kurtulmuş, sözlerini şöyle sürdürdü:

"19 Mayıs aynı zamanda Türkiye'nin bütün emperyal projelerden kurtulmaya niyet ettiği ve gerçekten 'ya Allah' diyerek ayağa kalktığı önemli bir tarihin başlangıcıdır. O dönem içerisinde bizim için milli bağımsızlık fevkalade önemli bir husustu. O hareketin en önemli şiarlarından birisi milli bağımsızlık duygusuydu ancak bu bağımsızlık duygusunun özellikle bugün geldiğimiz noktada bir adım daha ileriye taşınması, tam bağımsız Türkiye idealine doğru Türkiye'nin süratle yol almasını hem izliyoruz hem de daha büyük hedefleri önümüze koyuyoruz. Bu çerçevede burada çıkarılan petrolün sadece maddi olarak petrol çıkarmakla ibaret olmadığı, bulduğumuz doğal gaz kaynaklarının sadece doğal gaz keşfinden ibaret olmadığını da hepimiz gayet iyi biliyoruz."

Kurtulmuş, kendi ayakları üstünde duran, ele güne asla muhtaç olmayacak, dünyadaki milletler arasındaki yarışta öncü olacak ve birçok alanda bölgesinin ve dünyanın küresel denklemlerinin en önünde yürüyecek bir ülke olarak Türkiye'nin en temel özelliklerinden ve ihtiyaçlarından birinin, enerji alanındaki bağımsızlığı olduğunu vurguladı.

TBMM Başkanı Kurtulmuş, "İşte bu kuyulardaki üretimin artması, doğal gaz kaynaklarımızın ciddi şekilde gelişmesi, ayrıca alternatif enerji kaynaklarıyla Türkiye'nin çok ciddi bir enerji üretimi yapan ülke haline gelmesi ve inşallah bölgesel krizlerin aşılmasıyla birlikte göç yolları ve transit yolları üzerinde bulunan ülkemizin birçok doğal gaz ve petrol boru hatlarına da ev sahipliği yapacağı, yani kısacası enerjide bir hub haline geleceği aşikardır. Bu çabada öncülük yapan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızı, başta Sayın Bakanımız olmak üzere TPAO'nun en üst yöneticisinden burada çalışan 3 bin 200 kardeşimize kadar herkesi yürekten tebrik ediyorum." diye konuştu.

"Bu dağlarda terör kol geziyordu"

Kurtulmuş, Şehit Esmâ Çevik-1 Nolu İlk Keşif Kuyusu'nun sadece bir kuyu değil Türkiye'nin tam bağımsızlık idealinin bir simgesi olduğunu belirtti.

Bu simgelerin Türkiye'nin yollarını daha fazla açtığına, daha güçlü hale getirdiğine işaret eden Kurtulmuş, şu ifadeleri kullandı:

"Bu dağlarda, az evvel arabayla geldiğimiz yollarda inanın ki bir müddet öncesine kadar bombalar patlıyor, silahlar patlıyor, terör kol geziyordu. Acının, korkunun, şiddetin, ölümün kol gezdiği dağların etekleri burası. Şimdi burada çok şükür Türkiye'nin yeni hedefi olarak ortaya koyduğu 85 milyonun bir ve beraber olmasını hedefleyen terörsüz Türkiye idealimizle bu bölgede artık petrol kuyuları, petrol kuyularında burada var olan öğrencileriyle, yöneticileriyle, çalışanlarıyla Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığının

bütün çalışanları, bizler TBMM'den milletvekillerimizle birlikte buradayız. Artık bu dağlarda korku, ölüm değil, bu dağlarda kurşunlar, bombalar değil, bu dağlarda kardeşlik türküleri söylenecek, bu dağlarda hep beraber birlik ve beraberlik şarkıları söylenecek. Bu vesileyle terörün ortadan kaldırılması için büyük bir mücadele veren, canı pahasına bu mücadelede destanlar yazan kahramanlarımızı da minnetle, şükranla yad ediyoruz."

"Hep beraber birliği, beraberliği, kardeşliği tesis edeceğiz"

Kurtulmuş, keşif kuyusuna adı verilen Esmâ Çevik'in yola döşenen bir el yapımı bombayı patlatırken şehit olduğunu anımsatarak, şunları kaydetti:

"Eğer güvenlik güçlerimizin cansiparane çalışmaları olmasaydı bugün buralarda ne 680 kilometre yol yapmak mümkün olur ne de bu

kuyuları açmak mümkün olurdu. Bütün bu terörle mücadelede hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyorum. Artık bu ülkenin hiçbir ferdi dağa çıkmayacağı gibi hiçbir ferdi de terörle mücadelede şehit olmayacaktır. Hep beraber birliği, beraberliği, kardeşliği tesis edeceğiz. Bu petrole diğer zenginliklerimizin ortaya çıkmasıyla birlikte hep birlikte zenginleşeceğiz. Zenginliği, refahı paylaşacağız ve Türkiye'nin en uzak noktalarından birisi olan Gabar'da olduğu gibi birçok uzak noktalarımızda da ekonomik kalkınmadan insanlarımız payına düşeni alacak. Allah milletimizin yardımcısı olsun. Birliğimizi daim eylesin. Terörsüz Türkiye hedefimize en kısa zamanda herhangi bir provokasyona, herhangi bir zehirlenmeye fırsat vermeden ulaşmak nasip olsun."

TBMM Başkanı Kurtulmuş, Şırnak Gabar Dağı'ndaki petrol akışını izledi

Kurtulmuş, beraberinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar, AK Parti Grup Başkanı Abdullah Güler, AK Parti Genel Başkanvekili Mustafa Elitaş ve farklı partilerden yaklaşık 40 milletvekili ile Gabar'da düzenlenen programda, Şehit Esmâ Çevik-1 Nolu İlk Keşif Kuyusu'nda inceleme yaptı, kuyunun vanasını açtı, petrol akışını izledi.

15 Temmuz:

Demokrasiye Sahip Çıkışın Tarihi

15 Temmuz 2016 gecesi, Türk milleti için bir dönüm noktası olmuş; demokrasiye, millet iradesine ve bağımsızlığa karşı girişilen hain bir darbe teşebbüsü, halkın, polisimizin ve ordumuzun içindeki milli güçlerin kararlılığıyla başarısızlığa uğratılmıştır. Bu tarih, Türkiye Cumhuriyeti'nin modern tarihinde en büyük direniş hareketi olarak kayıtlara geçmiştir. Millet, sokaklara dökülerek canı pahasına demokrasisine sahip çıkmış ve darbeye geçit vermemiştir.

Milletin Gücü ve Birlik Ruhu

15 Temmuz gecesi ortaya çıkan en önemli güç, halkın birlik ve beraberlik ruhu olmuştur. Siyasi görüşü, sosyal statüsü ne olursa olsun herkes, milli iradenin yanında saf tutmuştur. Camilerden yükselen selalarla birlikte milyonlar meydanlara koşmuş, demokrasi nöbetleri sabaha kadar sürmüştür.

Türk halkı, bu destansı duruşla dünyaya demokrasiye olan inancını ve bağlılığını bir kez daha kanıtlamıştır. Halkın bu kararlı duruşu, darbecilerin hesaplarını altüst etmiş, tankların ve uçakların karşısında dimdik duran bir milletin zaferiyle sonuçlanmıştır.

Darbe Girişiminin Seyri

FETÖ mensuplarınca planlanan darbe, ordu ve polis içerisindeki örgüt üyeleri tarafından 15 Temmuz akşamı başlatılmıştır. Ankara ve İstanbul başta

olmak üzere birçok şehirde kritik noktalar ele geçirmeye çalışılmış, TBMM bombalanmış, halka ateş açılmıştır. Ancak beklenmeyen bir şey olmuştur: Millet, bu darbe girişimine boyun eğmek yerine direniş tercih etmiştir.

Özellikle İstanbul ve Ankara'da milyonlarca vatandaş, tanklara karşı bedenlerini siper ederek darbenin seyrini değiştirmiştir. Bu mücadelede hayatını kaybeden 251 şehit ve binlerce gazi, Türkiye'nin demokrasi uğruna verdiği bedelin ne kadar ağır olduğunu gözler önüne sermektedir.

Liderliğin ve Sivil Toplumun Rolü

Bu süreçte liderlerin ve sivil toplum kuruluşlarının rolü de büyük olmuştur. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın halka yaptığı çağrı, gecenin kaderini değiştiren en kritik gelişmelerden biri olmuştur. Erdoğan'ın liderliği ve halkına olan güveni, direnişin en büyük moral kaynağı olmuştur.

Öte yandan, sivil toplum kuruluşları ve sendikalar da bu süreçte önemli roller üstlenmiştir. Öz Orman-İş Sendikası Genel Başkanı Settar Aslan, sendika üyelerini demokrasiye sahip çıkmaya çağırmış, milli iradeye destek vermiştir. Aslan'ın bu duruşu, sendikaların yalnızca ekonomik değil, toplumsal sorumluluklar da taşıdığını göstermiştir.

15 Temmuz, Türk milletinin egemenliğine, bağımsızlığına ve demokrasiye olan inancını kanıtladığı tarihi bir direniştir. Bu hain girişimin milletin kararlı duruşu sayesinde başarısızlığa uğratılması, Türkiye'nin geleceği adına umut verici bir tablo oluşturmuştur. O gece verilen mücadele, yalnızca bir darbeyi değil, ülkemizin bağımsızlığının da ilelebet süreceğini süreceğini kanıtlamıştır.

Demokrasiye sahip çıkmanın bir halk görevi olduğunu hatırlatan 15 Temmuz, hafızalardan silinmemeli; gelecek nesillere bu destan doğru bir şekilde aktarılmalıdır. Liderlerin kararlılığı, sivil toplumun duyarlılığı ve milletin cesaretiyle Türkiye, her türlü tehdide karşı dimdik durmaya devam edecektir.

Prof. Dr. Mehmet Ali YILDIRIM

Kilis 7 Aralık Üniversitesi
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Tarih Bölümü

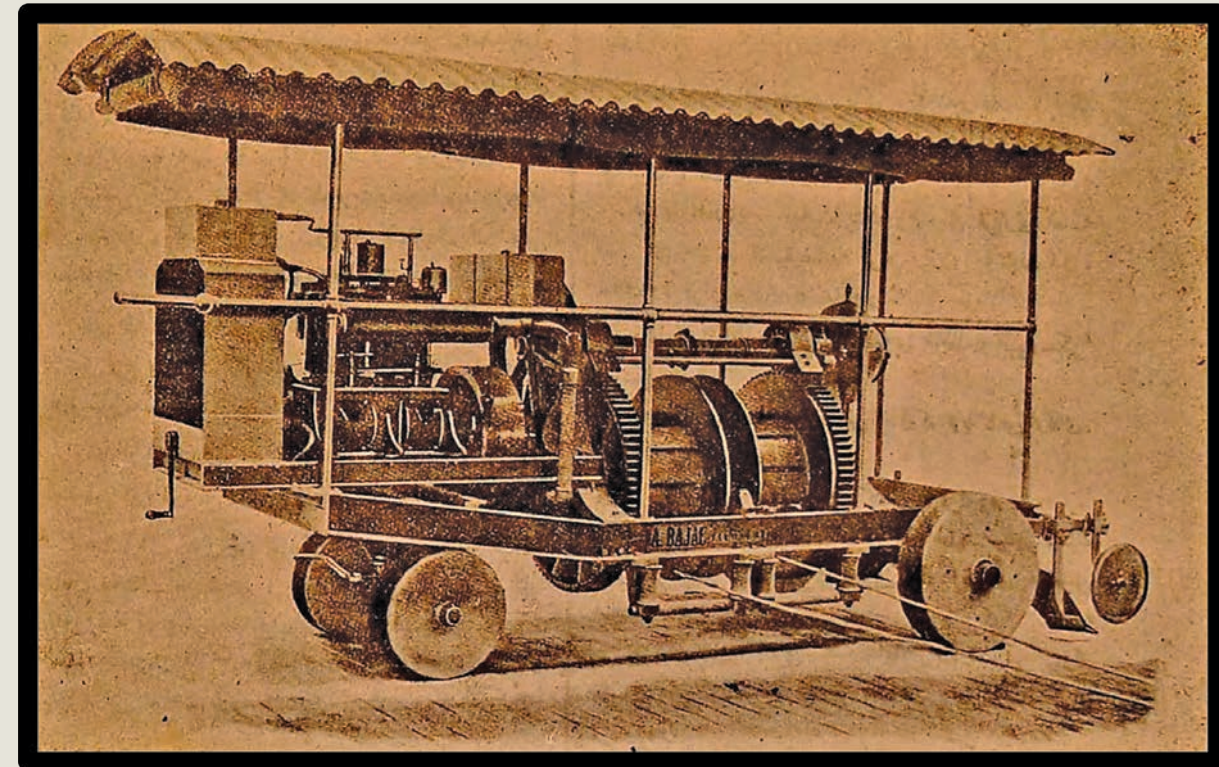

Osmanlı'da Modern Zirai Eğitimin Gelişimine Genel Bir Bakış

Giriş

Kuruluştan itibaren Osmanlı Devleti'nin temel gelir kaynağı tarım idi. Klasik dönemde nüfusun yaklaşık yüzde doksanı köylerde yaşamakta ve geçimlerini tarım ile temin etmekteydiler. Toplum, maaş veya herhangi bir gelirin tasarruf hakkı karşılığında devlet hizmetinde bulunan yöneticiler ile reayadan mürekkep iki sosyal sınıftan oluşmaktaydı. Tüm yöneticiler askeri olarak adlandırılır ve vergiden muaf tutulurdu. Reaya olarak bilinen yönetilenler ise vergi mükellefi olarak üretim sistemi içerisinde yer almaktaydılar. Nüfus yoğunluğu köylerde olduğundan reayanın büyük kısmı tabiatıyla tarımla iştigal ederdi. Topraklar askeri teşkilat yapısıyla bütünleşmiş olduğundan kullanım hakkı, dirlik adı altında devlete yararlılık

gösteren sipahi ve yöneticilere bırakılırdı. Tımar, has ve zeamet olarak üç farklı parçaya ayrılan dirliklerin en küçüğü ve yaygın olanı çeşitli mükellefiyetler karşılığında tevdi edilen tımarlardı. Çiftçi ve köylü, mülkü devlete ait toprakları tımar sahibinden aldığı senede istinaden ekip biçer ve vergisini yine sahib-i arz olarak isimlendirilen tımar sahibine verirdi. Tımar sistemi bozulmaya yüz tutunca topraklar iltizam usulüyle ihale edilmeye başlandı. Tasarruf hakkına, devlete peşin ödedikleri vergi ile sahip olan mültezimler daha fazla kâr amacı güttüklerinden reayaya yüklenmeye başladılar. Bu durum köylüyü yoksullaştırırken üretim tekniklerinin güncellenmesine de engel olmuş, borçlanan köylü içe dönük bir üretim

yöntemi benimsemiştir. Devletin çiftçiyi geleneksel yöntemlerden vazgeçirmeye çalışması Tanzimat Dönemi'ni bulmuştur. Toprak düzenini dönüştürmeye yönelik faaliyetler, bu dönemde, tımar sisteminin kaldırılarak ve iltizam usulüne son verilerek başlatılmak istenmiş, hazine gelirlerinin toplanması işi merkezden atanan muhassıllara havale edilmiştir. Bu uygulama 1842 yılına kadar devam etse de istenilen sonucu vermemiş ve yeniden iltizama dönüşmüştür. 1847 yılında ise toprakların küçültülerek köylüye

dağıtılmasına yönelik karar alınmış, miras yoluyla çocuklar arasında pay edilen topraklar daha da küçülmüştür. Nihayet 1858 senesinde başında Ahmet Cevdet Paşa'nın bulunduğu bir komisyon marifetiyle Arazi Kanunnamesi hazırlanmış ve ülke toprakları beş gurup altında yeniden vasıflandırılmıştır. Tarımdan elde edilen gelirlerin artmasını amaçlayan bu yapılanmanın ardından az masrafla çok hasılataya yönelik tarım politikası ülke gündeminin üst sıralarında yer almaya başlamıştır.

1. Tarım Bürokrasisi Oluşturmaya Yönelik İlk Çabalar

Osmanlı Devleti'nin tarımı kalkındırmaya yönelik politikasının birincil motivasyonu, geniş arazilerden çok fazla gelir elde etmeye yöneliktir. Bunun yegâne yolu ise çiftçiyi aba ve ecdadından gördüğü alışkanlıklarından vazgeçirmekten geçmektedir. Nitekim karasaban ile sürülen tarlalarda en fazla on beş santim derinliğe inilebilmekteydi. Bir çift öküz ile günde üç veya dört dönüm toprak sürülebiliyordu. Dolayısıyla ürün çeşitliliği söz konusu olmadığı gibi toprak bir yıl boyunca tek ürün üzerinden değerlendirilmekteydi. Islah edilmiş, verimi yüksek tohumlara erişim sınırlıydı. Mahsul el işçiliği ve tırpan, orak gibi iptidai tarım araç-gereçleriyle hasat edilmekteydi. Modern gübreleme yöntemleri neredeyse hiç bilinmiyordu. Arazilerin büyük kısmı otlak olarak kullanılmakta ve ekilebilen yerler iki yılda bir nadasa bırakılmaktaydı. Sulama teknikleri yeterince bilinmemekte, kırsal tarım gibi ziraat endüstrilerinden hakkıyla istifade edilememekteydi.

Ülkede bir çiftçi sınıfı oluşmadığı için ziraatı geliştirmek için politika üretecek ve uygulanmasını sağlayacak bürokrasiye ihtiyaç vardı. Söz konusu tarım bürokrasisini oluşturmaya yönelik ilk adımların atılması Tanzimat Devri'ni buldu. 1839 senesinde Ticaret Nezâreti bünyesinde faaliyet göstermeye başlayan Meclis-i Umûr-ı Nafia, ziraatı geliştirmeye yönelik tedbirlerin görüşülmesine başlangıç teşkil etti. 1843 yılında ise Maliye Nezâreti'ne bağlı Ziraat Meclisi kuruldu. Kalkınmada tarımın rolüne sıklık-

la vurgu yapılamaya başlandı. Ticari değeri yüksek ve ihracata konu olan ürünlerin yetiştirilmesi teşvik edildi. Zirai üretime yönelik modern alet ve edevatın ithalinden gümrük vergisi alınmaması kararı alındı. Sanayileşmeyle eş zamanlı olarak endüstriyel ham maddenin ülke içerisinde temin edilmesi için çalışmalar başlatıldı. Bağımsız bir Ziraat Nezâreti 1846 yılında teşkil edildiyse de kısa bir süre sonra Ticaret ve Ziraat Nezâreti olarak aynı çatı altında birleştirildi. 1849 senesine gelindiğinde Ticaret ve Nafia Nezâreti ihdas edilerek Ziraat Meclisi buraya bağlandı. 1864 senesinde önce Tuna Vilayeti ve ardından yayınlanan İdare-i Umumiyye-i Vilayât Nizamnâmelerinde vilayetlerde ziraat müdürlüklerinin teşkili yer alarak zirai alanda yeniliklerin uygulanmasını sağlamak ve çiftçiye yardımda bulunmak üzere görev ve sorumlulukları belirlendi. Tuna vilayetinde memleket sandıkları kurularak çiftçiye uygun kredi imkânı tanındı. 1868 senesinde ziraat ile ilgili iş ve işlemler yeniden yapılandırılan Ticaret ve Ziraat Nezâreti'ne havale edildi. Ancak 1869 senesine gelindiğinde Ticaret ve Ziraat Nezâreti'nin bütçe yönetiminde ziraat aleyhine ayırım yaptığı iddiasıyla sadece Tuna ve Bursa vilayetlerine ziraat müdürü görevlendirilebildiği dillendirilmekteydi. Aynı yıl Sultan Abdülaziz'in, Bâbiâli'ye gelerek servet ve refah için ziraatın gelişimini işaret etmesi, yeniden harekete geçilmesini sağladı. Bursa Ziraat Müdürü Amasyan Efendi tarafından bir rapor hazırlandı. Tanzimat Devri sonunda şekillenen rapora göre Osmanlı çiftçisinin dönüşümü, çiftçilerin bireysel girişiminden ziyade devletin uzman kadrolar oluşturmaya bağlıydı. Bunun için de yüksek dereceli bir eğitim kurumu açılarak ziraat eğitimi ile beraber bu alanla münasebeti bulunan kanun ve politikaların talimi üzerinde durulmalıydı. Böylece bir tarım bürokrasisi teşkil edilebilirdi. Bu düşünce aynı zamanda Halkalı Ziraat Mektebi'nin açılmasına giden süreci başlattı.

2. Modern Tarım Eğitiminin Başlaması: Ziraat Talimhanesi

Osmanlı'nın ilk modern zirai eğitim kurumun tesis edilmesine sanayileşme çabaları doğrultusunda ince ve temiz pamuk üretimine duyulan ihtiyaç vesile oldu. Ülkede yetiştirilen pamuk, Tanzimat Devri'nde İstanbul'da inşa edilen basma fabrikasına uygun değildi. Dolayısıyla modern tarım uygulamalarıyla yetiştirilen endüstriyel pamuk ithal edilmekteydi. Yöneticiler bunun önünü almak için pamuk üretiminde ileride olan Amerika'dan ıslah edilmiş tohum ile beraber pamuk yetiştiriciliğini göstermeleri için uzmanlar getirilmesine karar verdi. Bu uzmanlardan biri olan Doktor Davis'in modern tarımın diğer alanlarında da donanımlı olduğu fark edilince, daha geniş bir zirai reform düşüncesi ortaya çıktı. Davis ile yapılan görüşmeler neticesinde tarımda uygulanan tekniklerin uygulamalı eğitimle yaygınlaştırılabileceği bunun için ise bir eğitim kurumuna ihtiyaç olduğu noktasında fikir birliğine varıldı. Raporlanan görüşmeler aynı zamanda Ziraat Talimhanesi'nin yapısını oluşturdu. Mektebin yeri için Baruthane civarında bulunan Ayamama Çiftliği uygun bulundu. Eğitim süresi altı yıl olarak belirlenen mektebin açılmasına 12 Ocak 1847 tarihinde onay verildi. Yaklaşık bir yıl sonra on dört öğrenci ile eğitim-öğretime başlandı. Öğretim kadrosu yabancı olduğundan mektebin ilk öğrencileri, donanımları münasebetiyle tıbbiyeliler arasından seçildi. Öğrencilere matematik, coğrafya, geometri ve fen derslerinin yanı sıra, ziraat, bahçı-

vanlık, baytarlık, şeker üretimi, ipek böcekçiliği ve yünlü hayvanların ıslahına yönelik uygulamalı dersler gösterilmekteydi. Dersler Davis tarafından gösterilmekte; tercümanlığını ise Avrupa'da zirai alanda tahsil görmüş olan Ağaton Efendi yapmaktaydı. Açıldıktan bir yıl sonra mektebin eğitimci kadrosu Fransızca hocası ile beraber beşe ulaştı. Öğrenci sayısı ise kırkı aştı.

Mektebin kuruluş amacı burada yetişen mezunların taşraya gönderilerek modern metotları yaymaları düşüncesiyleydi. Ancak 1850 yılına gelindiğinde işlerin yolunda gitmediği görüldü. Öğrenciler mektebin konumundan rahatsızlardı. Kış zamanları sıklıkla hasta olduklarına dair şikâyetle bulunuyorlar; mektebin arazi ve havası uygun olan başka bir yere naklini istiyorlardı. Mektebin idaresini üslenen Nafia Nezâreti, Meclis-i Vâlâ'ya görüş bildirerek öğrencilerin geçici olarak Mekteb-i Tıbbiye'ye alınmalarını ve teorik eğitimi burada görmelerini talep etti. 1851 yılı Ocak ayında gerekli işlemlere başlandı, Humbarahane Kışlası'nda yer alan bazı odalar Ziraat Mektebi öğrencilerine tahsis edildi. Öğrenciler geçici olarak Tıbbiye'de öğrenim görmeye devam ettiler. Ancak yeni bir yer tespiti için girişimler sonuçsuz kaldı. Öğrencilerin taşrada görev alma ihtimalleri düşük görülünce de Ekim 1851'de mektebin kapanmasına karar verildi

3. Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi'nin Açılması

Ziraat Talimhanesi'nin kapanışını öngören yazıda yeniden açılacağına vurgu yapılmaktaydı. Lakin yaklaşık yirmi yıl herhangi bir teşebbüste bulunulmadı. Bu süre zarfında ziraatı modernleştirmek adına gerçekleştirilen girişimler vilayet merkezlerinde müdürlük kurulması kararı ile sınırlı kaldı. Uygulamada ise sadece iki vilayet merkezine müdür tayin edilebildi. 1869 senesinde Sultan Abdülaziz'in telkiniyle yeni bir teşebbüs başladı. Bir komisyon marifetiyle yapılacak olan reformlar müzakere edildi. Görüşmelerde özellikle Avrupa ülkelerinin tarımda kaydetmiş oldukları ilerlemeye dikkat çekilerek bunun eğitimle mümkün olduğu dile getirilmekteydi. Vakit kaybetmeden Osmanlı çiftçisini geleneksel tarımdan vazgeçirmek gerekmekteydi. Bu ise "irae usulü" ile yani yenilikleri yerinde göstererek mümkün olabilirdi. Ayrıca modern tarım tekniklerini göstermenin yanı sıra tarım sanayinin de eş zamanlı olarak geliştirilmesinin gereğine dikkat çekilmekteydi. Çiftçiler ithal edilen pullukları veya harman makinelerini bozulduklarında tamir ettiremedikleri için kullanmaktan kolay vazgeçebiliyorlardı. Bu nedenle vakit kaybetmeksizin yeni bir mektep açılarak çiftçiye yardımcı olacak, modern alet-edevatın kullanımını teşvik edecek, çift edevatının tamirine vakıf ve ziraat fenninin esaslarını bilen uzmanlar yetiştirilmeliydi. Böylece mezunlar memleketlerine dönerek ziraat ehlinin gelişimine katkı sunmuş olacaktı. Komisyonun bu teklifine 1871 senesinde onay verildiyse de çalışmalar yine yavaş ilerledi. İstanbul'da açılacak mektebin yapısını öngören rapor ancak 1877 senesinde hazırlandı. Amasyan Efendi tarafından hazırlanan söz konusu rapordaki düzenlemeler, 1878 yılında Ahmet Cevdet Paşa'nın Ticaret Nazırlığına ve Amasyan Efendi'nin nezârete bağlı Ziraat Müdürlüğüne getirilmesiyle uygulamaya konuldu. 1884 senesinde Küçükçek-

mece'de bulunan Halkalı Çiftliği satın alınarak mektebin arazisi belirlendi. Aynı yıl Amasyan Efendi'nin hazırladığı rapor "Büyük Halkalı Ameliyyat Ziraat Mektebi Nizamnamesi" başlığı altında yürürlüğe girdi. Mektebin öğretim kadrosunu oluşturmak için Paris, Montpellier ve Grignon'a sekiz öğrenci gönderildi. 1891 yılına gelindiğinde mektebin kuruluşuna yönelik çalışmalar tamamlandı ve Halkalı Ziraat Mektebi, Halkalı Ziraat ve Baytar Mektebi adı altında faaliyete geçti. Mektebe 1893 yılında Halkalı Ziraat ve Ormancılık Mekteb-i Âlisi adı verildi. 1895 yılında baytar sınıfı ayrılınca mektep, Halkalı Ziraat Mekteb-i Âlisi olarak müstakil bir yüksek ziraat mektebine dönüştü.

Mektebe ücretli ve ücretsiz yatılı ile gündüzlü olmak üzere üç şekilde öğrenci kabul edilmekteydi. Halkalı Ziraat Mektebi'nde ziraat, biyoloji, morfoloji, bitki hastalıkları, kimya, jeoloji, büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği, tarım aletleri, tarım sanatları, tarım iktisadı, millî iktisat ve fizyoloji dersleri birinci sınıfın ders programıydı. İkinci sınıfta bahçıvanlık, meyveli ağaçlar, ormancılık, zooloji, böcekçilik, haşerat, baytarlık, makine, ölçme, fizik, kanun, tarımsal aritmetik, zirai muhasebe, coğrafya, istatistik; üçüncü sınıfta ise dini ilimler, tavukçuluk, arıcılık, sağlık, matematik, geometri, meteoroloji, kitabet ve Fransızca dersleri bulunmaktaydı. 1928 senesine kadar faaliyet gösteren mektebin kuruluş gayesi büyük çiftliklere yönetici, Ziraat Nezaretine memur ve teknik eleman, ziraat mekteplerine ise hoca yetiştirmekti. Nitekim mezun olanlar, ziraat müfettişliği, ziraat memurluğu, kamu çiftliği yöneticiliği, ziraat ameliyat mekteplerinde idarecilik ve hocalık, harita ve fen memurluğu, orta dereceli mekteplerde mualimlik ve kimyagerlik gibi mesleklerde istihdam olunmaktaydılar.

4. Vilayetlerde Açılan Ziraat Mektepleri

Halkalı Ziraat Mektebi ile ilgili arazi temini, öğretimin kadrosu, ders gereçlerinin tamamlanması gibi hazırlıklar devam ederken; Ziraat Talimhanesi kapandıktan sonra zirai eğitime yönelik olarak açılan ilk kurum, 1881 yılında Edirne’de açılan “Hamidiye Ziraat Mektebi ve Numune Çiftliği” oldu. Ancak yaklaşık üç yıl faaliyet gösteren Edirne Ziraat Mektebi, mali sıkıntılar ve eğitimci yokluğu nedeniyle Ziraat Talimhanesi gibi kısa sürede kapandı. Öte yandan 1883 senesi sonlarında Selanik’te de bir ziraat mektebi tesisine yönelik çalışmalar başlamıştı. Vilayetin zirai odası, geleneksel metotların çiftçi arasında halen yaygın olduğundan yakınlardan bu vaziyetin modern tarımın ilerlemesine engel olduğuna ve Hindistan ile Amerika’dan hububat ve zahire ithalatına engel olunamadığına vurgu yapan bir mazbata kaleme almıştı. Çözüm için Selanik’te bir ziraat mektebi açılmasının gereğine dikkat çeken söz konusu mazbata, valilik aracılığıyla Ticaret ve Nafia Nezâreti’ne iletilti. Meclis-i Mahsus’da değerlendirilen konu vilayette bir mektebin tesis edilmesine dair kararla neticeye bağlandı ve 25 Haziran 1888 tarihinde Selanik Ziraat Ameliyyat Mektebi’nin açılmasına onay verildi.

Şehir merkezine bir buçuk saat uzaklıkta olan Sedes mevkiinde kurulan mektep, 1889 yılında faaliyete geçti. Avrupa’daki emsalleri incelenerek mek-

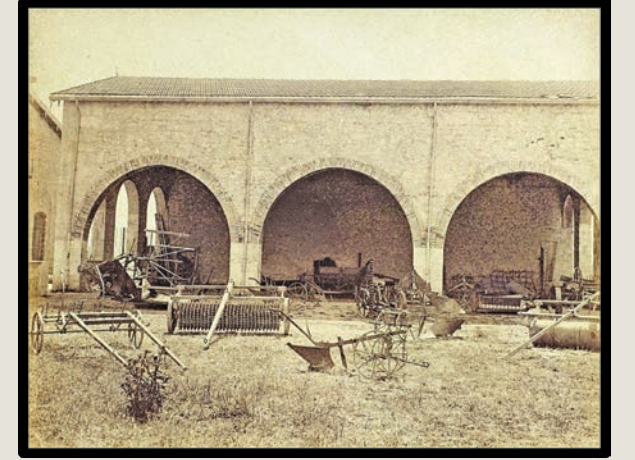
tebin yapısını içeren bir nizamname hazırlandı. Bu nizamname Şûrâ-yı Devlet’te görüşülerek elden geçirildi ve vilayetlerde açılacak ziraat mektepleri için referans olması adına “Nazarî ve Amelî Hamidiye Ziraat Mektepleri Nizamnâmesi” başlığı altında yayınlandı. Üç yıllık orta dereceli bir zirai eğitim kurumu olan Selanik Ziraat Mektebi’nde on öğrenci ile eğitime başlandı. Mektebin tesisindeki temel amaç, mezun düzeyine gelen talebenin edindikleri bilgileri uygulamak ve yeni tarım alet-edevatının kullanımını göstermek için vilayetin ileri gelen çiftlik sahiplerinin yanında istihdam edilmelerini sağlamaktı. Öğrenciler tarım usulleri, bahçıvanlık, ipek böcekçiliği, hayvan bakımı, her türlü yağ ve peynir üretimine yönelik eğitim almaktaydılar. Ayrıca harman ve orak makineleri ile diğer tarım aletlerinin kullanımı ve tamerini bilmek zorundaydılar. Mektepte bütün ders ve uygulamalar yeni usullere göre yapılmaktaydı.

Selanik Ziraat Mektebi’nin açılmasından kısa süre sonra vilayet dâhilinde bulunan çiftlik, bağ, bahçe ve tarla sahiplerinin çocuklarına modern usullerle eğitim vererek ehliyetli ve liyakatli ziraatçılar yetiştirmek üzere Bursa Hamidiye Ziraat Mektebi açıldı. Mektebin programında ipek böcekçiliğinin yanı sıra buğday, arpa, yulaf, sebze ve meyve fidanı yetiştiriciliği, kümes hayvancılığı, binek ve yük hayvanlarının

ıslahı ile çiftlik hayvanı yetiştiriciliği yer almaktaydı. Bursa Ziraat Mektebi’nden diploma alan ziraatçılar, muhtelif vilayetlerde alanları ile ilgili işlerde istihdam edildikleri gibi bir kısım mezunlar Halkalı Ziraat Mektebi’ne devamlı yüksek tahsil görmekteydiler.

Ziraat Mekteplerinin memleketin her yerinde kurulması, dönemin ekonomik, ulaşım, iklim koşulları, eğitimci problemleri vs. nedenlerden dolayı mümkün değildi. Öte yandan modern ziraatın yaygınlaşması daha ziyade çiftçinin gözü önünde gerçekleştirilen tatbikatlarla sağlanabilirdi. Nitekim eski ve yeni tarım metotlarının aynı anda gösterilebilmesi ve çağdaş üretim araçlarının kullanımı ve tamerinin ziraat ehlinin nezaretinde yapılması ilerlemeyi daha hızlı sağlayabilirdi. Bu gerçekten hareketle idareciler, mekteplerden daha az masrafla tesis edilebilecek fakat aynı zamanda mektep gibi hizmet görebilecek bir çözüm tercih ettiler ve vilayetlerde numune tarlaları kurma yoluna gittiler.

1888 yılı itibarıyla açılmaya başlanan numune tarlaları uygun ve geniş arazilerde faaliyete geçti. Sivas, Halep, Ankara, Adana, Konya, Erzurum, Aydın ve İzmit’te hayata geçirilen bu proje ile ziraat mektebi mezunu bir müdür ve muavinin idaresinde yerel hububatın ıslahı, revaçta olan sebzelerin yetiştirilmesi, hayvan yetiştiriciliği ahalie gösterilmekteydi. Ayrıca tohum ıslahı, bölgedeki çiftçiler tarafından bilinmeyen hayvan ve bitkilerin yetiştirilerek uygun olanlarının tarımla uğraşan bölge insanına tanıtılması ve yaygınlaştırılması, zararlı haşerat ile mücadele

gibi önemli zirai faaliyetler de numune tarlalarının görev tanımında yer almaktaydı.

Numune tarlalarının en önemli özelliği ise açıldıkları bölgenin iklim koşullarına uygun tarımsal ürünlerin modern metotlarla verimini arttırmaya yardımcı olmaktı. Örneğin Adana vilayetinde fidan yetiştiriciliği, kavun, karpuz, lahana, fasulye ve bezelye çeşitleri, buğday, yonca, Amerika fıstığı, turp, mısır pamuğu, kuşkonmaz, bakla ve pancar gibi ürünlerin tamamı tecrübe edilerek olumlu neticeler elde edilmişti. Sivas numune tarlasında, meyve fidanı üretimi yoğunluk kazanmıştı. Halep numune tarlasında ise ithal buğday, yulaf tohumları ile kolza, keten Ankara Arpası ve sebzelerden elde edilen hasılat ahalie gösterilmekteydi. Netice itibarıyla söz konusu tarlalar ahalinin modern üretim teknikleri ve alet-edevat kullanımını öğrenmesine ve bunların yaygınlaşmasına önemli katkı sağlamışlardır.

Sonuç

Tanzimat Dönemi’nden itibaren ziraatı modernleştirme çabaları yukarıda bahsettiğimiz kurumlar tarafından karşılık buldular. Bütün zirai eğitim kurumlarının temel hedefi ülke genelinde modern tarım tekniklerini yaygın hale getirmektir. Bu hedefin gerçekleşmesi noktasında en büyük direnç ise mali sıkıntılar ve çiftçinin alışlageldik yöntemleri terk etmek istememesiydi. Mekteplerden mezun olan-

lar özellikle uygulamada ahalieyi ikna ettikçe başarı oranı arttı. Zirai eğitim kurumları sayesinde devletin ihtiyaç duyduğu yetişmiş eleman sıkıntısı önemli ölçüde giderildi. Halkalı ve Bursa Ziraat Mektepleri Cumhuriyet Devri’ne kadar varlıklarını devam ettirdiler. Selanik Ziraat Mektebi ise Balkan Savaşlarının ardından sınır dışında kaldı.

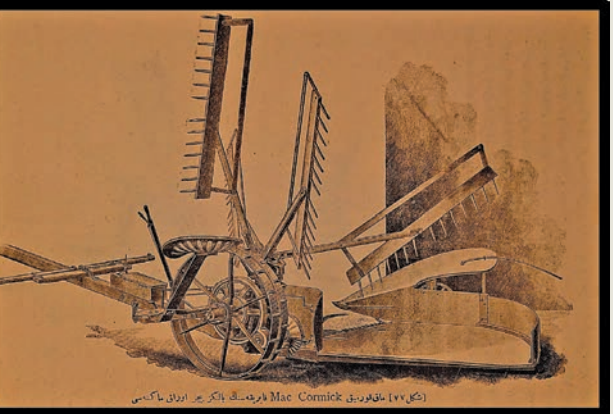
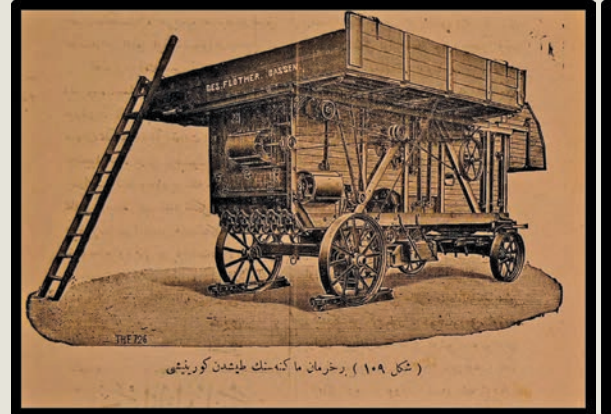
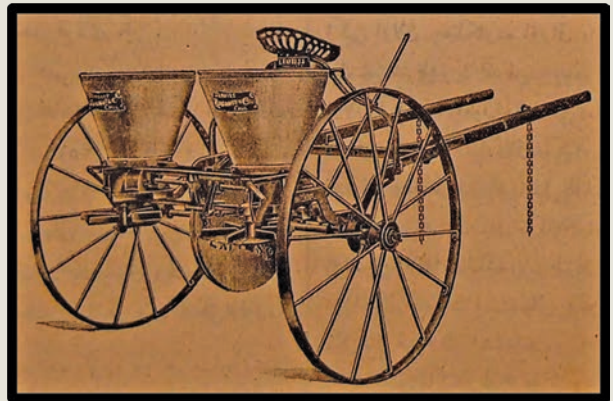
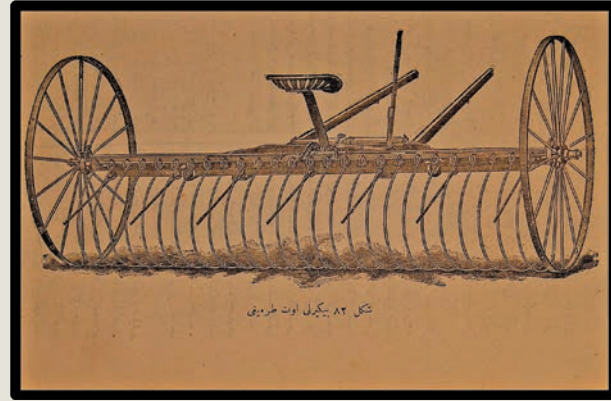
Kaynaklar

Yıldırım, Mehmet Ali, *Halkalı Ziraat Mektebi’nin Açılış Sürecine Dair Bazı Mülâhazalar ve Amasyan Efendi’nin Layihası*, DTCT Tarih Araştırmaları Dergisi, C.XXXII, S.53, Ankara Mart 2013, s.265-302.

Yıldırım, Mehmet Ali, *Osmanlı’da İlk Çağdaş Zirai Eğitim Kurumu: Ziraat Mektebi (1847-4851)*, OTAM, S.24, Ankara, 2010, s.223-236.

Yıldırım, Mehmet Ali, *“Selanik Hamidiye Ziraat Ameliyyat Mektebi ve Numune Çiftliği”, Osmanlı Modernleşme Sürecinde Selanik Vilayetinde Eğitim*, ed. Fatih Demirel, İdeal Kültür Yayıncılık, İstanbul 2019, ss.167- 201.

Komasyon, Halkalı Ziraat Mektebi-i Alisi, Ankara: Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Yayınları, 2011.

Türkiye'deki 7 gölde mikroplastik kirliliği araştırıldı

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinden bilim insanlarının Türkiye'deki 7 gölde yaptıkları araştırma, koruma altında olan tatlı su ekosistemlerinin dahi yoğun mikroplastik kirliliğine maruz kaldığını ortaya koydu.

Suda çözünmeyen, 5 milimetreden küçük, şekilli ya da şekilsiz polimer bileşikler olarak tanımlanan mikroplastikler, büyük plastiklerin parçalanması sonucu ortaya çıkabilirken temizlik malzemelerinde veya kişisel bakım ve kozmetik ürünlerinde raf ömrünü uzatma, hacim artırma ve aşındırma gibi amaçlar için yapay olarak da üretiliyor. Mikroplastikler boyutlarından dolayı atık sulardan arılamıyor ve bu nedenle nehir, göl ve deniz sularına kolaylıkla karışabiliyor.

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesinden bilim insanları Türkiye'nin farklı bölgelerinde yer alan 7 göldeki, göl suları ve sedimentlerdeki (su altındaki tortu) mikroplastik kirliliğini inceledi.

Çalışma sonucunda Artvin'deki Borçka Baraj Gölü'nde 1 litre suda ortalama 0,69 adet, sedimentte kilogramda ortalama 158 adet; Borçka Karagöl'de 1 litre suda ortalama 0,31 adet, sedimentte kilogramda ortalama 79 adet; Elazığ'daki Hazar Gölü'nde 1 litre suda ortalama 0,23 adet, sedimentte kilogramda ortalama 86 adet; Gümüşhane'deki Kürtün Baraj Gölü'nde 1 litre suda ortalama 0,29 adet, sedimentte kilogramda ortalama 112 adet; Trabzon'daki Sera Gölü'nde 1 litre suda ortalama 0,26 adet, sedimentte kilogramda ortalama 99 adet; Artvin'deki Şavşat Karagöl'de 1 litre suda ortalama 0,14 adet,

sedimentte kilogramda ortalama 344 adet; Trabzon'daki Uzungöl'de 1 litre suda ortalama 0,3 adet, sedimentte kilogramda ortalama 85 adet mikroplastik tespit edildi.

Suda bulunan mikroplastiklerin yüzde 82,4'ü fragment yani parça şeklinde yüzde 17,6'sı fiber yani lif formundayken sedimentteki mikroplastiklerin yüzde 51'inin fiber yüzde 49'unun fragment formunda olduğu belirlendi.

Sudaki mikroplastiklerin yüzde 19'unun poliamid, yüzde 31'inin polietilen, yüzde 28'inin polyester, yüzde 11'inin polipropilen, yüzde 11'inin polistiren; sedimenttekilerin yüzde 15'inin poliamid, yüzde 20'sinin polietilen, yüzde 30'unun polyester, yüzde 33'ünün polipropilen, yüzde 2'sinin polistiren olduğu tespit edildi.

"Kirliliğin başlıca nedenleri turizm, balıkçılık ve atık su"

AA muhabirine değerlendirmelerde bulunan araştırmanın yürütücüsü ve Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Müdürü ve su ürünleri mühendisi Prof. Dr. Kenan Gedik, göllerdeki turizm, balıkçılık ve atık su gibi insan kaynaklı etkilerin, kirliliğin başlıca nedenleri arasında olduğunu bildirdi.

Mikroplastiklerin bünyesinde bulundurduğu kimyasalları su ortamına girdikten sonra yavaşça bu ortama bırakabildiklerini söyleyen Gedik, "Çalışmamız göller gibi iç su ekosistemlerinin mikroplastik kirliliğinden önemli ölçüde etkilendiğini göstermiştir. Bu bulgu, iç suların korunması ve yönetimi açısından mikroplastiklerin ciddi bir çevresel tehdit olarak dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır." dedi.

Tespit ettikleri başlıca mikroplastik kaynaklarının plastik ambalaj atıkları, tekstil ürünlerinden kopan lifler ile balıkçılık ve rekreasyon faaliyetlerinden kaynaklanan plastik ekipmanlar olduğunu aktaran Gedik, çöp depolama sahası gibi kullanılan dere yataklarından da mikroplastiklerin sulara sızdığını anlattı.

Su örneklerinde en yüksek miktarın Çoruh Nehri'ndeki Borçka Baraj Gölü'nde tespit edildiğini belirten Gedik, buradaki mikroplastik kirliliğinin temel nedeninin balıkçılık faaliyetleri olduğunu vurguladı.

Göllerdeki mikroplastik miktarlarındaki değişkenliğin pek çok farklı nedeni olduğundan bahseden Gedik, Şavşat'taki Karagöl'ün kapalı bir ekosistem yapısına sahip olması yani dışarıya akışı bulunmayan bir göl olması nedeniyle sedimentte en fazla mikroplastığı burada bulduklarını fakat gölün suyunda su sirkülasyonunun sınırlı olması dolayısıyla su örneklerinde daha düşük miktarda mikroplastığa rastladıklarını kaydetti.

Gedik, "Bazı göller şu anda koruma altında, mesela Şavşat Karagöl gibi. Fakat koruma altına aldığımız yerler maalesef insanlar için cazip bir yer turizme

açık noktalar. Buraların çevresi yoğun olarak piknik ve günlük ziyaretler için kullanılıyor. Bu sebeple maalesef koruma altında olan göllerimiz bile yoğun olarak mikroplastığa maruz kalabiliyor." diye konuştu.

"Suyumuzu mutlaka bu kirleticilerden korumamız gerekiyor"

Araştırmanın temel amacını tatlı su ekosistemlerindeki mikroplastik kirliliğinin varlığını ve dağılımını ortaya koyarak bu alanda yapılacak ileri araştırmalara veri sağlamak şeklinde ifade eden Gedik, araştırmayla aynı zamanda çevre yönetimi ve politika geliştirme süreçlerine bilimsel bir altyapı sunmayı hedeflediklerini dile getirdi.

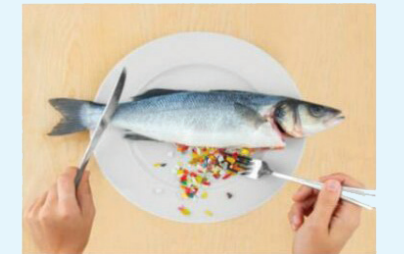
Gedik şöyle devam etti:

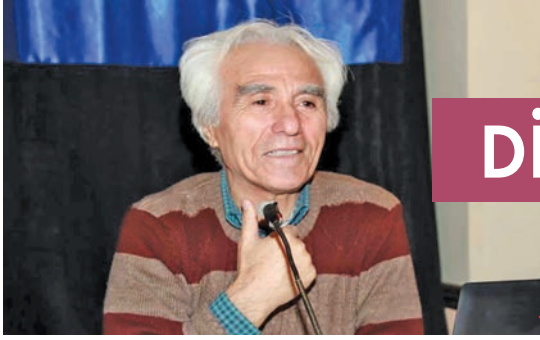
"Çalışmamız Türkiye'de aynı anda hem yüzey suyu hem de sediment örnekleri üzerinde gerçekleştirilen farklı coğrafi özelliklere sahip göllerin karşılaştırmalı analizini içeren az sayıda çalışmadan biri. Belki de bu kadar kapsamlı olan tek çalışma. Özellikle koruma altındaki doğal alanlarda bu kapsamda üretilen ilk çalışmalardan biri olması bakımından dikkat çekici."

Gedik, mikroplastik kirliliğinin sadece bugünü değil geleceği de tehdit eden küresel bir çevre sorunu olması nedeniyle bu konuda daha fazla araştırma yapılarak toplumun bilinçlendirilmesi ve etkili politikalar geliştirmesi gerektiğinin altını çizdi.

Önlem alınmadığı takdirde doğanın kendini yenileme kapasitesinin ciddi bir şekilde zarar göreceği uyarısında bulunan Gedik, sözlerini şöyle tamamladı:

"Su doğada azalmıyor ama temiz su azalıyor. Yani kullanacağımız su gittikçe azalıyor derken total kütleden bahsetmiyoruz, bizim ihtiyacımız olan su kütlesinden bahsediyoruz. Özellikle Türkiye'de bu oran çok düşük. Yani Amerika'ya veya Avrupa'ya oranla kişi başına su miktarı çok çok düşük. Maalesef su fakiri bir ülkeyiz. Herkes zannediyor ki sularımız var ama maalesef yok. Bu çok az olan suyumuzu mutlaka bu kirleticilerden korumamız gerekiyor."

DİL DEYİP GEÇMEYİN

Kemal ATEŞ / Yazar

Dil deyip geçmeyin.

“Vatanımın sınırları dilimin sınırlarıyla başlar.” sözü ünlü bir Fransız yazarınındır.

“Bana bir dil verin, size bir vatan vereyim” diyenler bile var.

Dilin bu denli önemli olduğunu bildiği için Atatürk dil konularında da çok büyük işler yaptı, ayrı bir kurum kuracak denli önemsemi. “Ülkesini, yüksek istiklalini korumasını bilen Türk ulusu, dilini de yabancı diller boyunduruğundan kurtaracaktır.” sözü Ata’nın bu konuyu çok derinden kavradığını ve bir dil uzmanı kadar birikimli olduğunu gösterir. “Şanlı tarihimize övüneceğiz, ancak geçmişten gelen hataları da temizleyeceğiz.” sözleriyle başlattığı devrimler içinde Dil Devrimi önemli bir yer tutar.

Cumhuriyet döneminde dilde yapılanları anlamak için önce Türkçenin nasıl bir dil olduğunu anlamak gerekir. Bana göre Türkçe dünyanın hem en talihli dili hem de en talihsiz dilidir. Türkçedeki ek sayısı 150’nin üstündedir, bu sayıya bildiğimiz dillerin hiçbiri ulaşamaz. Bu somut, sayısal bir üstünlüktür. Ekler tarlaya ekilen tohum gibidir, bir ekten yüzlerce sözcük elde edebilirsiniz. Dillerdeki sözcük sayısı çok değişir, artar, ancak ek sayısı neredeyse hiç değişmez, bu nedenle ekler çok değerlidir.

Türkçenin talihsizliğine gelince... Özellikle ekleriyle ve deyimleriyle çok zengin olanakları olan bu dilin değerini yazı dilinin kuruluş aşamasında yazık ki Osmanlı aydını anlayamadı. Halkın dili “lisan-ı avam” diye aşağılandı, edebiyat ve bilim dilinin dışında tutuldu, gelişmesine fırsat verilmedi.

Evet, elbette tarihimize övüneceğiz ancak geçmişten gelen hataları bilmezsek olmaz. Dil konularında geçmişte önemli yanlışlar yapıldı. Bir dilin yazı dili olma aşaması çok önemlidir. Yazı dili halk diline, konuşma diline dayanır, dünyanın her yerinde yazı dili böyle kuruldu. Ancak bizde halkın dili Osmanlı aydınlarınca “Lisan-ı avam” diye aşağılandı. Oysa bütün yazı dilleri alt tabakanın, yani halkın diline dayanır. Dilin ilk sözcükleri mağaralarda ortaya çıktı. Bir dilin gerçek sahibi halktır, yani köylüler, işçilerdir. Onların dili işlenerek, geliştirilerek yazı dili, bilim dili ortaya çıkar.

Bizim zaman zaman dilinden uzaklaşan bir ulus olduğumuzdan geçmişte Bilge Kağan, Karamanoğlu Mehmet Bey, Âşık Paşa gibi büyük devlet adamlarının, şairlerin yakınmalarını biliriz. Kendi dilini ihmal eden, hor gören bir ulus olduğumuz bazı yabancı yazarların da gözünden kaçmamış. Ünlü Macar yazarı Dezsö Kostolanyi “Küçük” adlı öyküsünde bizim ihmaller sonucu geçmişte bir dil mezarlığı bıraktığımızı anlatır.

Evet, “lisan-ı avam” aşağılaması az buz bir laf değildir, yabancı dillerin etkisiyle biz binlerce sözcüğü ölüme terk

ettik. Saklı Sözlük (Ötüken Neşriyat) adını verdiğim sözlüğümde ölüme terk edilmiş sözcükleri derledim. Bizden, bizim kanımız canımız gibi sıcak, Türkçenin tadını, tuzunu lezzetini yansıtan binlerce sözcük sahip çıkılmadığı için toprağın altına gömüldü. İnanın dil devrimi yapılmayıp dilimizde “ev” sözcüğü bile olmayacaktı. 1930’lu yılların gazetelerine bakın, “Dün falan semtte üç haneye hırsız girdi” diye haberler olurdu. “Ev” bile lisanı avam sayılıyordu. Bir dilde ev sözcüğü olmazsa, çadır uygarlığından kurtulduğunuz nasıl anlatırsınız? Sahip çıkmadığımız sözcüklere Saklı Sözlük’ten birkaç örnek vereyim: Evbezeği (mefruşat), içit (meşrubat) yargı yeri (mahkeme), uluşehir (metropol), yabaneri (maganda), sıkma giynek (strec elbise), ulukadın (first lady)...

Dilde özleşme hareketi bir sözcük temizleme hareketi değildir, sözcük üretme hareketidir. Dilde özleşmeyi ben kısaca şöyle özetliyorum:

Kendi yağımızla kavrulmak gibi, kendi dilimizle kavrulmaktır özleşme. Bir dil ancak böyle gelişir, zenginleşir.

Bir kitabımın adına Kendi Diliyle Kavrulmak dedim. Halk kendi diliyle kavrulduğu için sözcük türetmede Osmanlı aydınından daha üretken olmuştur. Aşlıklardaki, ocaklıklardaki yoksul Anadolu kadınlarını düşünün, “şaşırtmasını” yaratan kadınlar dilde de aynı yolu izleyip yaptıkları yemeklere ne güzel adlar bulmuşlar:

“Ne güzeldir Anadolu’daki yemek adları. Yöresel yemeklerin adlarına bir bakın. Türkçedeki yaratıcılığın müthiş örneklerini, sözcük türetmenin gizlerini, kolaylığını görürsünüz. Yemek adlarımız çok ilginç, olağanüstü güzel gelir bana. Türkçeyi bilim dili için yetersiz bulanlar, kadınlarımızı örnek alsınlar, yemek adlarına baksınlar yeter... Yuvarlama, akıtma, döndürme, elma düzmesi, peynir sündürmesi, incir uyutması, bezdirme, altüst böreği, kesme çorbası, ezme, analıkızlı, kadınbudu, gelin parmağı, unutma beni, çiğleme, çeneçarpan, kabak burması...” (Kendi Diliyle Kavrulmak, Bilgi yayınevi 2019)

Saymakla bitmez, adları da tatları kadar hoştur!..

İşte yeni sözcükler yaratılırken, yalnız kendi yağlarıyla değil, kendi dilleriyle kavrulan kadınlar örnek alındı. Komputer, müselleşi mütesaviyül adla, kürevatı hamra, kürevatı beyza yerine; bilgisayar, eşkenar üçgen, alyuvar, akyuvar sözcükleri türetildi. Böylece dilde özleşmeyle bilim, bilgi kaynaklarıyla halk arasındaki dil engeli ortadan kaldırıldı. Halkın anlamadığı bir dille bilim yapma dönemi kapandı.

Yazık ki son yıllarda, epey bir zamandır özel okullarla, özel üniversitelerle eğitimde İngilizce Türkçenin yerini almış durumda. Bu büyük yanlış umarım yetkililerce anlaşılır, gereken önlemler alınır. Bütün ileri ülkelerde eğitimde İngilizce böylesine bir yaygınlık göstermez.

Arıların Doğadaki Önemi ve Arıcılığın Ekosistem ile Ekonomiye Katkısı

Doğal yaşamın dengesinde kritik bir rol üstlenen arılar, sadece bal üretimiyle değil, aynı zamanda tozlaşma yoluyla bitki türlerinin devamlılığını sağlayarak biyoçeşitliliğe büyük katkı sunarlar. Arılar; tarım, sağlık, kozmetik ve turizm gibi birçok sektöre doğrudan veya dolaylı faydalar sağlayan benzersiz canlılardır. Bu içeriğimizde arıların doğadaki rolü, ürettikleri ürünler, popülasyonlarını tehdit eden faktörler ve arıcılığın önemi sizlerle paylaşılacak.

Arıların Doğadaki Rolü

Arılar, özellikle çiçekli bitkilerin tozlaşmasında kilit rol oynar. Bu süreç, bitkilerin çoğalması için gereklidir ve ekosistemin devamlılığı açısından hayati öneme sahiptir. Dünya genelindeki bitkisel üretimin yaklaşık %75’i hayvanlar yoluyla yapılan tozlaşmaya bağlıdır ve bu hayvanların büyük çoğunluğunu arılar oluşturur. Ayrıca doğal bitki örtüsünün korunmasına, toprağın erozyona karşı direncinin artmasına ve doğal yaşam alanlarının sürdürülebilirliğine katkıda bulunurlar.

Arıların Ürettiği Ürünler: Sağlık ve Turizm Sektörlerinde Kullanımı

Arılar yalnızca bal üretmekle kalmaz, aynı zamanda balmumu, arı sütü, polen ve propolis gibi birçok değerli maddeyi de üretirler. Bu ürünler, sağlık sektöründe bağışıklık sistemini güçlendirici, antibakteriyel ve antioksidan özellikleri sayesinde yaygın biçimde kullanılmaktadır. Örneğin propolis, doğal bir antibiyotik olarak kabul edilmekte ve birçok ilaçta yardımcı madde olarak yer almaktadır. Arı sütü ise hücre yenileyici etkisi nedeniyle hem ilaç hem de kozmetik sektöründe değerlidir.

Arı Popülasyonu ve Çeşitliliğini Azaltan Faktörler

Ne yazık ki son yıllarda arı popülasyonlarında ciddi azalmalar gözlemlenmektedir. Bu azalmanın başlıca nedenleri arasında:

- Pestisit (tarım ilacı) kullanımı,
- Habitat kaybı ve şehirleşme,
- İklim değişikliği,
- Zararlı organizmalar ve hastalıklar,
- Monokültür tarım uygulamaları yer almaktadır.

Özellikle tarımda bilinçsizce kullanılan kimyasal ilaçlar arıların yön bulma kabiliyetini etkileyerek

Arıcılık: Ekolojik ve Ekonomik Katkıları

Arıcılık, doğayla uyumlu bir üretim şekli olması nedeniyle hem ekolojik hem de ekonomik faydalar sağlar. Türkiye, zengin florası ve uygun iklimi sayesinde arıcılık açısından oldukça elverişli bir coğrafyaya sahiptir. Bu avantaj doğru kullanıldığında hem bal ve diğer arı ürünlerinin kalitesi artmakta hem de yerel halk için önemli bir gelir kaynağı yaratılmaktadır.

Ayrıca arıcılığın yaygınlaşması, doğanın korunmasına katkı sağlamakta ve genç girişimciler için yeni istihdam alanları oluşturmaktadır. Organik ve sürdürülebilir üretim metotlarının benimsenmesi, hem

Turizm açısından ise arıcılık faaliyetleri ekoturizmin önemli bir parçası haline gelmiştir. Türkiye’nin bazı bölgelerinde arı çiftlikleri ziyaretçilere açılarak hem bilgilendirici hem de deneyimsel turizm olanakları sunulmaktadır. Bu durum yerel kalkınmaya katkı sağlamanın yanı sıra arıların önemini toplum tarafından daha iyi anlaşılmasına da yardımcı olmaktadır.

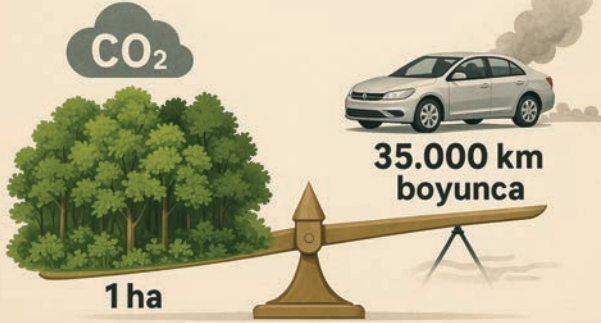
kovana dönememelerine ve ölmelerine neden olmaktadır. Ayrıca kovan hastalıkları ve zararlılar da kolonilerin yok olmasına yol açmaktadır. Bu durum yalnızca arıları değil, ekosistem dengesini ve tarımsal üretimi de doğrudan tehdit etmektedir.

çevreye duyarlılığı artırmakta hem de sağlık açısından daha faydalı ürünlerin elde edilmesini mümkün kılmaktadır.

Arılar, doğanın sessiz koruyucuları olarak nitelendirilebilir. Onların korunması, hem doğal dengenin sürdürülebilirliği hem de insanlığın sağlığı açısından büyük önem taşır. Bu nedenle arıların yaşam alanlarının korunması, tarımsal uygulamaların doğa dostu hale getirilmesi ve arıcılığın teşvik edilmesi gereklidir. Bilinçli toplumlar ve doğru politikalar sayesinde arıların sunduğu eşsiz katkılardan uzun yıllar faydalanmak mümkündür.

Biliyor muydunuz?

Bir hektar orman, yılda ortalama 7 ton karbondioksit emer

Türkiye, Avrupa'nın en zengin endemik bitki çeşitliliğine sahip ülkelerinde biridir.

Yaklaşık 3.000'e yakın bitki yalnızca Türkiye'de yetişmektedir.

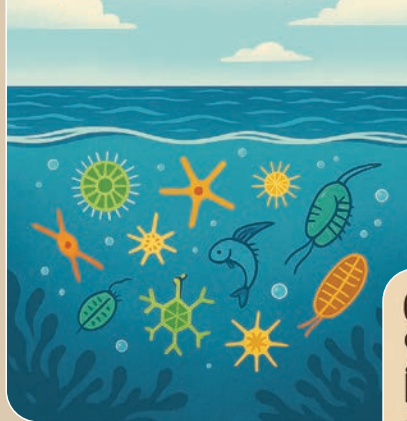

Arılar olmadan birçok meyve türü yok olabilir.

Elma, kiraz, badem gibi bitkiler arıların tozlaşma hizmetine bağımlıdır.

Dünya üzerindeki okyanuslar, atmosferdeki oksijenin yaklaşık %50'sini üretir. Bu üretimde en büyük payı mikroskobik planktonlar sağlar.

ORMAN YANGINLARININ %90'INDAN FAZLASI İNSAN KAYNAKLIDIR.

Sigara izmariti, piknik ateşi ve cam kırıkları bu yangınların başlıca sebeplerindendir.

Kirpiler kış uykusuna yatan memeliler arasındadır. Vücut sıcaklıklarını düşürerek enerji tasarrufu sağlarlar ve bu süreçte kalp atışları 5 e kadar düşebilir.

Bir çam ağacının ömrü boyunca yaklaşık 1 milyon yaprak ürettiği tahmin ediliyor.

Bu yapraklar doğanın hava filtresi gibi çalışır

Kızılçam, Türkiye'de en yaygın orman ağacıdır.

Ancak sık ve kuru iklimli alanlarda yetiştiği için yangınlara karşı oldukça hassastır

Baykuşlar

sessiz uçmalarıyla bilinir.

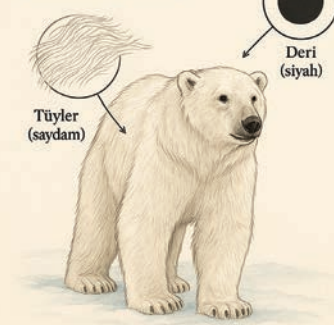
Kanatlarındaki özel tüy yapısı sayesinde avlarına fark ettirmeden yaklaşabilirler.

Ağaçlar kendi aralarında iletişim kurar. Kökleri aracılığıyla mantar ağları (mikorizal ağlar) üzerinden kimyasal sinyaller göndererek hastalık, zararlı ya da su kaynakları hakkında bilgi paylaşabilirler.

Kutup ayılarının aslında siyahtır, tüyleri ise saydamdır.

Işığı yansıttığı için beyaz görünürler ve bu kamuflaj sayesinde avlanmaları kolaylaşır.

RI
ZORLU ARAZİLERDE 30 KILO-GRAMA KADAR EKİPMAN TAŞIMAK ZORUNDADIR.

BU NEDENLE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİ HAYATİ ÖNEM TAŞIR

Bir denizanası türü (*Turritopsis dohrnii*), uygun koşullarda yaşlanmadan tekrar gençliğe dönebilir. Bilim insanları bu türü 'ölümsüz denizanası' olarak adlandırıyor.

Çöpe attığımız bir alüminyum kutu, geri dönüştürülürse 20 yıl boyunca bir lambayı çalıştıracak kadar enerji tasarrufu sağlanabilir.

Okul Çağında Beslenme Önerileri

Okul dönemi çocuklar için fizyolojik, psikolojik ve sosyal gelişimin hızlı olduğu, yaşam boyu devam edebilecek davranışların büyük ölçüde olduğu, bilgi almaya ve alışkanlık kazanmaya en uygun oldukları ve yetişkinlik hastalıklarının gelişimi açısından ise en riskli dönemdir. Fiziksel olarak büyüme ve gelişimin hızlandığı bu yaş grubunda en hızlı büyüme kızlarda 10-12 yaşta, erkeklerde ise 11- 14 yaşında başlar. Dolayısıyla hızlı büyüme ve gelişimin sağlanabilmesi için çocukların enerji ve besin ögesi gereksinimlerinin yeterli ve dengeli bir şekilde karşılanması gerekir. Bu dönemde kazanılacak beslenme alışkanlıkları yaşam boyu sürmektedir.

Çocuğunuzun ana öğünlerinde 4 besin grubunun her birinden bir besin bulunabilirse, besin öğeleri, vücuttaki görevlerini daha iyi yerine getirebilirler. Her çocuğun enerji ve besin ögesi ihtiyacı farklı olsa da genel olarak gün içinde çocuğunuzun;

Süt Grubu; peynir ve yoğurt çocukların güçlü kemiklere, dişlere ve kaslara sahip olmak için gerekli olan protein, kalsiyum ve D vitaminini sağlar. Bu gruptan günde 2-3 porsiyon,

Et Grubu; et, tavuk, balık, yumurta, kuru fasulye güçlü kaslar ve sağlıklı kan için gerekli olan protein, demir, B vitaminleri ve bazı mineralleri sağlar. Bu besinlerden günde imkanlar dahilinde 2- 3 porsiyon,

Tahıl Grubu; ekmek, tahıl ve makarna B vitamini, demir, mineral ve posa içerir. Bunlar ayrıca iyi bir kompleks karbonhidrat kaynağıdır ve çocukların aktiviteleri için gereken enerjiyi sağlarlar. Bu grup besinlerden günde 6-9 porsiyon,

Sebze&Meyve Grubu; sebzeler A vitamini, C vitamini, kompleks karbonhidratlar ve posa içerir. Ayrıca

belirli miktarlarda B vitaminleri, potasyum, kalsiyum ve diğer mineralleri içerir. Günde 3-4 porsiyon,

Meyveler; çocukların cildi, göz ve dişeti sağlığı için gereken A ve C vitamini, potasyum ve diğer mineralleri içerir. Meyveler ayrıca karbonhidrat ve posa da içerir. Çocuklar genellikle doğal şeker kaynağı olan meyveleri severler. Günde 2-3 porsiyon meyve tüketmesini sağlamalısınız.

Peynir Haşlanmış yumurta Domates&salatalık Ekmek	Süt Tahıl gevreği Kuru meyve+Ceviz
Süt Haşlanmış yumurta Yeşillik Ekmek	Peynir Sebzeli krep Portakal suyu
İhlamur Kaşarlı tost Taze meyve suyu	Süt Tahin-pekmez Ekmek

Okuldaki öğle yemeği

Okul menüsünü mutlaka inceleyin, gerekirse okul yöneticileriyle görüşün. Menülerin protein, tahıl ve sebze açısından dengeli olmasına dikkat edin. Çocuk gelişiminde önemli meyve ve süt / yoğurt grubunun yeterli verildiğinden emin olun. Listedeki yemeklere göre akşam menülerini dengeleyebilirsiniz.

Sağlıklı ev atıştırmaları

Çocuğunuz eve akşam yemeğinde iki üç saat önce geliyorsa ve açsa evde sağlıklı atıştırmalıklar bulundurmalısınız. Dikkat etmeniz gereken şey, tüm besin gruplarını dengeli olarak vermek. Süt ürünleri bu

noktada iyi seçimler çünkü; aynı anda karbonhidrat, protein ve yağ içeriyorlar. Bu anlamda çocuğunuzun mutlu edeceğiniz dengeli alternatifler; dondurma, sebzeli krep ve kefir, yulafli kurabiye ve süt, çok ta-

hıllı kraker ve ayran, meyve, badem ve yoğurt, ton balıklı sandviç, meyveli süt ve fındık olabilir.

Çocuğunuzun vücudunun düzenli çalışması için günde 1 - 1,5 litre su/sıvı tüketmesini sağlayınız. Çocuğunuzun vücut ağırlığındaki değişikliklere (şişmanlık, zayıflık) dikkat ediniz, gerektiğinde doktor

veya diyetisyeninize başvurunuz. Çocuğunuzun televizyon ve bilgisayar karşısında daha az zaman harcamasını sağlayınız ve hareketli bir yaşam sürmesine dikkat ediniz. Çocuğunuzun herhangi bir spor dalı ile ilgilenmesi konusunda destekleyiniz.

Çocukluk Çağı Obezitesi

Obezite; vücuttaki yağ oranındaki artışa bağlı olarak gelişen, kilo alımındaki artış olarak tanımlanır. Dünya Sağlık Örgütü 2016 yılı itibarı ile dünyada 5 yaşın altında 41 milyon fazla kilolu veya obez çocuk bulunduğunu bildirmiştir. Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre, Türkiye'de 15 yaş üstü bireylerde obezite oranı 2008 yılında %15,2 iken, 2014 yılında %31,1 oranında artış göstererek, %19,9'a ulaşmıştır.

Çocukluk çağı obezite oranının yalnızca % 1-2'si altta yatan hastalık ve sendromlara bağlı olarak gelişmektedir ve çok büyük bir yüzdesi alınan kalorinin, harcanan enerjiden fazla olmasından kaynaklanmaktadır ve bu önenebilir bir durumdur. Obezitenin genetik faktörlerin bazı çevresel faktörler ile etkileşmesiyle geliştiği düşünülmektedir. Şehirleşmenin sonucu olarak değişen yaşam tarzı, artmış kalori alımı ve azalan fiziksel aktivite çocukluk çağı obezitesinin temel nedenleridir.

Çocukların akademik hayatta başarılı olma kaygısı, yaşanan çevrenin güvenli olmaması çocukların evde daha çok ekran karşısında vakit geçirmelerine ve fiziksel aktivitelerinin azalmasına neden olmaktadır. Diyetteki artmış yağ oranı, şekerli içeceklerden zengin beslenmenin de obeziteye neden olan faktörlerin başında geldiği; fazla karbonhidrat ve şekerli içecek tüketen çocukların aynı zamanda çeşitli vitamin ve mineral yetersizlikleri açısından da risk altında oldukları bilinmelidir. Düzenli beslenme obezite gelişimini önleyen diğer bir faktördür. Öğün atlanmasının özellikle de kahvaltı yapılmamasının doğrudan obeziteye yakınlık yarattığı çalışmalar ile gösterilmiştir. Çalışmalarda, ebeveynlerin her ikisi de obez ise çocukta şişmanlık riskinin belirgin olarak arttığı gösterilmiştir..

Obezite çocuğun yalnızca o anki sağlık durumunu etkilemekle kalmaz, obez çocukların büyük bir bölümü yaşamlarına obez yetişkinler olarak devam ederler.

Ocak 2016'da DSÖ'nün başkanlığında çocukluk çağı obezitesini sona erdirmek üzere bir komite kurulmuştur. Bu komitenin önerileri şöyledir:

1) Çocukların ve gençlerin sağlıksız yiyecekler, şekerli içecekler ile beslenmeleri azaltılarak, sağlıklı besinler ile beslenmelerinin sağlanması için programlar oluşturulmalı.

2) Çocuklar ve gençlerin sedanter yaşamlarının önüne geçilerek, fiziksel etkinlik yapmaları desteklenmeli.

3) Erken çocukluk döneminden itibaren çocukların sağlıklı beslenme, uyku ve fiziksel etkinlik alışkanlıkları ile büyümelerinin sağlanması için kılavuzlar oluşturulmalı.

4) Okul çağı çocukları ve gençler için sağlıklı okul çevresi, sağlıklı beslenme okuryazarlığı ve fiziksel aktivite rehberleri oluşturulmalı.

5) Obez çocuk ve gençler için aile temelli, çok yönlü, yaşam şeklini düzenlemeyi hedefleyen servisler kurulmalı.

Doğumdan itibaren ilk 6 ay yalnızca anne sütü ile beslenmenin sağlanması gerekmektedir. Altıncı aydan itibaren uygun tamamlayıcı beslenmeye (sebze-meyve-tahıl) başlanarak anne sütünün en az 2 yıl verilmesinin sağlanması obeziteden korunmada en önemli faktörlerdendir. İlk bir yaş beslenmesinde sebze, meyve, tahıl grubuna kırmızı et, tavuk ve balık eti eklenmesi; şekerli içecekler ve tuz içeren besinlerin verilmemesi de obeziteden koruyucu unsurlardır. Araştırma sonuçları ilk yıllarda hazır besin ve kavanoz maması ile beslenen çocuklarda ileri yaşta obezite oranının arttığını göstermektedir. Bunun yanı sıra çocukların gün içinde aktif bir yaşam sürmesi de gerekmektedir. Kısa mesafeler için araç kullanılmaması, yürüyüş yapılması, bisiklet kullanılması, asansör kullanılmaması gün içinde aktif olmayı sağlayan unsurlardır. Ekran süresinin kontrol altında tutulması, çocuklara ilk 2 yaşta televizyon, tablet, cep telefonu, bilgisayar seyretilmemesi; 2 yaşından sonra ekran maruziyetinin günde 2 saati aşmaması, televizyon ve ekran karşısında yemek yenmemesi ve çocukların odasında televizyon, cep telefonu ve tablet bulundurulmaması gerekmektedir. Sağlıklı beslenme alışkanlığının, düzenli uyku alışkanlığı ile birlikte sağlanması kilo kontrolü açısından önemlidir.

Ormanlarda Yetişen Şifalı Bitkiler ve Geleneksel Bilgiler

Ormanlar, yalnızca ağaçlardan oluşan birer yeşil alan değil; binlerce yıldır insanlığın şifa kaynağı olmuş, tıbbi ve aromatik bitkileri barındıran zengin doğal eczanelerdir. Ülkemizin farklı bölgelerinde yaşayan halklar, bu bitkilerden yararlanarak geleneksel

bilgi birikimini kuşaktan kuşağa aktarmıştır. Günümüzde bu bilgiler hem modern tıbbın ilham kaynağı olmakta hem de sürdürülebilir kullanım ilkeleriyle korunarak yaşatılmaktadır.

Türkiye Ormanlarında Yetişen Bazı Şifalı Bitkiler

1. Kantaron

- o Sarı çiçekli bu bitki, genellikle açık ormanlık alanlarda yetişir.
- o Halk arasında yara iyileştirici ve antiseptik özelliğiyle bilinir.
- o Yağı çıkarılarak yanık tedavisinde kullanılır.

2. Adaçayı

- o Özellikle Ege ve Akdeniz bölgelerinin ormanlık alanlarında yetişir.
- o Çayı boğaz ağrısı, soğuk algınlığı ve sindirim sorunlarına iyi gelir.

3. Defne

- o Yaprakları yemeklere aroma katmak için kullanılır; aynı zamanda antiseptik özelliğe sahiptir.
- o Yağı, kas ağrılarını hafifletmek amacıyla masaj yağı olarak da kullanılır.

4. İhlamur

- o Orman kenarlarında sıkça rastlanan bu ağaç, çiçekleriyle meşhurdur.
- o Çayı soğuk algınlığına karşı geleneksel olarak kullanılır.

5. Çörek Otu

- o Bazı ormanlık açıklıklarda ve doğal alanlarda yetişir.
- o Bağışıklığı güçlendirici, sindirimi kolaylaştırıcı etkileri vardır.

6. Mersin

- o Akdeniz ormanlarında sıkça görülür.
- o Yaprak ve meyveleri antiseptik ve gaz giderici olarak halk hekimliğinde kullanılır.

Yerel Bilgilerle Şifalı Bitkilerin Kullanımı

Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde orman köylüleri bitkiler konusunda zengin bir bilgiye sahiptir. Bu bilgiler, sözlü kültürle aktarılır; hangi bitkinin neye iyi geldiği, nasıl toplandığı, ne zaman kullanılacağı

Sürdürülebilir Kullanımın Önemi

Şifalı bitkilerin bilinçsizce toplanması, türlerin yok olmasına ve doğa dengesinin bozulmasına yol açabilir. Bu nedenle:

- Toplama zamanı ve yöntemi bilinçli seçilmeli, bitkinin çoğalmasına izin verecek şekilde hareket edilmelidir.
- Nadiren rastlanan türler korunmalı, sadece bol bulunanlardan ölçülü miktarda toplanmalıdır.
- Yerli halkın bilgisine saygı gösterilmeli ve bu bilgi kayıt altına alınarak yaşatılmalıdır.

Modern Tıpta Geleneksel Bilgilerin Yeri

Bugün birçok ilaç, bitkisel kaynaklı bileşenlerden elde edilmektedir. Örneğin aspirin, söğüt ağacının

gibi ayrıntılar yerel dille anlatılır. Örneğin Karadeniz'de kış aylarında "kuzukulağı çorbası" bağışıklığı güçlendirmek için yapılır, Toroslar'da ise kekik suyu bağırsak düzenleyici olarak kullanılır.

kabuğundan türetilen salisilik asitten geliştirilmiştir. Benzer şekilde kantaron ve lavanta gibi orman bitkileri de depresyon, kaygı gibi rahatsızlıkların tedavisinde araştırılmaktadır. Bu durum, yerel bilgilerin bilimsel değerini ortaya koymakta ve bu bilgilerin korunması gerektiğini vurgulamaktadır.

Ormanlarımız sadece oksijen değil, aynı zamanda binlerce yıllık şifa barındırır. Bu mirası tanımak, korumak ve sürdürülebilir şekilde yaşatmak hepimizin sorumluluğudur. Geleneksel bilgilerin bilimle buluştuğu bu ortak nokta, gelecekte daha sağlıklı ve doğayla uyumlu bir yaşamın anahtarı olabilir.

Bir Türkünün Hikayesi: Çırpınırdı Karadeniz

"Çırpınırdı Karadeniz, bakıp Türk'ün bayrağına"... Bu güçlü dizeler, yalnızca bir halk türküsünün sözleri değil; aynı zamanda bir milletin kardeşlik, vatan ve özgürlük özleminin tarihî yankısıdır. "Çırpınırdı Karadeniz" adlı türkü, Azerbaycan ile Türkiye arasında kalpten gelen bağların müzikal bir ifadesidir. Hem şiirsel gücüyle hem de tarihi arka planıyla halk müziğinde özel bir yere sahiptir.

Türkünün Doğuşu: Mehmet Emin Resulzade ve Türkçülük Akımı

Bu anlamlı türkü, Azerbaycan'ın bağımsızlık mücadelesi sırasında, Azerbaycanlı aydın ve milliyetçi düşünür Ahmed Cavad tarafından 1914 yılında yazılmıştır. Dönemin Osmanlı Devleti ve Türk dünyasında yükselen "Turancılık" ve "Türkçülük" fikirlerinin güçlü bir ifadesi olarak kaleme alınmıştır. Sözleri ilk olarak Mehmet Emin Resulzade'nin çıkardığı gazetelerde yayımlanmış ve kısa sürede halk arasında yaygınlaşmıştır.

Ahmed Cavad, şiiri kaleme aldığı Birinci Dünya Savaşı'nın eşiğindeydi. Türk ve Müslüman coğrafyalar, emperyalist işgaller altında eziliyordu. Bu şiirle, Karadeniz'in Türkiye'ye dönüp umutla bakmasını sağlayan şey, Türk bayrağının birliği simgelemesiydi. Şiir kısa sürede bestelendi ve halk arasında türkü hâline gelerek dilden dile yayıldı.

Sözlerin Anlamı ve Duygusal Derinliği

Çırpınırdı Karadeniz, bakıp Türk'ün bayrağına,

Ah ölmeden bir görseydim, düşebilsem toprağına...

Bu dizeler, yalnızca Karadeniz'in coşkusunu değil, aynı zamanda Azerbaycanlı bir Türk'ün Türkiye'ye olan sevgisini, hasretini ve vatan kavramına olan tutkusunu anlatır. Türküde geçen "ölmeden bir görseydim" ifadesi, Türkiye'yi görmeden ölmüş milyonlarca Türk'ün yürek burkan duasını temsil eder.

Bilimsel ve Sosyo-Kültürel Dayanaklar

- **Türk Dünyası Kültür Birliği:** "Çırpınırdı Karadeniz", sadece bir türkü değil, Türk dünyası arasında kültürel ortaklığın da bir sembolüdür. Türk lehçeleri, müzik yapıları ve halk edebiyatı incelendiğinde, bu türkünün Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve diğer Türk topluluklarında aynı duygularla benimsendiği görülür.

Günümüzde Türkiye Duyulan İlgisi

Bugün hâlâ gerek Türkiye'de gerekse Azerbaycan'da milli bayramlarda, askeri törenlerde, anma programlarında bu türkü coşkuyla söylenir. TRT sanatçıları, Azeri halk müziği yorumcuları ve halk ozanları tarafından farklı şekillerde seslendirilmiştir. Günümüzde de gençler arasında özellikle sosyal medya platformları aracılığıyla ve yorumlarla canlanarak varlığını devam ettirmektedir.

Bir Milletin Ortak Kalp Atışı

"Çırpınırdı Karadeniz", yalnızca bir şarkı değildir. Türk milletinin ortak ruhunun, tarihî dayanışmasının ve kültürel birlikteliğinin sesidir. Her dinleyişte tüyleri diken diken eden bu ezgi, geçmişten geleceğe uzanan bir kültürel köprü niteliğindedir. Birlik duygusunu pekiştirirken aynı zamanda hasreti, vefayı ve umutları da beraberinde taşır.

İstanbul'un En Yaşlı Ağacı: 1300 Yaşında Sessiz Bir Tanık

İstanbul'un Sarıyer ilçesinde, Bahçeköy semtindeki İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Orman Fakültesi Araştırma Ormanı içinde yer alan Doğu Çınarı (*Platanus orientalis*), yaklaşık 1300 yaşında olmasıyla Türkiye'nin bilinen en yaşlı ağaçlarından biri olarak dikkat çekiyor.

Uzmanlara göre Bizans döneminden günümüze kadar ayakta kalan bu çınar, hem boyutları hem de tarihi önemiyle dikkat çekiyor. 12 metre yüksekliğe ve yaklaşık 4.5 metre gövde çevresine sahip olan anıt ağaç, doğa ve bilim dünyası için paha biçilemez bir değer.

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Orman Fakültesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Süleyman Çoban, ağaç için şu ifadeleri kullanıyor: "Bu tür ağaçlar geçmişin canlı tanıklarıdır. Anıt ağaç olarak kabul edilmesi için belirli kriterler vardır ve bu ağaç, yaşı ve gövde çapıyla tüm bu ölçütleri karşılıyor."

Ağaç, 1994 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından "Anıt Ağaç" olarak tescillenmiş. Günümüzde hem akademik araştırmalar için bir kaynak hem de doğaseverler için bir ziyaret noktası olma özelliğini sürdürüyor.

DOĞANIN KALBI ŞEHRİN ÇÖBEÇİNDE: İSTANBUL ATATÜRK KENT ORMANI

Kent ormanları, büyük şehirlerde yaşayan insanların doğayla buluşmasını sağlayan nadir alanlardır. Hava kirliliğini azaltır, gürültü kirliliğini dengeler, şehir ısınısını düşürür. Aynı zamanda vatandaşlara yürüyüş, spor ve piknik gibi sağlıklı aktiviteler sunarak hem fiziksel hem ruhsal sağlığa katkı sağlar.

İstanbul'un kalabalık caddelerinden sadece dakikalar uzaklıkta, nefes almak isteyenler için dev bir yeşil alan: Atatürk Kent Ormanı. Sarıyer ilçesinde, Maslak ile Hacıosman arasında yer alan bu doğal vaha, hem İstanbulluların stresini atacağı bir kaçış noktası hem de kentin ekolojik dengesine katkı sağlayan önemli bir ormanlık alan. 2020 yılında halka açılan **Atatürk Kent Ormanı**, yaklaşık **1 milyon 100 bin metrekarelik** devasa yüzölçümüyle İstanbul'un en büyük kent ormanlarından biri olma özelliğini taşıyor. Yıllarca atıl durumda kalan bu alan, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin düzenlemesiyle modern bir rekreasyon alanına dönüştürüldü. Bugün yürüyüş yolları, bisiklet parkurları, göletler, seyir terasları ve çocuk oyun alanları ile her yaşta ziyaretçiye hitap eden bir doğa merkezine dönüşmüş durumda.

Atatürk Kent Ormanı'nda Neler Var?

- 7 kilometrelik yürüyüş ve koşu parkurları
- Bisiklet yolları ve dinlenme alanları

- Ahşap köprülerle süslenmiş göletler
- Doğal yaşamı izlemek için seyir noktaları
- Engelli bireyler için erişilebilir yollar

Ormanda ayrıca güvenlik, temizlik ve çevre bilinci açısından da yüksek standartlar uygulanıyor. Ziyaretçilerin çöp atmadan, ateş yakmadan, doğaya saygılı şekilde zaman geçirmesi bekleniyor.

Atatürk Kent Ormanı, İstanbul'un karmaşasından kısa bir süreliğine bile olsa uzaklaşmak, temiz hava solumak ve doğayla baş başa kalmak isteyen herkes için eşsiz bir fırsat sunuyor. Şehirler büyürken doğayla bağlarımızı koparmamak için bu tür alanların değeri her geçen gün daha iyi anlaşıyor.

TEŞKİLATIMIZ

Teşkilatımız, Türkiye'nin dört bir yanında üyeleriyle bir araya gelmeye, emek mücadelesini kararlılıkla sürdürmeye devam etmektedir. Bu süreçte yalnızca sözle değil; sahadaki güçlü duruşumuz, birlik ve dayanışma içindeki buluşmalarımız da bizleri anlatmaktadır. İşte bu sayfalarda yer alan kareler, o buluşmaların, o samimi temasların çok şey anlatan tanıklarındır. Bölge ve şube teşkilatlarımız, büyük bir özveriyle yürüttükleri saha çalışmalarında üyelerimizin sorunlarını dinlemekte, çözüm yolları üretmekte ve sendikamızın gücünü sahaya yansıtmaktadır. Gerek ekonomik sıkıntıların gölgesinde emekçilere moral vermek, gerekse sendikal kazanımların devamlılığını sağlamak adına yürütülen bu çalışmalar,

lar, teşkilatımızın ne denli dinamik ve güçlü bir yapıya sahip olduğunu bir kez daha göstermektedir. Her şubemizin kendi bölgesinde gösterdiği çaba, sendikamız Öz Orman-İş'in birikimini ve ilkelili duruşunu temsil etmektedir. Bugün hâlâ çözüm bekleyen geçim sorunları karşısında bile örgütlü mücadelenin önemini anlatan bu buluşmalar, geleceğe umutla bakmamıza vesile olmaktadır. Öz Orman-İş olarak, teşkilatımızın her bir mensubuna şükranlarımızı sunuyor; aynı kararlılıkla, aynı inançla, ülkemizin dört bir yanında "Yeşil Vatan" idealine sahip çıkmaya devam ediyoruz. Teşkilat çalışmaları, sendikamızın sahadaki gücünün aynasıdır ve bu güç, haklı davamızın en sağlam teminatıdır.

TEŞKİLATIMIZ

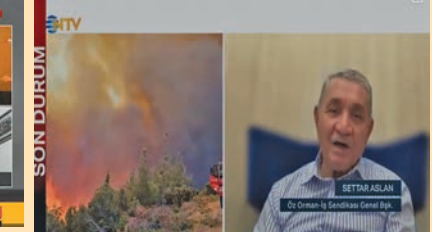
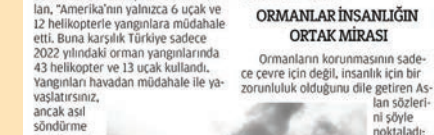
TEŞKİLATIMIZ

TEŞKİLATIMIZ

BASINDA ÖZ ORMAN-İŞ

AMERİKA 6 UÇAK 12 HELİKOPTERLE YETERSİZ KALDI
Türkiye'nin orman yangınlarıyla mücadelede dünya çapında bir başarıya imza attığını söyleyen Öz Orman İş Sendikası Genel Başkanı Aslan, "Amerika orman yangınına 6 uçak 12 helikopterle müdahale ederken, Türkiye Marmaris'teki yangında 43 helikopter 13 uçak kullandı" dedi.

ORMANLAR İNSANLIĞIN ORTAK MİRASI
Ormanların korunmasının sadece çevre için değil, insanlık için bir zorunluluk olduğunu dile getiren Aslan sözlerini şöyle noktalandı: "Orman işçilerinin çalışmalarını 11 ay 29 güne çıkarılması ve kadrolarının sağlanması, orman işçileri için tarihi kazanımlardır. Orman işçilerinin haklarının gerçekleştirilmesinde Cumhurbaşkanımız Erdoğan'a bu adli yaklaşımlarından dolayı minnettarız."

ORMAN İŞÇİSİ ENFLASYONUN AĞIR YÜKÜ ALTINDA EZİLDİ
Öz Orman İş Sendikası, tarım ve orman işçilerinin yaşadığı sıkıntılara dikkat çekerek, işçilere yıllıklık vergi adanmalarına karşın, devletten aldığı vergiye zamanaşımı yapmasını ve Orman ve TİGEM işçilerine çalışma şartlarındaki değişiklikler için taleplerini ilettiler.

Orman Genel Müdürlüğünün 186 yıllık köksünü barındıran bu kurum ölümüne yakın bir zaman zarfında, yarı yarıya yitirilen alanları muayene ederken, helikopter, araçlar ve fedakar personellerle tam kadro hazırlanmış bildirildi.

Astın, helikopter ve uçakların ince yapma orman yapınının varlığı 23 milyon hektar. Bu ülkemin yaklaşık yüz birinin ormanları kaplı olduğu alanlar, yarı yarıya yitirilen alanları muayene ederken, helikopter, araçlar ve fedakar personellerle tam kadro hazırlanmış bildirildi.

Astın, helikopter ve uçakların ince yapma orman yapınının varlığı 23 milyon hektar. Bu ülkemin yaklaşık yüz birinin ormanları kaplı olduğu alanlar, yarı yarıya yitirilen alanları muayene ederken, helikopter, araçlar ve fedakar personellerle tam kadro hazırlanmış bildirildi.